

**J. FR. WILH.
PAGENSTECHER,
... DE BARBA,
LIBER
SINGULARIS**

Johann Friedrich Wilhelm
Pagenstecher

6

~~3-C~~

61

M

iotheca
oll. Rom.

Societ. Jesu

~~3-C-61~~

14-230

74

C

6

J. FR. WILH. PAGEN-
STECHERI, A. A. F.

JC. Consiliarii Regimin. & Jurium Philo-
soph. Hist. Eloq. Professoris Steinfurtensis

DE

BARBA,

LIBER SINGULARIS,

*Quarta vice editus, multo au-
ctior & emendatior.*

Bibliothec.

Coll. Rom.

Scot.

Sc. Egu.

LEMGOVIAE,

Typis JOANN. HENRICI MEYERI,

Aulae Lippiacae Typographi.

1746.

JOH. FRID. WILHELM. PAGENSTECHERO,

V. C.

*Tractatum suum de Barba repetitæ
prælectionis edenti.*

Jurisconsulti dum, Consultissi-
me, munus
Illustre ex omni parte beatus
obis:

Quid mirum, afflictis si spes & ro-
bora rebus

Sufficis & lapsas erigis atque
foves?

Vel Barbam antestor. Vah, quo
molimine læsa

Tunditur & pretii nullius icta
cadit!

Sed Tu tendis opem miseræ. Næ,
non facit: ast hic

Jurisconsultum Barba, virumque
probat.

*Auctori præstantissimo, Filio suo
carissimo L. M. Q. gratulatur*

A. A. PAGENSTECHER.

A 2

Barba

Barba viros neglecta decet? Te
Præstite compta
Sistitur, & scriptis crispa fit
illa tuis.

Splendidiorque placet barbatis
barba Magistris:

Inde tuum genium Musa lo-
quetur anus:

Quod superest Aaron unctus bar-
bamque togamque

Sit clypeus Christus balsama
semper olens.

*Nobilissimo & Amplissimo Auctori
Illustris Arnoldini ut & quicquid
est eruditiorum hominum oculo,
voluitim scribebat*

J. A. WOLFIUS,

Concionator Aulicus &
Pastor Ordinarius Stein-
furtensis.

J.F.W.

J. F. W. PAGENSTECHER.

A. A. F.

DE

B A R B A

LIBER SINGULARIS.

Thes. I.

Nemo mortalium adeo cæcus est, quin si corporis animique dotes, quibus tum fœminæ tum viri instructi sunt, perscrutante consideret, statim videat, talibus tantisque viros ornatos esse qualitatibus, talibus tantisque viribus munitos, ita dispositos, ita comparatos, ut natura non modo prærogativam iis, sed & eminentiam quandam præ fœminis concessisse videatur: nam quantum ad animum attinet, experientia in præsentem usque diem abunde satis testatur, multo fortiores & ardentiores ejus facultates esse

A 3

in

in viris quam in foeminis, constatque ex
diversarum rerum effectibus & monu-
mentis, raro eas ad istam ingenii matu-
ritatem firmitatemque ascendere, quam
viri regulariter consequuntur, eo quod
earum iudicium vulgo inconstans appa-
reat, immo fragile, molle, pavidum, mu-
tabile & ambiguum, in tantum ut in pro-
verbium abierit, *varium & mutabile sem-
per foemina*: Videmus id insigni quodam
hieroglyphico ab antiquis adumbratum
in Dea Fortuna, ejusque, quem ob hanc
causam habet, vestitu muliebri, ut vel
solo aspectu inconstantiae & temeritatis
ejus recordemur. *Math. Syst. Pol. p. m.*
276. huc spectat Marulli Constantino-
politani ad Necram canentis:

*Nec vel consilio, rebusve admittere agendis,
Sed tantum lanis esso putare satas.*

Vid. Patruī nostri Dn. W. J. Pagenstech.
Regiminis, quod est Marburgi, Consilia-
rii gravissimi *Præl. Publ. ad l. 2. de R. J.*
clarius id expressit Tibullus in *l. 3. eleg. 4.*

Ab crudele genus, nec fidum foemina nomen.

Ab pereat, didicit fallere si qua virum.

Sed flecti poterit, mens est mutabilis illis.

Tu modo cum multa brachia tende fide.

Nescio numne hæc sit ratio, ob quam
Aristoteles foeminam appellet animal ali-
quod occasionatum *l. Pol.* eamq; tertiam
spe-

speciem homines inter & animalia referre existimet Plato: vid. Godd. *ad l. 1. de V. S. n. 29.* dicatque de eis Joh. de Nevizanis *lib. 1. Sylv. nupt. 1. §. 10. nam earum natura est in principio habere præsumtionem, in medio stultitiam, in fine verecundiam.* Neque ad rem pertinet, quod aliquando nonnullæ fuerint, & adhuc reperiantur hodie, quæ modo eadem, qua viri, virtute pollent, modo etiam antecellunt, sicuti pluribus exemplis illustrat honor. Dn. Parens in *Syll. Diss. 10. de Dom. mar. & inter alias de S. Catharina* dicitur, quod inter disputandum quinquaginta philosophos superaverit. Stangefol. *ann. circ. Westph. a. c. 307.* cum non ex uno alterove, eo quæ raro & singulari casu judicandum sit atque statuendum, sed ex eo quod communiter regulariterque in oculos & sensus occurrit; quemadmodum, quantum attinet ad corpus, & multæ scæminæ existunt, quæ ejus nervositate varios viros supergrediuntur, cum tamen extra omnem positum sit dubitationem, viros regulariter & nervorum firmitudine, & lacertorum robore, & corporis viribus immane quantum præstare: quare, cum scæminæ non tantam utilitatem in Republicam conferant, quantam viri, con-

cludunt Politici nec nimium juvenes ad matrimonium facile admittendos esse, quia ut plurimum fœminas generant. *Cellar. pol. c. 2. §. 18.* Nam quod Lygastarum mulieres adeo robustæ sunt, ut medios pariant inter labores, lotoque infante statim ad fossionem redeant, id tanquam singulare aliquod prædicat Aristoteles de *mirab. Auscult.* Sicuti circa Mœotim Laxamathæ viri pedibus, fœminæ equestri prelio depugnant: Pompon. Mela *l. 1. c. 21.* Ita cum animo & corpore res sese habet: Sed quid dicam de quibusdam naturalibus actibus, diversisque aliis atque aliis agendi modis, nonne & illi certam quandam excellentiam conciliant viris, fœminas vero submissionis & reverentiæ erga viros tacite admonent? Verum non opus est longo verborum firmate hanc veritatem stabilire, cum vel sola Barba, qua viri superbiunt, quaque minacem vultum ostendunt, ut inquit Glossa ad *l. 1. C. ne lic. potent.* signum referat luce meridiana clarius: nam pili, si cum Aristotele physiognomizare gestimus non tantum extremi corporis fortitudinem demonstrant, sed & est barbatum mentum dignitatis (quanquam Plater. *Quæst. med. Parad. cent.*

cent. Posth. n. 6. eam ad decorem nihil conferre, sed virilitatem duntaxat ostentare putet,) auctoritatisque speculum clarissimum, unde veteres tum comam, tum speciatim barbam adornare laborabant, ut nonnullas videmus statuas, Serv. ad 6. *Aeneid. v. 300.* quod vel Panegyricus ad Trajanum probat, dum inquit, *jam proceritas corporis, jam honor capitis, & dignitas oris, nonne longe lateque Principem ostendant?* nil minus Nicander Spartanus, quare Lacedæmonii barbam alerent, interrogatus respondens, *quoniam hic ornatus præ omnibus aliis homini æstimandus.* Cicer. 3. *de finib. bon. & mal. 18.* ibi: *alia autem nullam ob utilitatem, quasi ad quendam ornatum, ut cauda pavoni, plumæ versicolores columbis, viris mammae atque barba.* Quare Romani adolescentes magnæ indolis, primæ lanuginis barbam Diis consecrabant, sicuti Athenienses, cum ex ephebis excessissent, primitias crinium Delphos deferebant: Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 5. c. 18.* Quale exemplum recenset Sueton. in Neron. hisce verbis: *Gymnico, quod in septis edebat, inter Buthysiæ apparatus, barbam primam posuit, conditam in auream pyxidem, & pretiosissimis margaritis adornatam capitolio*

tolio consecravit. vid. Anton. de Guevara
Hor. Princ. edit. Joann. Wankel. in Pro-
œm. n. 19. Idem Octavianus Augustus fe-
 cisse dicitur apud Dion. *lib. 48.* ἀμέλη τὸν
 πώγωνα ὁ Καῖσαρ τότε πρῶτον ζυγόμενος: hinc
 Martialis 3. *epigr. 6.*

Lux tibi post Idus numeratur tertia Majas,
Marcelline tuis bis celebranda sacris.
Imputat athereos ortus hæc prima parentis,
Libat florentes has tibi prima genas.

Et Ovidius de se ipso *Trist. 4. eleg. 10.*

Carmina cum primum populo juvenilia legi,
Barba resecta mihi bisve semelve fuit.

Cæsari in eodem pretio barbam fuisse
 constat ex sequenti carmine apud Janum
 Nicium Erythræum *Eudem. lib. 3. p. m. 99.*

Sex Caesar lustris binos adjunxerat annos,
Et nondum barba junxerat ora levi
Nec dare cessabat medicata liquamina mento
Sedulus, O votis sollicitare Deos:
Quod tandem faciles dii concessere roganti,
Rugosæque pilis obriguere genæ.

Verum dum gaudet barbato incedere vultu,
Et sic formosum se putat esse virum,
Nescio quo fato, tanto quæ parva labore
Barba fuit misero, non bene firma cadit.

Idem Tibullum sensisse patet ex 1. *eleg. 4.*

Quæ tua formosis cæpit solertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma.

Item judicarunt antiqui Philosophi, ut
 inter alios Camerar. *subcisiv. hor. cent. 1.*

c. 36. in sequentibus: *Recte Aristoteles & plerique Philosophi tradiderunt barbam viris a natura ornamenti dignitatisque causa contributam.* Rationem addit Augustin. in Ps. 44. v. 3. quia *barba significat fortes, impigros, alacres.* Conf. de Civit. Dei 22. c. 24. Eleganter Joh. Heidfeld. in Sphing. Theol. phil. c. 5. p. m. 406. *Barba confert ad dignoscendum corporis maturitatem, ad differentiam sexus, ad decorem virilitatis & roboris, ut videatur omnino non constituta fuisse totius corporis ratio, si quicquam aliter esset effectum:* breviter at nervose Abrahamus a S. Clara in tract. Judas der Erbschelin p. 76. *Im übrigen, inquit, ist der Bart einem Mann eine absonderliche Zierde.* Quapropter Phædrus barbam appellat *ornatum, dignitatem, & gloriam;* ita se habet hanc in rem ab ipso conscripta fabula lib. 4. fab. 15.

*Barbam capellæ cum impetrassent a Jove,
Hirci merentes indignari cœperant,
Quod dignitatem fœmina æquassent suam:
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sunt vestræ fortitudinis.*

Imo, incredibile est, inquit Lactantius 7. op. Dei, quantum barbæ ratio conferat ad decorem virilitatis ac roboris: hinc Ovid. Metam. 13.

Bar-

Barba viros hirtaque decent in corpore setæ.
Quid?

*Credebant hoc grande nefas & morte piandum,
 Si juvenis vetulo non assurrexerat, & si*

Barbato cuicunque puer.

Juvenal. Sat. 13. v. 54. unde non potest non esse, quin barbæ violatio sit dignitatis contemptus gravissimus, summa injuria, & intolerabilis despicientia: hinc Horat.

Barbam tibi vellunt lascivi pueri.

Persius Sat. 1. in fin.

Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.

Hinc dicuntur legati Davidis propter barbam iis ab Henone evulsam summa injuria affecti. Paralip. 20. v. 4. Geier. de Ebræor. luct. c. 8. §. 14. hinc numeratur abrasio barbæ inter calamitates, quas Deus per Isaiam minatus est Moabitis. Jesai. 16. v. 2. putatque famosus ille satyricus Philander von Sittewalt, (quem scias esse Joh. Mich. Moscherosch, ut vides apud Ferd. Neoburg. Cur. Hoffm. p. 2. c. 8.) part. 2. p. 50. & seq. dignitatem virorum magnam capitis diminutionem pati, eo quod barba hodie abradi soleat: illud sane omni caret dubio, barbam in majori pretio & honore olim fuisse: quam nunc est, præprimis, si cogitamus, quod & Cæsares Principesque de ea nomen acceperint, seque Barbatos appellari sibi gloriæ

gloriæ duxerint: non concessisset Fredericus Barbarossa se Barbarossam vocari, nisi certam quandam gravitatem, & suæ majestati convenientem majestatem in barba posuisset, non fuisset Comes Gothofredus, unus ex Pharamundi Francorum Regis successoribus, a quo Serenissimi ac Potentissimi Hassiæ Principes descendunt, Barbatus cognominatus, nisi splendidam quandam venerabilemque dignitatem a barba venire cognovisset, vid. *Durchl. Welt. p. 4. p. m. 149.* Quis nescit Principem Eberhardum Ducem Wurtenbergensem ob eandem causam habere Barbati nomen? saltem id innuit Sebaldu Noricus in carmine apud Christ. Besoldum in *Differt. de Jur. Acad. p. m. 99.* sequenti:

*Hic situs est, cui barba dedit cognomina Princeps,
Princeps Teutonici gloria magna soli.*

Quis nescit Neronis patrem ab ænea barba dictum Ænobarbum, in quem nimia arrogantia superbum ob id sic luisse fertur L. Crassus orator: *Quid mirum si barbam habet æneam Domitius, cum & os ferreum, & cor habet plumbeum.* Mirum sane, quod cum antea nigra fuerit, postea ob crebram palpitacionem a duobus juvenibus peractam, in æneam mutata

tata sit: vid. Christ. Ludov. Dietherrn. *add. ad Besold. th. pr. voc. radiren.* Quis nescit Constantinum Pogonatum, sive Pogonatem, ob id Pogonati, id est, Barbati nomen accepisse

quod parans Mezizii

Ducis in luem classem tener & imberbis,

Hinc reversus ampla visus est barba decens.

vid. Rupert. ad *Besold. Syn. p. m. 588.* Sunt tales adhuc plures: Quidni & ille Barbarius Philippus, de quo *in l. 3. ff. de off. pres.* quidni & Barbatio apud Bonifac. *Lud. Hist. Lib. 8. c. 16.* & Andreas Barbatia, apud Alber. Gentil. *de nupt. lib. 2. c. 19.* At mittamus hos, sufficiantque hæc pro barbæ dignitate, & virorum præstantia: Interim mirari non possum satis Paulum Zacchiam *in Quæst. med. Leg. tom. 3. conf. 61. n. 4.* Barbæ decus ob id impugnantem, quod sæpius contingat adolescentes pulchritudine excellentes emissâ barba nullum prioris formositatis vestigium servare: quasi decus faciei viris ponendum esset in vultus virginitate, quasi glabretum deterius fiat, si fructus ferre incipiat: Nolim tamen maritus aliquis ex hac suæ barbæ majestate, & exinde sibi inter alia competente prærogativa jus quoddam sibi despoticum, aut domi-

dominium in uxorem competere contendat, quamvis enim Barbari fœminas fervorum instar habuerint, Aristot. 1. *Pol.* 2. quamvis Muscovitæ amorem erga uxores ex crebritate verberum æstima- verint, Wendelin. *pol.* 1. *tb.* 18. juxta illud:

*Nux, asinus, mulier, simili sunt lege ligati,
Hæc tria nil recte faciunt, si verbera desunt.*

quamvis Galli maritalem potestatem in jure vitæ & necis posuerint, Cæsar de *Bell. Gall.* 6. talem tamen potestatem non inducit barbæ grauitas, nec cætera, de quibus loquuti sumus, in viris conspicua prævalentiæ signa, sed saltem, ut diximus, prærogativam, marito non ut marito, sed ut viro competentem: Persuasi enim sumus, nullum de mero jure naturæ dominium in uxorem maritum habere, neque matrimonium monarchiæ, sed Aristocratix, salva prærogativa sexus masculini, assimulandum esse, tum propter mutui adjutorii, utpote matrimonii principalis scopi, indolem, tum propter contractum, ad quos sine dubio matrimonium pertinet, contrahentes qua tales pari lance trutinantem naturam: vid. hon. Dn. Parens in *Dissertat. de Domin. marit.* Nec moror illud Aristotelicum, quod quidam natura
sint

sint servi, contra quidam natura domini. Mich. Praun. *adel. Europ. p. m. 59.* Unde Euripides Iphig. in Aulid. βαρβάρων δὲ Ἕλληνες εἰκὸς ἀρχην, ἀλλ' ἔ βαρβάρους Ἕλλήνων τὸ μὲν γὰρ δῆλον, οἱ δὲ ἐλεύθεροι. *Convenit Græcos barbaris imperare, non autem barbaros Græcis, barbari enim sunt natura servi, Græci vero liberi, quasi uxores ob id maritorum suorum ancillæ haberi debeant, quia illud magis natura imperat, quod natura est melius & perfectius, Cellar. pol. c. 3. n. 19.* In confesso autem est, fœminas regulariter & communiter minus prudentes esse & minus perfectas, illasque habere βελευταὶν ἄκυρον, Arist. 1. *Pol. c. ult.* unde Ovidius:

Fortius ingenium suspicor esse viris.

Nemo enim suppositum istud Peripateticum cum natura convenire, nego illud esse stringens, concludens, fundatum, nego illud ex genuina aliqua ratione defendi posse, cum aliud sit esse natura servum, aliud esse ad servitutem aptum. Pufendorf. *de Jur. nat. lib. 3. c. 2. §. 8. & seq.* verior est sententia Quintiliani in *Declamat. 3.* dicentis: *Quid non liberum natura genuit? taceo de servis, quos bellorum iniquitas in prædam victoribus dedit, iisdem legibus, eadem fortuna, eadem necessi-*

cessitate natos: ex eodem cælo spiritum trahunt, nec natura ullis, sed fortuna dominum dedit. vid. H. Grot. de *Jur. B. & P. lib. 1. c. 3. §. 8.* Potgieser. de *condit. & Stat. Serv. lib. 1. c. 1. §. 2.* Profecto habet ista Aristotelis doctrina & hoc absurdi, ut Reges, Principesque, quos Deus ut Dominos in terris constituit, si fortean ingenio viribusque animi imbecilliores sint, subditorum suorum plus valentium servi dicendi forent, quod sicuti quam maxime absonum est, inconueniens & irrationale, ita nec natura servos agnosco, nec marito dominium in uxorem concedo, nimirum quod ad Jus naturæ, ut dixi, merum attinet, nam prærogativam ei aliquam ex sexu masculino, & secundum jus divinum positivum dominium aliquod, licet non despoticum, sed limitatum competere lubens concedo: vid. Strauch. *Inst. Jur. Publ. lib. 1. c. 2. §. 2.* idque vult *Genes. cap. 3. v. 16.* & Paulus in *epist. ad Ephes. c. 5.* Oportet igitur illum, qui verba Geneseos und er sol dein Herr seyn / hoc modo exposuit, und he schal ober dy herrschopen / dy vactent to pynengfende und to sladend / non intellexisse naturam matrimonii, nec cordatum egisse translatores, quam ob causam

B

nobi-

nobilis quædam fœmina visis istis verbis statim addidit hanc glossam, dat hevet in Schelme schrivende: vid. Georg. Casp. Kirchmaj. *Comm. in Tacit. German. cap. 40.* Ei vero, quod de prærogativa dixi, videntur obitare varii textus & auctores in quibus & apud quos uxor mariti sui *Domina* vocatur, ut consequenter non illi, sed huic potius prærogativa adscribi debeat, ita enim inquit testator in *l. 41. in pr. ff. de legat. 3.* Peto a te *Domina* uxor: item in *l. ult. §. 1. ff. de aur. & arg. leg. Sempromia Domine meæ*: item in *l. 19. §. 1. ff. de ann. leg. Domina sanctissima* (fœminis sanctum aliquid inesse & providum putabant Germani. Tacit. *de mor. germ. c. 8.* vid. Strab. *lib. 7. p. 264.* Flor. *lib. 1. c. 10.* Joh. de Nevizanis *Sylv. nupt. lib. 4. n. 24.* easque ut Deas colebant. Alex. ab Alex. *gen. dier. lib. 4. c. 11.*) item apud Ovid. *lib. 3. trist. eleg. 3.*

Nuntiet huc aliquis Dominam venisse, resurgam.
Item:

Nec Domina lachrymis in nostra cadentibus ora.
Virgil. *lib. 6. Æneid. v. 397.* ibi: *Hi Dominam*: Quibus accedit quod ex diversarum gentium institutis præter nomen & ipsum jus braccæ verumque dominium in viros exercuerint, quemadmodum

dum de Sauromatis Ægyptiisque apud quos fœminæ negotiantur & cauponantur, viri vero intra domos texunt, memoriæ proditum, Herod. sane Spartanae mulieres adeo dominabantur imperitabantque viris suis, ut hi sæpius cum Nicolao apud Erasum in Colloquiis poppyfmate & palpo tripodem sentirent, quare Spartana mulier, cum ab hospite argueretur, quod solæ viris imperitarent, lepide respondit, *haud immerito, nam solæ viros parturiunt.* Alex. ab Alex. lib. 4. c. 8. Idem fere de fœminis patriæ suæ testatur Rodenburg. *de Jur. Connub. in fin.* At missis hisce exemplis sciendum est, uxorem vocari Dominam non respectu mariti, sed respectu familiæ & successione, qua usque ad Theodorici tempora ab institutis Romuli gavisa est, unde *heres* dicitur ab *herus*, id est, dominus, veteres enim heredes pro dominis appellabant: §. ult. f. de her. qual. & diff. l. 1. ff. de bon. poss. Guil. Forner. *Select. lib. 1. cap. 11.* vel dic illam vocari Dominam intuitu rerum suarum quas itante habet matrimonio, cum dominium etiam rerum dotalium penes uxorem maneat, l. 30. C. de *Jur. dot.* nisi malis illa loca referre ad blandientium maritorum sesama atque pa-

pavera: Dn. Parens *de Jur. Fil. membr. 2. in fin.* Lambert. Goris *adv. jur. p. 1. tr. 1. c. 1. n. 9.* Elige cui dicas, nam si proprie intellexeris, Nicolaus eris, læsæque barbæ te reum facies, scivit id mulier in litteris ad maritum apud Paulum in *l. 57. ff. de donat. int. V. & U.* Cum petenti mihi à te Domine charissime. Item: in *l. 88. §. 2. ff. de legat. 2.* Mævi & Semproni, filii dulcissimi, præcipitote omne, quidquid ex hereditate bonisve Titii Domini mei patris vestri. Item in *l. 41. §. 4. de leg. 3.* hallucinatur ergo Mornac. ad *all. l. 57.* putans unicum duntaxat textum in Corpore Juris Civilis reperiri, in quo maritus vocetur Dominus: Conf. Virgil. *lib. 4. Aeneid.*

Connubia nostra

Reppulit, ac Dominum Æneam in lecta recepit. Interim nota illos etiam in jure nostro vocari Dominos, qui sibi æquales sunt. *l. 22. pr. ff. ad L. Falcid.* Senec. *ep. 105.* quomodo obvios si nomen non succurrit, dominos salutamus: Conf. Dn. Outhoff, *Comm. in libr. Ruth. p. m. 405.*

Thes. 2.

Quoniam igitur Barba, uti in præcedenti thesi demonstravimus, tam nobile naturæ decus est, tam præclarum ornamentum, tam illustre tamque egregium decus,

decus, & auctoritatis & dignitatis insigne speculum, hinc facile est judicare, quare diabolus nonnunquam appareat sub specie alicujus grandævi morosique senis prolixam mento pendentem habentis barbam: Sane omnis superbiæ fons est, & origo: Talem autem se stitit visendum Athenodoro Philosopho, referente Plinio secundo lib. 7. epist. 27. *Erat, sunt verba Plinii, Athenis spatiosa & capax domus, sed infamis & pestilens, per silentium noctis sonus ferri, & si attenderes acrius, strepitus vinculorum longius primo, deinde proximo reddebatur, mox apparebat idolon, senex macie, & squalore confectus, promissa barba, horrenti capillo.* Talem eum B. Martinus dicitur vidisse apud Sulpicium Severum de *Vit. Mart.* nisi dicas diabolum sibi barbam sumere, ut eo terribilior existat, quemadmodum in bellum ituris ad perterrendos hostes id consuetum fuit, uti de ea re testis est Plutarchus c. 44. Verum quid rides Beckere? spectra dari, adeoque & diabolum barbatus negas? ita profecto videris contendere in libro tuo, *van de betoverde Werelt*: Ita constat ex numismaate in te cuso, cujus altera facies refert juvenem manu tenentem clavem, qua nonnullis à latere

latere volantibus malis spiritibus omnem potestatem ademptam demonstras, cum inscriptione, *odi profanum vulgus & arceo.* vid. *Der geöffnete Ritter-Platz lib. 1. p. 2. p. m. 154.* At scias, jam multos hanc cotem vel prima novacula secuisse: vid. *Act. Erudit. Lipsiens. ad Ann. 1692. mens. Jan. pag. 19 & seqq.* Inter quos non omit- tendus Jacobus de Clusa Carthusianus in libro de Apparitione animarum separa- tarum apud Ludovicum Lavaterum Ti- gurinum de *Spectris p. m. 97.* Transeo illa quæ de Proteo in Ranis refert Aristopha- nes ratione Dionysii ad inferos pergen- tis, aliaque, de quibus Gothofred. ad *l. 27. ff. locat. Kipping. Antiq. Rom. l. 1. c. 1. n. 6.* Steuber. *de Spir. compl. fin. m. 2. §. 5. class. 2. n. 3.* Quanta non sunt, quæ de spectro Silesiensi, vulgo *der Rubezahl* narrantur, de quo multa congeffit Adamus à Me- diovilla in *narratione Theol. Hist. de spectro Rubezahl.* Quanta non sunt, quæ de in- sula ad Canadam Drogeo præternavi- gantes passim referunt, adeo ut *Diabolo- rum insula* ob spectrorum frequentiam dicta sit. Cluver. *Geogr. l. 6. c. 15.* & ibi Buno in *not. Johann. König. vest. Geogr. p. m. 350.* Immo omnem scrupulum om- nemque hæsitacionem videtur remo- vere

vere famosum illud, & toto quasi cantatum orbe, spectrum Berolinense, vulgo *die weiße Frau*/ de cujus existentiae veritate non saltim superstitiosa quædam anus, sed & constantissimi gravissimique viri, quibus æs triplex circa pectus est, tanta dedere documenta, ut J. Bergius in sermone funebri Johannis Sigismundi, March. Brand. hocce rotundum atque impavidum testimonium hac de re luci chartæque committere ausus fuerit: *Nachmittage fragten endlich Se. Fürstl. Gn. ob man auch die weiße Frau wieder gesehen? und zwar / es hatte nicht allein dieselbe Tage / sondern auch die ganze Zeit her / in welcher der höchste Gott das Hauß Brandenburg mit so manchen Todes-Fällen heimgesucht / ein solch Gesicht in weißlendtragender Gestalt auf dem Churfürstl. Hause zu unterschiedenen malen allerhand Standes und Alters auch Fürstlichen Personen / jedoch ohne schädlichen Schrecken / oder jemand's Verletzung sich sehen lassen / also / daß man nicht mehr daran zu zweifeln.* Toto igitur cœlo errant illi, qui metum spectrorum pro metu vano habent, nam etiamsi spectra revera non dentur, tamen non potest dici vanus, qui in constantissimos summæque auctoritatis viros ca-

dit, metus: Dn. Parens in *tract. de Cornibus & Cornutis Diff. 2. §. 5. & seqq.* præprimis cum non tantum Romano-Catholici, sed & saniores Reformati Lutheranique eandem de spectris sententiam habeant: vid. Rever. & Celeberr. Dn. H. Hulsius *de Princip. Cred. lib. 1. Sect. 6. De Lutheranis* eo minor est dubitatio, quod ipse Lutherus se diabolum vidisse affirmet, ita enim scribit: *Der Teufel zeucht zuweilen eine Larve an / wie ich NB. selbst gesehen habe / daß er sich sehen läßet / als wäre er eine Sau / ein brennender Strohrißch und dergleichen:* Ita ut non dubitem, quin eum sæpe etiam, æque ac Athenodorus Philosophus, conspexerit barbatum, barbatus enim existit, ut terrificet, vid. Corn. Nep. in *Datam. c. 3.* imberbis apparet, ut alliciat, quis enim credere potest astutum istum serpentem tum barbatum esse, aut genas tum pilis habere obduratas, quando libidinis concubitusque causa ad foeminas accedit, fugerent profecto ejusmodi basiationem mitia illa atque corallina labra, unde illi, inquit Dn. Parens in *all. tract. de Corn. D. 2. §. 7.* *qui cum puellis concumbunt diaboli, gratissima amasiorum figura solent apparere, quin & fuit unus eorum qui se Süssholz appellaverit:*

laverit: sed ubi nocere mortalibus gestit, terribili specie se sistit. Diabolum vero cum mulieribus quoque nonnunquam concumbere, videtur quidem prima fronte absconum, uti ajunt Godelman. *lib. 2. de Lam. c. 5.* Geilfus. *Pneum. contempl. 10. §. 38.* Affirmant id tamen Doctores communiter, tam Theologi & Jurisconsulti, quam saniores Philosophi Klein. *jud. lam. conf. c. 1. n. 10.* Mart. Delrio *disq. mag. lib. 2. qu. 15.* Beda *in Lucæ c. 8.* asseritque Augustinus *lib. 15. de Civit. Dei c. 23.* Id adeo certum esse, ut contradicere magnæ sit impudentiæ. Dn. Parens *d. diff. d. Corn. 2. §. 5.* Præprimis cum nec exempla defint, quibus posterior sententia stabiliri, aut potius colorari possit: Ita Platonis matrem à spectro Apollinis stupratam, ipsumque Platonem ex isto coitu conceptum esse scribit Weier. *de præstig. dæm. l. 3. c. 22.* Ita Corcoton dæmonem in Hispaniola cum mulieribus se commiscuisse, & ex eo Bicornes esse procreatos pervulgata res est, idem referunt de Merlino in Anglia, & de Hunnis in Panonia, quorum ille ex dæmone quodam, hi vero ex Artunis strigibus Gothicis & Faunis nati dicuntur: vid. Anton. le Grand. *Phil. part. 3. art. 9. in fin.* Quid? ipsum sacratissimum

mum Principem nostrum Justinianum
 ex ejusmodi concubitu progenitum ait
 Procopius in *Arcan. Hist. c. 12.* ita ait, sed
 parum fidei adscribunt ei Joh. Bodin.
hist. c. 4. Mart. Hanck. de *Byzant. rer. script.*
lib. 1. c. 5. n. 36. en obtreñatoris verba:
Certe Justiniani matrem nonnullis ex neces-
sariis narrasse ferunt, hunc non Sabbatii
conjugis, aut hominum cujuspian esse sobo-
lem, sed eo gravida antequam esset, quan-
dam genii speciem ad se ventilasse, quæ non
ad visum, sed ad contactum se præberet, ac-
cubaretque sibi, & quasi maritus se conju-
gem iniret, denique veluti per insomnium
evanesceret: Pergit: De Theodora cum ad-
huc erat in scena, ejus amasii ferunt, noctur-
nos lemures in fornicem irrumpentes, inde
se abegisse, ubi multam noctem cum illa
traherent. Simile quid Venetiis conti-
 gisse recenset Franciscus de Licht in
tract. de Nihilop. m. 60. quod si attendisset
 Cellarius in *Polit. c. 2. §. 13.* Fortean non
 derisisset Pomponium Melam narran-
 tem, grandem littoris Æthiopici flexum,
 grandem insulam inclusisse, inque ea
 tantum fœminas esse toto corpore hir-
 futas, & sine coitu marium sua sponte
 gravidas; quas merito cum Rubellione
 comparaveris, de eo enim idem com-
 memo-

memorat Ariitot. *l. 2. gen. anim. c. 5.* & quid mirum, si fœminæ ex hoc solo imprægnari possunt, quod secum circumferant clausam in pyxide araneam? ita fane Turneb. *l. 15. c. 17.* hinc Juvenalis *Sat. 2. v. 141.*

Et illis

Turgida non prodest condita pyxide Lyde.

Credo eadem facilitate, qua Juno ex comesu lactucarum agrestium gravida facta Heben peperit, de quo Pomey in *Panth. Myth. pag. 72.* primusque Sinen-
sium Imperator Fohius Thienfu ex hoc solo concipi potuerit, quod mater ipsius ad ripam lacus, à quo Lanthien, urbs in provincia Xensi, alluitur, deambulans ingens hominis vestigium calcaverit in arena impressum: auctore Martino Martinio *Sinens. Histor. lib. 1. Imp. 1.* Verum uti hæc nullam speciem habere, ordinationi quoque divinæ adversari videntur, ita quantum ad priora, apparitiones, inquam, spectrorum attinet, decet quemlibet Christianum sese armare scuto fidei, & cum Cicerone effari, *spectris etiamsi oculi possint feriri, animus qui possit, ego non video.* Abr. à Wesel *tr. de Rem. merc. c. 4. n. 1.* Oportet id maxime sequutos fuisse Imperatores Constantinum & Justinia-

stinianum, eosque qui tunc temporis vixere Romanos, oportet eorum nec animos potuisse nec oculos feriri, oportet eos ad quamcunque diaboli apparitionem immobiles Marpesiæ cautis instar stetisse, quis enim sibi persuadebit eos, diaboli præsentiam abhorruisse, quibus permissum & familiare erat cum ipso cadæmone societatem contrahere, fœdera sancire & pacta inire, tali pacto, talique consuetudine nullis criminationibus implicanda, sed ab omni pœna plane & prorsus libera, &, quod magis est, à præfatis Christianis Imperatoribus, Constantino scilicet & Justiniano expresse approbata, confirmata, laudata: Ita sane scribunt, statuuntque Doctores communiter inducti *lege quarta in Cod. de maleficis & mathematicis*, putantes in hoc textu artes magicas quibus non cujusquam salus aut æstimatio læditur, in tantum permitti, ut quis impune possit cum diabolo pacisci ut irruentem grandinis lapidationem à vindemiis in proximum mare avertat: At quemadmodum talis societas cum Christiana sinceritate nullatenus concordat, neque verisimile apparet Principes istos adeo procul errasse, ita nec omni caret dubio, num talis sensus

fus ex allegato textu erui probarique possit: en integra verba: *Eorum est scientia punienda, & severissimis merito legibus vindicanda, qui magicis accincti artibus, aut contra salutem hominum moliri, aut pudicos animos ad libidinem deflexisse deteguntur, nullis vero criminationibus implicanda sunt remedia humanis quæsitâ corporibus, aut in agrestibus locis innocenter adhibita suffragia ne maturis vindemiis metuerentur imbres, aut ventis grandinisque lapidatione quaterentur, quibus non cujusquam salus aut æstimatio lederetur, sed quorum proficerent actus, ne divina munera & labores hominum sternerentur.* Verum cum in hoc textu artes magicæ expresse separantur ab aliis corpori humano quæsitis remediis, illæque damnantur & plane improbantur, hæc vero contra tolerantur & permittantur, adeoque hæc duo sibi invicem clare opponantur, hinc posset merito quæri, quo modo hæc verba legis torqueri debeant, ut inde sequatur, artes istas magicas, quibus nemini damnum infertur, esse licitas & concessas, ut non satis mirari queam Carpzovium & Cujacium, quorum ille statuit Justinianum in eo peccasse, quod legem istam quartam Codici suo inseri permiserit:

part.

part. 4. Const. 2. Def. 7. n. 7. hic vero, hanc constitutionem piis merito improbari. *lib. 27. Obs. 17.* horum vestigia premit Brunnem. *ad all. l. 4.* Qui tamen in eo iterum ab iis recedit, dum ait, non improbabili-ter statui posse, Imperatorem Christianissimum non de incantamentis, sed de lustrationibus agrorum, quæ cum publice decantatis litanis fiebant, esse intelligendum, & de Processionibus solennibus: Ita videtur statuendum, neque enim agit *l. 4.* de artibus magicis, neque de pacto vel societate cum diabolo ineunda, sed loquitur de *remediis & suffragiis* quibus speculatores grandinis, quos καλαξοφύλακας appellabant, futuram grandinis lapidationem, quam ex nubium colore & situ notabant, observabantque, avertere laborabant: Scilicet Romanorum nonnulli aeris nubiumque periti putabant ventos, imbres, grandinem, & quamcunque tempestatem posse publice decantatis litanis commode averti & flecti, immo pro se quisque alius agnum immolabat, alius pullum, & protinus illæ nubes declinabant, cum aliquid gustassent sanguinis. Senec. *4. natur. c. 6. & 7.* Ita ut & luna cœlo demigrare diceretur: hinc Poeta:

Car.

Carmina vel cœlo possunt deducere lunam.

Te quoque luna traho.

Unde lunæ defectus *κατασίσεις*, i. e. *detractiones* sunt appellatæ, Veneris testimonio, apud Lucianum lunam interrogantis, cur cursum sistat, cum ad Cariam pervenit & aspectet Endymionem dormientem, & ad ipsum descendat; quamvis illud *descendere* possit referri ad lucubrationes, observationes, & studia ab Endymione in monte Latino ad lunæ naturam cognoscendam adhibita. Johan. Pincier. *Ot. Marp. c. 37.* Thessalia inprimis hac arte nobilis, uti apud Claudianum: *Novi quo Thessala cantu eripiat lunare jubar:* Tibull. i. ecl. 8.

Cantus vicinis fruges traducet ab agris.

Albert. Gentil. *Lect. Virg. c. 16.* Virgil.

Sistere aquam fluviis & vertere sidera retro.

Liv. lib. 26. *Disposita in muris campanorum imbellis multitudo cum æris crepitu, qualis in defectu lunæ silenti nocte cieri solet.*

Quo ritu, quibusque sacrificiis cum non cujusquam salus aut æstimatio lædatur, hinc potuit Imperator Christianus ea facile permittere absque læsione conscientiae suæ, præprimis cum tales litaniae cum clamore & vociferatione conjunctæ, nec omni ratione & fundamento naturali, ad frangendas nubes, & aver-

tendam

tendam imminentem aeris intemperiem, destituantur, sicuti adhuc hodie in quibusdam civitatibus, quando vel cœlum fragore tonat omne, furentesque fulgure ac tonitru incipiunt sævire venti modo campanæ agitantur, modo bombardæ solvuntur, quorsum Divus maximus Tauronensis Episcopus apud Lipsium ad Tacit. i. ann. c. 28. in verb. *Igitur æris sono, tubarum cornuumque concentu strepere sequentibus: Cum requirerem quid sibi clamor hic vellet, dixerunt mihi quod laboranti lunæ vestra vociferatio subveniret, & defectum ejus suis clamoribus adjuvaret: conf. Mart. lib. 9. epigr. 30. & 12. ep. 57. vid. Dempster. ad Rosin. ant. lib. 2. cap. 8. Ex quibus tum sua sponte sequitur quantum fidei mereatur Borcholt, ad §. 5. J. de publ. jud. affirmans Constantinum tum temporis, quo præfata lex scripta est, vera fide Christiana nondum imbutum fuisse, sicuti hoc habet ex Lamberto Dano in Dial. de Sortiar. c. 6. cum quo facit Joannes Georgius Godelmannus de mag. venef. & Lam. lib. 1. cap. 8. n. 38. & lib. 2. cap. 6. n. 16. Quasi vero Constitutio ista cum Christiana fide pugnaret, quasi verisimile sit Constantinum nono post veram fidei confessionem anno nondum omnes*

omnes paganismi maculas absterfisse, quis enim nescit eum jam anno 312. conversum, legem vero allegatam anno 312. promulgatam, ut vel saltem præsumtio pro Constantino militet, eum post tantum temporis tractum fidei orthodoxæ fundamenta jecisse, aut ad minimum scivisse, non posse Christianum hominem commercium aliquod cum diabolo salva scientia salvaque religione habere: vid. *Nov. 7. in præf.* Quare nec cum illis Doctoribus facere possum, qui artes magicas primitè per *l. unic. C. de Thesaur.* abrogari contendunt, neque enim tempore Constantini ulla amplius permittebatur Lecano - Gastro - Catapro - Cristallo - vel Daerii Ciomantia, quibus alias magiæ speciebus Assyrii, Chaldæi & Ægyptii delectabantur, cessabant quoque omnia superstitiosæ antiquitatis incantamenta, quorum aliquot formulæ reperiuntur apud Catonem: e. g. *motus, danat, daries, dardaries, astaries: haut, haut, haut, ista, pista, sista, damiabo, damaustra, haut, haut, haut, istagis, turgis, ardennabon, damaustra.* Ut oporteat Constantinum à Leone in *Nov. 65.* immerito vapulare.

Thes. 3.

Barbæ definitionem quod attinet, non
C erit

erit operæ pretium ut in eam anxius inquiramus, tum quod omnis definitio sit periculosa, ut Javolenus inquit in *l. 202. de R. J.* (quamvis hæc lex non de propria definitione intelligenda sit, sed de regulis catholicis, sive brocardicis, alias Burchardicis à Burchardo collectore Scholastico) tum quod hic nec utilis nec necessaria videatur: unde in *Nug. Venal. pag. 32.* quæritur, *quid est Barba?* *R. est pilus. Quid est pilus? R. est barba.* Si quis tamen definitionem dicat esse principium syllogismi, & ob id barbam quoque definiendam esse statuat, quemadmodum nos ita argumentamur inter alia contra illos qui Politicæ, tanquam entis collectivi definitionem rejiciunt, ille sciat Barbam esse *maltitudinem pilorum in virorum mentis & generis existentium auctoritatis dignitatisque gratia.* De Etymologia, utpote cum simplex & purum sit verbum, non magis laborandum erit, ac de similibus ejusmodi verbis quam ob causam Hermannus Crusius *epigr. lib. 7. ep. 62.* barbam dicit esse syllabam duplicem *ba ba* cum litera *R* eam de se ipsa ænigmatice loquentem ob id hocce epigrammate inducens:

*Gloria magna Sophis quondam credebar, at una,
Qua miseram vetuit crescere Stoa fuit.*

*Si vero exorno, fas est gaudere capellas,
Sed Phæbi species absque decore foret.*

*Quin sanctum pignus sum multis, visa monebo
Ne cum femellis desipuisse velis.*

*Canda caputque unum est, fortasse hinc nomina
nosces,*

Sed ventrem nobis ira canina dedit.

Sunt tamen nonnulli qui vocem hanc *barba* derivare volunt à voce *baro*: quæ *virum* notat, quoniam soli viri barbati sunt, vid. Isid. lib. II. orig. c. I. Car. Desid. de Royer. flor. orat. in v. *barba*. Quapropter *barbam* se ideo gestare Diogenes dixit, ut se *virum* esse subinde recordaretur: Verum hæc derivatio est mihi pro nihilo: Tum quod vocabulum *barba* sit antiquius nomine *baro* pro viro sumto: Tum quod τὸ *bar* & *baer* hoc sensu magis sit germanicum quam latinum, uti constat ex verbis *Barintoug* / expeditio virorum, *diensibar* / nützbär / schandbar: Tum quod *baro* notet hominem stolidum & fungum: Hinc Cicer. 2. de fin. c. 23. *Hæc cum loqueris nos barones stupemus*: Unde & Græcis *baro* dicitur βάρυλος i. e. stultus sive fatuus Potgies. de Condit. & Stat. Serv. lib. I. c. 3. §. 10. Tum quod ipsum vocabulum *baro* incertæ adhuc sit originis: Alii enim id derivant à Græco βάρυς i. e. *gravis*, vel βάρος, i. e. *pondus*, alii à Germani-

manico *bahren* / quod *filium* significat, alii à *bar* sive *bahr* / i. e. *tüchtig* / *dapfer* / alii ab Hebræorum *בַּר* *bar* *filius*: Dn. Thyll. in not ad Stryck. *exam. jur. feud. c. 5. qu. 18.* Mozz. *de his qui feud. dar. poss. n. 17.* Alii à voce *pares*, eo quod Comitibus sint *pares*, alii ab Ægyptiorum Pharaon: Christ. Becman. *notit. Dign. Diff. 10. c. 1. §. 3.* Alii à *Varon*, mutata V. in B. & abjecta N. vid. Dan. Otto. *de Jur. Publ. c. 18.* Alii jocosè dicunt *baron* idem esse quod ohne *Baroschaft* / alii à *barra*, i. e. *fortis*, *gravis*. Thomas Aquinas *de Rebus p. l. 3. c. 21.* Alii aliter vid. Temple *Staatk. Tract. p. 2. pag. 523.* utut sit, hoc interim certum est, vocabulum *barba* non posse derivari a voce *baro*, sed esse verbum per se subsistens, nudum, purum, simplex, & primitivum. Qualia sunt sexcenta alia.

Th. 4.

Dividimus autem *Barbam* (1) in *Propriam*, cujus definitionem in thesi præcedente dedimus, & *Impropriam*, qualis est quam Germani vocant *ein Stüßbärtlein* / Belgæ, *een Knevel*, quam nonnulli in simulatam ferocitatis significationem alunt, ut sunt magniloqui isti thrasones, de quibus merito dicas quod Justinus de Xerxe Darii filio, ut sint *in periculis timidi*,

midi, sicubi metus abest, inflati, lib. 2. cap. 10. Non aliter ac Callisthenes, de quo Aristoteles dicebat: *In oratione Callisthenis est flumen verborum & gutta mentis.* vid. Strigel. in lib. 16. *Justin. p. m. 192.* Talis fuit ille apud Plautum Pyrgopolinices, si non re, saltem verbis, at illi re omnes, qui ad mandatum Archiepiscopi Sigismundi mystacem alere debebant, sicut videre est apud Berckemej. *Cur. Antiq. p. m. 294.* cujus verba ita se habent. *Anno 1564. führete der Erztz. Bischof Sigismundus in Magdeburgischen die Gewohnheit ein/ daß man sich die grossen Bärte abscheren/ und davor ein Knebelbart aufsetzen ließ: Das Jahr / da diese Bart-Reformation vor sich gieng / war in diesem pentametro enthalten:*

Longa sigIsMVnDo barba IVbente perIt.

Impropria etiam est barbæ significatio, cum ea metaphoricum intellectum habet, & aliis quandoque rebus adscribitur: uti apud Ovid. 1. *Met. 266.*

Barba gravis nimbis.

Plin. *Cum geminos transit sol, cristis & auribus, & unguibus gallinaceorum, si luna rasis barbis eorum.* Quo sensu & animalia barbas habent: sed barbas, ut dixi, in plurali, non barbam: barba enim est hominum,

minum, barbæ contra quadrupedum:
Virgil. 3. Georg. v. 311.

*Nec minus interea barbas incanaque menta
Cynipii tondent hirci.*

Servius ad 2. *Æneid.* v. 277. & 3. *Æneid.*

Stiriaque impexis induruit horrida barbis.

Quantam vero hæc distinctio fidem mereatur, constat vel ex hocce Horatii
J. Sat. 8.

*Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris.*

Item ex illo Plinii lib. 28. c. 13. *rabiem hircorum, si mulceatur barba, mitigari.* Laurent. Valla eleg. lib. 6. cap. 14. Loquuntur quidem Poetæ nonnunquam in plurali, adscribentes animalibus non barbam, sed barbas, verum id faciunt nullam aliam ob causam, quam ut elisionem in carmine propter subsequentem vocalem alias metuendam eo ipso commodè evitare queant. Transit hic figuratus & improprius barbæ sensus tandem etiam ad plantas & herbas: Hinc *barba caprina* germ. *Waldgeißbart* / ita dicta, quod flores habeat candidos barbæ instar dependentes: Hinc *barba Jovis*: hinc *barba Petræ*: græc. *τραγοπώγον*, alias *barbula hircina*. (2) In *Barbulam* & *Barbam*, hanc vocat Persius per excellentiam *Gaasape*, quod notat longam & prolixam barbam:

Tu cum maxillis balanatum gausape pectas.

Vid. Dn. Patris mei Dissertat. de *Pallio* pag. 15. Nec mirum quod in hac secunda divisione species retineat nomen sui generis, idem enim in jure nostro sæpe est obvium, veluti cum adoptio dividitur in adoptionem & arrogationem, crimen læsæ majestatis in perduellionem & læsæ majestatis in specie, novatio in delegationem & novationem: (3) Secundum nonnullorum Doctorum (*judicium cerebri sui nimis arroganter sequentium*, ut Cujacius de Hotomanno) sententiam in *nativam* & *Dativam*: Illa est quam a natura habemus, quæque revera ex mento nascitur & progerminat, estque ipsa propria, vera, naturalis & genuina cujuscunque viri barba: Hæc vero est, fictitia aliqua atque figurata barbæ species, affectata, simulata, temporalis, qualis est illa quam diabolus, uti supra thes. 3. demonstravimus, sibi nonnunquam assumit, quaque aliam atque aliam sæpe speciem mentiuntur copreæ histrioniamque exercentes: Atque eodem est hæc divisio innixa fundamento, quo Doctores quidam actiones dividunt in nativas & dativas, quam uti ego Gallica hyeme frigidiorum credo, ita nec in barba locum

habere, sed si quam speciem præseferat, tum ad barbam potius, quam ad actiones referri posse contendo: barba enim dativa est adhuc ens aliquod existens, potestque vocari Quasi Barba, barba assumpta, figurata, fictitia, temporalis, at actio dativa est plane non ens, chimæra, merum figmentum, sive ut inquit Imperator in *l. un. C. de nud. jur. Quir. toll.* subtilitatis ludibrium, quod si cum natatili beta, galla è quercu, & sutorio atramento in mortario contuderis, deinde aspersis copri sexunciis miscueris in malagma, præsentaneum est remedium adversus caninam scabiem & porcorum pruriginem: Quid enim? qualis hæc est actio, quæ neque ex contractu neque ex delicto, tam vero quam quasi oritur, immo quæ nullam, ut ajunt, præexistentem materiam habet, contra *§. ult. f. de obl. §. 1. f. de act. l. 91. §. 3. de V. O. Nov. 18. c. 5.* Quare illam faniores Jurisconsulti ut cerebrinam merito rejiciunt: Dn. Parens *Admon. ff. part. 7. §. 288. Hillig. ad Donell. l. 19. c. 2. lit. A. Bockelm. de action. p. 1. c. 3. §. 3. Sande de act. cess. c. 8. n. 13.* Quamvis enim Prætor dicat: *actionem dabo, non dabo*, inde tamen non sequitur actionem dari sine præexistente causa vel materia, utut

utut Melchisedecus & Adamus hoc sensu dicantur homines dativi, cæteri nativi, D. 1. Parens de *Jur. Virg. §. 33.* Prætor enim & tum dicit *actionem dabo*, quando actio jure civili prodita est, aut ex jure gentium obligatio descendit. *l. 1. ff. depos. l. 1. ff. commod. l. 1. ff. de serv. corr. l. 1. ff. de vi & vi arm.* Ita ut nasci & dari in jure sumantur promiscue *l. 7. §. 2. ff. de pact. l. 3. ff. neg. gest.* Et quis adeo hospes est, ut nesciat ista Prætoris verba intelligenda esse de formula, quam super actione jam nata dabat, i. e. præscribebat: Missa igitur hac divisione substituamus aliam, dividi enim debet (4) in *nigram, rubram, & albam*, quæ tum rursus est vel *alba in specie vel cana*: Martial. *l. 4. epigr. 36.*

Cana est barba tibi, nigra est coma, tingere barbam

Non potes, hac causa est, sed potes ohe comam.

Virgil.

Candidior postquam tondenti barba cadebat.

Ad exemplum illorum qui capillos eodem modo dispescunt, Ovid. *amor. lib. 1. eleg. 5.*

Candida dividua colla regente coma.

Lib. 11. eleg. 4.

Seu pendent nivea pulli cervice capilli.

Martial. *lib. 8. epigr. 64.*

Sit moror coma nigrior caduco.

Pater fidelium Abrahamus canam dicitur

tur habuisse barbam, & ad ejus exemplum, utpote quod in omnibus sequi voluit, Muhammedes. Sulpic. Sever. *sacr. hist. lib. 1. cap. 7. n. 3.* & ibi *Comment. accurate Hornio.* Nec videtur hæc divisio de lana caprina, nisi fortasse illis, qui ipsi Physiognomiæ, à viris, cui aceti satis in pectore residet, approbatæ, vim fronte tuberosissima gestiant inferre: vid. Alb. Gentil. *ad l. 2. C. de mal. & math.* Excell. Dn. Thyll. *de Qual. in Jud. p. 1. th. 10. in f.* Nigra siquidem barba solet physiognomonibus signum esse calidi firmique corporis, alba vero languidi, imbecillis, & flaccidi, diversitas enim pilorum diversitatem quoque corporis ostendit. Arist. *Physiogn. c. 2.* Hinc Poeta.

*Pectoris indicium licet horrida barba severi
Præbeat.*

Quæ venustior forma esse potest (inquit Hotoman) quam ea quæ in natura nobiscum ingeneratur crescit, & quæ in se habet notam quandam roboris ac virium? vix enim fiet, si medicis fides adhibenda est, ut is fortis corpore non sit, qui pilosus est: cum hujusmodi, ut ita dicam corporis partes ex calido & humido proveniant: Neque parum confert hujusmodi habitus ad hominis observandos mores, & dignoscendum quidquid interi-

interius in animo reconditum habet: Similiter Joh. Buxtorf. in Florileg. Hebr. יִלְדָּקוּ קוֹדֶטְמוּ עֲבָדָקוּ מִנִּמּוּ. Homo rara barba, callidus est, densa barba, stultus: Quorum respicit Jean Rioland au Manuel anatomique p. m. 759. dum inquit: Ce qui est confirmé par Hippocrate au livre des articulations, ou il dit, que la barbe & le poil de partie honteuses croissent plus tard à ceus qui ont l' espine bossuë ou dessous du diaphragme, & qu' ils sont moins accomplis, & moins feconds que ceus, qui ont la bosse en la partie superieure. Eadem est sententia di Monfigo Giovanni Ingegneri Vescono di Capo d' Istria in Fisconom. Natural. dum ait: Perche la barba, come s'è detto viene da molto calore dicruore, il quale percuote à la testa, e si riflette al mento, & nella stessa riflessione conduce seco le fumosita del capo, de le quali si generano i peli: è quando il calore è manchevole negli huomini, egli viene à fare poca riflessione, & in conseguenza poca barba: La qual è segno, che l' temperamento de gli humori, in comparison de la guista temperatura, inclini al freddo, è che tali huomini declinino dallo stato virile à la complessione de le femine, è consequentemente siano d' animo molle, & effeminato, E perche le fredde complessioni gene-

generano molti flatu titilando per li vasi seminali eccitano molta libidine, pero gli huomini di tale temperamento sono molto lussuriosi: Verum

*Regula cum non sit, quam non exceptio tangat,
Hec quoque gaudebit regula jure suo.*

ficuti nec illud ex oraculo Apollinis Pythii editum est, quod nonnulli in rubram barbam tudiculant, quasi sensu populari hominem notet politicum, qui altera manu fert lapidem, altera panem ostentat, forsan ab Apostolo Juda, quem rubram barbam habuisse (quod tamen negat P. Abraham à S. Clara *in tr. Judas der Erbschelm* / neque enim *Ischarioth* notat *ist gar roth*) vulgus cantat, vel à Judæis *Æno-barbis*; vid. M. Zach. Goez. *excerpt. specim. 8. part. 2. de ignom. appell. voc. Rohtbart*. unde in proverbium abiit;

Rohtbart / nie gut ward.

Rohtbart / Schelmen Art.

Vid. *Math. th. hist. in Frid. Barbaross. Quorum collimat illud, barbae tenus sapientes*, ad denotandam Sophistarum fallitatem in philosophando, instituendo, & docendo, unde Herodes Atticus: *Video barbam, Philosophum non video*, quia Philosophi barbas ad graviditatem promissas alebant, ita ut præter illam & pallium
nihil.

nihil. Feltman. *de prom. abs. c. 3.* Hinc Persius Sat. 4. v. 1.

barbatum hac crede magistrum

Dicere sorbitio tollit quem dira sicutæ,

Juvenal. Sat. 14. v. 12.

Barbatos licet admoveas mille inde magistros.

Quapropter Arnobius lib. 6. adv. gent. barbam uberem philosophiæ densitatis barbam vocat. Quid Æsculapii gravitatem, inquit, ab Dionysio esse commemorem risam? quem cum barba spoliaret amplissima, boni ponderis & philosophiæ densitatis, facinus dicebat esse indignum, ex Apolline procreatum, patre levi & glabro, simillimoque impuberi, ita barbatum filium fingi, ut in ancipiti relinquatur, uter eorum pater sit, uter filius, imo an sint generis & cognationis unius. Conf. Gothofred. ad l. 8. C. de Profess. ibi: Philosophi habitus, supercilium, pallium, barba: Conf. Crusius lib. 7. epigr. 18. Unde Demonax cuidam percontanti, quam Philosophiæ sectam potissimum amplecteretur? quis inquit tibi indicavit me Philosophum? moxque vehementer secum ridens, abiit: quid rideret, interrogatus respondit? nonne hoc ridiculum fatis, si tu me ex barba philosophum judicas, qui ipse barbam non habes? Verum tales Politicos vocat Phædrus malos, nam

nam *habent*, inquit *l. 1. fab. 19. insidias hominis blanditiæ mali*: Qui non immerito comparantur cum meretricibus, quæ dulci cantu & blanditiis amorem demulcent, sed intus habent virus animæ & venenum, instar locustæ quæ segetem arrodit, quapropter Thais à Pamphilo appellatur *fundi nostri calamitas*, respiciente ad Græcum *καλαμαία*, Donat. *ad Terent. Eunuch. act. 1. sc. 1. v. 34.* Posses eos non insulse Pardis (vel vespertilionibus, quæ incertæ naturæ sunt inter avem & murem, unde Varro: *Factus sum Vespertilio, neque in manibus plane, neque in volucribus sum.* Bonifac. *de furt. §. furtum n. 74.*) naturæ sagacitate & prudentia pollentibus assimulare, solent enim frondibus arborum se occultare, & odorem jucundissimum emittere, quo dorcades, capras, hinnulos, simias, similesque bestias ad se trahant, capiantque, Aristot. *lib. 8. hist. an. c. 6.* Plin. *l. 8. c. 17.* Nisi malis eos exæquare dolosæ vulpi, de qua Phædrus sequentem fabulam, *lib. 1. fab. 13.*

Cum de fenestra corvus raptum casum

Comesse vellet, celsa residens arbore

Hunc vidit vulpes, dehinc sic occipit loqui,

O qui tuarum, corve pennarum est nitor,

Quantum decoris corpore & vultu geris,

Si vocem haberes, nulla prior ales foret:

At

At ille stultus dum vult vocem ostendere,

Emisit ore caseum, quem celeriter

Dolosa vulpes avidis rapuit dentibus,

Tum demum ingemuit corvi deceptus stupor.

Nescio numne Hollandi eo respexerint, numismate ann. 1603. in Hispanos Ostendam obsidione cingentes, & Hollandis nihilominus adulantes, excuso: prima enim facies ejus referebat gallum sedentem in ramo arboris, quem sub arbore latitans ex adverso contemplantur vulpes, cum subscriptione: ALIUD IN LINGUA, ALIUD IN PECTORE. vid. der geöffnete Ritter-Platz. lib. 1. p. 177. §. 8.

Th. 5.

Ast perdit aliquando officium suum Catonis regula. l. 1. ff. de reg. Cat. Ita nec stat hæc philosophia Marpesiæ cautis instar immobilis: alias sequeretur Germanorum (ut prætermittam Gallos, Sicambros, Britannos, Suevos, Gelonos, Sarmatas, Getas, de quibus Franc. Junius de Pict. vet. lib. 3. c. 9. §. 6.) maximam antiquorum partem summos falsitatis sacerdotes fuisse, multos Thyrsiferos, paucos vero Bacchos, cum flavi atque rufi coloris pilas communiter habuerint, teste Tacito in Vit. Agr. Rutilæ comæ, & magni artus Germanicam originem asseverant.

Juve.

Juvenali:

*Cærulea quis stipuit Germani lumina flavam
Cæsariem.*

Vid. Strauch. *Dissert. ad Tacit. Germ. c. 6.*
§. 3. Neque de Romanis aliud judicium
ferendum esset, utpote cum & illi in sum-
mis habuerint hunc deliciis colorem, &
ab eo se nominari gavisi fuerint, e. g.
SP. Latius Ruffus. Serg. Sulpitius Ruffus.
Cn. Domitius Ruffus. Q. Minutius Ruf-
fus. P. Rutilius Ruffus. Q. Pompejus
Ruffus. Livinius Rufinus, Junius Rufi-
nus, Titius Rufinus: de quibus vid. Ex-
cell. Dn. Cornel. van Eck. *Compend. Pand.*
lib. 1. tit. 2. §. 39. Quam ob causam non-
nulli existimarunt & ipsum Imperato-
rem Justinianum ejusdem coloris capil-
los habuisse, pro nomine *Flavius* (nisi
hoc dixeris derivari à Germanico *flade*,
flach, *Flasche*, aut Belgico *flau*. hon. Dn.
Parens in *Armin. pag. 62.*) quod in serie
titulorum in Proœmio Institutionum
conspicitur, *Flavus* legentes. Polman.
racem. ad all. proœm. n. 12. At quis vellet
Germanis, ut alios tacitos relinquam,
notam ob id famosam inurere, de qui-
bustamen Tacitus *l. 13. ann. c. 54. & de mor.*
Germ. c. 24. testatur: *Nullos mortalium
armis aut fide ante Germanos fuisse: Digni
ut*

ut cum illis in tenebris miscemus. Erasmi. *paræmiogr. chil. 1. cent. 8. c. 32.* Gryphian. *de Weichbild. Sax. c. 24. n. 2.* Adeo, ut cum omnia læsissent, nihilque pecuniæ superesset, in lusu extremo de libertate contenderent, victusque in alea, ne fidem falleret, servitium pati & addici victori velut mancipium pateretur. Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 3. c. 21.* Quam veram & non fucatam fidei sanctitatem vel solo jure hospitii, quod tenaciter colebant, contestabantur, de quo Tacit. *de mor. Germ.* sequentia. *Quemcunque mortaliū arcere tecto nefas habetur: Pro fortuna quisque apparatis epulis excipit: cum defecere, qui modo hospes fuerat, monstratur hospiti & comes, proximam domum non invitati adeunt. Nec interest, pari humanitate excipiuntur, notum ignotumque, quantum ad jus hospitii, nemo discernit.* Unde Bodinus, qui alias gentis hujus obrectator est infensus, ex veritatis conscientia ebuccinare debuit: *Germanos humanitate Asiaticis, militari disciplina Romanis, religione Hebræis, philosophia Græcis, geometria Egyptiis, arithmetica Phœnicibus, astrologia Chaldæis, opificiorum varietate populis omnibus superiores videri.* Reincking. *de reg. sec. & eccles. l. 1. cl. 2. c. 7. n. 43.* One

D

autem

autem qualem nunc capitis diminutionem passa est hæc majorum nostrorum hospitalitas! tribum Benjamin restauratam crederes. vid. *Judic. c. 19. v. 15. & seqq.* In Mesopotamia Siriae & in Istrunte ajunt serpentes quosdam exiguos nasci, qui indigenas non lædant, advenas vero vehementer infestent: Aristot. *de mirab. auscult.* Quemadmodum in Cornubia omnes peregrini, quamprimum ibi venerint, à pediculis vehementer corripiuntur, infestantur, vexantur: Berckem. *Cur. ant. p. 1. pag. 82.* Itane se res etiam cum maxime habet? Sane

*Ultra Sanromatas fugere hinc libet, & glaciale
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent
Qui Curios simulant & Bacchanalia vivunt.
Indocti primum: quanquam plena omnia gypso
Chrysippi invenias: nam perfectissimus horum est,
Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon emit,
Et jubet archetypas Pluteum servare Cleanthas.
Fronti nulla fides: Quis enim non ficus abundas
Tristibus obscænis? Castigas turpia cum sis
Inter Socraticos notissima fossa Cinados.*

Juvenal. *Sat. 2. in pr.* Verum quod supra de Germanis dixi, illud etiam ad Frisios extendit Ubbo Emmius 2. *Rer. Fris. in f.* de quibus nota, quod, verba pro literis & sigillo, dextram pro juramento habuerint. Dn. Parens in *Admonit. ad ff. part. 6. §. 2.*
Idem

Idem de Arabibus & Persis affirmat Alex. ab Alexandr. *lib. 5. gen. dier. c. 10.* Nisi quod Amasis Persarum dux labefactasse fidem dicatur: Scotis quoque simile fidei encomium tribuitur: Vid. *Voyag. Historiq. de l' Europe tom. 4. par Mr. B. F. pag. 142.* Scavoir les Ecoissois gardent inviolablement la parole, qu' ils ont une fois donnée, mesme à leurs ennemis. Omni igitur fundamento caret quod ex Barbomantia, potius Narromantia contra viros crine rubros communiter colligunt: Denn wer ist gewest der sieghafte Kayser *Fridericus Barbarossa*, als eben ein Rohtbart? wer ist gewest *Hanquinus Ruffus* ein bester König aus Gotten / als ebenfals ein Rohtbart? *Gaudentius* ein heiliger Bischoff / *Gandulphus* ein heiliger Bischoff / *Eligius* ein heiliger Bischoff / *Dominus* ein heiliger Martyrer / *Maurinus* ein heiliger Martyrer / *Savinianus* ein heiliger Martyrer / haben alle ein rohten Bart / und gute Art gehabt: Verba sunt Abrahami à S. Clara *in tract.* Judas der Erbschelm *p. 75.* quæ in gratiam illorum qui rubram barbam habent hisce annectere volui.

Thes. 6.

Quis Cretes pelagus nescire credit?
quis dubitat adhuc de barbæ majestate?

D 2

atta-

attamen non inde concludendum, quasi juvenis adhuc imberbis,

cui levia fulgent

Ora, nec amplexus aspera barba terit,

Tibull. lib. 1. el. 9. nullius æstimati fuerit affis, Romani habebant enim in summo pueros honore, Juvenal. Sat. 14. v. 47.

Maxima debetur puero reverentia.

Immo non tantum in honore, sed quod magis est, eorum maxime cupidissimi, suavius ducentes cum pueris, quam cum fœminis vesticontubernium facere, eosque libidinose exosculari. Martial. lib. 2. epigr. 10.

Basia dimidio quæ das mihi Posthume labro,

Laude licet demas hinc quoque dimidium.

Et lib. 2. epigr. 12.

Esse quid hoc dicam quod olent tua basia myrrham,

Quodque tibi est nunquam non alienus odor.

*Hoc mihi suspectum est, quod oles bene Posthume
semper,*

Posthume non bene olet, qui bene semper olet.

Quales præposteræ conjunctiones hodie vocari solent *Welsche Hochzeit*. Vid. Heidfeld. *Sphinx*. cap. 17. Erant autem hæc muliebris patientiæ scorta ut plurimum pueri, & quidem imberbes, quos ea propter, ut scil. manerent imberbes, eunuchabant, quia eunuchi ob defectum caloris, quo cæteroqui maxillaresillæ aristæ

stæ producuntur, raro pilabant, sicuti id multis ostendit Levinus Lemnius *de mirac. occult. nat. lib. 4 c. 17.* & noviter Dn. Otto in *Dissert. Phil. Jurid. ad l. 27. §. 28. ff. ad L. A. §. 13.* Conf. Lucan. *Phars. lib. 10.* & *Vix ulla fuscante.* Hinc Pincier. in *Ot. Marp. pag. 182.*

*Barbas castratis quoque provenisse refertur
Prolixas, ut hoc rarum est, ita cetera rara
Quæ prius exposito sunt contraria mori.*

Interim credo hanc esse rationem, ob quam Propheta (licet eum Hebræi non referant ad Prophetas, eo quod vitam egerit Satrapicam) Daniel cum tribus suis sociis Anania alias *Sidrach* quasi *Missilis*, Misaele, alias *Misach*, quasi *mensor agrorum* & Azaria alias *Aldenago*, quasi *a poculis aut cubiculo*, passim in vetustissimis monumentis imberbis pingitur, quia multi, inter quos Josephus, Origines, Zonaras, existimarunt eos fuisse castratos, quod tamen multi iterum negant, per Eunuchum pro sensu Orientis quemlibet Aulicum intelligentes, sicuti Potiphar, quem Sulpicius Severus curatorem vocat regium, modo Εὐνῆχος modo ἀρχιμαίεργος dicitur: Sane nemo diffitetur vocem *Eunuchus*, in tali quandoque usurpari sensu, quippe & illi audiunt Eunu-

D 3

chi,

chi, qui licet castrati non sunt, se tamen totos Dei regno manciparunt tanquam aulici cœlestes, i. e. spirituales. Matth. cap. 19. v. 12. Quantum autem & quam horrendum crimen sit, barbara ista Venus, nemo, qui mentis suæ aciem recte intendit, non perspicit, adeo ut Hebræi nullam aliam ob causam Potiphari virilia fingant exaruisse, quam quod Josephum in turpe ministerium emerit: Scelus profecto, quod non proficit scire, quod fœnum in cornu habet, ubi vir nubit, ubi Venus mutatur in alteram formam, ubi amor quæritur, nec videtur. l. 31. C. ad L. Jul. de adult. ad Thrasybuli legem oblivionis referendum. Corn. Nep. in Thrasyb. c. 3. At quam vehementi pruritu Romani in crimen istud proclives fuerint, id facile est judicare, cum multo satius duxerint cum pusione quodam dividere, quam cum fœmina rem habere, unde Juvenalis Sat. 5. v. 21.

uxorem Posthume ducis?
Dic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam salvis tot restibus ullam?
Cum pateant alta caligantesque fenestræ?
Cum tibi vicinum se prabeat Æmilius pons?
Aut, si de multis nullus placet exitus, illud
Nonne putas melius quod tecum Pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat, exigit à Te

Nulla

*Nulla jacens illic munuscula, nec queritur quod
Et lateri parcas, nec quantum jussit anheles.*

Eadem etiam depetigine infecti fuerunt Græci pariter ac Persæ, qui, cum alias multis egregiis facinoribus inclaruerint, industria potentes, & manu strenui, ab hacce tamen mollitie, eæque impudica salacitate haudquaquam abstinuerunt, mirum ut sit qui gravis, (quo encomio Persæ insigniuntur ab Horatio *lib. 1. od. 2.*) possit animus à semita sanæ rationis adeo deviare, inque tantam perversitatem præcipitari, qua de re non immerito cani tallegatus Poeta Venusinus:

Persicos odi puer apparatus.

Tu dic, & Græcos odi puer apparatus: Quid enim? *Laudi in Græcia ducitur adolescentulis quamplurimos habere amatores:* Corn. Nep. *in præfat.* Verum si id iis laudi dicitur, quænam igitur causa est, cur Pausanias tam ægre tulerit stuprum quod ab Attalo passus fuerat? si talis luxuriosa congressio illis non turpis fuit, quo igitur jure dicit eam Justinus *indignitatem & fæditatem: lib. 9. cap. 5.* scilicet, quia Attalus stuprum istud Pausaniæ intulerat invitissimo, & quidem, ut ait Justinus, per injuriam, neque eum suæ tantum, verum & convivarum libidini, velut

scortum vile subjecerat, ludibriumque omnium inter æquales reddiderat. Damnat adeo non ipsum stuprum, utpote Græcis non turpe habitum, sed modum saltem quo illud Attalus patraverat, nimirum injuriam istam, & violentiam, neque enim fas erat, pueros ad id invitos constringere, qui si sponte sequebantur, multosque habebant amatores, factum committebant, non modo honestum, sed & laude dignum: & quid mirum? cum & ipse Jupiter in istiusmodi deliciis puerum habuerit Ganymedem. *Pomey Panth. Myth. in facin. Jov.* Quem sicuti multi viri principes in eo sunt secuti, inter quos maxime notabiles Alexander ardens Bagoam *Curt. lib. 6. c. 3.* Argilium Pausanias *Cor. Nep. in Pausan. c. 4.* Ligdum Drusus, Sporum Nero, *Alciat. ad l. 128. de V. S.* Ita non potuit non esse, quin tandem & alii ad horum exempla sese componerent: Laudandus vero est in hac parte Socrates, de quo mentionem facit Plato in Symposio: *Se pernoctasse cum Socrate in eodem lectulo, neque aliter surrexisse, ac filius à parente debuerit.* Ita probra quædam sunt naturae turpia, quædam civiliter & quasi more civitatis, & quædam civiliter sunt admissa, quæ

quæ tamen natura sunt turpia, quemadmodum Spartanis senibus non turpe ducebatur, si uxoribus satisfacerent per juvenes admissarios. Pufendorf. *de jur. nat. lib. 8. c. 1. §. 3.* Uti apud Gallos adulterium habebatur pro industria. Steph. Forcat. *Necyom. dial. 29. n. 9.* Eratque apud Ægyptios summa mentiendi licentia: Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 6. c. 10.* Nullum apud Sinenfes majus scelus, quam mori sine liberis: Martinus Martinius *in Sin. Hist. lib. 6. Imp. 1.* Quid dicam de osculo? nonne secta nostrorum temporum illud considerat ut signum singularis amicitiae & amoris? nonne conciliat hoc invicem gratiam & studia? nonne hoc viam pandit ad mutuam fidentiam & affectionem? nonne operatur, quod ille apud Gellium amator ludit:

Dum semihulco suavio

Meum puellum suavior,

Dulcemque florem spiritus

Duco ex aperto tramite,

Anima tunc agra & saucia

Cucurrit ad labia mihi.

Conf. Mart. Kemp. *Diff. hist. phil. de osculo §. 19.* Joh. Christoph. Becman. *not. Dign. Diff. 6. c. 2. n. 4.* Unde Xenophon in Oratione de laudibus Agisilai, *patrium morem Persis fuisse dicit eos osculari, quos honoribus*

noribus prosequi vellent. Nihilominus tamen memoriæ proditum est Hispanos à basiationibus quam maxime abhorrere: Joh. a Ripa in *Rubr. extr. de Jud. n. 23.* Quid dicam de furto? nemo non animadvertit quam infame, quam turpe illud sit: Erant tamen furta nec manifesta ex lege Lycurgi impunita, &, quo ingenia magis acuerentur, expresse permiffa: vid. Aulus (ita enim scribendum inquit Bachov. *vol. 1. Disp. 5. th. 9. lit. A.* Contra Lipsium & Phil. Carol. *animadv. ad ejus lib. 1. noct. att.* Conf. Joh. Alb. Fabric. *biblioth. lat. lib. 3. c. 1. lit. a.*) Gellius *lib. 11. noct. Att. c. ult.* Qua moti ratione Ægyptii non modo omnia in genere furta tolerarunt, verum etiam, quod mireris, Principem aliquem furum constituerunt, apud quem nomina sua profitebantur, qui trium literarum hominum Collegio inferi gestiebant. Joan. Nicolai de *Synedr. Ægypt. leg. 7. n. 4.* Feltman. *Specil. Inst. ad §. 11. J. de jur. nat.* Quæ licentia eo usque tandem accrevit, ut Rex Rhampsinitus ei, qui thesauros regios vaferrime expilaverat, & bis terque captus evaserat, tanquam homini acutissimo, atque e cunctis mortalibus plurimum valenti, filiam suam in matrimonium collocaverit. Bonifac. *lud. hist. lib.*

lib. 6. cap. 11. Germanos quoque nostros latrocinia permisisse juvenibus extracivitatem constat ex Cæsar. *lib. 6.* Pomp. Mela *l. 3. c. 3.* Vinn. *ad S. J. J. de obl. quæ ex del. nasc.* Idem de Cimbris refert Alex. ab Alex. *l. 4. c. 13.* Et de quibusdam Orientalibus Aurelius Gislen. von Busbeck in tractatu cui titulus, Sendschreiben der Türckischen Botschaft pag. 350. hisce verbis: Nur in einem einigen erwiesen sie ihre Scharffsinnigkeit/ nemlich im Stehlen/ und hält man die Geschwindigkeit/ den Diebstal zu vollbringen/ in grossen Ehren: Wird auch derjenige/ so meisterlich damit umzugehen weiß/ hochgeachtet: Wer aber dieses nicht kan/ als ein Klob und Stock verachtet/ ja nicht würdig geschäzet/ daß ihn die Sonn bescheinen sol/ so gar daß sie einen solchen Bruder oder Sohn/ als der ganz aus der Art geschlagen/ und an deme alle Hoffnung verlohren/ den frembden Rauffleuten verschencken/ oder gegen geringe Waar austauschen/ und ihn also in die weite Welt verschicken.

Th. 7.

Visa jam satis abundanter barbæ dignitate, inspectaque ejus cum definitione tum divisione, expedit progredi ad illa quæ in hac nostra materia de Barba sibi porro

porro locum vindicant, ubi tum statim se sistit quæstio, num ad Imperatoriam dignitatem aliquis evehi possit, qui plane adhuc imberbis est? Responde tu adhibita distinctione: aut enim quæritur de imberbi in genere tali, qualis etiam est fœmina: aut de imberbi in specie, scil. masculo, cui depiles genæ adhuc levius splendent pueritia: Priori casu nega, posteriori affirma: Quantum enim ad priorem attinet, sciendum est, quod licet fœminæ sint majestatis cæteroqui capaces, atque in aliis regnis ad sceptrum admittantur, tamen in Imperio Romano-Germanico ad summum istud culmen haudquaquam pervenire possint, neque enim cum majestate Imperii, & genio tot gloriosorum Principum convenire videbatur muliebre regimen, cum Romani eas ne ullum quidem virile officium suscipere passi sint. *l. 2. ff. de R. J. l. 12. §. 2. de judic. l. 14. §. 1. de edil. edict.* Vitriar. *de jur. publ. lib. 1. tit. 5. in pr.* induxit hanc usitatam consuetudinem in Germaniam famosa illa Francorum Lex Salica, cujus famosius caput cluit, *In terra Salica mulieres ne succedant*: Vid. Dn. Patris *Nota ad Feltman. de feud. p. 9.* Unde Gallorum illud, *lilia non nent*: Dn. W. J. Pagenstech.

ad

ad l. 2. de R. J. n. 4. Cujus Legis Salicæ primum auctorem dicunt fuisse Pharamundum, qui cum ascitis sapientissimis & jurisconsultissimis Francorum Gallorumque, speciatim vero suis Consiliariis Wilogasto (ein weiser Gast) Losogasto (ein loser Gast) Husogasto (ein Huf, Gast) & Sologasto five Slogasto (i. e. *rerum proletriarum curioso*) Ann. 424. eam condidit Art. Dück. *de us. & auct. Jur. Civ. lib. 2. c. 5. n. 24.* Posteaque capitularibus suis Carolus Magnus auxit: Unde vero hæc lex dicta sit Salica, de eo est gravis inter Doctores altercatio: mihi placuit semper illorum conjectura, qui ejus etymologiam deducunt à voce *Saal*, quæ notat palatium five aulam, ita ut Lex Salica notet Legem aulicam: Gryphiand. *de Weichb. Saxon. cap. 40. n. 5.* Dn. Coccej. *in jur. publ. cap. 3. Sect. 8. n. 91.* Unde adhuc hodie vocatur Oldensala, hinc Benthemii Sala; vid. hon. Dn. Patris not. *Feud. ad Feltm. n. 9.* Hinc libri Censuales *Saal-Bücher* / de quibus Wehner. *in Obs. pract.* voc. *Saal-Buch.* sequentia: *Bona censualia & census, hoc est tributum, sunt inscripti, Saal-Bücher / vocantur à Sala, hoc est aula, seu basilica, quod in eo prædia, quæ aulæ regie censum præstant, sint inscripta, hinc leges Salicæ,*

Salica, quæ de jure succedendi in Sala, hoc est, regno seu basilica disponunt, fæminasque excludunt. Conf. Dn. Meinders *de Jurisd. Colon. Dissert. 2. pag. 105.* Hinc Saal-Recht cui opponitur Land-Recht / item Saal-Gut / i. e. Hof-Gut / Cammer-Gut: Sala-Statt / i. e. Civitas ubi aula est, da die Hofhaltung ist: Limn. *not. Regn. Franc. lib. 1. c. 8.* Forte dimanavit hinc, ut acroasis, sive principale membrum domus adhuc hodie vocetur *Sale, een Zaal.* Quidam contra neque à Sala, neque à Saliis (quos Francos fuisse constat, ab aliis *Salici* dictos, vel *Salingi*, à Sala, Germaniæ flumine. Dn. Coccej. *all. n. 91.*) Sed ab ipsius auctoris Pharamundi Salici nomine nuncupatam volunt, sicuti ex Ferrar. Montan. *in l. 2. pr. col. 4. de R. J.* refert Reincking. *de reg. sec. & eccles. l. 2. cl. 2. c. 6. n. 9.* Alii a Marte Salio, alii à Sacerdotibus Saliis, alii a civitate Salicha. Stan- gesol. *ann. Westph. in A. C. 421.* Ita sese habet res circa Imperium nostrum Romano-Germanicum, ad Imperii supremam dignitatem solos mares ex inveterata consuetudine admittens: Quod sicuti ex jure naturæ haud immediate fluit: vid. *Genes. cap. 1. v. 26. & 27.* Sed cum præsentē statu naturali aliquatenus saltem convenit,

nit, licet hæc duo inter se videatur confundere Dn. Cramerus *in conclus. jur. gent.* 72. Ita nec mirum, quod tam Debra populum Judaicum per quadraginta annos judicaverit *Jud. cap. 4.* vid. quæ dixi *de Bono Viro c. 1. §. 7.* Quam quod in aliis etiam regnis nonnunquam illud obtineat:

Rex erat Elisabeth, nunc est Regina Jacobus.

De Hungaria testis est nummus, quem Maria Ludovici Hungariæ Regis filia cudi fecit, cum inscriptione MARIA REX HUNGARIÆ: Idem receptum est in Portugallia, sicuti erudimur exemplo filiæ unicæ Regis A. C. 1674. die 14. Febr. Portugallici Regni heredis proclamata: Idem obtinet in Suecia, uti docent verba Recessus Comitiorum Holmienfium de ann. 1624. d. 4. Decembr. ratione Christi-næ post mortem parentis Gustavi Adolphi regimen adeptæ, Pfeffing *ad Vitriar. all. loc. lit. 6.* Quid Angli hac in parte observent, illud vel ex solo Reginæ Annæ recenter defunctæ exemplo constat, cujus locum ex singulari gratia atque providentia Dei cum maxime jure suo tenet Potentissimus idemque optimus Rex Georgius, verus ille Angliæ Patronus, chi Deus Regum regnorum Præses & custos

custos vitam ac felicitatem! Sed quid dicendum erit de dignitate Pontificali? ad eam neminem nisi marem admitti posse, nec debere ratio est in confesso: nec obstat exemplum Johannæ Papissæ (proprio nomine dictæ *Gilberta*, natæ ex matre scorto & patre sacrificio Moguntiae, *Math. th. hist. in Lothar. i. p. 498.*) utpote non legitime sed facto & quidem dolo malo hancce dignitatem consecutæ, prout videre est in *Chronica von der Zilliger Stadt von Cöllen fol. 110 pag. 1.* typis excusa Coloniae anno 1499. sub rubro: *Wie ein Wyff Pans wart tho Rome: int wiert gemeinlich genoempt Pans Jutte.* Cujus integra verba recenset Dn. Patruus meus W. J. Pagenstecher in *Praelect. ad l. 2. de R. J. n. 8.* Quam historiam se etiam in antiquis Chronicis Gallicis legisse affirmat Reincking. *de Regim. sec. & eccles. l. 3. cl. 2. c. 3. n. 10.* hinc sequens distichon:

*Papa, Pater Patriæ Papissa pandito partum,
Pro Petri porta peperit Papissa Papellum.*

Historiam dixi: Nonne præstat *fabulam* vocare? Ita sane ajunt Baronius, Bellarminus, Allatius, Gretserus, Blondel, aliique, quorum tamen argumenta ne quidem speciem, multo minus cerebrum habere

habere prægnantibus argumentis evincunt Fridericus Spanhemius in *tract. Papa Fœmina*, ann. 1691. edito, Samuel Maresius in *tract. de Johanna Papissa restituta*: Conf. Joh. Groningii *Historie der heutigen Religionen* p. m. 47. commendatam sibi quoque habeat curiosus lector elegantem Dissertationem Dn. Johannis Gerhardi Meuschen, sub tit. *Freundliches Sendschreiben an P. Hend. Cohlendahl*. Ubi ex ipsis Pontificiis auctoribus dissentientes refutat, & convincit, idem conatus est Johannes Heidfeldius in *Sphing. Theol. Phil. c. 17. p. m. 489*. Saltem videtur sella ista perforata, per quam futuri Pontificis genitalia ab ultimo Diacono Cardinale postea contrectabantur, affirmantium sententiam maxime stabilire, & ab anilibus fabulis liberare. Hactenus nunc absoluta est distinctionis ad quæstionem propositam prima facies: Sequitur secunda, quam affirmavimus, scilicet, posse eum etiam in Imperatorem eligi, qui adhuc juvenis & imberbis est: Quia neque in Aurea Bulla, neque in aliis Imperii Constitutionibus de ætate eligendi Imperatoris quidquam constitutum reperitur, unde Electorum arbitrio relinquitur cujus ætatis Imperatorem eligere velint:

E

velint: Vitriar. *de Jur. Publ. lib. 1. tit. 5.*
 §. 5. Reincking. *Reichs-Adler tit. 2. §. 14.*
 Exempla, quibus hæc veritas illustrari
 potest, sunt passim obvia, nam Otto Ter-
 tius electus est admodum adhuc puer,
 sicuti Frisingensis & Abbas Abspurgen-
 sis inter alios de eo attestantur. Ita etiam
 Henricus III. anno ætatis 12. Henricus
 IV. anno 8. Fridericus XI. anno 20. Ca-
 rolus V. ann. 19. Wenceslaus anno 15.
 Ferdinandus IV. anno 20. Leopoldus
 ann. 18. Josephus anno 12. electi sunt Im-
 peratores: vid. Liebenthal. *exerc. pol. 8.*
th. 1. n. 18. negari tamen haud potest, ma-
 gis expedire Reipublicæ, si tales ei præ-
 ponantur, queis jam longa ætas magistra
 fuit, quo cum sene isto interrogato, *cur*
barbam gestaret sylvosam ac horridam? re-
 spondeant, *intuendo canos pilos nihil com-*
mittendum illis indignum. Plutarch. Quo
 responso aliquando usus dicitur Taub-
 mannus, ille, juxta Baudium *lib. 2. jamb.*
festivitatis & salinarum arbiter: Dann/
 als er gefragt ward: Warum er einen so
 starcken Bart trage: Antwortet er: Dar-
 um/ auf daß/ so oft ich diese Haar ansehe/
 gedenccken mag/ daß ich keine feige Memme/
 oder alt Weib/ sondern ein Mann bin/ der
 da heisset Friedrich Taubmann: vid. Taub-
 man-

mannian. pag. III. Sane non tantum inconveniens est, ait Pfeffing. *ad Vitriar. de l. ut imberbis senibus imparet*, sed & si ipsi met, qui præsunt populo, de rebus simul statuere possunt, conducibilius est, quam ut a variis Consiliariorum judiciis Civile Bonum simpliciter dependeat: Quid enim? an ex Metoposcopia vel Chiromantia cognoscuntur? vid. Lubomirsky *tract. de Vanit. Consil. c. 1.* Certe quod placuit Ciceroni displicuit Catilinæ, displicuit Cæsari, quod placuit Bruto: Unde Carolus IV. ann. 31. Maximilianus II. ann. 36. Mathias ann. 55. Ferdinandus II. ann. 41. ad summum Imperii culmen pervenerunt: Et quod hæc provectior imperantium ætas magis è re sit reipublicæ, quam si nimium juvenes clavum imperii teneant, patet ex eo, quod Deus comminetur, se daturum principes juvencos: *Jesa. c. 3. v. 4.* Possunt hæc suo modo trahi ad quæstionem istam politicam: Num Reipublicæ salutare sit, ut Princeps eligat Consiliarios juvenes & adhuc imberbes? Verum uti Aristoteles duplices facit juvenes, quorum alii sunt juvenes ratione ætatis, sed ratione ingenii, intellectus & morum senes, quemadmodum de Hermogene dicitur, *Hermo-*

genes inter pueros senex, quales juvenes Sophocles *ἀνδρῶν αἰδᾶς*, i. e. *pueros viriles* vocat, alii vero ratione ingenii juvenes, attamen ratione ætatis & annorum senes, vulgo Grobiani dicti, de quibus Heidfeld. *in Sphing. cap. 15.* Ita illi ætate juvenes sed ingenio senes recte admittuntur, cum eruditio & virtus sæpe suppleant ætatem, indignum enim foret, eum nondum honoris tempestivum videri, qui jam virtuti maturus est: Val. Max. *lib. 3.* suo id exemplo comprobante Nerva filio, de quo in *l. 1. §. 3. ff. de postul.* & Honorio nobili puero, de quo in *l. ult. in fin. C. de Relig.* Nisi hic malis per nobilem puerum intelligere cum Vultejo illum qui spem habebat succedendi in imperium, *de judic. lib. 1. cap. 4. n. 105.* vid. hon. Dn. Parens *de jur. Ventr. part. 11. Sect. 4. §. 1.* Si vero hi juvenes tales sint & ætate & ingenio simul, tum merito à gubernatione Reipublicæ tam diu removentur, usque dum capacitatem animi consecuti fuerint, quia plus nimis adhuc affectibus indulgent, cœlumque terræ miscent, unde Lutherus Germanicus ille Cicero: *Phaeton ist ein junger Raht / der wil Rürthum elff Regel treffen / da nur neun auf dem Platze stehen.* Math. *th. hist. monarch. 2. p. m. 260.*

Solet-

Soletque in tales ludi illud Maronis:

Et solem geminum & duplices se ostendere Thebas.
Sæpe cum cœco in Evangelio respondentes: *Video homines tanquam arbores ambulare.*

Th. 8.

Narsetem propter opprobria à Sophia Justinii Imperatoris conjugē sibi illata Longobardos in Italiam vocasse, lippis & tonforibus notum est: Nam cum Narses divitiis auctus, eapropter à Romanis apud Justinum ejusque conjugem Sophiam accusatus, quod nimis oneribus provinciam premeret, in hæc ea verba dicitur prorupisse: *Eum in gynæceo cum puellis aptiorem ad dividenda lanarum pensa, quam ad ferendum sceptrum:* At Narses ad hæc: *Ordiam telam, quam semel textam, quicquid muliebrium Sophiarum est, non retexet:* vid. Hilger. comp. hist. cap. 11. qu. 39. dictum factum: Alboinum Regem Longobardorum incitat adversus Romanos, veniunt Longobardi, ingrediuntur Italiam, occupant illam partem, quam inde adhuc hodie vocamus Lombardiam, corona cingunt Romam, habuissent illam tributariam, latiusque extendissent per Italiam lacertos, nisi in angustias reductis Pontificibus suppetias

tulissent Francorum reges Pipinus & Carolus: Atque ita vere ultus est Narses illatam sibi injuriam: vid. Pfeffing. ad *Vitriar. lib. 1. tit. 4. §. 5.* Hæc, ut narrata, ita se habere, nemo ambigit, illud tamen adhuc controversum est, quare & unde hi homines, quos Narses in Italiam accivit, nuncupentur *Longobardi*? Verisimile est, eos id nomen habere a longis, quas aluere, barbis, à Germanico *Bart/* barba: teste Gunther. *Ligurin. 2. v. 127.*

Dicitur à longis ea Longobardia barbis.

Consentit Georg. Casp. Kirchmaj. in *Comm. ad Tacit. Germ. c. 40.* ubi, de *Longobardis*, inquit, ob promissas quas aluere barbas sic appellatis. idem visum est Sigeberto *Chronogr. p. 480.* Paulo Diacono *lib. 1. c. 9.* Idoro *orig. lib. 9. c. 2.* apud Bessellium ad *Eginhart. de Vit. Car. magn. p. 39.* idem tenet Dn. Parens in *not. Feud ad Feltman. cap. 1. §. 1. n. 3.* ubi notabilis est sequens ex Paulo Diacono relata narratio: Refert hoc loco antiquitas ridiculam fabulam, quod accedentes Wandali ad Wodan, victoriam de Winilis postulaverint, illeque responderit, se illis victoriam daturum, quos primum oriente sole conspexisset: tum accessisse Gambaram ad Fream uxorem Wodan, & Winilis victoriam postulasse, Freamque con-

*consilium dedisse, ut Winilorum mulieres solutos crines ante faciem ad barbæ similitudinem componerent, maneque primo cum viris adessent, seseque à Wodan videndas pariter è regione, qua ille per fenestram orientem versus, erat solitus aspicere, collocarent, atque ita factum fuisse: quas cum Wodan conspexisset oriente sole, dixisse, qui sunt isti Longobardi? tum Fream subjunxisse, ut quibus nomen tribuerat, victoriam condonaret, sicque Winilis Wodan victoriam concessisse. Et quamvis hæc fabula in se considerata ex puteo Democriti deprompta videatur, probabile tamen est, longas barbas nomen dedisse Longobardis, præprimis cum ætate ista omnes viri promissas habuerint barbas: Albertus Krantzius *Rer. Germ. lib. 2. Dan. c. 21.* ita ut Longobardi in Italiam venientes inde nomen acceperint: licet allegato Krantzio magis opinabile appareat, illos à longa corporis statura ita appellatos fuisse, quasi homines prælongi uno verbo dicti sint Longobardi, i. e. longi barbari: sed nimis longe petita est hæc conjectura: neque obstat visioni nostræ, Saxones tum temporis ut plurimum imberbes fuisse, uti statuit Gryphiand. *de Weichbild. Saxon. cap. 70. n. 18.* contrarium enim*

enim patet ex allegatis auctoribus, & speciatim ex verbis Krantzii sequentibus: *equidem etate illa omnes viri promissis barbis utebantur*, acu igitur & calamo rem tangit Kirchmajerus, dum inquit: *Sed contra Longobardi à promissioribus alendis barbis, tanquam ornatu faciei, ac honestamento viri, meruere nomen*: ita sane statuendum est, atque judicandum de Longobardis antiquis, de illis inquam, qui ante Caroli Magni tempora Italiam ultra ducentos annos inundaverant, illos enim omnes non tantum prolixas nutritisse barbas sed & mentum bene hirsutum militaris ornamenti instar habuisse, quilibet, qui animi sui complicatam notionem evolvit, atque temporum istorum & gentis rationem habet, protinus cognoscit: at quemadmodum à consuetudine antiquorum in multis identidem recessum est, ita & barba, cui antea aqua & igni interdicebatur, nescio quam tandem poenae servitutem pati debuerit quotidianæ abrasioni obnoxia: mirum profecto, atque cum antiquorum observantia pugnans institutum: respicit eo Witichindus *lib. 2. ann.* de Ottone Magno scribens, eum contra morem Saxonum promissam barbam habuisse: vid. *Dn. Rhet.*

Rhet. *de jur. publ. lib. 1. tit. 2. §. 19.* quod
 tu de illis Saxonibus intellige, qui tem-
 pore Ottonis Magni vixerunt, de illis
 enim agitur ibi, adeoque non potest id
 applicari ad Longobardos istos, qui jam
 ante aliquot secula ex Germania in Ita-
 liam venerant: non valet igitur sequens
 argumentum: Otto Magnus aluit bar-
 bam contra morem Saxonum, ergo
 Longobardi non sunt dicti à longis bar-
 bis: aut, non habuerunt Saxones tem-
 pore Ottonis Magni promissas barbas,
 ergo nec Longobardi, qui ante trecen-
 tos, & quot excurrunt, annos in Italia
 vixerunt: distingue tempora, dicitur
 in proverbio, & conciliabis leges, im-
 mo distingue, & conciliabuntur quo-
 que scriptores; vid. *arg. l. 13. §. 1. ff. ad
 L. Jul. de adult.* illud interim ingenue
 confiteor, mihi ex omnibus aliis con-
 jecturis, quas de originatione vocis *Lon-
 gobardorum* diverse tradunt, nostra, quam
 à barba petimus, seposita, istam maxime
 arridere, quam deducunt von der langen
 Börde / à plaga quæ circa Magdebur-
 gum est, auf der Börde. Dn. Thyll. *ad
 Stryk. exam. jur. feud. cap. 1. qu. 2.* Philipp.
 Melanchton *lib. 3. chron.* Gryphiand. *de
 Weichbild. cap. 49. n. 3.* vel à Benobrtten/
 welche

welche waren Sitze und Wohnung / ut scribit Iohann. Piderit. *Chron. Comit. Lipp. part. 2. pag. 150.* quia prope Albim in longitudinem protensi habitabant. Dn. Rhet. *all. §. 19.* accedit Bünting. *in Chron. Brunsvvic. pag. 19.* hisce verbis : *Anno Domini 526.* sind die Longobardi, die an dem Ort/ da jetzt die Stifte Magdeburg und Halberstadt gelegen / ihren Sitz gehabt / und daher die Longobörder genannt worden. Item Winckelm. *in not. Westph. p. 260. §. 30.* Börder *sunt incolæ ejusmodi tractus, uti Paulo ante de Longobardis dictum est, qui in agro Magdeburgico ad Albim habitarunt, exinde von der langen Börde profecti in Italiam :* imo certum aliquem districtum in genere aliquando vocari Börde / vides inter alios apud Gryphiand. *de Weichbild. cap. 61. n. 6.* pro quo sæpe solet poni *gow / five gam / gew / unde Allgam / Walgam / Ergam / Suntgam :* vid. Wehner. *observ. pract. voc. gow.* Belgæ vero dicunt *go.* hinc *go-spræck, t' go-recht :* idem notat vox *Gogreve* apud Steinfurtenenses, Monasterienses, aliosque qui ea utuntur. Feltman. *de juram. perhorr. cap. 21.*

Thes. 9.

Quæris, quem pedem Æneas prius in Italiam posuerit? Quæris, an die Sabbathi

bathi candelam emungere permissum sit? Quæris, an intra domus januam stanti extra domum mingere liceat? Quæris, in quo vase Adamus lapidem Philosophorum elaboraverit nondum reperi-
tis vitris? Sprenger. *fragm. jur. publ. cap. 14. §. 3. p. m. 219.* Carpzov. *jurispr. Confist. pos. 1. in pr.* Horn. *ad Sulpic. Sev. sacr. hist. lib. 1. cap. 2. n. 7.* ita etiam ex te quæro, *Carolus Magnus fuitne barbatus, an imberbis?* posterius affirmant multi: malim tamen ego cum illis facere, qui eum barbatus dicunt: Turpinus existimat barbam ejus palmo longam fuisse, alii rursus ad pedes demissam: Et novissime Wasserbach *Dissertat. de Statura Wittekindi M. & Caroli M. ubi inter alia videre licet sigillum annulli Karolini, quod Corbejæ & Osnabrugi superest sub privilegio Ecclesiæ de anno 804. quod Carolum M. exhibet barbatus.* Dn. Parens *Not. Feud. ad Feltman. n. 3.* quibus opitulatur præsumtio ista generalis, quam thes. præex Krantzio, omnes tum temporis barbatus fuisse referente, produximus, maxime autem probant id omnia quæ alibi locorum adhuc supersunt monumenta, utpote quorum quodlibet eum barbatus exhibet: memini me duo v-

diss,

disse, alterum Osnabrugi, alterum Monasterii, at utrumque barbatum, tertium exstat apud Gilles Corrozet in *libr. les antiquites de Paris tom. 2. p. 45.* ut merito mirer, quo dici possit fundamento, ea quæ apud Turpinum de prolixitate barbæ Caroli Magni habentur, merum figmentum esse, licet enim Eginhardus in descriptione staturæ & habitus corporis nullam faciat mentionem de barba, licet Freherus eum in principio regiminis sui puro mento fuisse scribat, inde tamen verisimilitudo, aut potius veritas, nostræ opinionis minime infringitur, cum prima ab Eginhardi silentio deprompta conclusio nihil evincat, altera vero aut ad tempus inchoati regiminis restringenda, aut melius probanda sit: Conf. Ioh. Herm. Schminckius *ad Eginh. de Vit. Car. M.* neque enim datur conjecturæ locus, ubi tot sunt argumenta in contrarium, totque testimonia. *arg. l. 137. §. 2. ff. de V. O.* inter quæ nec hoc silentii supparò involvendum, quod nimirum pro principe bellicosissimo, qualis certe Carolus fuit, præsumptio militet, eum barbatum fuisse & hispidum, semper enim inter insignia heroum (quidquid etiam de Rulando imberbi narret

Gry-

Gryphiand. *de Weichbild. c. 7.*) relata fuit inculta barba, qui non fuerunt soliti tondere eam. Serv. *ad 3. en. v. 393.* saltem in tali æstimo fuit apud Ammonitas: Mart. Geier. *de Ebræor. luct. c. 8. §. 8.* nec non apud Suevos Germanosque. Alex. ab Alexandr. *lib. 5. c. 18.* item apud Parthos, uti jam supra *th. 2.* ex Plutarcho probavimus, eoque spectat sequens, quod inter Ottonis Meleandri Jocoseria existat, carmen 180.

*Cum quadam, cur sim barbatus, virgo rogaret:
Hoc, dixi, vultu territus hostis abit.*

Quod an perpetuum sit, monstrat ibi annexa virginis responsio, quam tacitam relinquo, sapit enim sermonem Milesium, illis gratiorem, qui vitam agunt Cyclopicam, de quibus Persius:

cum carmina lumbum

Intrant, & tremulo scalpuntur ubi intima versu.

Diversum sensit Alexander Magnus, cui visum est, ut milites deponerent barbam, ne ea in dimicando impedimento esset. Plutarch. *in apophth.* idem judicant Saraceni, scribit enim Hieronymus Oforius, quum Lusitani ad Pannanem in terram desilire conarentur, triginta Saracenos (i. e. *habitares deserti: à sarra Arabice desertum & sakan habitare*) capiti-

pitibus & mentis abrasis in eos impetum fecisse : idem de Mysiis & Curetibus, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, i. e. tonsura ita dictis refert Camerar. *cap.* 36.

Th. 10.

Sponsiones nullam turpitudinem in se continere, easque omni jure permittas esse, dictitat sana communi Doctorum calculo approbata ratio : nam cum quilibet rerum suarum sit liberrimus arbiter, sequitur quod de illis non tantum pure, verum etiam sub conditione quadam disponendi potestatem habeat, adeoque etiam spondendo. *l.* 3. *ff. de aleator. l.* 17. *§.* 5. *ff. præscr. verb. l.* 21. *C. Mandat. l.* 57. 63. 108. 129. *de V. O.* Wehner. *Obs. Pract. voc. Wetten.* Scaccia *de Commercio. §.* 1. *q.* 1. *n.* 88. requiritur tamen, ut fiant absque dolo, *l.* 36. *ff. de V. O. junct. l.* 38. *de R. V.* & captiositate, qualis est, si dicatur, daß der Stadtschreiber zu N. weder lesen / noch schreiben könne : cujus sensus est ambiguus, nimirum ut vel plane sit ἀναλφάβητος, vel ut valeat legere illud weder / & scribere illud noch Lauterbach. *comp. ff. tit. de Aleat. pag.* 161. qualis subtilitas in Belgio vocatur een Tibbenstreeck ab Anabaptistis, qui ibi vocantur Tibben à Tibone, hæc dialogiasmaxime

xime amantibus : vid. Bentheims *Holländische Kirchen- und Schulen-Staat* / c. 19. §. 3. & 4. Groning. *Historie der heutigen Religionen*. pag. 182. simile exemplum habet Dn. Parens in *Sicil. Man.* 4. ad pag. 161. ubi nota in vocola jedes latitare captiofitatem, una ex tribus istis virginibus vocabatur jedes : en integrum carmen :

Ihrer drey mit grossen Hauben/

Hatten drey gebratne Tauben/

Jedes aß die sein in Ruh/

Und pflegt auch den Trunck zu lieben/

Aber sagt / wie geht es zu/

Daß zwey Tauben überblieben ;

Wer diß Räthel kan errathen/

Dem wird man vier Tauben braten.

Ejusdem farinae est illud flexiloquum πολυβόλῃον, Groningani & circumjacentibus non incognitum : *die man heeft een baart soo lang , dat indien hy op de trappen gaat , soo treed hy daarop : est enim amphibologia in particulis daar op, intellige op de trappen , non vero op de baart. Quare nec ulla obligatio, si de eo cum aliquo certatum est, ex istiusmodi nascetur sponsione, cum pactum sit duorum vel plurium in idem placitum consensus* l. 1. §. 2. ff. de pact. nihil autem consen-

sensui obstat magis quam error. *l. 15. ff. de jurisd.* at qui potest dici ibi adesse idem placitum, ubi alter cogitat de gradibus, alter de barba? necesse igitur est, ut uterque de barba cogitet, alioqui erit absque omni juris vinculo: nolo tamen quis existimet, impossibile esse, ut uterque de tali barba certare possit, propterea quod in toto terrarum orbe non reperiuntur homines, quorum barba adeo proluxa est, ut in terram dependeat: contrarium patet enim ex barba alicujus Henrici Steinigeri in tantam longitudinem extensa, quantam vix animo concipis ipse tuo, lubet hic apponere ipsissima verba Patris Abrahami à S. Clara, quæ hac de re in tractatu suo *Judas der Erbschelm* conglutinavit, & sunt sequentia: *Dahero nicht wenig damit geprangt Hans Steiniger / Bürger und Handelsmann in der Stadt Braunau in Nieder-Bayren: dieser hatte einen Bart / daß er solchen zwey Spann auf der Erden zoge / und dessentwegen die mehriste Zeit solchen Bart in einen schönen sammeten Beutel getragen: wie dieses gnugsam bestättiget / sein aus Marmel gehauener Grab-Stein in der Kirchen-Mauer zu Braunau. Confirmat id Christ. Ludov. Dietherrn* *add.*

ad

ad Besold. thes. pract. voc. radiren. dicen-
do: Hans Steinigers des Rahts und Kir-
chen-Pflegers in Augspurg Vater / auch
Hans genannt / hat einen Bart 3¹ Ell-
lang gehabt. recordor hic Iohannis Heid-
feldii, prolato exemplo cujusdam pha-
gonis qui, ad mensam Imperatoris Au-
reliani uno die comederat integrum
aprum, centum panes, vervecem &
porcellum, in hæc verba erumpentis:
fidem ista superant, sed quia à verissimis
auctoribus consignata sunt, quis in dubium
vocet? ita & idem de prolixitate istius
barbæ iudicium esto.

Thef. II.

Romanos veteres non solum ex an-
nis, sed etiam ex habitu corporis pu-
bertatem æstimasse testatur sacratissimus
Princeps *in princ. quib. mod. tut. fin.*

verum an talis inspectio de nudo corpo-
re, an saltem de externa universi cor-
poris, ac totius hominis figura & dispo-
sitione capi possit, de eo dissentiunt ad-
huc inter se Doctores: prius affirmat
Imperator Justinianus in *all. princ. in-*
spectionem istam vocans impudicam, ne-
que cum castitate suorum temporum
convenientem, indecoram & inhonestam
l. ult. c. quand. tut. quod de externo cor-

F

poris

poris habitu nullatenus intelligi potest, sed de illis partibus quas sinus abscondit, ut loquitur Satyrinus: posterius defendunt Rævard. 4. var. 10. Bachov. in Comm. ad pr. 7. quib. mod. tut. fin. Vinn. Fuchs, Giphani. *ibid.* Salmuth. ad 1. mem. Pancirol. tit. 43. Lyclama. 7. membr. eclog. 15. §. 3. aliique Neoterici Justinianum hac in parte lapsum esse contendentes, propterea quod nec veterum quisquam ejus mentionem faciat inspectionis, tum quod cum castitate Romanorum, eorumque moribus non conveniat: verum quamvis concedam lubens, nonnulla in corpore juris nostri loca reperiri, quæ parum videntur cum antiquis scriptoribus concordare, uti inter alia aperte falsum est, quod dicitur de Imperatore Antonino Pio, eum omnes qui sunt in orbe Romano fecisse cives Romanos l. 17. ff. de S. H. nov. 78. cap. 5. cum id non Antonino Pio, sed Caracallæ debeatur, Spanhem. Orb. Rom. exerc. 2. n. 1. & 6. Dn. Parens. Frner. inj. vap. coit. 43. §. 5. van Eck. ad ff. lib. 1. tit. 5. §. 19. quia pater ipsius Severus teste Spartiano cap. 1. natus est ante civitatem omnibus datam, quod dici non posset, si id jam esset antea constitutum ab Antonino Pio, vid. Cel-

Cellar. *antiq. Rom. cap. in fin.* Feltman. *ad §. ult. §. de libert.* similem errorem detexi in *Comment. theor. pract. ad Lauterb. pag. 60. & 68.* nego tamen talem errasse Justinianum in *all. princ. §. quib. mod. tut. fin.* cum non tantum argumenta, quibus dissentientes moti in diversum abeunt, nullius sint valoris, quid enim vult sibi à castitate Romanorum desumta collectio? verum etiam pro Justiniano militet omnium veterum interpretum consona opinio: Bonifac. *Ludier. Histor. lib. 4. cap. 18.* Rebhan. *bodoget. jur. pag. 173. & seq.* Franc. d' Amaya 3. *obs. §. n. 32. & seqq.* imprimis hocce Quintiliani *Declam. 279. postea nudari filium, atque in conspectu judicum constitui cogit, & interrogat, an ille maritus esset, qui fieri pater non posset?* illudque Aristophenis: Πάιδων δοξίμαζοντέων αἰδοῖα πορῆσι θεᾶσαι. Ut ut sit, hoc est interim pro certo statuendum, Romanos utroque in casu maxime barbam ob oculos habuisse, atque ex ea judicasse an quis matrimonii capax esset nec ne: *Barbam* dixi: intellige utramque: ita enim in *pr. §. quib. mod. tut. fin.* ad verb: *ex habitu*: loquitur Glossa, addendo, *id est, aspectione, utrum haberet barbam unam vel alteram* nec sine ratione:

ne : *innotescit quippe* (inquit Aristot. 5. *hist. anim.* 14.) *homini pubertas, non solum vocis mutatione, sed etiam testium & mammarum magnitudine, & maxime ortu pilorum* : cujus intuitu antiqui Saxones nemini gratiam fecerunt ætatis, nisi paretrato : Denn die Alten ertheileten kei-
nem seine Jahr / wenn sie sein Alter nicht wussten / er hätt denn Haar in dem Bart / und da nieden / und unter jeglichem Arm.
vid. Weichbild *art.* 26. *solebantque ea propter Romani adolescentes barbam alere usque dum ad masculam ætatem pervenissent.* Bernart. *ad Stat. Papin. theb.* 6. v. 195. *respicit eo Sueton. in Cal. c.* 10. *dicens : undevigesimo ætatis anno accitus Capreas à Tiberio Cajus, uno atque eodem die togam sumsit barbamque posuit, sine ullo honore, qualis contigerat tirocinio fratrum ejus.* Item Martialis 6. *epigr.* 52.

*Hic jacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus domini cura, dolosque sui
Vix tangente vagos ferro resecare capillos
Doctus & hirsutas excoluisse genas,*

Perfius Sat. 3. *quibus indetonsa juventus : eratque ille dies positæ barbæ lætus & festus, hinc Juvenal.*

*Ille metit barbam, crinem hic deponit amati
Plena domus libis venalibus,*

Ve-

Verum cum hæc omnia sint partim incerta, (nam & postridie ab ortu dicitur Homerus jam pilos habuisse in inguinibus, & ob id nomen Homeri accepisse, antea Melesigenes vocatus. vid. Zacch. *Quæst. Med. Leg. lib. 1. tit. 1. qu. 6. n. 8.*) partim etiam nimis incommoda, illaque nudi corporis inspectio inhonestæ & impudicæ, hinc visum est Imperatori Justiniano certum constituere tempus, quo tum masculi tum feminæ pubescerent, quale in illis est annus decimus quartus adimpletus, in hisce vero annus duodecimus, incipit enim ea ætate vis generationis moveri, crediturque natura ad generandum apta, ut merito Platonis Aristotelisque Philosophia, quorum alter annum tricesimum, alter tricesimum septimum masculis præscribit, hac in parte ab Imperatore rejecta sit: Macrobius. 7. *Saturn. 7. secundum jura publica, duodecimus annus in femina, & quartus decimus in puero, desinit pubertatis ætatem.* Quamvis si de societate nuptiali respectu Reipublicæ sermo est, non sola generandi potentia, sed præterea prudentia, sibi suisque de rebus ad vitam bene agendam necessariis prospiciendi, & familiam regendi requiratur, ut recte

F 3

monet

monet Dn. Andreas Homborg *Instit. l. 1. tit. 10. §. 10.* Conf. Dn. Schvveling. *Philos. in Oeconom. §. 13.* Germanis id singulari laudi ducitur apud Tacitum *de Mor. Germ. c. 20.* quod non adeo mature catuliverint: propter seram, inquit, juvenum venerem veniat inexhausta senectus: nam nec virgines festinabantur, eadem juvenia, similis proceritas, pares validique miscebantur. Jul. Cæsar *de Bell. Gall. lib. 6. c. 21.* qui diutissime impuberes permanserunt, maximam inter suos ferunt laudem: hoc ali staturam, ali vires, nervosque confirmari putant, intra annum vero 20. feminae notitiam habuisse, in turpissimis habent rebus. à quo laudabili instituto adhuc longius recedunt Rutheni (quorum de juribus meretur legi elegans Dissertatio Dn. Georg. Engelbrecht, habita Helmstadii d. 28. Novembr. Ann. 1711.) utpote cum & undecimo anno eorum juvenes ad matrimonium convolare possint, teste Olear. *Pers. Reis c. 12.* Verum disputant inter se Doctores, quænam genuina sit ratio, ob quam feminae citius pubescant, quam masculi? quilibet abundat hic suo ingenio: forsan fit mutatio ætatis in masculo per septennium, in femina per senarium: at omne forte, tollitur per forte non:

non: vid. Gell. *noct. att. lib. 3. c. 10.* nec placet Cellarii ratio, *Pol. 2. §. 17.* quod sc. feminæ sint naturæ frigidioris, hoc enim quam falsum sit, docet experientia satis, ut non nemo eas rectius retulerit ad res quæ non possunt servando servari, constat enim & octo annorum puellas subinde salacis erucæ pruritum sentire, & cum Plauto loquor, earum friguttientium papillas fraterculare, id volui dicere, sororiare, quid opus est verbis? quemadmodum an. 1278. in Suevia contigisse referunt Annales Suevici, vid. *Math. th. hist. Mon. 4. p. m. 645.* Salmuth. *ad Panciroll. lib. 2. tit. 10.* ita ut omnium sapientissimus Rex Salomon eas cum igne optime comparaverit. *Proverb. 30. v. 16.* sed nec placebit sequens vobis ratiuncula delicati juvenes! *quod mala herba citius crescat quam bona*: sicuti exilia poma celerius maturescunt quam robusta:

Ut folium segetes crescendo vincit, ut alte

Emicat hortorum carduus inter opes:

Femina sic maribus citius consurgit in auras,

Femina non ullum ferre parata modum:

Nimirum pauca crescunt vel ocys herba,

Femina quas inter connumeranda fuit.

Vultis aliam? en: *femina consumitur citius & ideo perficitur citius*: en etiam

Phyficam : *facilius est pati quam agere* :
 niti quod & hæc officium suum aliquan-
 do perdat : cum decem quandoque an-
 norum pueri reperiantur, qui æque va-
 leant παιδαποιεῖν : & quis nescit Salomonem
 anno ætatis suæ decimo generasse Ro-
 boam, & Achazem anno undecimo Eze-
 chiam ? honor. Dn. Parens *de Jur. Virg.*
p. j. c. i. §. ii. Borcholt. *de grad. p. m. 97.*
 Hieron. *in Epist. ad Vital. Presb. at*

*Non una ver hirundo, non simplex facit
 Actus Catonem, toto opus choragio est.*

Baud. *lib. i. gnom. jamb. 5.* Polman. *racem.*
ad §. 2. f. proæm. n. 3. ergo inspiciendum
 est quid ἐπὶ τὸ πλεῖστον existat, regulariter
 autem movetur vis generationis in fe-
 minis citius, quam in maribus. vid.
 Vinn. *comm. ad pr. f. quib. mod. tut. fin.*
n. 3. atqui hæc est unica, quam Impera-
 tor sine dubio respexit, differentiæ ra-
 tio.

Th. 12.

Injuria dividitur in realem & ver-
 balem : utraque habet circa barbam lo-
 cum : utriusque sunt variæ species : ita
 si dicam, *tu mentiris*, injuria est. Berlich.
p. 5. concl. 59. n. 47. etiamsi fiat cum pro-
 testatione *salvo honore tuo, c. i. x. de præ-*
sumt. lib. 21. ff. de acq. vel omit. her. Dn.
 Thyll.

Thyll. *ad Gail. l. 2. Obs. 99.* Dn. Mencken. *Disp. 2. th. 11.* Damhoud. *pract. crim. c. 136. n. 7.* quia protestatio actui contraria nihil operatur, *c. 54. in f. x. de appell.* Stryk. *de caut. contr. S. 2. c. 1 §. 27.* Carpz. *2. Const. 10. def. 22.* Gail. *2. Obs. 101. n. 2.* idem est, si quis dicat, *tu es bonus maritus, tu es bonus homo* : Mencken. *all. Disp. th. 12. tu Et cetera.* Stryck. *Dissert. de Et cetera. c. 5. n. 62. gy kalys.* Polman. *ad §. 1. f. de injur. n. 7.* du Psaffe. Dn. Homborg. *ad tit. f. de injur. §. 2.* ita etiam est injuria, si quis barbitonsorem, prout aliquando accidit, appellet, *ein Bart, Teufel* / vel si illum qui rubram habet barbam vocet, *ein Roth, Bart* : *Ein Roth, Suchs.* Quia illi, quibus rubra est barba, non omni apud vulgus hominum suspicione carent, sicuti jam supra latius ostendimus, constatque ex raro exemplo alicujus nobilis Hispani, qui ob id solum, quod rubram haberet barbam, patibulari (ita locutus est Antonius Vergas apud Berckem. *jur. antiq. part. 1. p. 103.*) quemquam jusserat: in testem, an omni fide hac in parte majorem, nescio, liceat mihi provocare Abrahamum à S. Clara, in tractatu suo Judas der Erbschelm / hanc historiam hoc modo exponen-

nentem : und als man dessen Unschuld vor-
 lehrete / wie wissentlich nicht bekannt seye/
 daß dieser guter Mann etwas übelß gethan :
 denen hat der verrückte Edelmann geants-
 wortet : Er hat einen rothen Bart / hat er
 nichts übelß gethan / so hat er doch etwas
 übelß stiften können : *Hilce injuriis ver-*
balibus annumerandum quoque est, si
quis aliquem appellaverit einen Rahl-
daunen-Schlucker : Verum, quid putas,
 mi Lector, unde hoc vocabulum *Rahl-*
daunen / ut hoc obiter addam, descen-
 dat ? ne credas id desumptum ex jure
 Harcomanno, ita vocabat iste Linguae
 Germanicae ignarus Gallus das Hertom-
 men / vid. Schottel. *de Sing. & ant. jur.*
germ. in præf. sed est verbum Græco-
 Germanicum, à *Rahl* / i. e. nüchtern / un-
 gefalßen / trucken / & *δαίνομαι*, i. e. *comedo*,
Et convivor, unde *Rahldaunen* / significat
misere epulor & comedo, neque enim vi-
 deo, qui eibus iste ad antica bellaria &
 cœnationes Lucullianas referri possit :
 quod vero vocamen illud partim Ger-
 manicum dixerim, partim Græcum, id
 inde credo esse, quod studiosi illi, qui
 Collegio Communitatis, ubi talia irrita-
 menta gulæ sæpe dapinantur, inscripti
 sunt, maximam partem Theologiæ, ad-
 eoque

eoque & Linguae Græcæ operam navent: quid, quod si verba Græco-Latina reperiuntur, quidni & Germanico-Græca? quis nescit paragaudam in l. 2. C. de vestib. hol. semigræcam & semilatinam dictionem esse, nimirum ex *παρὰ* & *gaudium*, vel *cauda*, quasi *Paracauda*, i. e. juxta caudam & oram vestis: licet Casaubonus ad Pollionem puram Syrorum esse contendat: vid. Mich. Praun. Adel. Europ. c. 7. p. 115. in not. lit. a. nemo igitur vocaverit alterum impune einen *Roht: Dart* / five *Roht: Fuchs* / injuria enim est, tenebiturque injuriarum: neque ipsi proderit, quod injuriatus talem rubram barbam re vera habeat, quia in actione injuriarum non tam veritas convicii, quam animus injuriandi consideratur. l. 53. ff. de furt. Mynsing 4. obs. 4. expresse id sancitum est in Sanct. Criminal. Carol. und ob sich auch gleichwol die aufgelegte Schmach der zugemessenen That in der Wahrheit erfünde / soll dennoch der Ausrufter solcher Schmach nach vermöge der Rechte und Ermessung des Richters gestraft werden.

Th. 13.

Sequitur injuria realis, quæ etiam multifarie committi potest, speciatim vero

vero per violationem barbæ: ita si quis pulsatus, pugnis aut fustibus cæsus, vel verberatus fuerit, injuria est realis, §. 1. *J. de injur.* item si quis equum fræno retinuerit, vel si creditor debitoris sui bona injuste arrestaverit, vel si quis virgini oscula immodeste libaverit, Mart. Kemp. *de Oscul.* §. 19. & 20. licet alias

Osculando quapiam non fiat impudicitior.

Plaut. *Curcul.* act. 1. sc. 1. multo magis si quis ejus pudicitiam attentaverit. l. 15. §. 22. ff. *de injur.* etiamsi id factum sit à clerico, nimis enim exorbitans foret ejusmodi benedictio, ut merito dicatur, *à tali benedictione libera nos Domine*, nescio numne eo respiciant verba Pauli, διὰ τῆς ἀγγελίας: I. Cor. II. v. 10. conf. Nevizan. Sylv. *nupt. lib. 4. §. est nubendum. num. 76.* Kemp. *de Oscul.* §. 19. Dn. Parens. *tr. de Jur. Fil. m. 7. §. 11. & quæ dixi in tr. de Jur. Sanctior. lib. 1. th. 3.* aliter tamen animatus fuit simplex ille caprimulgus, cujus uxorem monachus aliquis Turcicus publice depserat, de quo Busbek. in *Itinerario*, alias *Sendschreiben Türckis. Botschaffters pag. 889.* sequentia: *Leonclavio erzehlete à Salagasto, da dieser aus Egypten nach Constantinopel kam / wie daß ein wohlgestaltet Weib / so zu Alexandrien*

drien eben aus dem Bad gegangen war / von einem Türckischen München / die sie *Torlaces* nennen / auf öffentlicher Strassen überfallen / und vor allen Leuten bezwungen worden : über welcher Zeitung ihr Mann zu Haus höchlich erfreuet worden / daß ein so heiliger Mann / durch eine Geistliche Anregung / vor allen anderen (sinthemahl ihrer viel untereinander aus dem Bad gehen) eben zu seinem Weib diese Lust bekommen ; at ut alias species injuriæ realis prætermittam , videndum potius numme & ille talem commisisse dicendus sit , qui alteri barbam vellit ? sane ita est : summa enim est dedignatio, summa contumelia & insultatio : in tantum ut in proverbium abierit , *barbam alicui vellere* , pro *summam contemptionem alicui imponere* , & *quasi oppedere* : Horat. i. Sat. 3.

Vellunt tibi barbam

Lascivi pueri.

Persius:

Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam.

Nec non major habeatur injuria , si quis alteri crines aut barbam expilasset, quam si pugno vel manu eum percussisset. Sched. de Diis Germ. c. 50. p. 465. quare apud Indos, qui maximi criminis reus agitur,

agitur, hanc luit noxam, ut à Rege ton-
 deri jubeatur, qua pœna nulla insignior
 fuit. Alex. ab Alexandr. *gen. dier. l. 3. c. 5.*
 idem de Candiotis five Cretenfibus re-
 fert Thevetus : eandem pœnam fuffe-
 runt in Infula Iava illi, qui seminarum
 aliquam ad custodiam Regis lectarum
 compreflerint : vid. *vergnügliche Lust-
 Stunden : p. m. 129.* ja in Rußland hält
 man es vor der grösten Schimpff wenn
 man einen bey'm Barte zupffet. vid. *der
 gelehrte Criticus qu. 100.* qua motus ra-
 tione Fridericus Imperator pœna eos
 pecuniaria multavit qui læsæ barbæ rei
 essent, in *Constit. de Pace tenenda. 2. F. 27.*
*§. si quis aliquem ceperit, & absque san-
 guinis effusione percusserit, vel crines ejus
 aut barbam expilaverit, decem libras ei,
 cui injuria illata esse videtur, per compo-
 sitionem impendat, & judici viginti libras
 persolvat : in hoc Comitatu debent sol-
 vere quinque Imperiales : vid. Land-
 Recht. part. 5. tit. 16. §. 4.* Wer einem die
 Haar auf dem Kopff / den Bart geheel / oder
 zum theil ausropffet / soll fünf Reichstha-
 ler Straff geben. Immo putat Baldus in
l. Reos C. de accusat. n. 6. eos ita punien-
 dos esse, ac si membrum aliquod corpo-
 ris rupissent. vid. Menoch, *lib. 2. de arb.*
jud.

jud. cent. 4. c. 39. n. 32. Quamvis Paulus Zacchias in *Quæst. Med. Legal.* ridiculum prædicet, qui barbam pro membro habet, cum ne quidem sit pars alicujus membri, non secus ac extremi unguiculi, qui quotidie forcipibus refecantur. *tom. 1. lib. 5. tit. 3. q. 5. n. 17.* Imo non tantum habetur pro injuria, quando quis alteri barbam vellit, verum etiam si quis in invidiam alterius capillos assumat, vocet exerat, oculos distorqueat, aut barbam demittat. *l. 15. §. 27. ff. de injur.* Berlich. *pag. 4. concl. 59. n. 112.* quamvis enim barba faciat ad dignitatem auctoritatemque, *barba tamen majori uti Romanis summo dedecori fuit*: Gothofred. *in not. ad all. l. 15. §. 27.* Verum uti hæc ultima verba vides pro ratione à Gothofredo conscripta esse, ita ea (licet Cujacius dicat esse verissima *lib. 6. Obs. 5. in fin.*) non anhelò facere mea: quia, sicuti jam supra probavi, proluxa demissaque barba Romanis non fuit dedecori, sed summo honori & venerationi: præprimis cum *d. l. 15. §. 27.* auctorem habeat Ulpianum, qui vixit tempore Alexandri Severi, apud quem primus erat, unde & ejus *Parens l. 4. C. locat. cond. i. e. amicus* vocatur: *l. 4. C. de contr. stip.* atqui

atqui tunc temporis erat prolixa barba in tanto pretio, honore ac loco, quanto olim (licet nec antea dedecori fuerit, prout late ostendit Erasm. Francisci *in part. tert. der lustigen Schau-Bühne pag. 1040. & seqq.*) nunquam fuerat, ita constituyente Imperatore Ælio Hadriano : quid, putares longiorem barbam Romanis dedecori fuisse, ubi tamen ipsorum Deorum statuæ bene barbatae apparent? quid dedecori Gothofrede? immo summo decori & reverentiæ : an crederes illos, qui defunctos lugebant, & in eorum honorem, retricæque mæstitudinis significationem barbas demittebant, voluisse eos contumelia afficere, aut aliquo dedecore notare? minime gentium : & quis est adeo hospes in antiquitatibus, ut nesciat viros Romanos tempore luctus aluisse comam, & barbam submisisse : fecit id Nero apud Ovidium defuncto Druso : cœpitque *pallida projecta flere per ora viri* : nil minus Caligula ob Drusillæ interitum apud Suetonium, *in Calig. cap. 25. ibi : rursusque inde propere rediit, barba capilloque promisso.* Nam uti mulieres in luctu tondebantur, Anton. de Guevara *op. hist. pol. pag. m. 516.* ita alebant viri e contrario comam barbamque :

bāmque: Plutarch. *Problem. c. 13.* Senec
de benef. lib. 5. c. 6. ita coniecto in carcerem
Manlio Capitolino constat magnam partem
plebis vestem mutasse, multos mortales ca-
pillum ac barbam promississe: Liv. l. 6. c. 16.
 Cato quoque, videns civile bellum pa-
 rari, non pavisset tantum gausape, si e-
 jusmodi fuisset barbitium dedecori aut
 vituperationi: negas eum multibarbum
 fuisse? en Plutarchum: ἀπ' ἐκίνης ἢ λέγεται
 ἡμερας, μήτε κεφαλὴν ἐτι κείραδι, μήτε γέννα, μήτε
 σέφανον ἐπιθέαδι, πένθος ἢ κατηφίας καὶ βαρύτητος
 ὅτι ταῖς συμφοραῖς τῆς πατρίδος, ἐν χῆμα νικῶντων
 ὁμοίως καὶ νικωμένων, ὥχρι τελετῆς διαφυλάττει. en
 etiam Lucanum. *lib. 2. Phars.*

Ille nec horrificam sancto dimovit ab ore

Casariem, duroque admisit gaudia vulu:

Ut primum tolli feralia viderat arma,

Intonso rigidam in frontem descendere canos

Passus erat, mæstamque genis increescere barbam.

Legimus et græcos eodem modo suos de-
 functos luxisse apud Alex. ab Alex. *gen.*
hier lib. 3. c. 7. dicentem: qui mos apud
 Barbaros inolevit frequens, ut in funere
 & casibus adversis juvenes tonderent co-
 mam, barbam ipsi ponerent: apud Græcos
 convenit, in luctu viros comas alere, bar-
 bam capillumque summittere: ipse Impera-
 tor Augustus audita clade Variana bar-
 bam per aliquot menses demisisse dicitur.

G

Stans

Stangesol. *ann. circ. Westph. a. c. 9.*
idem fecit Iulius Cæsar ob cladem Tur-
rianam: Bonifac. *Ludicr. Hist. lib. 12. c.*
20. Ægyptii contra atque Assyrii pasce-
bant capillos suos, barbam vero recide-
bant: Herod. *lib. 2. Ægyptii*, inquit, *in*
funeribus sinunt capitis crines augescere,
barbam tamentondent. Immo Persæ non
solum conjugibus & liberis suis in lu-
ctu tondebant comas, sed insuper etiam
jumenta atque equos simili glabra-
bant modo: Curt. *lib. 10. Geier. de Ebr.*
luct. c. 8. §. 5. Thessali quoque ac Theba-
ni totonderunt ob mortuum Pelopidam,
homines pariter ac equos cœteraque ju-
menta: Plutarch. *in Pelop.* ratio igitur,
ob quam ille qui ad invidiam alterius
barbam demittit, injuriarum tenetur,
non est sita in longitudine barbæ, qua-
si major barba Romanis summo dede-
cori fuerit, sed quod eandem habeat
promissam ad invidiam alterius, alias
enim foret dicendum, quod & vestis lu-
gubris Romanis dedecori fuerit cum in
allegata lege ille quoque injuriam intul-
lisse dicatur, qui ad invidiam alicujus
veste lugubri utitur: verba legis sunt
hæc: *Hæc autem fere sunt, quæ ad infamiam alicujus fiunt, ut puta ad invidiam*
ali-

alicujus veste lugubri utitur, aut squalida: aut si barbam demittat, vel capillos submittat: nemo autem non videt hic in specie requiri, ut barba demittatur ad infamiam five ad invidiam seu, ut inquit glossa, ad injuriam alterius, ergo non tenetur injuriarum propter longam istam barbam quasi aliquod isti dedecus inesset, sed quod eandem assumserit demiseritque ad injuriam alterius, consistit enim injuria ex affectu facientis: l. 3. §. 1. ff. de injur. l. 53. ff. de furt. Hac igitur ratione rejecta videndum est, numne ille cui barba evulsa est possit in puncto injuriarum contra injuriantem executive agere ad recognoscendum? mirabitur quæretque fortean Stoicus aliquis *ἀπαθής*, qui talis quæstio à nobis formari possit, cum non modo rarissimus talis sit casus, verum etiam ridiculus videatur: ac sciat qualiscunque is fuerit Areopagita, leges de casibus etiam raris nonnunquam ferri, immo, ut ferantur, etiam consultum et bonum esse, quid enim si rarus aliquis casus in facto extiterit, & judici super controversia de eo mota pronuntiandum sit, nonne existimas eum jus cuique suum facilius, citius & melius tribuere posse, si legem aliquam habeat

præscriptam, quam si magno curarum æstu fluctuare debeat, nescius quid juris, aut quid statuendum sit: ergo salutare quoque est, ut leges de casibus quibusdam raris quandoque constituentur: vid. quæ dixi in *Comment. theor. pract. ad Lauterb. pag. 83.* & ut scias casum à nobis propositum contingere non tantum posse, sed & revera contigisse, quæso inspicias tractatum Clar. Dn. Iac. Frid. Ludovici, cui titulus. *Einleitung zum Civil-Process*: ubi sequentia: Wir wollen die Sache mit ein paar artigen Exempeln erläutern / welche vor einiger Zeit an einem gewissen Ort vorgekommen. Es hatte ein gewisser Kaufmann etliche Stücke Leinwand gekauft / wie er aber dieselbe aufmachte / fand er / daß sie inwendig verdorben / deswegen klagte er ad interesse, übergab die Leinwand bey der Klage / und baht das Gegentheil zu derselben recognition anzuhalten: Ingleichen schnitte ein loser Gast einem Juden ein Stück von seinem Baarte mit der Schere ab / um einen Possen zu machen / der Jude zog sich solches zum Schimpff / klagte executive in puncto injuriarum, und producirte die abgeschnittene Baart-Haar ad recognoscendum: Es fragte sich nun ob der Processus executivus

statt

statt finden könne: und ward mit nein geant-
wortet/aus dieser Ursachen. Was einer selbst
oder sein Vorsahr geschrieben/ oder schreiben
lassen/das ist ihm bekand/und kan aus denen
Zügen oder Buchstaben gar leicht judiciret
werden/ ob es die rechte Schrift sey/ oder
nicht/ weil wol gar wenige Leute gefunden
werden/ welche in allen einerley Art die
Buchstaben zu machen haben/ un̄ weil man
doch/ wenn man gleich den Vorsahren/ des-
sen Schrift es seyn sol/ nicht gekand hätte/
dennoch aus andern desselben Schriften we-
nigstens eine starcke probabilität überkon-
men kan/ob ers geschrieben habe/ oder nicht:
was hingegen andere Sachen/ als in unsern
Exempeln die Leinwand und Baart-Haare
anbelanget/ da hat man solche gewisse aus-
serliche Kennzeichen nicht/daraus der Grund
der Klage so gleich vest gesetzt werden möch-
te/weil unterschiedliche Stücken Leinwand/
unterschiedlicher Leute Baart-Haare sich of-
ters gar gleich sehen. Wie denn auch/ wo
mirrecht ist/ des bekagten Advocat in dem
Process mit dem Juden sich über das wun-
derliche Ansinnen mocquiret und voraege-
ben/ daß die producirte Haare mehr denen
Schweinsborsten/ als Baart-Haaren ähne-
lich sehen und es nicht wahrscheinlich sey/das
selbe einen Juden aus dem Baart geschnit-
ten

ten worden. Haftenus Dn. Ludovici: vides ergo quaestionem nostram haud diobolarem esse, nec de lana caprina, vides eam casu quodam, qui re vera extitit confirmari & illustrari, vides quid in tali casu judici faciendum sit, vides Processum executivum ad recognoscendum expilatam barbam locum non habere, & recte: Processus enim executivus, moribus hodiernis originem suam debens, non admittitur aliter, nisi ubi causa ita comparata est, ut actor ex instrumento quodam, in quo vel ipse reus, vel ejus heres nominatus est, suam intentionem in continenti probare valeat: Dn. Ioh. Balth. Werrher. *comp. Iur. lib. 4. tit. 28. §. 3.* Vocatur id instrumentum à DD. guarentigionatum, sive guarentigiatum à *guaranda seu guardia*, vel *vuardia*, quod cautionem securitatemque notat, à germanica voce *gewehren/warten*. Besold. *th. pract. voc. guarentigiatum instrumentum*: Lauterbach. *Coll. theor. pract. 22. tit. 4. §. 47.* quod si actor tale instrumentum in originali produxerit, cogitur reus id recognoscere, aut jurato diffiteri, habetque ea recognitio hunc effectum, ut ea facta actor statim executive agere possit. Cz. *p. 1. c. 18. d. 43.* & licet hic modus procedendi

di sit contra jus civile Romanum, utpote quod lites ab executione non inchoat, sed servato ordine actionem adversus reum institui jubet *l. 1. C. d. exc. rei jud. l. 9. C. de prob. seq.* moribus tamen hodiernis fere ubique est approbatus, & in viridissima observantia. *Mev. p. 3. D. 179. n. 1. Stryck, de Cautel. juram: p. 3. §. 3. c. 5.*

Th. 14.

Nemo, cui vel mica salis est, non animadvertit, quam sancta, quam religiosa haberi debeant juramenta: quid enim sanctius, quam illud, quo *mentem* nostram Deo *sacram* facimus, unde & *Sacramentum* dictum, quid religiosius, quã illud, in quo nobis res est cum ipso Deo, unde & *Religio* appellatum *l. 24. ff. de jurej.* quid sanctius & religiosius, quam illud, quo non servato pietas in Deum violatur, & fides erga proximum: hinc Sophocles in *Hypodam.*

Apposito jurejurando cautior & diligentior

Animus fit, a duobus enim sibi cavet,

Et ne ledat amicos, & ne peccet in Deos.

Caveat igitur sibi unusquisque, ne ad negotium adeo sanctum adeo religiosum temerario quodam ausu profiliat, sed si præstandum, debita id præstet cum reverentia ac pietate, ne alioqui temporales atque æternas pœnas sufferre co-

G 4.

gatur: putat Gulielm. Stuck. *lib. 1. de Sacrif. gent. fol. 91.* Juramentum ob hanc causam à Græcis vocari ὄρκιον, quasi *Or-cum*, eo quod jurisjurandi violatores ad *orcum* remittendi sint: sane non est Deus sanctissimus Spectator otiosus, neque sic abibit perjuris ista temeritas: solebant Romani eapropter inter jurandum lapidem projicere, dicentes: *si sciens fallo, ita me Diespiter salvâ urbe arceque bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem.* Plaut. *in Bacchid.* vid. Hering. *de fidejuss. cap. 19. n. 144.* Possem hic multa exempla in medium proferre, atque ostendere, quomodo Deus perjurâ puniverit, sed parcendum est illis, dum ad scopum propero: unum tamen, quod aliquando in Historia Bonifacii legi sicco pede præterire non possum: nimirum, Adelgerus Sacerdos legaverat S. Martino bona sua immobilia, verum cum eo defuncto fratres superstites Aspertus & Trutmandus omnia ejus bona invaserant atque Sedis Catholicæ Advocato eos convenienti & interroganti quo jure id fecissent responderant, se id jure & merito fecisse, paratosque id interposito jurejurando confirmare, cumque eo præstito Bonifacius (antea Winifridus dictus, weil er den Frieden des Glaubens gewinnen wüßte

würde) viderat eos pejerasse, & propterea in hæc verba proruperat,

Daß du gethan ein falschen End!

Das wird dir bringen Weh und Leid:

Ein böses Thier wird tödten dich/

Nach dieser Zeit / dich des versch.

factum est, ut tandem rabidus quidam
ursus Asportum ejus interficiendi causa
profectum dilaniaverit: ita est Deus non
modo testis, verum simul etiam vindex
juramentorum: & licet variæ jurisjuran-
di formulæ pro diversitate gentium re-
periantur, fuit tamen omnibus modo le-
gitimè sit præstitum, æque sacrosanctum:
nam sicuti cæca antiquitas sibi multi-
plices finxit Deos Deasque, ita non potuit
non esse, quin etiam alias atque alias com-
minisceretur juramentorum formulas, &
vel erudituli sciunt tot Romæ Deos fuisse,
quot in urbe cives: unde Brusilius Philo-
sophus moriturus dicebat, Romulus pri-
ma posuit urbis fundamenta, Numa
Pompilius capitolium extruxit, urbem
muris circumdedit, Annii Martius, Bru-
tus eam à tyrannis liberavit, Camillus
Gallos ejecit, Quintus Cincinnatus impe-
rium auxit, ego vero magnum vobis re-
linquo Deorum acervum, qui urbem me-

G 5

lius

lius defendent, quam muri aut homines: reliquerat enim 280000. Anton. de Guevara *Horol. Princ. c. 3.* non enumerabo illos, nam ingentem acervum struxerunt Alex. ab Alexandr. *lib. 6. gen. dier. c. 4.* Pomey *panth. myth.* Rosin. *in antiq.* Petr. Franc. *orat. 4. in encom. gall. gallin. & alii:* illud autem maximam movet admirationem, quod nonnulli tanta caligine obducti fuerint, ut & res quascunque vilissimas divino honore affecerint, coluerint, adoraverint, quemadmodum de Ægyptiis testatur Juvenalis *sat. 15.*

quis nescit qualta demens

Ægyptus portenta colat? Crocodilon adorat

Horrorum & cepe nefas violare, & frangere morsu,

O sanctas gentes quibus hæc nascuntur in hortis

Numina!

Perfæ contra & Chaldæi maluerunt Soli & Lunæ rem divinam facere, quo honore in Mexicanâ provincia ornatur Vitziliputzli, eundem deferebant Germani (quos Cæsar male scribit nullis studuisse sacrificiis, licet Deos, teste Tacito, parietibus non cohibuerint) olim Vulcano, Lunæ & Soli: Cæsar *de Bell. Gall. 6. c. 21.* quorum significatione alii existimant eos respexisse ad stupendum Trinitatis mysterium, quasi per *Solem* intellexerint Deum Patrem

trem, per *Lunam* Deum Filium, per *Vulcanum* Spiritum Sanctum, cui sententiæ tum opitulari videtur, quod Germani unum Deum Mannum agnoverint, atque tres hujus Dei filios: vid. hon. Dn. Patris mei *Armin. pag 78. & seq.* ut merito quælieris, cur saltem tres? quare non plures, aut pauciores? sed relinquamus hæc cum maxime in medio quid dicam de illis, qui & ipsum feminarum vasculum (de cujus miranda vi multa congeffit Bonifac. in *Lud. Hist. lib. 16. cap. 8.*) pro numine coluerunt, atque ex sesamo & melle factum inter tesmophoria circumtulerunt? hon. Dn. Parens in *Diss. de Domin. marit.* quam vides in *Syllog. Dissert. pag. 660.*

Quis talia fando

*Myrmidonum, Dolopumve, aut duri miles Ulyssæi
Temperet à lachrymis.*

notabile etiam est famosum illud Idolum, quod in arce Rotenburg antiqui sub specie alicujus deformis atque obesi pueri adorarunt, *Püster* dictum, unde adhuc hodie solemus hominem bene sagiatum, ventricosum, & corpulentum vocare et *nen dicken Püster.* vid. Berckem. *Cur. ant. p. 1. pag. m. 267.* immo quid miramur Ægyptios adorasse plantas & arbores, cum

&

& in Germania nostra, nimirum in certo quodam Hassiæ inferioris tractu arbo-rem, quam *Iovis arborem* vocabant, eodem modo salutaverint, teste Ioh. Lentznero in Historia Bonifacii, ubi ita inquit: *Im Untern Hessen/in der Herrschaft Schonenberg, da jehund die Stadt Geismar gelegen/hat Bonifacius den grossen und ungeheuren Baum(Iupiters Baum genannt/welchen der Dertter herum das Volck/alſeinen Gott verehret/und angebehtet) mit Hilff seiner Diener abgehauen/welches zuvor die Leut für unmöglich geachtet: in eodem honore arbores esse in regno Catayæ recenset Haithon. Armen. Hist. Orient. c. 1. p. m. 2. Paxones contra singulari pietate devenerati sunt Irmenſulam, de qua sequentia notat Gubelinus Persona in Cosmodromio: Sciendum est de hoc idolo Irmenſeul, quod Mercurius apud Græcos Hermes dicitur, & quia Saxones olim de Græcis sunt exorti, hunc Mercurium, secundum linguam Græcam, quasi honorabiliore nomine, Hermin, seu Irmin, nominabant. Speciosa quidem hæc explicatio videtur, sed illorum adhuc speciosior, qui in Arminii seu Hermannii, fortissimi Germanorum Ducis honorem hanc Irmenſulam exstructam, atque divino cultu postea celebra-*

bratam autumant, ita ut hinc audiat *Hermannii Sula*, nam veteres Saxones vocarunt Statuam, secundum Meibomium in *Dissert. de Irmensula*, Sulam, unde adhuc hodie *Seul*: idem sentit Joh. Groningius in *Histor. der heutigen Religionen* dum inquit: die Sachsen haben insonderheit die Irmenseul als etwas göttliches angebätet / und mit einem sonderbahren Tempel verehret: zwar sind einige / die hierdurch gleichfalls den Mercurium verstehen / allein gar unfüglich / massen es nicht anders als eine Statue zu Ehren des teutschen Arminii oder Heermans gesetzt / gewesen: Contra putat Masius in *antiq. Meckleb. c. 1. §. 6.* Irmensulam truncum fuisse ligneum & informem ac *Irmenseul* dictum, quasi *Ihermanns Seul* / propterea quod Saxones universalem aliquem Deum, verum numen, sed ignotum, eo denotare voluerint, non secus ac apud Athenienses Ἀγῶν Θεοῦ ara consecrata erat. Potgieser. *de Condit. & Stat. Serv. lib. 1. c. 2. §. 31.* verisimilior tamen est opinio honorandi Dn. Patris mei, existimantis statuam istam Herminulam neque Arminio, neque Mercurio, sed Herminoni, Manni filio, Tuistonis nepoti devotam fuisse, tum ob nominis affinitatem, tum quod ad aliam, quam ad Her-

Herminonem Herminſula commodè referri nequeat, neque enim probabile eſt antiquis Germanis, populo nullis aliis aliarum nationum, connubiis infecto, cognitum fuiſſe Mercurium, multo minus eos unquam ducibus exercituū ſuorum bellicis aras excitaviſſe aut columnas: ſed quid opus eſt hiſce longius inhærere? niſi ut videamus, quantas nos omnipotenti Deo gratias debeamus agere, qui nos per gratiam Spiritus ſancti ita illustravit, ut nunc ſatis ſuperque convicti ſimus, quiſnam verus ſit Deus atque Diſpenſator mundi, adorantes unam Deitatem, unam Potheſtatem, Trinitatem Conſubſtantialem, confidentes Dominum noſtrum Chriſtum unigenitum Dei filium, ex Deo verum Deum, ante ſæcula & fine tempore ex Patre natum, coæternum Patri, ex quo omnia & per quem omnia: *l. 6. §. 1. de ſumm. Trinit.* Debeo tamen, ut ad ſcopum perveniam, de diverſis juramentorum formulis, aliquam mentionem adhuc facere, & ecce, quomodo Romani ſibi invicem fidem adſtrinxerint, juraverintque, conſtat vel ex hocce Plauti:

Ita me Iupiter, Iuno. Ceres,

Minerva, Latona, Spes, Opes, Virtus, Venus,

Caſtor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules,

Sumanus, Sol, Saturnus, Diique omnes ament.

Græ.

Græci contra dicebant sacramenta per amnes, per fontes, per undas fluentes, Alex. ab Alex. *lib. 1. gen. dier. c. 10.* per terram, uti Romani quoque per solem & terram. Virgil. *12. æneid.*

Esto nunc testis Sol, & hac mihi terra precanti.

Thebæi per Osiridem, Diodor. Sicul. *lib. 1. c. 2.* Scythæ per solium Regis, per ventum, per acinacem: Ægyptii per allium, per porrum & cepas: alii rursus per capparim, per crambem, per anserem, per canem & platanum, vid. Excell. Thomas. *jur. Divin. lib. 2. cap. 9. §. 46.* per quercum & hircum, per obscænos & fœtidos cibos, per mensam & fruges, per dulce osculum, Pufendorf. *de jur. nat. lib. 4. c. 2. §. 3.* per salutem & genium, per vinum, Anton. de Guevara *de conv. & Comp. p. 173.* per caput & oculos, juvenal. *sat. 15.*

sed jove nondum.

Barbato, nondum gravis jurare paratis

Per caput alterius.

quid igitur mirum, quod nonnulli & barbam in eodem habuerint honore, atque per eam juramenta interposuerint: sane tanta erat apud Græcos barbæ veneratio, ut per eam veluti per sacram divinamque rem obsecrarent ac dejerarent, atque iusjurandum per barbam præstitum summo-

mo-

mopere sanctum & inviolabile ætimator: Bonifac. *Lud. Histor. lib. 4. cap. 28.* eadem auctoritate etiam in Germania eam floruisse monstrat juramentum Barbarossæ, veluti in *Proverb. German. pag. 397.* observavit Agricola: Ich wil es halten bey meinem Bahrte. vid. Joh. Nicolai *Diatrib. in juram. Hebræor. Græ. Rom. cap. 5. §. 6.* Kaiser Otto schwuhr niemahls höher als bey seinem Bahrte / welcher ziemlich lang und dicke war / hielt auch solches Versprechen / als ob es endlich wäre bestätigt worden. vid. der gelehrte *Criticus qu. 100.* de Alarico Rege Gothorum narrat Idacius ad antiquum Collectorem Chronicorum, quod in perpetuam pacis conservationem barbam tetigerit Clodovæi Regis Francorum: tanta enim erat reverentia barbæ, ut si quis ve eam tetigisset, idem esset, ac si juramento sese obstrinxisset: quapropter Joscelinus rusticus, quod perfidum sacramentum per barbam dixerat, à Deo, veteri si gratia famæ, ea privatus dicitur, referente Abrahamo à S. Clara in *tr. Judas der Erbschelm.* hisce verbis: wie es jenem Baurß Mann Namens Joscelino ergangen / wie dieser einen falschen End über die Hentlthümer des H. Martyrers Mauri abgelegt / und zugleich zu mehreren

rerer Befräftigung seines Juraments, seinen langen Bart in der Hand hielte / ist ihm solcher durch göttliche Straff alsobald ausgefallen / daß er den ganzen Bart hinweg gezogen.

Th. 35.

Et tu, mi Palæophile, barbatum dum contemplabaris Æsculapium præ summa admiratione obstupescebas? Pomey *panth. myth. p. 265.* define mirari, nam & plura tibi dabit Myftagogus: ecce veteres Romanos adeo auspiciis deditos fuisse constat, ut post urbem conditam, cœca superstitione, ac prava ista religione ducti, nihil bello vel pace domi militiæque ageret, nisi auspicato, & quidem quinque genera, inquit Festus Pompejus *lib. 15.* signorum observant augures, ex cœlo, ex avibus, ex tripudiis, ex diris, & ex quadripedibus, uti lepus inter alia infaustum & mali ominis animal habebatur, hinc Pierius Valerianus.

Inauspicatum dat iter oblatas Lepus.

quam ob causam Ratgerus, Dux Brugen-
sium, viso aliquando lepore nullam vultus constantiam retinuisse dicitur: Math.
theatr. hist. in Dar. Hyst. ax. 2. fuitque Xerxis cum Atheniensibus dimicaturi fuga velut in imagine depicta, conspecto in

H

Per-

Perfarum castris, quem equus ediderat, lepore: vid. Victor. Stringel. *comm. in Justin. p. m. 57.* ita fuit sæpe etiam barba alicujus imminentis infortunii augurium, nam ut de quinque extremitatibus in Ebræorum barba observandis nil addam, de quibus vid. Maimonid. *c. 12. Afo-da Sara §. 5.* notanda solummodo hanc in rem sunt verba Alexandri ab Alexandro *gen. dier. lib. 6.* narrantis: *mirum quoque quod circa Halicarnassum antistiti Minervæ evenire traditur, ut quoties Amphictiensibus, qui ea loca incolunt, aliquid adversi casurum foret, grandis illis nascatur barba, quasi eo portento futuras illas calamitates respondere, sicut in terra Curia, mulieribus templo dicatis, pilos in genis aut mento innasit, future divinationis signum erat.* Ejusdem virtutis est campama Barcellonensis, quam sponte sua sonitum dare scribunt, quoties Regno Hispanico fatalis quædam mutatio imminet: Berckem. *Cur. antiq. p. 1. pag. m. 27.* de apibus vid. Silius Ital. *l. 8. v. 636.* & in genere Augustinus Niphus *de Augur.* Peucerus *de Divinat.*

Th. 16.

Inter omnes, quos antiqui coluere, Deos nullus tot diversis nominibus reperitur insignitus, quot Bacchus, ut merito cum
Cele-

Celeberr. Dn. Schvvelingio cur Societas
 Conjugalis vocetur, *Conjugium*, *Connu-*
bium, *Matrimonium*, *nuptie* in Recensio-
 ne Philosophiæ §. 829. inquirente respon-
 dendum sit *liebe Kinder haben viele Na-*
mens: nimis foret longum ea omnia hic
 recensere, atque articulatim examinare,
 ē retamen est nostra, ut maximæ eorum
 principalisque partis, quam Ovidius 4.
metam. hisce complexus est versiculis
 in præfenti unum alterum exponamus:
 ita autem Naso,

Bacchum vocant, Bromiumque, Lyæumque
Ignigenamque, satumque iterum, solumque
bimatrem,

Additur his Nysæusque, indetonsusque Thyoneus.
Et cum Lenao, genialis confitor uva,
Nyctileusque, Eleusq. parens, & Iacchus & Euan,
Et quæ præterea per Grajas plurima gentes
Nomina Liber habes,

Vides eum ibi habere quoque nomen
 Lyæi, vides eum ibi etiam vocari Libe-
 rum, sive uti est apud alios, Liberum Pa-
 trem: quare autem & unde id ei nomen
 sit impositum, quæstionis est Domitianæ,
 i. e. omni dubio carentis: vid. l. 28. ff. qui
test. fac. Feltman. de jurej. in alt. anim. cap. 5.
 p. m. 115. *Lyæus* enim vocatur ἀπὸ τῆ λύω, i. e.
solvo, libero, eo quod solvat animi curas
 & anxietates, Ovid.

Cura fugit multo diluiturque mero :

Tunc veniunt risus, pauper cornua sumit,

Tunc dolor & cura, rugaque frontis abit.

Horat. lib. 3. od. 21.

Tu lene tormentum ingenio admoves

Plerumque duro: tu sapientium

Curas & arcanum jocosum

Consilium retegis Lyao.

vid. Cruq. *ad Horat. lib. 1. od. 7.* appellatur *Liber*, tum quod devictis hostibus se cum suis in libertatem vindicaverit: Dempster. *ad Rosin. antiq. lib. 2. cap. 11.* tum quod vinipotiores efficiat jocularis & facetosus, eos liberet ab omni sollicitudine, atque, ut cum Romuli nepotum facundissimo loquar, omnes spinas ex eorum animo excutiat: unde & *Pater* audit: nam ut Patris est gignere, ita & tutari, conservare, & liberare: Cruq. *ad 1. Horat. 12.* verum hic posset aliquis non immerito ex nobis quærere, quo queat sensu Bacchus vocari *Pater*, cum tamen passim conspiciatur ut juvenis, & quidem ut juvenis adhuc imberbis, ætate junior, facie levi, glabra, virginea, Laurent. Berger. *thes. Elect. Brand. tom. 1. pag. 15.* Ovid. *4. metam. v. 17. & seqq.*

tibi enim inconsumpta juventa

Tu puer aternus, tu formosissimus alio

Con-

*Conspiceris cælo : tibi cum sine cornibus æstus
Vergineum caput est.*

at facile eximetur hic scrupulus, si quis cogitet, nomen illud *Pater* esse generale omnium Deorum epitheton, nihilque aliud, nisi divinitatis autoritatisque signum, sæpius etiam hominibus diversisque rebus ob eandem rationem attributum: Virgil. 3. *æneid.* v. 89.

Da Pater augurium, atque animis inlabere nostris,
& lib. 8. v. 28.

*Cum Pater in ripa gelidique sub ætheris axe
Æneas.*

hinc Pater Apennius, Pater Tiberis, Pater Rhenus, hinc etiam Luna mater, mater Matuta: &c. nondum tamen video, qui huic responsioni atque explicationi tam nude tamque simpliciter ausim subscribere, licet enim lubens concedam, vocabulum istud *Pater* signum esse divinitatis & autoritatis, uti cum dicitur, Pater Iupiter, Pater Pluto, Pater Neptunus, Pater Saturnus, Pater Ianus, Æneas Pater indiges, apud Sext. Aur. Vict. *de orig. gent. Rom.* nusquam tamen obvium est, Diis etiam juvenibus, iisque adhuc imberbibus idem nomen impertivisse Romanos, ridiculum enim foret, si quis diceret, *Pater Cupido*: quare nec Baccho

nomen istud conveniet, quando ut intonsus aliquis puer consideratur, aut ut imberbis juvenis : nihilominus tamen & Pater est : tum scilicet, cum barbatus est : varium enim fuit simulacrum ejus, modo juvenili ætate, ac facie plane imberbi, modo senili, atque bene barbata, ut proinde possit & juvenis esse, & simul etiam Pater dici, imberbis pariter atque barbatus : at unde tam diverse ? nimirum, quia inter ebriolatos, quamdiu madidi sunt vino, nulla nec ætatis, nec sexus ratio habetur, nulla annorum, differentia, sed omnia susque deque feruntur, adeo ut quandoque senes nescio in quas apinas tricasque delapsi repuerascere, & peccando in gravitatem barbæ se ea quasi indignos reddere videantur : alii comminiscuntur adhuc alias rationes, inter quas nec illa, quam illustris Cuperus in Harpocrate quoque tangit, nullatenus contemnenda est, quod Bacchus ob hanc causam simul barbatus sit & imberbis, quia omnis ætas, puerilis, juvenilis, senilis illi choreas agit : nisi malis causam arcessere à diverso, quem vinum operatur, effectu, ejusque virtute & robore, ita ut Bacchus modo sit barbatus senex, quia vinum si extra modum sumitur, vires exhaurit, modo ut imber-

berbis juvenis, quia crescit à vino, adhibita moderatione, robur: Pomey *Panth. myth. p. 61.* quæ rationes, ut ut sint veræ atque bene notandæ, tamen non deducunt causam ab origine, neque sunt adeo prægnantes, ut quis sibi persuadere possit, earum unam aut alteram in simulacro barbati & imberbis Bacchi ab antiquis adumbratum esse, verisimilius ut sit, eos per Bacchum barbatum ad Solem, per imberbem ad Lunam, utpote cum hæc duo pro Diis coluerint, respexisse, nam fuit simulacrum Bacchi ita etiam ab antiquis variatum, ut modo puerum, modo juvenem, modo virum, modo senem repræsentaret, atque eo ipso quatuor anni tempestates ostenderet. *Macrob. lib. 1. sat. 18*

Th. 17.

Accedite quotquot estis memoriæ veterum exsequentissimi, vos inquam qui in scrutatione morum ac rituum diversarum gentium unguem medium abroditis, dicite mihi, quænam est illa civitas, ubi barba & pediculus Consullem faciunt? miramur Darium Hytaspis filium beneficio equi obtinuisse Persarum regnum, *Iustin. lib. 1. cap. 10.* at cui non maiorem movebit admirationem

singularis Hardenbergenſium conſules eligendi conſuetudo, ſolet enim in medio rotundæ menſæ, cui Quirites aſſidentes ſinguli ſuas barbas impoſuerunt, pediculus aliquis collocari, illeque unanimi conſenſu ſalutari conſul, cujus barbam innocens beſtia prius petiit: meretur hac de re legi elegans carmen Petri Danielis Huetii, quo hunc ritum memoriæ prodidit, & eſt ſequens:

Mox Hardenbergam ſera ſub nocte venimus:

Ridetur nobis veterit̃ mos ductus ab ævo:

Quippe ubi deligitur revoluto tempore Conſul,

Barbati circa menſam ſtatuuntur acerorum,

Hiſpidaque imponunt attenti menta Quirites:

Porrigitur ſeries barbarum deſuper ingens:

Beſtia, pes, mordax, ſueta intercreſcere ſordes,

Ponitur in medio: tum cujus, numine Divum

Barbam adiit, feſto huic gratantur murmure

Patres

Atque celebratur ſubjecta per oppida Conſul.

Hocce riſum tibi elicit amice Lector? at forte voluerunt Hardenbergenſes per pediculum ad barbam candidati adrepentem de officio boni conſulis eum admove-
re: barba enim eſt ſignum gravitatis, pediculus conſtantia, unde pediculi ab Hebræis vocantur *ebinnim*, à verbo *chonen*, quod *jirmare* ac *ſtabilire* ſi-

significat. vid. Sam. Bocchart. *Hierozoi-*
con. lib. 1. cap. 9. part. 2. n. 60.

Thes. 18

Getreuer Herr / getreuer Knecht : ita se
habet parcemia, qua Feudistæ mutuam
fidelitatem, quæ Dominum feudi inter
est & vasallum, solent exprimere, hon.
Dn. Parens *ad Feltman. feud. not. 24.* quæ
tanta est ut vasallus intuitu ejus Domi-
ni sui conjux dicatur, 2. F. 58. Dn. Thyll.
ad Stryck. exam. cap. 2. qu. 22. magnope-
re autem optandum foret, ut pulchrum
istud proverbium non solum in Curia
Feudali, verum etiam inter quoscun-
que superiores & inferiores, in quocun-
que statu, ac qualibet Reipublicæ facie,
inter Principes & subditos, inter Magi-
stratus & cives, speciatim etiam inter
Dominum & ministros æque locum ob-
tineret: poterit Princeps, si ei libido est,
uti esse debet, ministros suos trahendi in
amorem sui, hujus voti facile particeps
fieri, si in moribus erga eos se gerat ut
fratrem *Deut. 17. v. 20.* & in officio ut Pa-
trem. *Esai. 22. v. 21.* Ames. *de Cas. Consc.*
cap. 25. libr. 5. n. 12. uti vero Patris offi-
cium est de liberis cogitare, iis vacare,
Pufendorff. de offic. hom. & civ. lib. 2. c. 3.
§. II. ita & Principi, tanquam bono Pa-

H 5

tri,

tri, tum incumbet, eadem voluntatis inclinatione in officiales suos propendere, eorum labores & operas clementer munerare, atque, ne vento vivant, sufficienti salario honestare, sic enim efficiet, ut intra terminos officii sui se continere, fidem in omnibus adhibere ac sorte sua contenti ei deservire possint, cum, si secus fecerit, sæpe contingat illos rerum gerendarum nervo destitutos falcem mittere in domini sui messem, ipseque princeps cum Selimo Imperatore Turcarum tandem etiam barbam sibi præciderenecesse habeat, de quo S. G. M. *in nov. Nomoth. lib. 3. §. 63.* hæcce literis mandavit: der Türckische Kanßer Selim ließ ihm den Bart abschneiden / welches sein Vater und Vorfahrer nicht gethan / und sprach: die Rächte haben meinen Vater ihres Gefallens bey dem Barte / wie einen Narren umgezogen / dis wil ich ihnen nun benehmen. Weit er aber die Nasen nicht auch lassen abschneiden / so führen sie diesen hernach bey der Nasen um / wie andern Stutz-Bärten mehr geschieht.

Theſ. 19.

Legatos singulari securitatis gaudere privilegio, eorumque personas debere san-

sanctas esse atque inviolabiles, usu exigente & necessitatibus humanis sicuti gentes constituerunt, ita & cum naturali ratione id convenire nemo non videt, dum enim Principem suum legatus repræsentat, neque aliter commode, nisi per hujus missionem, finis bello imponi, sicque salus publica promoveri, ipsa autem missio haud exitum felicem sine tali sanctimonia sortiri possit, consequens est, ut constituto & probato jure Belli ac Pacis, Legati quoque sancti & inviolabiles haberi debeant, ne alias concessa ad finem facultate, tollantur media ad eum obtinendum tendentia: Ill. Dn. Coccej. *Diff. de Legat. sanct. non imp. c. 1. §. 9.* quare Legati Populi Romani sagmina ferebant, ne quis eos violaret, & Græcorum cerycia: lib. 8. §. 1. ff. de R. D. dixi de jure sanctor. thes. 2. c. 1. hinc inquit Cicero 3. in Verr. Nomen Legati ejusmodi esse debet, quod non modo inter sociorum jura, sed etiam inter hostium tela incolume versetur, Dn. Schvveling. in Polit. §. 119. item Cæsar lib. 3. de Bell. Gall. nomen legati apud omnes nationes sanctum inviolatumque semper fuit. Cauti sint igitur illi, ad quos legati mittuntur, ne horum sanctitas aliqua in parte violetur, vel

vel factis vel verbis injuriam inferendo, contumelia enim legato illata, non tam huic, quam leganti potius Majestati videtur illata, unde tum gravissimi exoriuntur motus, procellosæ tempestates, & tandem internecina bella, ita Corinthiorum urbis excidio periit, quod Legatos Romanorum sordibus urinarum turpiter perfuderant: Strab. lib. 8. p. 381. Flor. lib. 2. cap. 16. ita & ingentem cladem passus est Hanon, quod legatis à Davide missis barbam præciderat: Paralip. 20. v. 4. sunt talia exempla quamplurima, quorum aliquod conglomeravit Paschal. de Legat. cap. 20. nolo illa de charta in papyrum mittere, spectat tamen ad rem nostram, ut extremo saltem digito tangam, quomodo Venetorum legati exprobrationem, quam Imperator Romanus iis quod imberbes erant accessum ad aulam negando objecerat, aculeata subtilitate compensaverint, dicuntur enim respondisse, daß wenn ihre Herren gewußt / daß der Kayser zu den Bärten so grosse Lust hätte / so würden sie zwey Böcke zu ihm geschickt haben: scilicet:

*Si promissa facit sapientem barba, quid obstat?
Barbatus possit quin caper esse Plato.*

Th.

Th. 20.

Surgite Regni Cathayni boni ΓΥΝΑΙΚΟΝ ΟΥΚ ΕΣΤΙΝ
ΤΕΡΜΕΝΟΝ aspiciite Venerem Fortunamq; bar-
 batas ! vos , qui juvenum instar barba
 caretis , ut Antiocheni , Mart. lib. II.

Unus de cunctis animalibus hircus habet cor ,

Barbatus vivit , ne ferat Antiochum.

proxime illis , qui in provincia Arcla-
 dam habitant , accidetis : solet enim mu-
 lier , postquam peperit , lectum quam-
 primum deferere , & rei domesticæ cu-
 ram suscipere , maritus autem lecto qua-
 draginta diebus decumbere nati infan-
 tis curam gerens : ecce viri negotia tra-
 ctant , Amazores , illum interim nidu-
 lantem visitant consanguinei , atque ita
 Hercules Omphalæ , Ottocarus Cuni-
 gundæ servit : Marc. Paul. Venet. *de*
Reg. Orient. lib. 2. cap. 41. quemadmo-
 dum apud Agilæos feminæ viros suos
 in potestate habent agros colentes ,
 ædes exstruentes , operasque viriles ob-
 euntes , Ann. Glyc. p. 2. Hisce ego vos
 aliquatenus comparabo : barba enim fe-
 minarum instar caretis , adeoque estis
 similes in eo feminis : sane id videntur
 evincere quæ ex Heithone Armero ver-
 ba profert Andreas Mullerus Greiffen-
 hagus *de Cathaja , p. m. 11. & 12.* quorum

te-

tenor hic est: In ipso regno Chatay plura sunt mirabilia monstrosa, quæ dicere prætermitto: homines sunt sagacissimi, & omnicaalliditate repleti, & ideo in omni arte & scientia vilipendunt omnes alias nationes, & dicunt, quod ipsi sint soli, qui duobus luminibus respiciunt, Latini vero uno lumine tantum videant, sed omnes alias nationes asserunt esse cæcas: & per hoc certissime demonstratur, quod omnes alios reputant esse rudes, & vere tot res mirabiles & diversæ, ac ineffabiles subtilitatis & laboris manuum ex illis partibus deferuntur, quod non videtur, esse aliquis, qui in talibus illis se valeat comparare: omnes illi de Regno illo Chathayni vocantur, & juxta nationes suas multi tam viri quam fœminæ pulcherrimæ reperiuntur: tamen omnes communiter parvos oculos habent & naturaliter barba carent. Ohe egregios viros, tam ingenii quam menti perspicui! non solum feminis similes, sed & aliquando pejores: illæ siquidem, quæ in Georgia sive Gurgistam (quæ mari nigro & Caspio interjacent, olim Colchis & Iberia dicta) illæ inquam immane quantum vobis antecellunt, nam æque ac viri barbam naturaliter habent, Jacob. Thomas. *Diff. de Barba c. j. lemm. 6.* omnesque in Æthiopia

piæ monte, cui Climax nomen, degentes mulieres, nam & hæc novimus prolixis incedere barbis, notante Riolo *de Hermaph. cap. 6.* sicuti etiam Abderæ mulier quædam, nomine Phaëtusa Phytei conjux barbata fuit, ut & Namisia in Thaso Gorgippi conjux, nec non Galia Consulis & Patricii Symmachi filia, item Helena Antonia apud M. Antonium Ulmum Philosophum Bononiensem in *Phys. Barbæ Human. Sect. 3. c. 11. p. 307.* Bartholomæus Ambrosius meldet von einer Frau / deren Bart bis auf den Nabel gereicht / ja sie sol einen Kamm vom Halse an bis auf den Rücken mit Haaren bewachsen / als wie ein jährliches Füllen getragen haben: vid. der gelehrte Criticus *qu. 58.* Est hæc equidem rara, ac miranda metamorphosis: & quis poterit sibi temperare à risu, ubi viros videt ambulare cum capite femineo, glabro & albicante, feminas vero cum virili, barbato & hirsuto: in consuetum equidem est, feminas mento & vultu tenus mutari in viros, singulare est, earum roseas delicatasque genas, & plumeam cutem pilosis istis sentibus & urticis in nescio quam speciem transformari: verum hoc nihil est, si cogites & integras aliquando femi-

feminas in mares mutatas fuisse: non lubet hic multa exempla commemorare: exigit tamen Hippocratis auctoritas, ut Phætusam in scenam producam, Phætusam puto, Pythæ uxorem, quam ille Medicorum Pater in marem conversam, barbam, hirsutum corpus & vocem asperam accepisse scribit: testem desideras oculatum? en Plinium Secundum en hujus verba apud Gellium, en & ipsius Gellii assensum: Plinius Secundus, inquit lib. 9. noct. att. cap. 4. *vir in temporibus ætatis suæ, ingenii dignitatisque gratia, auctoritate magna præditus, non audisse, non legisse, sed scire sese atque vidisse in libro naturalis Historiæ septimo scripsit: verba igitur, quæ infra posui, ipsius sunt, ex eo libro sumta: quæ profecto faciunt, ut neque ridenda sit notissima illa veterum poetarum de Cénide & Cæneo cantilena: ex feminis, inquit, mutari in mares non est fabulosum: Invenimus in annalibus Q. Licinio Crasso, C. Cassio Longino Consulibus, C. Asinii puerum factum ex virgine sub parentibus, jussuque haruspicum deportatum in insulam desertam; Licinius Mucianus prodidit visum esse à se Argis Arescontem, cui nomen Arescuisse fuisset, nupsisse etiam, mox barbam & virilitatem provenisse uxoremque duxisse:*
ejus-

ejusdem sortis & Smyrnæ puerum a se visum. Ipse in Africa vidi mutatum in mare die nuptiarum L. Cossicium civem Thysdritanum, vivebatque cum proderem hæc: Simile exemplum refert Greg. Rolbagus de Fonte Salutis in Certam. Mascul. Femin. p. m. 163, hisce verbis: Sic anno 1469. mulier quædam Æmylia nomine, nupsit cuidam Ebulano civi, & post 12 annos matrimonii mutata est in virum, & deinceps Æmilius dicta fuit, & viris conversata, artes viriles exercuit, uxoremque propriam restituta dote, jussu Ferdinandi Siciliarum Regis duxit, ut referunt Palmerius, & post eum Nigrinus in inquisitione & aureo vellere Ecclesiæ Pontificalis Romanæ, sub Papa Alexandro VI. & novissime Dominus Ioan. Wolfius.

Th. 21.

In Regno Var, ajunt in usu esse, ut in judicio ad testimonium ferendum illi repellantur, qui in mari se navibus committere ausi fuerunt, existimant enim homines tales desperati esse animi; Marc. Paul. Venet. de Reg. Oriant. lib. 3. cap. 25. juxta illud Horatii

Illi robur, & as triplex

Circa pectus erat, qui fragilem traci

Commisit pelagoratem

Primus:

I

Verum

Verum apud Turcas reputatur hominis barbati testimonium omni exceptione majus, & quo major est barba, eo etiam major habetur fides: bey den Türcken inquit der gelehrte Criticus qu. 100. werden die falsche Zeugen hart bestraffet / jedoch kommt es gar selten dazu / und ist das falsche Gezeugnis bey denen Türcken ein gemeines Handwerck: welche Parthen der andern mit Gezeugen überlegen ist sie mögen falsch oder wahrhaft seyn / die gewinnt: Wenn derothalben jemand eine böse Sache hat / so bringet er zehen oder mehr Zeugen herfür mit langen Härten / die nichts um den Handel wissen / ohn was ihnen der Zeugen-Führer vorschwähet und einbildet: liat demnach dem jenigen / so die Sache nicht verlieren will / gar viel daran / daß er solche langbärtige Zeugen zuzuegen bringe / damit der lange Bart der Sachen ein Ansehen mache: Denn wenn sich die Parthenen vor dem Richter zanken und ihre Sache durch Zeugnis beweisen wollen / oder solcher Handel dem Richter verdächtig ist / und der Kundschaft nicht glauben wil: so beruft sich der Zeuge auf seinen Bart / weist selbigen dem Richter / streicht ihn oft mit der Hand / und spricht: Wie solte ein ehrlicher Mann / mit einem solchen ehrbaren

ren

ren Bart und Ansehen / eine Unwahrheit
 können vorbringen? ein solcher Bart oder
 Handvoll Haar kan einem auf einmahl in
 der Rundschaft einen halben Thaler und
 darüber zuwege bringen. Idem de Mosco-
 vitis refert Berckemejer *Cur. antiq. p.*
m. 383. scilicet, die schlechte parole eines
 Menschen / der einen Bart hat / gilt bey ih-
 nen mehr / als eines andern End / der kei-
 nen hat. Unde Catullus ad Contubernales,
opaca quem facit bonum barba. Nescio
 numne & leges Romanæ videantur bar-
 bato majorem fidem adscribere, quam
 imberbi, ita sane colligeres ex eo, quod
 in testium persona, cum autoritatis, tum
 gravitatis rationem habeant. *l. 2. l. 3. §. 2.*
ff. de testib.

Th. 22.

Quanto in pretio debeat graphidis
 scientia haberi, nemo, nisi sit ex fustitu-
 dinis ferricrepidinis insulis, ignorat:
 Verum sicuti illi, qui Musarum sequun-
 castra nequeunt ex æquo in omnibus
 disciplinis excellere, ita nec valent picto-
 res omnium rerum objecta ita ponere,
 ut quælibet pictura mereatur megalo-
 graphia dici, alter enim nude tantum
 hominum corpora nitide effingendi ar-
 tem callet, quemadmodum magnam ea

gloriam adepti sunt Michael Angelo Buonarota & Carlo Lothi, alter excellit in decrepitis pingendis senecionibus rugosisque frontibus, uti Petrus Paulus Rubens, alter in oculis, uti Sebastianus Pompelli, alii in hortis, alii in vestimentis alii in aliis rebus, ita singulari quoque laude celebrati sunt Rembrandus de Ryn, & Lucas Kranach, quod barbam eleganter pingere potuerint, ut merito hic locum habeat hocce Propertii

*Turpe est, quod nequeas capiti committere pondus,
Et pressum inflexo mox dare terga genu.*

Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta.

Fama nec ex aquo ducitur ulla iugo.

Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis

Natura sequitur semina quisque sua,

Gloria Lysippo est animosa effingere signa,

Exactis Calamis se mihi jactat equis.

Verum dum hic arte pictoria videor occupatus, nequeo propter vicinitatem, vid. *Const. omnem* §. 4. præterire controversiam istam vel Primis Iustinianeis notam, *an pictura cedat tabula, an tabula picturae*? ansam huic controversiæ dederunt duo diversi in Corpore Iuris existentes textus, nimirum §. 34. *I. de R. D.* & l. 23 §. 3. *ff. de R. D.* quorum prior statuit, tabulam debere cedere picturae, propter pretiositatem artis, posterior vero

vero vult picturam deberē tabulæ cedere, quia est accessorium tabulæ: Putares fortasse allegatæ l. 23. §. 3. derogari per §. 34. utpote cum illa sit lex Pandectarum, hic vero textus Institutionum, adeoque posterior, ut consequenter illa lex Pandectarum anterior, huic legi Institutionum posteriori cedere debeat, constitutiones enim tempore posteriores, potiores sunt his, quæ ipsas præcesserunt, l. ult. ff. de constit. Princ. at nescio, num hæc responsio in præsentī casu locum habere possit, quamvis enim alias illam magni faciam, toties etiam, quoties Pandectæ contrariæ sunt Institutionibus, eadem utar videaturque cum voluntate Legislatoris optime convenire, uti latius demonstravi in *Comment. Theor. Pract. ad Lauterb. comp. pag. 10. & seq.* quæstionis tamen foret, numne ē contrario textum Institutionum per legem istam Pandectarum abrogari dicendum sit, eo quod leges, quæ exstant in secunda & tertia parte Pandectarum, id est, à libro quinto de Judiciis, usque ad librum vigesimum de Pignoribus, omnes nova pulchritudine sint decoratæ, & nullo inutili, nullo desueto in iis inveniēdo, valeantque ex die, quo Constitu-

stitutio *Omnem* de Rat & Meth. Jur. dic. promulgata est scil. ex 16. Dec. ann. 533. cum Institutiones vim legis acceperint die 21 Nov. ejusdem anni, ita dicendum foret, propter §. 3. *d. Const. Omnem*. Ubi Partem Secundam & Tertiam speciatim exceptas vides, quare & ad hæc duas partes, hæc erit observatio restringenda, in cæteris enim manet inspiciendum tempus compositionis, adeo ut si extra hæc partes aliqua antithesis Institutiones inter & Pandectas reperiatur, illæ ut posteriores præferri debeant: hoc saltem pro certo statuendum est, ut si quis neget *d. §. 34.* abrogari per *all. l. 23. §. 3.* nec vice versa hæc *l. 23.* per *§. 34.* abrogata haberi possit: quam ob causam alii aliter textus hosce conciliare student: Glossa distinguit inter picturam vilem & pretiosam, ita ut pictura cedat tabulæ, quando pictura est rudis, vilis, non ab Apelle aut Parrhasio (de quibus Strab. *lib. 14. p. 642.* Mart. *lib. 11. ep. 10.* Plin. *lib. 35. c. 10.* Propert. 3. & 9. Dn. Homberg. *Præl. Acad. ad Inst. lib. 2. tit. 1. §. 34*) sed à Dupondio quodam confecta, contra cedat tabula picturæ, quando hæc est artificiosa, elegans, pretiosa: sed non valet hæc distinctio, quoniam *l. 23.* non tam

tam de vili , quam de pretiosa pictura loquitur , in verb. *propter pretium picturae*. Julius Pacius putat 3. *ant. q. 43.* Paulum in vers : *licet* , corrigere præcedentem opinionem , sed non concordat hæc visio cum verbis sequentibus , *sed necesse est* : Sebastianus Monticulus existimat in §. 34. interesse , bona ne , an mala fide pictura fit imposita , verum non facit hæc observatio ad effectum *accessionis* , §. 26. *J. de R. D.* Sed ad solutionem impensarum. *l. 9. §. 2. ff. de acq. rer. dom. §. 30. 32. 33. J. de R. D.* Goeddaeus explicat *l. 23.* non de aliqua rudi tabula , sive aslere sectili , nec de pictura artificiosa , sed de tabulis coriaceis , cereis , vellapideis , quæ scribendi gratia habentur , ita ut illis imposita pictura effectum scripturæ sortiri , consequenter ut quæcunque alia scriptura chartæ cedere debeat ; verum nec hoc subsistit , tum quod in *l. 23.* charta expresse tabulæ opponatur , tum quod Paulus ibi agat de pictura , de qua quidam contra senserunt ; id est , de qua dubitabatur , an tabulæ cederet nec ne , adeoque loquitur de tali tabula deque tali pictura , de qua Justinianus in §. 34. i. e. de propria tabula , atque de propria pictura , de hac enim dubitabatur olim : Quid honoran-

dus Dominus Pater meus, cujus senten-
 tiam merito sequor, hac in parte sentiat,
 potest quilibet colligere ex verbis ejus se-
 quentibus: *Summa huc redit, ut dicam,*
Justiniano placuisse eam sententiam quæ ar-
ti pictoriæ id tribuerit privilegii, ut accessio
ad se trahat rem principalem, pictura in-
quam tabulam l. 9. §. 2. de A. R. D. §. 34. f.
de R. D. eandem ut credam esse sententiam
Triboniani aut sociorum in compositione le-
gis 23. §. 3. ff. de R. V. ubi hæc verba: Sed
quod in charta mea scribitur, aut
in tabula pingitur, statim meum fit:
Sint Pauli f. Cti. Sed quæ sequuntur: Li-
cet quidam contra senserint, propter
pretium picturæ: Sint à Triboniano ejus-
ve sociis adjecta: quibus indicetur, artem
pingendi hoc gaudere privilegio, ut regula
juris Gentium, quæ vult, accessionem cede-
re principali, in pictura de jure civili, fal-
lat, propter picturæ pretium: quem horum
verborum sensum esse, collatio d. §. 34. & d.
l. 9. §. 2. satis evincit: Cum tum in d. l. 23. §.
3. subjicitur: Sed necesse est ei rei cedi
quod sine illa esse non potest. Hæc respi-
ciunt ad regulam juris Gentium quam dixi,
& volunt, etsi ex jure Justiniano pictura
tabu-

tabulam ad se trahat, id tamen non convenire cum dicta regula. Ergo post dicta verba: Sed necesse est, subaudi, jure Gentium d. l. 23. pr. Certe cum Institutiones & Pars Secunda Tertiaque Pandectarum, nihil desueti inutilisque contineant §. 3. f. Proëm. & §. 3. Constit. Omnem. sequitur inter §. 34. f. de R. D. & d. l. 23. §. 3. ff. de R. V. (qui titulus est in Secunda Parte Pandectarum) nullam pugnam esse, nec alterum textum alteri detrahere aut derogare: Sequeretur enim aut in d. §. 34. aut in d. l. 23. §. 3. esse quid inutilis aut desueti: at hoc utrumque negatur d. Constit. Omnem. §. 3. d. Proëm. f. §. 3. Aliorum Doctorum explicationes indicavi Benedict. Collat. 6. Accessit nunc & nova visio Filii mei, Professoris Steinfurtensis, antea Marpurgensis tract. de Barba th. 22. nimirum ut credam, si pugna statuenda est inter allegatos textus, paragraphum Institutionum, tum abrogari per dictam legem vigesimam tertiam de Rei Vind. quoniam hæc in Parte Pandectarum secunda ab Imperatore collocata, adeoque post Institutiones specialiter confirmata est: hoc est aliquid novi, fateor, sed habeo adhuc duas alias ad ejusdem legis 23. §. 3. observationes, de quibus cuilibet genuino legum

gum cultori liberam judicandi facultatem relinquo : primo enim existimo illa verba, *sed necesse est ei rei cedi, quod sine illa esse non potest*, saltem esse narrativa, ita ut post illa *sed necesse est* debeat subintelligi, aut ex tenore verborum præcedentium addi, *sentiunt quidam* ; thesis ergo in lege ista erit hujuscemodi : *quod in charta mea scribitur, aut in tabula pingitur statim meum fit*. Ab hac regula volebant quidam excipere picturam, *propter pretium picture*, sed alii volebant hanc exceptionem admittere, propterea *quod necesse sit ei rei cedi, quod sine illa esse non potest* ; quomodo igitur diremit Justinianus hanc litem ? id constat ex §. 34. *J. de R. D.* illorum scilicet prævaluit sententia, qui picturam à præfata regula excipiebant : ergo non decidit lex *all. 23.* controversiam, in verb. *sed necesse est*, sed narrat tantum rationem, ob quam quidam exceptionem in pictura admittere noluerunt, debent ergo illa verba præcedentia, *quidam contra senserint*, repeti post verba *sed necesse est*, scil. *quidam contra sentiunt*, sive alii contra sentiunt : arg. §. *pen. J. de L. A.* & quis nescit multas in jure nostro reperiri leges narrantes : hon. Dn. Parens *Lib. 2. Aph. 14.* Deinde possunt illa

illa verba Pauli *licet de pictura* ita explicari, quasi dicat, *licet propter picturam*, particula five præpositione *de* posita pro *propter*, uti in illo Terentii, *nos amas de illa*, & Ciceronis, *flebat uterque pater de filii morte, de patris filius*: quo prævio tum in textu illo tria notanda veniunt, scil. thesis, in verb: *quod in charta*, oppositio, in verb: *licet de pictura*: responsio, in verb: *sed necesse est*. Thesis est hæc: *Quod in charta mea scribitur, aut in tabula pingitur*; *statim meum fit*: opp. atqui tabula cedit picturæ: Resp. ita est, *propter pretium picturæ*, id est, ita obtinet in pictura pretiosa, §. 34: *J. de R. D.* in verb. *Appellis vel Parrhasii*, item, *vilissimæ*: *sed extra hanc est necesse ei rei cedi, quod sine illa esse non potest*: errant igitur illi, qui paragraphum istum tertium de pictura *vili* explicant, cum potius de *pretiosa* loquatur, eamque à præfata regula dilucide excipiat: sensus igitur legis est, quod licet quidam putaverint, debere tabulam indistincte atque semper cedere picturæ, illud tamen tunc saltem locum habeat, quando pictura est pretiosa, *propter pretium picturæ*, ut Paulus inquit, in ceteris enim maneat regula hæcce salva, *quod in charta mea scribitur, aut in tabula pingitur*

tur statim meum fit, necesse est enim ei rei cedi, quod sine illa esse non potest: nec obstat verbum *qualiscunque* in §. 34. *J. de R. D.* quasi qualiscunque pictura trahat ad se tabulam, illud enim explicatur statim per verba sequentia, *sed nobis videtur melius esse*, ita ut non qualiscunque tabula cedat cuicunque picturæ, nec vice versa quæcunque pictura, licet aliis ita visum sit, cuicunque tabulæ sed distinguendum sit inter picturam vilem & pretiosam, ridiculum enim foret, picturam *Appellis* vel *Parrhasii* in accessionem *vilissimæ* tabulæ cedere: *d. §. 34.* unde nec dubitandum, quin tabula, in qua Rembrandus de Ryn, vel Lucas Kranach similisue artificiosus barbæ imitator, barbam pinxit, picturæ cedere debeat: at instas, si tabula pretiosæ cedit picturæ, quid vult sibi igitur illa utilis actio, quam dominus tabulæ adversus pictorem movere potest? dicis, si domino tabulæ datur actio ad vindicandum tabulam, ergo sequitur, quod tabula non veniat in accessionem picturæ, atqui datur ei actio ad vindicandum tabulam, §. *all. 34.* ibi: *consequens est ut utilis actio domino tabulæ adversus eum detur*: sed notandum est, per *actionem utilem* ibi significari *actionem* in

in factum, quam dominus tabulæ habet adversus pictorem ad præstandam indemnitatem, & solvendum tabulæ pretium, vid. l. 23. §. 5. ff. de R. V. ergo non datur actio utilis ad vindicandum à pictore invito tabulam, sed ad refarciendum damnum, quod dominus tabula carere debens patitur, neque enim fas est ut pictor cum alterius damno fiat locupletior. l. 206. de R. J. l. 14. ff. de cond. ind. actionem autem utilem sæpius poni pro actione in factum, vides in honor. Dn. Patris mei *Lib. 2. Aphor. 35.* posset quis tamen contra hanc explicationem obmovere, quod in allegato textu dicatur, dominum instituendo actionem utilem, debere impensam solvere picturæ, ibi: *quo casu, si non solvat impensam picturæ*: ut consequenter ipsa tabula per actionem utilem vindicari videatur, si enim hæc actio tantum tenderet ad refusionem damni, sane non haberet necesse impositæ picturæ impensam solvere, alias enim deberet & tabula sua carere, & simul etiam picturæ impensam refundere, quod iniquissimum foret: verum levi potest hoc spiculum evelli nisu: debent enim illa verba, *quo casu, si non solvat impensam picturæ*, poterit per exceptionem *doli*

doli mali repelli, ad mentem Imperatoris explicari de casu, quo pictor tabulam retinere non cupit, ipsius siquidem arbitrio relictum est, utrum actione utili conventus tabulam recepto picturæ pretio restituere, an vero eandem, oblato ejus pretio, retinere malit. Fuchs *paraph. Inst. ad all. §. 34. Polman. Racemat. add. §. 34. n. 8. Th. 23.*

Quantum de quatuor summis imperiis Babylonico, Persico, Macedonico & Romano hætenus agitatum, scriptum, disputatum, vel dormienti Epimeridi satis est compertum: vidit ea per quietem Nebucadnezar, prædixit ea Daniel in vaticinio, docetque ipse rerum eventus, quartam adhuc hodie in Imperio nostro Romano-Germanico superesse Monarchiam, quamvis enim nonnulli vaticinium Danielis aliter atque ita exponere, quasi loquatur de quatuor potentissimis Monarchiis, quibus Populus Iudaicus servire debuit, sicque ejus verba ad ista tempora restringere gestiant, refutantur tamen tum ex omnium rerum circumstantiis, accurataque moderni status convenientia, tum quod Deus perennem & cum ævō duraturam quartæ promittat Monarchiæ felicitatem: Dan.

Dan. cap. 2. & 7. nostrum non est, cum maxime hanc controversiam examinare latius, inservit tamen præsentī materiæ, ut inspiciamus quam ob causam prima Monarchia sit adumbrata in aureo imaginis sive statuæ capite, quam Nebucadnezar in somniis vidit. Dan. 2. v. 31. & quis non animadvertit statim, magnam primi Imperii similitudinem esse cum capite humano, & quidem aureo, uti enim aurum species est metallorum nobilissima, splendida, pretiosa, ita & enituit prima Monarchia gravitate, splendore, claritudine, magnificentia, gloria, majestâte: unde Daniel ad Nebucadnezarem: *Tu o Rex Regum: cum Deus Cæli regnum, potentiam firmitatemque & gloriam det tibi: & quibus cunque locis habitant filii hominum, bestię agri & aves cæli, ea det in manum tuam & dominatorem constituat te in omnibus illis, tu, inquam, es caput illud aureum.* Uti caput prima principalisque corporis humani pars est, & quasi speculum ex quo totius hominis conditio cognoscitur ita fuit Monarchia Babylonica omnium aliarum Monarchiarum prima, & quasi caput: Uti caput humanum ex variis constat partibus, diversisque in eo apparentibus

bus speciebus, quales sunt inter alias cerebrum, pia mater; dura mater, cranium, frons, lingua, nasus, mentum, barba, ita habet se res quoque cum Statu Monarchiæ Primæ, hujus enim Reges talem transegerunt vitam, tali tamque diversa ratione summam administrarunt, talis tamque fuerunt dissimilis naturæ & indolis, ut merito commodeque queant cum prædictis capitis humani partibus comparari: ita, qui prima hujus Imperii fundamenta jecisse dicitur Nimrod, potest assimulari *cerebro*: sicuti enim Cerebrum sedes est judicii, ratiocinationis & memoriæ, in eoque anima, velut in throno potissimum ac fortissime dominatur: Ita & Nimrod iræ divinæ, & gladii Noæ abavo suo concessi memor ponendo fundamenta regni, in quo fortissime domimatus est, docuit dissolutos reprobosque leges pati, judicii divini memoriam habere, incultos horridosque mores ad rectæ rationis cynosuram ita dirigere, ut inde in Sacris Pandectis nomen acceperit *robusti veneratoris*: Genes. 10. v. 8. & 9. fitque à Persis inter sidera relatus & Orion dictus: Rupert *ad Besold. cap. 2. Piam duramque matrem* referunt Belus & Ninus, quorum illius

illius gubernatio minus fuit truculenta, hujus vero cum uxore Semiramide durior, quamvis verisimile videatur Ninum non ex Nimrodi successoribus, sed ex Semi posteris provenisse, fuerunt enim plures Beli, quam Nimrod ejusque filius: *Cranio* similis est Ninyas, Nini & Semiramidis filius, utpote cum nihil memorabile perfecit, contentus elaborato à parentibus imperio belli studia deposuerit, & veluti sexum cum matre mutasset, raro à viris visus, in feminarum, & eunuchorū, qui cum futuris cranii recte comparantur, turba consenuerit. *Iustin. lib. i. cap. 2. Fronti* conferitur Sardanapalus, vir muliere corruptior, inter scortorum greges purpuram colo nere, & pensa inter virgines partire solitus, cui frontis saltem curam habenti tota tandem frons periit: de eo extat sequens apud Nicolaum Damascenum in *Excerptis Peir. p. 424. fragmen-* tum: *Sardanapalus Assiriorum Rex à Nino & Semiramide originem ducens, assidue intra palatium in urbe Nino degebat: neque arma tractans unquam, neque venatum egrediens, more superiorum Regum: sed faciem liniens, atque oculos pingens, & cum pellicibus implicatione criminum contendens,*

K

pror-

prorsusque muliebri diffluens mollitie: At diversa fuit indolis Nabuchodonosor, qui, cum ex Idololatria ad veram Dei agnitionem perductus, lingua sua Deum celebraverit, merito etiam *linguæ* assimilandus est, sicuti qui eum antecessit Sennacherib *naso*, intolerabilis enim horrendusque fœtor perstrinxit nares ejus, una nocte 185000 hominibus in castris ab Angelo occisis, ubi antea suavem de occupanda Iudæa odorem perceperat: Verum quid dicam de barba? huicne quispiam commode quoque comparari poterit? ita fane videtur: Belzazar enim, sive Balthasar filius Neviglossoris Regum Babyloniorum ultimus talia passus est fata, ut cum barba pulchre componi queat. Quemadmodum enim barba extremum est capitis humani, ita fuit quoque Balthasar Regum Babyloniorum postremus, adeoque primæ Monarchiæ in capite humano adumbratæ barba: uti barba nonnunquam abraditur, reciditur, in terram projicitur, atque in totum à mento resecatur, ita & victo Balthasare, expugnataque à Cyro Babylone tota periiit Monarchiæ Babyloniciæ barba, & simul cum barba ipsum, summa rerum ad Persas translata, imperium: Mavult
tamen

tamen Reusnerus in *Isag. hist. pag. 178.* hunc Balthasarem cum Statuæ Nebucadnezari in somniis præsentatæ gula, Regassarem vero & Labassardachū cum ejus barba comparare, quasi Balthasar aut angina periisset, aut divinitus strangulatus fuisset. vid. Dan. Otto de *Jur. Publ. cap. 1. pag. 12. in fin.* verum non aridet mihi hujusmodi collatio: tum quod adhuc incertum sit, num Regassar sive Assur & Labassardach Balthasarem in regno antecesserint, numne potius Labassardach sit ipse Balthasar: vid. Sulpic. Sever. *sacr. hist. lib. 2. cap. 8. & ibi Comm.* tum quod nondum decisum sit, quo genere mortis Balthasar occubuerit, Rupert. *ad Besold. cap. 4. p. m. 61.* tum quod nostra comparatio cum interitu regni Babylo-nici optime conveniat.

Th. 24

Ita est, nobilissime Ulpiane, Legumprudentum Coryphæe (*l. 4. l. 13. §. 2. ff. de excus. tutor.*) non eget utilitas titulorum de Restitutionibus in Integrum agentium aliqua commendatione, ipsi enim se satis ostendunt, ut bene mones in *l. 1. ff. de in integr. restit.* magnum enim profecto est solatium, atque ingens commodum, ut qui vel facilitate ingenii,

vel dolo adversarii, vel alia ejusmodi causa circumscripti sunt, in pristinum rursus statum restitui, sicque omne damnum evitare queant: Verum non solet, ista restitutio semper, nec ad quodcunque desiderium concedi, nec promiscue, nec absque causæ cognitione, quare causæ, ob quas impetrari possit, scitu dignissimæ sunt, complexus sum eas hisce versiculis:

*Restituit Prator: si justa absentia, litem
Captaque venditio mutandi nomine facta,
Si dolus, aut etas, mutatio conditionis
Si metus, aut error, vel justa obstacula ledat.*

Qui igitur in integrum restitui desiderant non audiuntur, nisi unam ad minimum ex hisce causis probaverint, caveantq; advocati patrocinantes, ne libellum offerant in quo ejus allegatio omissa est, vereor enim, ne ceu ineptus rejiciatur, ut tradit Carpzov. *part. 1. Const. 26. def. 23.* immo, nec sola sufficit causæ allegatio, sed debet insuper ejus quoque cognitio haberi: *l. 3. 7. pr. §. 1. ff. de in integr. restit.* ita e. g. si quis ex capite metus restitutionem petat, requiritur probatio contractus (nam necesse est, ut restituendus aliquid gesserit: Lauterb. *comp. ff. quod met. caus. in pr.*) vis injustæ, metus præsentis & justi *l. 1. l. 3. l. 9. §. 1. l. 6. ff. quod met. caus.*

caus. si. ex capite doli mali cupiat restitui, debet constare de dolo malo, de jure per dolum læso, & ut nullum aliud subsit juris remedium: ita etiam, ut ad rem veniamus, si minores ad beneficium restitutionis in integrum gestiant confugere, requiritur, ut aliquid sit gestum, vel non gestum, potest enim contra omissam quoque hereditatem minor restitui, *l. 1. §. 7. §. 1. l. pen. C. de minor.* Dn. Styck. *ad Lauterb. pag. 81. in pr.* & in genere contra non acquisitum, quod tamen acquirere potuit, Anton. Oliban. *p. 2. lib. 1. c. 14. n. 20. in fin.* modo sit minor, id est, modo annum vigesimum quintum nondum excesserit, contigeritque læsio vel ætatis facilitate, vel adversarii malitia, nam casu fortuito superveniens læsio non parit restitutionem; vid. *l. 25. §. 6. ff. locat.* sicuti & multi alii sunt casus quibus restitutio cessat, quorum principalior scopo nostro ioferviens est *dolus* minoris, e. g. si dolo malo se majorem dixerit: Mynsing. 4. *Obs. 20.* jura enim non decipientibus subveniunt, sed deceptis & errantibus: *l. 2. §. 23. ff. ad Sct. Vellej.* nisi contrahens ex aspectu cognoscere potuerit eum adhuc minorem esse, tum enim habebit, non obstante asser-

K s

tione,

tione restitutio rursus locum, Gail. 2.
Obs. 65 n. 2. præprimis si cum personis
 conjunctis minor contraxerit, quia hæ
 minorennitatis notitiam habere præsu-
 muntur: Gloss. ad l. 7. C. de in integr.
restit. vid. Brunnem ad l. pen. ff. unde. Co-
 gnati. Dolose autem minor dicitur egisse,
 si non tantum se expresse majorem
 affirmaverit, verum etiam si longiorem
 barbam ad decipiendum adversarium &
 fingendam majorennitatem aluerit: vid.
 Mejer. Coll. jur. Argent. ad tit. ff. de Min.
 §. 77. ubi hæc verba habet: *Si alterius cir-*
cumveniendi causa minores dolo malo, se
maiores falso asseveraverint, aut ex aspectu
forte, hoc est, conformatione & figura cor-
poris, longiore puta barba, rugis in vultu,
aut canis capillis in capite, apud Magistra-
tum probaverint cum malitia suppleat æta-
tem, restitutionis auxilium ipsis denega-
tur. Illustrat hæc glossa ad l. 32. ff. de mi-
 nor. sequenti exemplo: Minor 25. annis
 volebat agere adversus puendam suum debi-
 torem, & cum ad judicium illum vocavit,
 dixit ille: *Quis est iste, qui venit de Edom*
tinctus vestibibus de Bosra? dicit minor se ma-
 jorem esse, ut major appareret, permisit bar-
 bam crescere; & capillos magnos deferabat:
 unde admissus fuit à iudice ad agendum, id
 ta

ita debitor isti solvit. Vides ergo, quantum in Restitutione in integrum barba quoque valeat: vides quantum in ista materia possit: vides qualem ibi effectum habeat, qualem usum, quale pondus, vides quidnam Glossa, quid alii de ea sentiant Jurisconsulti: ut merito mirer, quod hæc non viderit, nec præcipere potuerit Clarissimus Collega meus Dn. Augustus Houck, dicendo: *Et quid Barba ad restitutionem in integrum? num ex lanugine judicabitur minor? Sane non. Anni observandi sunt. Quid enim? si semper glaber & imberbis maneret, an semper in integrum restitutionem promisit ei Prætor? non credo.* Quæris Domine Collega, & *quid Barba ad restitutionem in integrum? nescis? non spero: nisi quod interrogando confitearis: quæso inspicias Glossam ad l. 32. ff. de minor.* aut si Corpore Juris Glossato cares, ejus verba modo allegata: conjunge sis cum hac Glossa, quæ supra ex Collegio Juris Argentoratensis in medium produximus, & videbis, quid barba faciat ad restitutionem in integrum? *Dicis: num ex lanugine judicabitur minor? Sane non: anni observandi sunt: Ita est, anni sunt observandi: at quid hoc ad thesin nostram? nos agimus de barbato, tu*

contra de lanuginoso, nos de minore, qui se majorem simulat sumpta barba, tu de minore judicando ex lanugine, nos affirmamus minorem, qui assumpta barba minorennitatem dissimulavit, beneficio restitutionis indignum esse, tu statuis de minorenni ætate non judicandum esse ex lanugine: hæc sunt diversa: *sapiens subtilisque Lector*, inquit Plin. lib. 4. ep. 14. *debet non diversis conferre diversa*: Immo, quid si nunc etiam affirmem, judicem de minorennitate ex lanugine quoque statuere posse, saltem hæctenus, ut pro judicio ex lanugine desumpto tam diu stet præsumptio, donec contrarium fuerit evictum: Ita sane docent Menoch. lib. 2. præf. 50. Stryck. de Jur. Sens. Diss. 1. cap. 1. n. 58. vid. Gloss. ad all. l. 32. de min. Addit Vir Clariss. *Quid enim? si semper glaber & imberbis maneret, an semper in integrum restitutionem promisit ei Prætor? Non credo: Nec ego: at quid inde? qualis hæc erit consequentia? si imberbis semper nequit restitui in integrum, ergo habet barba in Restitutionibus in integrum nullum usum: vel, si minor non debet judicari ex lanugine, sed ex annis, ergo facit Barba ad Restitutiones in integrum nihil: vel, si imberbis, qua imberbis, nequit in*

in integrum restitui, nec ex lanugine judicari minor, ergo nec debet mirori, qui pro coloranda majorennitate barbam promisit, restitutio in integrum denegari: at mallem Vir Celiberrimus Angeronæ litasset: vid Hildebrand. ant. Rom. voc. angerona.

Tbes. 25.

Non sunt audiendæ vanæ populi voces; ita ajunt Imperatores Dioclet. & Maxim. in l. 12. §. 1. C. de Pæn. nullibi poterit huic axiomati commodior locus assignari, quam in famosa ista & notabili controversia, An detur aliqua infamia facti? quod sicuti, hætenus constanter negavi, ita usque adhuc persuasissimum est mihi, omnem infamiam esse juris, nullam vero facti: Quæ dum nostro etiam proposito inservit disputatio, operæ pretium duxi eam in præsentiarum latius examinare: dicitur autem facti infamia oriri ex facto, quod legibus non est notatum sed existimationem alicujus saltem onerat apud viros graves & honestos, e. g. si quis ex contractu propter dolum damnatus sit lege non notante. Lauterbach. Coll. th. pr. lib. 3. tit. 2. §. 26. verum cum non hominum opinio, sed lex, Senatusconsultum, constitutio Principis, editum Prætoris infamem faciant l. 1. ff. de his qui not. inf., l. 43. §. p. ff. de rit. Nupt. l. 14.

K s

&

& 19. C. ex quib. caus. inf. irr. l. 16. C.
 eod. ibi: notatum: & tum; ideoque. Wissenb.
 Diss. 11. ff. n. 13. non video qui salva quis
 conscientia tali possit subscribere opinio-
 ni: qualis enim hæc erit infamia, quæ le-
 gis autoritate caret? ubi nulla sententia
 damnatoria? quæ ex facto nullatenus no-
 tato, vulgique opinione prognascitur?
 odi profanum vulgus & arceo: non sunt
 vanæ populi voces audiendæ: Lex est
 quæ notat: sententia facit infamem: so-
 lum turpe factum non sufficit: utrum-
 que debet concurrere, turpe scil. factum
 & legis notatio. vid. Dn. Homfeld. *med.
 theor pract. ad l. 22. ff. de his qui not. inf.*
pag. 96. & seqq. immo vel ex unico stel-
 lionatus exemplo constat, quam fragili
 fundamento facti illa nitatur infamin:
 turpe siquidem inhonestumque factum
 est stellionatus: l. 3. §. 1. ff. *Stellion*, est
 enim *crimen* l. 3. §. 1. & 2. d. tit. attamen
 non cohæret ei infamia l. 2. ff. d. t. nisi
 sententia judiciis tali nota asperserit. l. 13.
 n. ult. ff. de his qui not. inf. hon. Dn. Pa-
 rens *Irn. inj. vapul. Coit. 43. §. 9.* sed pa-
 titur stellio aliquod saltem opinionis suæ,
 qua apud graves viros antea valebat,
 naufragium, estque illis, qui integræ sunt
 vitæ scelerisque puri, quadantenus, su-
 spectus,

spectus, id est habet ut loquuntur, opinionem gravatam, sed non est propterea, ut alii putant, infamis, tum quod in Corpore Juris de tali infamia altum sit silentium, tum quod à lege, & judicis sententia turpe factum notantè infamia dependeat, tum quod turpe quandoque factum committatur salva fama, ut in stellationatu, tum quod gravata opinio, quam vocant infamiam facti, infamiæ expresse opponatur, & ab ea ubique separaretur. vid. *l. 25. C. ad. L. Iul. de adulter. l. 13. C. ex quib. caus. maj.* nec obstat *l. 2. ff. de Obseq.* agit enim *1. de opinione hominum*, quorum vox non est audienda. *l. 12. §. 1. C. de pæn. 2. de infamiæ nota*, quæ consistit in gravata opinione: *all. ll. 25. & 13.* neque enim *effugiunt* hanc ita condemnati pater & patronus, at non inducit hæc nota infamiæ effectus: vid. *l. 3. §. 5. ff. de testib. hon. Dn. Parens Irn. Coit. all.* multo minus obstat *l. 31. §. 21. ff. de edil. edict.* quia per verba illa; *natione infamata* Ulpianus respicit ad illud brocardicum, *qualis pater, talis filius*: *Gloss. ad. d. l. 31.* vid. *Constit. Tanta. §. 9.* sumiturque verbum *infamare* ibi *καταχενσικῶς*, quod in jure nostro non est novum, *l. 58. ff. de V. S.* nec à Latinæ linguæ nitore

tore alienum: Senec *E. 99 nostra præcepta infamant duritia.* Adversari tamen videtur nostræ sententiæ *l. 27. C. de inoff. test.* in verb. *vel levis notæ macula adspersantur*: item: *turpitudinis*: verum quis probabit inde infamiam aliquam facti? non enim sequitur, frater potest contra fratris testamentum movere querelam inofficiosi testamenti, quando persona, quæ vel turpitudine quadam, vel levis notæ macula laborat, ei est præposita, ergo est hæc levis notæ macula vel illa turpitudine infamia facti, minime gentium, nam quod frater eo in casu querelam habeat in officiosi testamenti, hoc credo ob hanc causam constitutum esse, non quod talis persona, quæ turpe aliquod commisit factum sit infamis, cum turpitudine ibi expresse distinguatur ab infamia, sed quod frater videatur inofficiosus, qui, cum tot aliis hominibus, quorum fama est æquabilis, mundus sit repletus, talem tamen fratri suo præponere voluerit, qui flagrat rumore malo, cujusque opinio ob turpe factum, vel levis notæ maculam apud alios gravata est: nisi per turpitudinem levisque notæ maculam malis intelligere diversas infamiæ species, ita ut infamia tum duplex sit, nimirum turpis & levis, sitque adeo turpido,

pitudo, aut levis notæ macula non, ut alii
cōtendunt, infamia facti, sed ipsa infamia:
optime! quis enim nescit infamiæ suos esse
gradus: *l. 1. §. 6. ff. de postul. l. 8. §. 2. C. de vi
publ: ibi: gravi: debet igitur levis notæ
macula separari ab infamiæ nota, illa est
infima infamiæ species, hæc ab infamia
plane distincta, illa venit a lege, hæc ab
opinione hominum, de illa agit l. 27. C.
de inoff. test. de hac l. 2. ff. de obseq. unde
tum sponte sua consequitur, spurios si-
mulesque illegitimos nulla laborare le-
vis notæ macula, ratio, quia levis notæ
macula est species infamiæ d. l. 27. infa-
mia autem punitur nemo, nisi ob propri-
um delictum l. 5. §. 1. ff. de extraor. cognit.
est enim pæna, at pæna debet auctores
suos tenere l. 26. ff. l. 22. C. de Pæn. idem
est statuendum de illis, qui bonis cesserunt,
cum & diligentissimo patrifamilias talis
casus, ob quem bonis cedere debeat, adeo-
que & absque sua culpa evenire possit:
hon. Dn. Parens. *Admon. ad ff. part. 6. §.
185.* quare nec qui vitiatam aut Licitoris
viduam in matrimonium ducit, hac no-
ta afficitur, nec maculantur ea carnifi-
ces, excoriatores, similesque iustitiæ
executores, vid Christ. Besold. *Disc. Pol.
Diss. 2. cap. 11. n. 4.* quamvis odiosa cum
illis*

illis fit conversatio Carpz. *Pr. Cr. q. 137. n. 55.* ita tamen ut à sacræ Cœnæ communione non excludantur. Stryck. *ad Brunnem. Jus. Eccles. l. 1. c. 6. n. 4. §. 13.* nam nec Wenceslao Imperatori turpe est visum ad suscipiendum è baptis-
mate filium rogare carnificem, eumque ut compatrem appellare: hon. Dn. Parens *Sicil. man. 2. n. 55.* Strateman. *theatr. hist. exit. 9. A. C. 1378.* conf. Keckenmann. *Disp. Pract 32. qu. 6.* at quid dicam de Barbitonforibus? illosne etiam turpitudine quadam aut levis notæ macula laborare credis; ob vile, quo funguntur, ministerium? oportet profecto tali eos nomine fuisse olim inquinatos, cum nec honestorum opificiorum participes, sed ab iis, æque ac molitores, textores, pastores ovium, pannifices, pelliones, udonum compositores, similesque emungentes se cubito cerdones remoti exclusique fuerint, verum cum hæc consuetudo omni destitueretur fundamento & ratione, merito etiam legibus Imperii est iterum rejecta, & propter suam insulsi-
tatem abrogata: Schonb 3. *Pol. 48.* *Chirurgicis, inquit, ministeriis occupati sunt vulgo Barbitonfores dicti: horum filios ut molitorum in quibusdam liberis Germaniæ Civitatibus non*
ad-

admittunt ceterarum tribuum Tribuni: more pessimo & ipsis Imperialibus Constitutionibus abrogato: facta est ista correctio in Reformat. Polit de ann. 1577. tit. 38. his verbis: Wir wollen solche beschwerliche Gebrauch oder Gewohnheiten hiermit aufhebet und vernichtet haben: setzen ordnen und wollen wir demnach / daß die Leinweber / Barbierer / Schäfer / Müller / Zöllner / Pfeiffer / Trometer / Bader / und die derer Eltern / davon sie geböhren sind / und ihre Kinder / so sie sich ehrlich und wohl gehalten haben / hinführo in Zünften / Gasseln / Nempter und Gilden keines weges ausgeschlossen / sondern wie andere redliche Handwercker belanget / und darzu gezogen werden sollen. Et quid erat magis rationi & æquitati conveniens, quam ut barbitonfores à tali consuetudine exciperentur, barbitonfores inquam, quibus Regum Principumque sacrosancta capita datum est tangere, barbitonfores inquam, qui non frivolariorum instar scruta tractant, aut sordidæ objectæque rei præsumunt, sed barbæ, notabili isti corporis humani ornamento, isti nobili gravitatis auctoritatisque signo, barbitonfores inquam, quorum officium ita comparatum est, ut & gravissimi quandoque viri

viri eodem fungantur, quemadmodum de Imperatore Commodo, Alexandro Phereo & Dionysio memoriæ prodidit, Alexander ab Alexandr. *Genial. dier. lib. 5. cap. 18.*

Th. 26.

Et pro monstro est, ut major sit filius, quam pater : verba sunt Imperatoris in §. 4. *f. de adopt.* tanta enim est sanctitas personæ patris, ut nec filius, qui novercæ suæ matrem duxit, quamvis tum patris sui pater evadat, nomen *patris* sibi arrogare auferit : *l. ult. C. de legit. tutel.* semper enim debet filio persona patris haberi sancta, *l. 9. ff. de obseq.* & licet filius dignitate sit major, licet pater legum sit contemptor & impius, nihilominus tamen & pater est. *nov. 12. cap. 2.* jura enim sanguinis nullo jure civili dirimi possunt; *l. 8. de R. f.* nescio numne ob hanc causam Dionysius Æsculapio barbam demi jufferit, quod affirmaret, non convenire Patrem Apollinem imberbem, ipsum barbatum conspici : Valer. Max. *lib. 1. cap. 1. in extern. n. 3.* ita sane Cicero *lib. 3. de nat. Deor.* Dionysius Æsculapii Epidauri barbam auream demi jussit, neque enim convenire barbatum esse filium, cum in omnibus fanis pater imberbis esset : eum autem barbatum

tum fuisse evincunt non modo allegati Cicero & Valerius Maxim. verum etiam nummi, marmora, aliique Auctores cum Latini, tum Græci, Illustr. Cuper. in *Harpocr.* hinc Ovid. 15. *Metam.*

*Cum Deus in somnis opifer consistere visus
Ante tuum Romane thorum, sed qualis in ade
Esse solet, baculumque tenens agreste sinistra,
Casariem longa dextra deducere barba.*

Dicitque Albricus *de Deor. Imag.* eum barbam habuisse valde prolixam, & vocatur à Luciano in Jove Tragædo Βαρυπώγων, καὶ ἀγγύβειος, ingenti promissaque barba præditus, hinc Arnobius, *Æsculapium spoliavit barba amplissima, boni ponderis, & Philosophicæ densitatis*: Minucius Felix in *Octav.* pag. 23. *Æsculapius bene barbatus*, neque obstat, quod Pausanias in *Corinthiacis* dicat, apud Sicyonios simulacrum *Æsculapii* fuisse, ubi imberbis conspiceretur, nam apud Tithorenses contra barbatus visus est: Ouzel. & Elmenhorst *ad all. Min. Fel.* pag. 23. neque obstat, volebam dicere, hæc diversitas, tum quod ut plurimum barbatus exstiterit, tum quod Dionysius sacrilegium suum jocofo dicto voluptatis loco persecutus sit, tum quod & Pater Apollo modo barbatus fuerit modo imberbis, tum quod medicina

L

per

per omne tempus fit utilis & necessaria, à teneris unguiculis usque ad extremum vitæ halitum, maxime autem in senectute, utpote quæ multa vitia apportat, variisque difficultatibus obnoxia est, ut hinc barbatus quidem & imberbis, communiter tamen barbatus merito appareat.

Thes. 27.

At dicite mihi perculi elegantesque virginum amatorculi, quæ causa cur & ipsa elegantiarum, venustatis, pulchritudinis, gratiarumque Dea, ipsa inquam Venus barbigeræ sit, voceturque Barbata? qui potest illa pulchra dici aut formarum egregiarum haberi Dea, quæ adeo deformis est, adeo vultuosa, cui tanta depravatio oris? quis vestrum ambiret virginem barbatam? quis anhelaret hirsutas hujusmodi bafiare genas? quis non fastidiret talem monstruosam faciem? quamvis enim viris barba gravitatem conciliet, auctoritatemque, natura tamen ita comparatum est, ut feminas è contrario reddat faciatque deformes, monstruosas, ridiculas: nihilominus tamen verum est, Venerem omnium Dearum pulcherrimam fuisse & simul barbatam: quemadmodum in Cypro simulacrum extitit barbatae Veneris, corpore &

& veste muliebri cum sceptro & natura virili, unde & nomen accepit *Barbatae Veneris*: Pomey *Panth. Myth. pag. 91.* Alexand. ab Alex. *gen. dier. lib. 4. cap. 12.* Macrobian. *Saturn. 3. c. 8.* Serv. *ad Virgil. 2. aeneid. v. 632.* putant Doctores id inde esse, quod tam virorum quam feminarum generationi præesse crederetur, *nam cum*, inquit all. Pomey, *Romanus fæminas invasisset aliquando pruritus pestilens, pilique omnibus deciderent: Veneri vota fecerunt, ac statim succrevire capilli: Deaeque simulacrum posuerunt cum pectine, & addidere barbam, ut una eademque virorum ac fæminarum insignia gereret, ut sic utrorumque generationi præesse crederetur: Ita quidem communiter: verum potest quoque elegans esse hieroglyphicum inconstantiæ, mutabilitatis, ac periculorum in quibus jacent qui se Veneri mancipant, quamvis enim prima hæc fronte appareat blanda, suavis, amabilis, festiva, dulcis, glabra & imberbis, mox tamen, dum in rosis existimas te cubare, erit truculenta, horrida, insuavis, omnem pestem in animam, corpus, & bona evomens hirsuta & plane barbata:*

heu quoties fidem
Mutatoſque Deos flebit, & aspera

L 2

Ni-

Nigris aquora ventis

Emirabitur insolens,

Qui nunc te fruitur credulus aurea:

Qui semper vacuum, semper amabilem

Sperat, nescius aure

Fallacis: miseri quibus

Intentata nites.

Horat. *J. od. 5.* sane hæc videtur ratio, ob quam Dea quoque Fortuna non modo prope Veneris templum habuerit ædem, sed & æque ac Venus barbata fuerit: utraque enim est inconstans, fallax, mutabilis, dubia, insana, saxo globoso insitens, volubilis, & hinc modo imberbis, modo barbata: nullatenus vero obluكتور, si quis Venerem Barbatam malit esse simulacrum Reginæ Semiramidis, soliti enim fuerunt Romani, speciatim Poëtæ, Regum regnorumque fata fictis nominibus exponere, atque in persona alicujus Dei adumbrare, quæ tum successu temporis à credula posteritate quasi plena Deitatis accepta sunt: & quis non animadvertit notabilem convenientiam Semiramidem inter & Venerem? Venus dicitur nata è maris spuma: Semiramis fuit ad lacum exposita, & hætenus quasi fluctibus edita: Columbæ trahunt Veneris currum, suntque ei sacræ, sacræ sunt itidem Semiramidi, utpote quam ad lacum

lacum expositam nutriverunt coagula-
to lacte ex pastorum mapaliis surrepto:
Venus vocatur Hortensis, quod horto-
rum tutelar^{is} sit Dea: Semiramidem quo-
que in adornandis hortis summam ha-
buisse curam, & illos septem mundi mi-
raculis annummeratos *pensiles hortos*
condidisse constat: Venus est lascivia-
rum præsēs, & libidinis Dea: Semira-
mis fuit femina admodum petulans, li-
bidinosa, venerea, adeo ut & proprii fi-
lii concubitum petiierit: Venus dicitur
cum Marte commisisse adulterium, Se-
miramis cum equo, Marti sacro anima-
li, rem habuisse: Venus dicitur pingi-
turque Barbata, Barbata est etiam Semi-
ramis, & sexum mentita, cum post mor-
tem mariti se pro uxore simulaverit fi-
lium, & pro femina masculum: vid. Ju-
stin. *lib. 1. cap. 2.* ut hinc ob hasce con-
gruentias nullum sit dubium, quin Ve-
nus, & quidem Barbata Venus sit ipsa Se-
miramis. vid. Rupert. *ad Besold. cap. 3.*
pag. m. 39. & seqq.

Th. 28.

De Venere sumus loquuti: quid obstat,
quo minus inspiciamus, qualem pœnam
mereatur ille, qui virginem vel femi-
nam aliquam honeste viventem depudi-

L 3

cavit,

cavit, ut loquitur Laberius apud Gellium *lib. 16. cap. 7.* id est, ut Lyricus inquit, quando oscula Venus quinta parte sui nectaris imbuit: sed cum stuprum variis modis committi possit distinguendum est cum Doctoribus, inter stuprum violentum & voluntarium consumtum & attentatum: violentum attentatum afficitur pœna extraordinaria, fustigatione, perpetua relegatione, & auris quandoque amputatione, qualem pœnam Oropastæ ob commissum furtum dictavit Cambyses: Justin. *lib. 1. cap. 9.* conf. Polman. *ad §. 3. f. de libertin. §. 7. in fin.* ratio autem, quæ hanc pœnam induxit, est, quod *vena ibi quædam lateat, quæ γόνιμον contineat semen, qua abscissa vis procreationis simul tolli existimatur.* Callar. *Polit. cap. 10. § 15.* Sueton. *in Aug. c. 69.* unde ex frequentato Veneris exercitio aurium nonnunquam morbus oritur: Dn. Stryck. *de Jur. Sens. Diff. 3. c. 5. n. 13.* hinc Juvenalis:

- - Tacito bilim tibi contrahat uxor
Humida suspectis referens multitia rugis
Vexatasq; comas, & vultum, auremque calentem.

Cur quæso libidinis non liceat ibi æque sedem quærere ac memoriæ? Plin. *lib. 11.* nam quid aurem vellere aliud est, quam admonere? Virgil. *eccl. 6. v. 90, & 91. atque*
ere

ere Menalca, vellit & admonuit, quis dicitur agrestem aurem habere, nisi cujus memoria ventorum ludibrium est? A. G. noct. Att. c. 19. lib. 13. quid est de tribus auribus disputare aliud, quam sententiam rationi contrariam defendere: ansem dedit huic proverbio Sunlungus Sophista, hominem tres aures habere statuens, unam, qua audiat à duabus istis quas videmus separatam Martin. Martinius Sin. Hist. lib. 5. Imp. 36. est quoque summæ attentionis signum, si quem auritum dixeris, hinc quercus Orphei musica motas vocat Horatius auritas: lib. 1. od. 12. & Capripedes auritos lib. 2. od. 19 hinc reges *Ἀκρόαες* fatemur; idem de Midæ auribus Judicium esto: vid Cruq. ad Horat. od. all. 19. Quid sibi velit Xerxis apophtegma *animum habitare in auribus* ex iisdem licet colligere: vid. Heidfeld. Sphinx. c. 13. ergo erit hæc pœna justitissima in stupri attentati reos, utpote nec prole nec memoria dignos, at plectendos gravius, si consumptum fuerit stuprum regulariter morte, tam quoad mores Belgii, quam Germaniæ & Galliæ: vid. Sand. lib. 2. tit. 1. def. 10. Leevven Censur. Forens. lib. 5. c. 23. n. 10. Constit. Crim. art. 119. S. so jemand einer secus vero si fuerit vo-

voluntarium, hoc enim, si stupratores sunt honesti, punitur dimidiæ bonarum partis publicatione, si humiles ac viliores, corporis coërcitione cum relegatione: §. 4. *J. de publ. jud.* hodie arbitrarie. Dn. Stryck *us. mod. tit. de adult.* §. 18. immo jubebat lex Mosaica ut stuprator puellam & duceret & dotaret: *Deut. 22. v. 29. Exod. 22. v. 16.* Gilhaus. *arb. jud. c. 2. t. 21. n. 6.* Philipp. *us. Pract. lib. 4. ecl. 84.* quæ tamen hodie alternative resolvitur, ut aut ducat, aut dotet: honor. Dn. Parens *Lib. 4. aphor. 141.* Sande *lib. 2. tit. 1. def. 10* Wessenbec. *parat. ad. L. Jul. de adult. n. 21.* Berlich. *5. concl. 38. n. 15.* Carpz. *Prax. Crim. p. 2. qu. 68. n. 14. & seqq. & conf.* quæ dixi *de Jure Sanctor. cap. 1. th. 10.* abrogata illorum consuetudine, qui stupratoribus barbam defecabant, atque ut infames dimittebant: de qua sectione vid. Camerar. *oper. subsic. cent. 1. cap. 36.*

Th. 29.

Numam Pompilium in duodecim menses annum divisisse, atque in certa dierum genera descripsisse, ita ut quidam sint fasti, alii nefasti, alii intercisi, testantur historici uno ore omnes: illi erant dicati Diis, isti rei privatæ adscripti, hi vero Deorum hominumque communes.

Flor.

Flor. lib. 1. cap. 2. Rosin. ant. lib. 4. cap. 1. Alciat. & Goedd. ad l. 98. de V. S. fastorum tanta est religio, ut non modo sacri habeantur, sed & religiosi ac sancti: l. 7. C. de fer. ibi: *sacros: ibi sanctissimis. l. ult. C. eod: ibi religiosi*: veniantque per excellentiam sub voce *feriæ* simpliciter posita: *rubric. ff. de fer. & dil.* neq; enim ullis permissum est in illis operari voluptatibus, nec ullis vacare negotiis profanis, sed omnium publicorum, privatorumque debitorum cessat exactio, omnium actuum tam publicorum quam privatorum dormit executio, cunctorum Judiciorum & compromissorum quiescit strepitus, cessant artium omnium officia, juramenta, commercia, nuptiæ, venationes, choreæ, saltationes, & omnia in genere opera quæ adversantur sanctificationi hujus diei, adeo ut nec studiosus die Dominico studiis suis, collegiis forte repetendis possit impendere l. 3. l. 7. l. 8. l. ult. C. de fer. licet aliis diebus sacris post conciones publicas id ei prohibitum non sit, quippe

Qui vult Sanctorum celebrare singula festa,

Non poterit clare cum Codice scire Digesta.

vid. honor. Dn. Parentis *Admonit. part. ff. 1. § 129*, Sane si diebus fastis negotium

aliquod esset celelebratum, erat illud non solum ipso jure nullum, sed & afficiebantur contrahentes desuper extraordinaria adhuc quadam pœna *c. ult. x. de fer. l. 5. C. de. LL. l. 13. ff. de pœn.* ita ut nec Principis dispensatio hic locum habeat: *l. 36. de. rec. arb. l. 7. C. de fer.* Struv. *ex. 5. th. 35.* secus si ipsa necessitas, quæ legem non patitur, dispenset, varii enim possunt contingere casus, ut negotium ulteriorem dilationem haud patiatur, tum enim, quin expediri queat, nullatenus est dubitandum e.g. quando agitur de captura suspectorum de fuga, Frantz 1. *qu. Crim. 109.* sic permittitur in *l. 3. C. de fer.* agrorum vinearumque cultura, cum non aptius alio die frumenta sulcis, aut vineæ scrobibus mandari possunt, ne occasione momenti pereat commoditas cælesti provisione concessa: imo putat Brauniuseum contr. omnem charitatem, contra bonum publicum, & contra officia amoris erga proximum agere, qui id fieri prohiberet. Ergo sane nec damnandus est Barbitonfor, qui hoc die, si fortean aliis diebus vel non potuerit, vel notabiliter fuerit impeditus, barbam abrasit, præprimis si talem tibi cum Borgefio Collega quondam meo in *Enodat. jur. Nat.*

Nat. cap 5. §. 18. casum posueris: sc Pastor promissam alebat barbam, uxor ipsius impia rixans agitans cum eo, furibunda partem barbæ arripit evellitque, an non liceret huic tonsorem vocare, ut & barbæ partem reliquam novacula sua tollat? Omnino clarissime Borgefi: & quidni & extra hunc rarum singularemque casum officio suo fungetur, quoties nimirum honestas aut necessitas id exigit? vid. Ames. de Cas. Consc. lib. 4. cap. 33. n. 11. Braun. Syst. Vol 2. part. 4. cap. 5. §. 29. peccant igitur illi Barbitonfores, qui ita negotia sua dirigunt, ut diebus sacris, quibus alia tractare nequeunt, barbæ unice vacent, atque per totum fere diem nihil aliud agunt, nisi ut barbas abrasant, pecuniam contra corradant: de quibus Speidelius in voc. Bart. sequentia: Endlich haben sie auch den Sabbat lieb/ wie die Juden / als auf welchen sie ihren Schnitt/ und Erndte haben/und ist ihnen lieber als der Sontag. Quamvis enim sub Novo Testamento nullus dies nullaue tempora observanda sint amplius vi quarti præcepti, neque dies Solis hodie tam rigida quiete observetur, ac olim sub Veteri Testamento, morale tamen est ut colatur Deus, utque tempora ad cultum istum

istum peragendum certa à Magistratu Christiano constituentur, constituta à quolibet sancte observentur, nec lucri aut quæstus causa sine urgente necessitate violentur.

Th. 30.

Pignus in rebus, quæ in bonis sunt constituentis, recte constitui posse, tralatitium est: siue res sint corporales, siue incorporales, siue præsentis, siue futuræ. *l. 4. ff. l. 4. l. 6. C. quæ res pign. im-*mo in omnibus regulariter rebus, usque dum probetur exceptio: *Sim. van Leeu-*vven. *Cens. For. l. 4. c. 7. part. 1. n. 18.* qualis est in fundo dotali, re litigiosa, feudali: *Struv. de feud. c. 13. th. 7. 2. F. 55. Stryck.* *us. mod. lib. 20. tit. 3. §. 3. armis l. 14. §. 1.* *ff. de. re. mil. arg. l. 2. §. ult. ff. de capt. & postl. rev. studiosorum libris: arg. l. 7. & 8. C. quæ res pign. instrumentis rusticis:* *all. l. 7. & 8.* quæ tamen hodie oppignorari possunt. *Leeuvven d. l. n. 23.* nam quæ res recipiunt venditionem, illæ etiam possunt oppignorari: *l. 9. §. 1. de ping. & hypoth. l. 18. §. 4. de ping. act. Dn. Voet. ff. quæ res pign. obl. n. 1.* licet executio in illis non fiat, quamdiu aliæ res adsunt. *Dn. Stryck. d. l. n. 5.* quid an igitur & Barba, quæ extra commercium videtur esse, poterit

poterit pignoris loco esse? apud Græcos sane in nulla re majus atque sanctius constituebatur pignus, quam in barba: *Camerar. subcis. cent. cap. 36.* obligabantque Orientales eam pro pignore omnium pretiosissimo: *Bessel. ad Eginhart. de Vit. Car. Magn. hinc Crusius in epigr. 62. lib. 7.*

Quin sanctum pignus sum multis:

ubi in notis sequentia: *Olim pro sanctissimo pignore, si cui barba obligata esset, habita fuit, de qua re due elegantissimæ historiæ recensentur in appendice Chronologiæ Nicephori, opera Joach. Camerar. editæ.* neque credas id contra pignoris naturam esse, quasi hoc in re mobili duntaxat consistat, *l. 238. §. 1. ff. de V. S.* barba vero referatur ad res immobiles, arg. *l. 44. de R. V. l. 7. §. 10. ff. de A. R. D. l. 7. §. 10. ff. quod vi aut clam.* falsum enim est, pignus duntaxat consistere in rebus mobilibus, *§. ult. f. quib. mod. re contr. obl. ibi. pignus: ibi: re: junct. l. 8. ff. de. publ. in rem act.* immo expresse legitur in *§. 19. f. de inutil. stipul.* quod res immobiles æque oppignorari, queant: neque obstat *d. l. 238. §. 1. de. V. S.* respondet enim honor. Dn. Parens *Lib. 3. aphor. 83. ineptam etymologiam esse, pignus dicere eo sensu à pugno, cum ita neque omnes res mobiles, su-*
me

me jumenta oppignorari, pignus sint: si tamen pignus à pugno descendit, dicerem potius id ideo fieri, quia pignus à creditore pugno coërceri, aut quia creditor ei pugnum imponere potest, utpote rei quam possidet: Quibus accedit, quod in opposita lege non dicatur, pignus consistere tantum in re mobili, sed quod *quidam* hoc putent, & quod hactenus videatur verum esse, in re mobili proprie constitui pignus: at quis nescit verbum *videri* in genuina sua significatione notam habere improprietatis, licet talem sensum non habeat in §. 20 *J. de. act.* cum τὸ *videntur* ibi ponatur pro *sunt*, quemadmodum in multis aliis textibus ita sumitur, vid. e. g. l. 8. §. 1. *Junct. l. ult ff. de cond. furtiv. l. 1. §. 3. de flumin. l. 1. §. 17. de vi & vi arm. l. 15. §. 1. de judic. l. 1. §. 21. de A. A. P. l. 2. §. 6. de in diem add. §. 21. J. de R. D.* ita ego inquit Giphani in *Comment. ad l. 1. eth. c. 2. animadverti Aristotelem* tribus hisce verbis *δοκεῖ* seu *δόξειεν* & *φαίνεται* etiam in rebus certissimis mille locis uti, credo modestiæ causa, aut etiam elegantiae: Cellar. *Polit. 1. c. 1. §. 14.* ita Thucydides: *δέδοκται μοι κατθανεῖν*: *conf. Dn. Homberg. Meditam. theor. pract. pag. 50. in fin.*

Th 31.

Gravis est inter Doctores controversia, num pœna suspendii, quæ furibus aliquando dictatur, cum justitia & æquitate conveniat? verum cum penes Summum Imperium Civile sit pro salute Reipublicæ & Societatis conservatione pœnas definire, ita ut & illas, quæ jure Divino dictatæ sunt, si hæ ad subditos in officio continendos non suffecerint, aggravare & tanquam Custos utriusque Tabulæ Decalogi etiam ad mortem usq; extendere possit nullum est dubium, quin etiam in puniendo furto eadem gaudeat potestate, Pufendorff. *de Offic. hom. & civ. lib. 2. cap. 13. §. 17.* ad id enim tendunt pœnæ, hunc in finem exiguntur, eoque respicit Jus illud gladii Summo Magistratui à Deo concessum: Paul. *ad Roman. cap. 13. v. 4.* ut consequenter pœna suspendii, ob furtum qualificatum, tertia vice iteratum, & aliquando ob magnum locum habens, nulla macula laboret, nulla iniquitate, nulla injustitia, sed ex hoc fundamento summopere justa haberi debeat, salutaris, & aliquando certoque respectu necessaria: honor. Dn. Parens *ad Inst. Lib. 4. aph. 12.* Hopp. *ad §. 5. 7. de oblig. quæ ex del. nasc.* & licet dissentientes op-

opponant, in Jure divino non exstare exemplum, quo probari possit in fures pœna capitali animadversum, inde tamen non sequitur, ergo nec potest nec debet Princeps ita animadvertere in fures, cum sufficiat ostendisse pœnarum determinationem à Principe jure supremæ Potestatis dependere, Ziegl. *de Jur. Maj.* l. 1. c. 5. §. 52. & *seqq.* ita ut ab eo, quibusdam exceptis, cum mitigari tum etiam pro Reipublicæ utilitate, & societatis meliori conservatione aggravari possint: Excell. Thomaf. *Inst. jurispr. Div. lib. 3. c. 7. n. 118.* Immo nec destituitur sententia nostra omni exemplo, constat enim ex. 2 *Sam. 12. v. 5.* Davidem in furem, qui ovem abstulerat, sententiam capitalem dixisse: putat quidem Amesius *de Cas. Consc. lib. 5. cap. 52.* Davidem tum temporis ira valde accensum fuisse, at esto id ita esse, tamen est exemplum, quamvis, ut modo monitum, ne quidem eo habeamus opus, sufficit hanc enim pœnam nullibi prohiberi, sufficit Magistratui pœnarum determinationem relictam esse: Stryck. *us. mod. tit. de furt. §. 11.* neque enim semper nec in omnibus locis statuitur eadem in fures pœna: vid. Kerckerman, *Disp. Pract. 32. qu. 2.* quid? apud Ægy-

Ægyptios erant furta permissa & plane impunita, vid. *supr. th. 6.* item apud Lacedæmonios Gell. *noct. Att. lib. 11. cap. 18.* idem voluit Lycurgus inter Spartanos: vid. Bonifac. *de furt. §. quod jure naturali. n. 7.* Draco contra quodlibet furtum punivit morosissime, ut qui vel stercus bubulum abstulisset, capitis afficeretur pœna: Alex. ab Alexandr. *lib. 6. gen. dier. cap. 10.* apud Longobardos eruebatur furibus pro primo furto oculus, pro secundo amputabatur nasus, pro tertio suspendebatur vid. Gloss. *ad. l. 28. §. 15. voc. furca. ff. de furt.* aliquando præsecabatur illis barba: Camerar. *1. cent. 36.* unde Hottoman. in *lib. 2. F. 27. §. 8.* pro *tundatur* reponit *tundeatur*: loquitur enim textus de instrumento forcipis, sive ut alii; forcipis, quod est proprium tondendi pilos, juxta illud,

Forfex filorum, ceps ferri, pex capillorum.

vid. Joann. Bonifac. *de furt. all. §. quod jure. n. 23.* Speidel. *notab. jur. hist. voc. Dieb.* Balthas. Bonifac. *Ludicr. Hist. lib. 4. cap. 27.* rationem, ob quam furibus barba supputabatur, existimat Gandinus in *rr. de Pen. n. 56.* hanc esse, scil. *ut à tonsura noscerentur*: quo ipso tum confirmatur, quod supra de Longobardis adduximus,

M

mus, eos nimirum nomen à longis barbis habere: tu dic rationem consistere in gravi contumelia, qua per istam tonsuram fures afficiebantur, notabanturque, qua de re non solum furibus deruncinabatur barba, sed & criminis sæpe alterius reis, uti e. g. stupratoribus, vid. *supr. th. 28. in fin castratoribus: Nov. Leon. 60. sæpe etiam ob levem aliquam causam, nam si cui Rex iratus esset, inquit Ismael Bullialdus in notis ad. Duc. Hist. c. 15. ignominie & pænæ causa barbam homini præcidi jubebat* conf. Gothofr. ad 2. F. 27. §. 8.

Th. 32.

Imo vel hæcce thesis probat satis superque, quam utiles, quam necessariae, quam salutares sint de Barba cogitationes: dic enim, quid vult sibi oleum descendens in barbam Aaronis? quid notant veterum allegorica commenta de lepra in capite & barba? quid intelligis per fragrantem Aaronis barbam? profanus est, qui parvi hæc ducit, hæc inquam, quæ tum Domini nostri Jesu Christi, tum ipsius Ecclesiæ, tum animæ nostræ typum referunt pulcherrimum: quod enim ad primum attinet, in confesso est apud omnes, per id respici tum ad abundantiam Spiritus sancti in barbam, id est

Chri-

Christi humanitatem, per omnes partes, id est sine mensura effusi, tum etiam ad fideles Novi Testamenti in barba adumbratos utpote de oleo in caput effuso Aaronis participantes: ita sane Reizius ad Godvv. Mos. & Aar. lib. 1. c. 5. n. 3. *Oleum descendens in barbam ac togam Aaronis notat (1) Spiritum S. non ex mensura effusum in Christi humanitatem, in qua velut Sacerdos passus est, & in qua potentissima Deitatis opera eluxerunt. Act. 10. v. 38. nam vestis est γέννημα fœtus terræ, & notat Christi ἀνθρώπου φύσιν humanam naturam Esa. 63. n. 2. (2) Barba & toga simul quoque notant membra Christi, quæ participant de unctione Christi. Primo effusum fuit oleum in caput Aaronis, sic Christus à seculo unctus est. Prov. 8. 23. deinde descendit in barbam & togam h. e. omnes fideles Novi Testamenti fratres Christi κατὰ σάρκα quoad carnem, & in quibus velut veste habitat & vivit. Sic de Ecclesia dicitur, quod velut ornamentum induat fideles Esa. 49. 18. De secundo, lepra scil. in capite & barba, existat sequens apud P. Hulsium in Disput. de Aspers. per Hyssop. §. 13. allegoria: nisi forsan eodem intuitu placuissent Veterum quorundam allegorica in lepram commenta, quatenus videlicet lepræ quedam species figuram gesserint*

hæresium, ut lepra in capite hæreseos contra Deum Patrem, qui caput & Christi, lepra in barba hæreseos contra Filium, qui circa annum ætatis 30 ad baptismum accessit, rursum lepra in Capite, contra Divinitatem Jesu Christi, lepra in carne contra ejus humanitatem, & quæ id genus alia. De tertio est hæcce apud Camerar. Op. sub, cap. 36. expositio: Origines, & Hieronymus nos docent, quod Barba & capilli in sacris Litteris, non tanquam res corporeæ intelligenda, sed metaphorica significatione ad animam referenda sit: huic enim hoc modo barba, capilli, aliæque corporis partes attribuantur: id apparet ex Psalmo de fragranti barba Aaronis: eodem modo, ubi Lege divina filiis Aaron præcipitur. Non radent caput, neque barbam: ibi Hesychius & Hierosolymitanus ait, caput & barbam sapientiæ & perfectionis nostræ est signum. Quoniam igitur per oleum descendens in barbam Aaraonis respiciebatur ad abundantiam Spiritus sancti, quem verus Maximus Pontifex sine mensura recepturus erat, hinc debuit oleum illud effusum non tantum descendere in hanc vel illam partem barbæ, sed in & per integram barbam, ac per omnes ejus partes, adeo ut universa barba oleo isto madeficeret non

non obstante, quod Talmudici de duabus tantum guttis de barba pendentibus & speciem margaritarum exhibentibus, faciant mentionem, contrarium constat enim ex *Psal. 133. v. 2.* cuitum accedit, quod Aaron barbam habuerit, ut tradunt, per genas ad ambas usque aures diffusam, neque in sola barba hæserit oleum istud, sed ad ipsas etiam vestimentorum oras, quod de duabus tantum guttis haud dici potest dimanaverit: Martin. Geier. *Præl. Publ. in Ps. 133. v. 2.* hinc Dn. Arnold. Moonen in *de Liederen van Hammaaloth pag. 414*: om dat eindelick, oock de priesteren zoo veel, als de gemeene Jsraelyten, verboden was de hoecken van hunnen baert afte scheeren, weshalve de ongeschoren en noderhangende baert des Aertspriesters, tentyde zyner zalvinge alrede out, de heilige zalfolie overvloedigh, hebbende ingezogen, die nootwendigh most storten op den beneden zoom zyner kleederen conf. Dn. Salamon. van Til in *Ps. 133. p. 345.* ubi sequentia: De priestres der Joden mogten den baert niet scheren *Lev. 21. 5.* en dus droop de olie van t'hoofd in den baert, vaermede een ryke overstorting van zalfolie te kennen gegeven vverd: betekende dat de ware Hogepriester den geest suode ontfangen sonder mate.

Th. 33.

Morem abradendi barbas introductum esse apud Romanos anno ab U. C. 454. eumque durasse ad Ælium Hadrianum, notat Xiphilinus, probant nummi: *Math. th. hist. in Ulp. Traj. p. 175. Varro lib. 2. R. R. c. 11. Plin. 7. nat. hist. 59. Gell. 3. c. 4.* apud Persas vero Grecosque Alexandrum barbæ rasionem primum induxisse ostendit Chrysipp. *lib. 4. de volupt.* Geier. *de luctu Ebr. cap. 8. §. 4.* quare autem Hadrianus ab hoc instituto recesserit, de eo dat Biccus in *Aur. Jur. Civ. Just. in prol. §. 4.* sequentem rationem: & Gregorius quidem ita à nomine Studiosi, qui eum collegerat, dictus continebat constitutiones Imperatorum ab Hadriano (qui ut primus inter Imperatores tegendis faciei cicatricibus barbam aluit, ita & primus est, cujus constitutiones codicibus illatæ fuerunt) usque ad Valerium & Gallienum: quid audio Imperator Hadriane? barbam assumpsisti ad tegendas faciei cicatrices? quid? num oportet viros etiam, ne dicam Imperatores, formæ habere curam? numne id feminis convenientius, feminis inquam, virginibus volebam dicere, puellis, delicatioribus pupulis, maculosis istis ovisculis? quæ cum omnem sæpe dotem in fron-

fronte gerunt, merito quoque habent cicatricum rationem: adeo ut si per effusionem, vel ejectionem damnum ipsis sit illatum, & judici incumbat cicatrices æstimare: Brunnem. ad l. 13. ff. ad. L. A. n. 5. Gothofr. ad l. ult. ff. de his qui dej. verum uti forma viros neglecta decet, ita nec congruit cum virili fortitudine, in eum finem, ne conspiciantur mariscæ vultus, barbam habere promissam, ita ut nec pro cicatricibus aliquid peti possit, quamvis id velint rabulæ forenses: vid. honor. Dn. Parens *Rer. Quot. lib. 9. §. 32. qu. 5. conf. Exod. 21. v. 19.*

Tb. 34.

Quot sunt Civitates, tot sunt jura Civilia, nam si quis velit Solonis vel Draconis leges appellare Jus Civile Atheniense, non erraverit, sed quoties non additur nomen, cujus sit civitatis nostrum, i. e. Romanum significatur: §. 2. *J. de. jur. nat.* sæpe enim accidit ut verba, quæ alias in se sunt generalia, unum tamen alterumve κατ' ἐξοχήν notent: ita videmus sub appellatione *Virginis* in specie venire Elisabetham Angliæ Reginam, item Venerem, hon. Dn. Parens *de Jur. Virg. §. 28.* nec non Palladem: quapropter Domitianus Vespasiani filius se Virginis filium dixit,

M 4

id

id est, Palladis : Christ. Claus. *bist. in Domitian.* ita intelligimus per *Poëtam* ap. Græcos Homerum, apud Latinos Virgilium, sicuti per *Prophetam* in sacris Mosen. Polman. *Racem. ad. §. 2. J. de Jur. Nat. n. 7.* ita notat *bonus vir* per excellentiam Judicem. vid. quæ dixi *de Bon. Vir. in pr. linea* æquatorem sive mediam Cluver. *intr. Geogr. l. 1. c. 3. diabolus, satanas*, principem malorum angelorum. Schvveling *Pneumat. §. 149 Respublica Romanam: l. 16. 17. de V. S. Dan. Otto de Jur Publ. c. 2. pag. 39. Servi Dei pios & fideles: Num. 14. v. 24. Geier in Ps. 79. v. 2. Infante* apud Hispanos Regis filium successorem: Hier. de Cantoral. *mil. art. pract. lit. E. 3. actio in rem* in specie Rei vindicationem: hon. Dn. Parens *lib. 1. aph. 41.* ita sciendum est *Barbatum* κατ' ἐξοχὴν poni pro Hirco, uti in illo Phædri *lib. 4. fab. 8. Immisit se Barbatus* Platoni contra ille dicitur *Barbatus* qui Vir est, & ille est ipsi vir, qui est barbatus: ἀνὴρ μέντοι ὁ Σωκράτης, ὃ γ' ἐν αὐτοῖς ἡμῖν εἰρήθαι, καὶ πάγωνος ἤδη ὑπακιμπλάμενος.

Th. 35.

Ohe! quale hoc est ædificii genus in conspectu positum tam inauratæ figuræ? aut Salamonis aut Dianæ templum? aut Herculis palatium? aut Coliseum?

Se-

Sedes est Justitiæ consecrata, cujus partes si mecum penitus perlustraveris Philarete, confestim patebit, cur imberbis sit hæc Dea, glabra, & ore virgineo: Justitia enim debet esse pura, immaculata, sancta, non sordida, non terribilis: sicuti suavissimæ alicujus virginis facies, cui

rosea quandoque pudore

Pingit lacteolas purpura grata genas,
omnium animos ad se trahit rapitque, ita ametur quoque justitia ab omnibus, ita colatur, ita observetur: Justitia sit puro mento, sine barba, i. e. semper eadem, immobilis, omnibus patens, neque instar barbæ modo tonsa, modo promissa, sed constans & perpetua: quod triangularis illa turris, quæ tibi Philarete templum videbatur eminus, ob oculos ponit, ecce enim unus angulus est, *honeste vivere*, alter, *alterum non ledere*, tertius, *suum cuique tribuere*: sex vides lapides principales, cum inscriptione *Religionis*, *Pietatis*, *Observantiæ*, *Veritatis*, *Gratiæ* & *Vendicationis*, duos fundamentales, *Fidei* & *Charitatis*, adest turri scala, cui nomen *Spes*, duæ reperiuntur portæ, *Prudentia* & *Fortitudo*, una aperitio, *Silentium*, pro scuto est *Æquitas*: vid. Hieron. de Cevallos de Cogn. per viam viol. Gloss. 17.

n. 22. & *seqq.* solet profecto Ecclesia Christi ob eandem rationem comparari cum virgine, debet enim doctrinam veritatis cœlestis incorruptam servare, quamvis propter graves, quibus sæpe premitur persecutiones, non virgo, sed vidua dicatur, inque eo vere differat à purpurata illa meretrice, superbo clamante fastu, *non sedebo vidua, non videbo malum. Apocal. c. 18.* quamvis autem Justitia in jure nostro non consideretur ut Dea, licet id stantiant Do nellus & Hotomannus, ut demonstravi in *Comm. theor. pract. ad Laut. pag. 34.* tamen fecerunt eam, Romani, æque ac cœteras virtutum species, Deam, sed, ut dixi, imberbem, glabramque, forma atque filo virginali, aspectu vero simul vehementi, & formidabili: apud Eustathium de Ismenia & Ismenes amoribus conspicitur ut virgo, ex nube decedens, rubra veste induta, ore gestuque decoro pedes usque ad tibia nuda, comam collectam in tergum habens rejectam, stateram flammamque manibus gestans, cœlumque adspectans: hon. Dn. Parens *de Jur. Virgin. p. 1. c. 1. §. 52.* apud Ægyptios pingebatur absque capite, Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 4. c. 12.* sine dubio ob eandem causam, quæ Romanos

mo-

movit, ut Virginem illam facerent formidabili aspectu, oportet enim judicem, qui justitiæ antistes est, esse gravem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem, immaculatum, glabrum, blandum, humanum, contra improbos, nocentesque immisericordem atque inexorabilem, erectumque & arduum, ac potentem, vi & majestate æquitatis veritatisque terrificum: Gell. *noct. Att. lib. 14. c. 4.*

*Judicis est recti, nec munere, nec prece flecti &
Sede sedens ista, judex inflectibilis sta.*

habes hunc versum apud excellentissimum Thyllium in *tr. de Qualit. in Jus. Dic.* ubi in genere de officio boni judicis agit eleganter & nervose: notabilis est inscriptio, quæ Lubecæ in templo Mariæ ad sessibulum Dominorum Consulum: *Rich-
te recht / und schon den Rñen nicht.* Berckem. *Cur. ant. part. 1. pag. 287.* ἴσεν καὶ νοι-
ρὸν debere judicem esse eleganter Græci dicunt: hinc Prudentius:

*gentibus justam positurus aequo
Pondere libram.*

Chalcidius in Platonis Timæum: *æquum
judicium carere gratiæ, misericordiaeque an-
ticipationibus debet.* Seneca in Medea: *si
judicas cognosce: si regnas jube.* Neq; enim
Zlotababæ, in confinibus Lituanorum
ac

ac Moscovitarum statuæ, decet iudices
vestigia premere, certis munusculis à via-
toribus placandæ, si quam anhelent su-
scepti itineris securitatem: vid. Olaus Ma-
gnus *de rit. gent. sept. lib. 3. cap. 1. in fin.*
usque tamen adeo depravata est natura
humana, ut etsi justissima sit causa, nisi
tamen quibusdam charismatibus tibi
viam paraveris, vel inhospitalem Cauca-
sum timere debeas: unde hodie multife-
qui coguntur exemplum Jacobi, de quo
in *Genes. c. 32. v. 13. & seq.* sequentia: *Dein-
de pernoctans ibi nocte illa, accepit ex eo quod
veniebat sibi ad manum munus offerendum
Hesavo fratri suo: capras ducentas, cum hir-
cis viginti, oves ducentas cum arietibus vi-
ginti; camelos feminas lactantes cum pullis
earum triginta, vaccas quadraginta cum ju-
vencis decem: asinas viginti cum asellis decem:
quumque traderet in manum servorum suo-
rum quemque gregem seorsim: edixit servis
suis, transite torrentem ante me, & spatium
interponite inter gregem unum & alterum:
præcepitque primo dicendo: quum tibi occur-
rerit Hesau frater meus, & interrogaverit
te dicendo, cujus es? & quo abis? & cujus
sunt ista quæ antecederunt te: tum dices, sum
servi tui Jacobi, hoc est præmissum munus
domino meo Hesavo, ecce autem ipsum quo-
que*

que subsequenter nos: idem præcepit tum secundo, tum tertio, tum omnibus aliis prosequentibus greges illos, dicendo: in hanc sententiam alloquimini Hesavum, quum inveneritis eum: sed dicetis etiam: ecce Fabakobum servum tuum subsequenter nos: dicebat enim Fabakob, placabo vultū ejus hoc munere quod procedit ante me, ut postea aspiciam vultum ejus, fortassis suscipiet vultum meum.

Thes. 36.

In quæstione, num vulneratus, si ex intervallo mortuus sit, ex vulnere mortuus præsumatur, scimus judici recurrendum esse ad judicium Medicorum: *l. 8. C. de re milit.* communis enim est regula, quod artificii in sua arte credendum sit: *arg. c. 4. x. de prob. l. 79. §. 1. de legat. 3, l. 12. de S. H. l. 11. §. 1. C. de Advocat. 1. Plaut. in Rud. act. 4. sc. 3. v. 55. ego qui sum piscator scio: nam*

Bartolus de juribus,
Hippocrrates de pharmacis
Et Musicus de Musica,
Et vinetor de vinea,
Pistorque de filigine,
Dijudicabit optime.

vid. Vogt. de Camb. pag. m. 18. quæ regula adeo vera est & a Doctoribus eousque approbata, ut judex ab assertione Medici,
de

de qualitate vulneris testantis, utrum lethale sit, necne, recedere non possit, Gail. 2. *Obs.* III. n. 7. Stryck. *de Jur. Sens. Diff.* I. *cap.* 2. n. 19. modo prius iuramentum præstiterit Medicus, *Constitut. Crim. art.* 149. ibi: Die dann zuvor dazu beendiget werden sollen. Rauchbar. *part. ult. Quæst.* 2. n. 94. non quidem veritatis sed credulitatis, Mynsing. *cent.* 6. *Obs.* 34. n. 12. nisi sit in publico iudicio, & in principio suscepti iudicii iuraverit: vid. Dn. Thyll. *ad Gail.* 2. *Obs.* III. hujus enim iuramenti tanta est vis, ut ad omnes actus se extendat. Dn. Stryck. *all. Diff.* n. 30. ita ut de novo jurare necesse non habeat. Finkelt. *Obs.* 61 n. 32. quæritur autem quoniam hic veniant appellatione Medicorum, an saltem Medicinæ Doctores, num vero & alii ejusdem artis periti, num etiam Chirurghi, obstetrices, Barbitonfores, Pharmacopæi? quos Medicorum cocos nonnemo vocat, illorum enim est præparare, sicuti Medici est exhibere vid. Sennert. *lib.* 5. *p.* 3. *sect.* 2. *c.* 1. de chirurgis nulla est dubitatio, quin in hac quæstione pari cum Medicis passu ambulent. l. 1. §. 3. *de extr. cogn.* l. 1. §. 5. *C. de Comm. serv. man. all.* Conit. Crim. verb. Wund-
Arthen. Gail. *d. Obs.* n. 12. imo Mascardus
asse-

asserit *Vol. 3. de Prob. concl. 1175. n. 39.* hoc in casu chirurgus magis quam medico credendum esse, quod tamen conclusi universalis nomen vix meret, iudice Stryckio *all. Diff. n. 21.* De obstetricibus notandum, quod quamvis & illæ Medicis annumerentur, horumque numero habeantur, medicinam exhibere & artem profiteri dicantur, *l. 1. ff. de ventr. insp. l. 1. §. 2. ff. de extr. cogn.* quamvis ^{inter alias} in Basilicis appellentur Gothofred. *ad l. 9. ff. ad. L. A. & ad l. pen. C. de Posth. her.* eodemque pretio, sexaginta solidis, quo Medici, æstimantur. *l. 3. C. Comm de Legat.* tamen nullibi legitur, illas ad inspectionem quoque cadaveris adhibendas esse, uti quidem adhibentur ob rationem longe diversam, quando agitur de maturitate partus, de graviditate, aut de virginitate, curam enim gerunt mulierum signatarum, id est, prægnantium, Scip. Gentil. *lib. 1. parerg. c. 16.* in Hispania coguntur sectionibus etiam interesse, Auger. *consult. lib. 1. cap. 6.* apud Athenienses concedebatur illis medicinæ usus necessitatis ac pudoris gratia, ne mares medicos adhiberent curandis partibus, quibus mulieres sunt: Gothofr. *ad all. l. 9.* Speidel. voc. *Hebammen.* & licet Cujacius.

cius 17. *Obs.* 27. *in fin.* difficile dicat esse ac impossibile, ut obstetrix de virginitate certo judicare possit, neque hujus rei usquam legatur illis delatum arbitrium, non desunt tamen docti viri obstetricis relationi fidem adscribentes: Mascard. *Vol.* 3. *concl.* 1130. *n.* 1. & *concl.* 1175. *n.* 7. Zanger. *de tort. c.* 2. *n.* 168. vid. hon. Dn. Parens *in tract. de Fur. Virg.* p. 1. §. 30. at quid dicam de Barbitonsoribus? eruntne & illi ad inspectionem vulnerum adhibendi? de illis loquor Barbitonsoribus qui non simul Chirurghi, utpote cum de hisce in allegata Constitutione Criminali Caroli Quinti expresse sit cautum, ut consequenter statuendum sit, nudos Barbitonsores, nil nisi tonstrinam exercentes eo ipso excludi: affirmat id expresse, dictante etiam sana ratione, Stryck. *d. Diss.* *n.* 19. hisce verbis: *Non enim nudi barbitonsores, sed ejusmodi Chirurghi hic intelliguntur, qui anatomiam, constitutionemque humani corporis norint exacte: unde Doctores, de Barbitonsoribus hac in materia, mentionem facientes, sine dubio ad istos Barbitonsores respiciunt, qui simul sunt Chirurghi, nam & apud Latinos ponitur tonstrina quandoque pro Chirurgi domo, uti in illo apud Adagiorum Magistrum*

gistrum, *recta ad tonstrinas currere.* Et ita cape Dn. Ludovici verba in tractatu cui titulus: *Einleitung zum Peinlichen Process: cap. 1. §. 15.* dum inquit: *Unter dem Namen der Wund-Ärzte werden in diesem Fall nicht nur Doctores Medicinæ, sondern auch die Barbierer verstanden.*

Th. 37.

*Nonne tibi dubiam traxit sententia mentem,
Radere num barbam fœmina Jure queat?*

quamvis enim masculi id munus ubicunque terrarum hodie obeant, quæri tamen non absque ratione posset, numne id etiam fœminis sit permissum, id est, an cum sexu fœminino, & cum Legibus conveniat, ut fœminæ tonstrinam, sive artem tonsoriam exercean? videtur id prima fronte negandum: propterea quod fœminæ remotæ sint ab officiis cum virilibus tum civilibus & publicis: *l. 2. de Reg. Jur. l. 18. C. de Procur.* quod fœminarum proprium sit munus curare domum, & accipere, & tueri acceptum: *l. 14. §. 1. ff. de ædil. edict.* quod sit contra pudicitiam sexui congruentem ejusmodi cum viris familiaritas *l. 1. §. 5. ff. de postul.* quod periculum subsit ne si fortean studioso Juris operas suas locaverit, hic ad Pandectas Theodoræ recurrendo varias oppo-

N

nat

nat exceptiones, occasio facit furem, pone Lucretiam esse, tamen inveniet suum Tarquinium, melius ergo erit in tempore occurrere, quam post vulneratam causam remedium quærere: *l. ult. C. in quib. caus. in integr. restit.* at quamvis hæc aliquam habere videantur argumenta speciem, tanti tamen non sunt momenti, ut possit propterea fœminis tonsurinæ tractatio jure interdici: præprimis cum allegatæ leges *2. de R. J. & 18. de Procur.* non excludant fœminas ab omni quocunque negotio, quod à viris hodie, fortassean quod horum sexui id sit convenientius, expediri videmus, sed de *publicis virilibusque*, ut sonant verba *officiis*, id est, ut Dn. Patruus meus W. J. Pagenstech. in *Prel. Publ. ad l. 2. n. 12.* bene explicat, *functionibus*: patet id clarius ex exemplis in ipso textu allegatis, qualia sunt, ne magistratum gerant, ne postulent, ne procuratores existant, & similia id genus alia: quoniam vero ars tonsoria non est tale officium, nec functio, fœminisq; negotiorum quoque extrajudicialium permittitur administratio, possuntque tabernis præponi, institoris vices sustinere (quod mercatores sæpe amant facere *ut sic provocent contrahentes*, judice Glossa *ad l. 8. ff. de inst. act.*)

act.) cum viris societates inire, artes fabriles factitare, similiaque munera obire; hinc quid obftet, quo minus & barbitonforis præstent officium, nondum video: habuerunt sane Romani suas Barbi-tonstrices, quas tonstriculas vocabant, quarum opera æque publice usi sunt, ac virorum, ut vel ex eo manifestum sit, non posse hanc sub officiis virilibus comprehendere artem, adeoque argumentum ex *l. 2. de R. J.* petitum sua sponte cadere, ut ruunt subductis tecta columnis: ne quis autem dubitet, rem ita se habere, rogo inspiciat inter multos alios vel solum Plautum, & inveniet in *Trucul. act. 4. sc. 4. v. 3.* sequentia: *tonstricem meam sic mulcatam male.* Conteratque notabile exemplum filiarum Dionysii Syracusanorum tyranni apud Ciceronem *lib. 5 Tuscul. Quæst. 58.* ita loquentem: *Quin etiam, ne tonsori col- lum committeret, tondere filias suas docuit: ita sordido, ancillarique artificio regie virgines, ut tonstricule tondebant barbam, & capillum patris: & tamen ab iis ipsis, cum jam essent adultæ, ferrum removit, instituitque ut candentibus juglandium putaminibus barbam sibi & capillum adurerent.*

Th 38.

Cum senibus, quorum jam facies com-
N 2
putat

putat annos, ut de rugosa vetula loquitur Satyricus, non modo summus debeat honor & reverentia: Levit. 19. v. 32. 1. Tim. 5. v. 1. & 2. Val. Max. lib. 2. c. 1. A. Gell. 2. Noct. Att. 15. semper enim confitente Calistrato in l. 5. ff. de jur. imm. in pr. in civitate nostra senectus venerabilis fuit, sed & multa magnique momenti privilegia in favorem senectutis sint constituta, necessarium est scitu, quo incipiat senectus anno? non conveniunt inter se hac in parte Doctores: alii putant annum quinquagesimum senectutis initium esse: vid. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 59. quemadmodum apud Sinenses hoc anno transacto viri inter senes connumerantur: Trigant. lib. 1. Christ. Exp. apud Sinas cap. 7. inque Camera Imperii tanquam senes ad testimonium in perpetuam rei memoriam admittuntur. Gail. 1. Obs. 92. n. 7. Alii malunt hujus decisionem committere arbitrio judicis, Simon. van Leeuwen Cens. For. p. 1. lib. 1. c. 9. n. 2. Gail. all. n. 7. Zanger. de quest. c. 1 n. 39. Vultej. in Cons. Marb. 29. Vol. 1. n. 11. Dn. Honfeld. Med. theor. pract. p. 178. Alii contra nos anno quinquagesimo quinto, alii sexagesimo, quo jam dextra dicimur computare annos, senescere existimant: vid. Paul. Zacch. Quest. med. Leg. lib. 1. tit. 1.

qu.

qu.9. at videtur mihi sententia honor. Dn. Parentis mei omnium verissima statuentis, senectutem ab anno septuagesimo completo initium capere: *Admon. part. ff. 1. §. 55.* ratio (1) est, quod verisimile sit Romanos ob ætatem à tutela quem excusari posse statuentes respexisse ad istam ætatem qua excusandus eodem honore, qui Magistratui deferatur, dignus habebatur, atqui hoc fiebat tum demum, cum senectutem esset adeptus, *l. 5. ff. de jur. imm.* excusari autem poterat anno septuagesimo completo *§. 13. f. de excus.* ut consequenter senex haberi debeat, qui septuagenario major est: (2) Quod *l. 5. all.* agens de senibus subnexa sit legi præcedenti tertiæ de majoribus septuaginta annis mentionem facienti, eoque ipso ob oculos ponatur, illos pro senibus habendos, qui annum egressi sunt septuagimum: respicit enim una lex ad aliam, sibi que quasi invicem cohærent: (3) Quod leges ob senectutem exultationem præbeant *all. l. 5. l. 2. §. 7. ff. de Vacat.* ac continue agant de illis qui annum superarunt septuagesimum: vid. *l. 2. §. ult. ff. de Decur. l. 3. ff. de jur. imm. §. 13. f. de excus. tut. l. 10. C. de Decur. l. un. C. qui etat. l. ult. C. qui etat. vel prof. l. 3. §. 6. C. 12. ff. de*

de mun. & hon. l. 2. l. 15. §. II. ff. de excus. tut. (4) quod septuagenario major in specie annosus dicatur *l. 3. C. de Decurion.* quibus ita positis nolo tamen quis putet me arbitrium judicis hic in totum excludere: quamvis enim anno septuagesimo completo in senectutem delapsi dicamur, quamvis illi qui septuagenario sunt majores privilegiis gaudeant senibus concessis, potest tamen fieri, ut & ante annum septuagesimum aliquis propter imbecillitatem corporis, judice ita arbitrate, iisdem utatur: nescio numne in eadem sententia fuerint Scipio Africanus alique viri nobiles apud A. Gellium, illos & ante annum septuagesimum barbam & genas rasitavisse narrantem his verbis: *In libris, quos de vita P. Scipionis Africani compositos legimus, scriptum esse animadvertimus P. Scipioni Pauli F. postquam de Pœnist triumphaverat censorq; eidem diem dictum esse ad populum à Claudio Asello tribuno plebis, cui equum in censura ademerat: eumque cum esset reus, neque barbam desuisse radi neque non candida veste uti, neque fuisse cultu solito reorum. Sed cum in eo tempore Scipionem minorem quadraginta annorum fuisse constaret, quod de barba rasata scriptum esset mirabamur, comperimus autem*

tem

tem ceteros quoque in iisdem temporibus nobiles viros barbam in ejusmodi etate rastavisse: idcircoque plerasque imagines veterum non admodum senum sed in medio etatis ita factas videmus. Noct. Attic. lib. 3, cap. 4.

Thef. 39.

Imperia, Regna, Principatus, atque Respublicas ex ordinationis divinæ recondito decreto provenisse, est constantissima ex tripode deprompta veritas: Nemo Babylonicæ, Persicæ, Macedonicæ, ac Romanæ, Monarchiarum prima posuit fundamenta, nisi potentissimus ille totius mundi Monarcha: ille est, cujus nutu Reges constituuntur, & regna fundantur: ille est cujus arbitrio summa rerum Babylonicarum potitus est Nebucadnezar, Persicarum Cyrus, Macedonia-
rum Alexander, Romanarum Octavianus: ille est, cujus Vicariatum obtinent Dii terrestres, Reges atque Principes: Persæ siquidem per Humam, veteri si gratia est, illum quem volans umbra sua contigerit, aut ad Majestatis aliquod aut ad summæ opulentiaæ fastigium credunt perventurum, quod divinum huic insit augurium, quod regna quoque divinitus constituentur: quis sodes si lynceo more haud gestiat retrospicere, tali destitutus funda-

to, sibi unquam persuasum habebit, qui possit fieri, illos, quibus natalium nulla commendatio, nec altis inclytum titulis genus, ad summa nihilominus honoris, quid? Majestatis inquam cacumina evehi & elatos? de Agathocle aut Mario nihil ut verborum faciam, nihil ut dicam de temporibus interfecti Pertinacis: ut taceam Galerium Armentarium, Probum, Diocletianum, ut omittam Imperatorem nostrum Justinianum, qui instar cuchinillæ vilis in America vermiculi, "ast pulcherrimum & summi pretii colorem purpureum commerciis Hispanorum communicantis, in tantum vili quamvis prognatus tugurio, assurrexit dignitatis apicem, ut merito nunc audiat, Imperator, Cæsar, Flavius, Alemannicus, Gothicus, &c. nequeo tamen silentio involvere, vobis id minimum placebit, imo in comoda vestra peccarem domni Barbitonfores, si longo sermone morer, quod Ludovicus Galliæ Rex ad Aurelienses legatum miserit, non Comitem, neque Principem, non Baronem, non personam aliquam illustrem, avorum aut præclaræ sapientiæ fulgentem radiis, sed notate, notate inquam, Barbitonforem: ita sedet in temone nonnunquam musca; ô fortuna

na viris invida fortibus, quam non æqua bonis præmia dividis! at qualis videtur tibi hæc opera vocis meæ? leonem interrogabat asinus: insignis respondit, sic, ut nisi nossem tuum animum & genus, simili fuisset in metu: caveant igitur sibi ex Rhetore Consules facti, semperque revocent in memoriam quales fuerint, quibus parentibus orti,

Willichis, Willichis nicht vergiß

Daß dein Vater ein Wagener ist:

ne alias vitæ discrimen experiantur æque, ac Legatus Barbitonfor, ab Aureliensibus pene occisus: Otto *de Jur. Publ. cap. 14.* Verum hic posset merito quæri, numne Barbitonfor Principis lateri hærens, eo ipso efficiatur nobilis? videtur id affirmandum, propterea quod Doctores indistincte tradant, omnes eos qui ad latus Principis hærent, ob id nobilitari: Brun-
nem. *ad l. un. C. de Præpos. labor. Reyger. thesaur. voc. nobilis. n. 9. Jason. in. l. 19. C. de testam. n. 1.* quare hanc regulam ad Barbitonfores quoque extendit Salmuth. *ad Panciroll. p. 1. tit. 44. in fin.* eamque in Medicis, Cubiculariis, Secretariis, omnibusque aliis ad latus lectis admittendam esse statuit Besold. *oper. pol. de Jur. ordin. civ. Diss. 2. n. 25.* at dubito valde, num le-

ges, ex quibus Interpretes hunc canonem probare gestiunt, sensum habeant talem, tamque latum: sunt autem hæc *l. 1. C. de Præpos. labor. l. 1. C. de Domest. l. ult. C. de Excus. tut.*

Th. 40.

Quoniam testamenti factio actus est ex principiis juris naturæ descendens civilis & solennis, hinc requiritur ab Imperatore in §. 3. *J. de testam. ord.* ut peragatur *uno contextu*, id est, ut nullus actus alienus intermiscetur, ita explicante Ulpiano in *l. 21. §. ult. ff. qui test. fac. poss.* actus autem alienus est negotium quod cum testamento nullam habet communionem, quod præter necessitatem suscipitur, vel quod dependet à consensu duorum, & non à testatoris solius declaratione, hoc est, ut idem Ulpianus inquit, quod ad testamentum non pertinet: talis actus intervenire non debet, aut alioqui non valebit testamentum: tanta enim est testamentorum sinceritas: vid §. 4. *J. de test. ordin.* unde tum consequitur testamentum quoque vitari, si testator inter testandum barbitonforem ad se accersiverit, sibi que antequam testamentum absolvat, barbam suam abradere jusserit, posteaque, eo scilicet intermixto, facto-
que,

que, ad testamenti completionem se iterum contulerit: neque obstat, quod illa quæ tangunt corpus testatoris, suntque actus naturæ celebrari queant in tempore, quo testamentum conditur: *l. 28. C. de test.* id enim obtinet in illis tantum actibus sine quibus ipsa sanitas testatoris periclitetur, sive, qui summe sunt necessarii, nec juxta naturam omitti vel differri possunt, quales e. g. sunt victus necessarii vel potionis oblatio, vel medicaminis datio vel impositio, superflui ponderis ex necessario naturæ usu hausti depositio: de hisce agit saltem textus, ad hosce casus etiam ob id restringendus, quod necessitas, quam pro fundamento habet, non patiatur legem: cum vero abrasio barbæ non sit actus necessarius, neque ea relicta periclitetur sanitas testatoris, nec possit dici ad testamentum pertinere, consequens est, ut in testamento pro actu alieno haberi, nec in eo celebrari debeat, nec possit: nec moror, quod quidam contendunt, permissum tamen esse in testamento inire contractus: scio enim id quidem dici, ast non video probari: ut potius statuendum sit contrarium: ita sane volunt leges & rationes: debet enim testamentum fieri *uno contextu all. §. 3.*
actus

actus ad testamentum non pertinens non debet intermisceri: *d. l. 21. §. ult*: verba *contraxerunt & gesserunt* non pertinent ad testamentum. *l. 20. de U. S. testamentum* debet esse voluntatis *nostræ* sententia. *l. 1. ff. qui test. fac. poss.* & ita porro: vid *Fachin. 5. controuv. 32. Vigl. ad. §. 3. J. de testam.* Wissenb. *Disp. 17. n. 11.* parum prodest dissentientibus, quod assignatio liberti fieri possit in testamento *l. 1. §. 3. ff. de assign. lib.* utpote cum hæc similis sit donationi mortis causa, quæ in testamento recte peragitur: *l. 11. ff. de testam. inoff.* quoniam legatis est exæquata: v. hon. Dn. Parens in *Admon. part. 6. §. 42.* unde nec adversatur *l. 26. ff. de pign. act.* loquitur enim de pignoris *constitutione*, quæ diversa est à pignoris contractu.

Th. 41.

Ad Logicam me delapsus video: neque enim tantum in sacris Pandectis, in Jure Civili, Historiis, Antiquitatibus, Ethica, Politica, Physica sed & in Logica locum sibi vindicat hæc nostra materia: quæro enim (1) num Barba sit qualitas an substantia? (2) utrum quantitas sit concreta sive continua num discreta, sive discontinua? Primum quod attinet, distinguendum est, aut enim barba considera-

tur

tur in se, separatim, quatenus est barba, aut conjunctim in & cum homine, sive respectu hominis: priori sensu erit substantia: posteriori qualitas: si enim substantia est res per se (quibus verbis integra substantiæ formalitas effertur) subsistens, sive, ut Philosophi ajunt, quæ habet essentiam vel existentiam, sequitur & barbam hoc sensu dicendam esse substantiam, in se scilicet consideratam, nam si respectus fiat ad hominem, quatenus hic vel barbatus est, vel imberbis, quin tum inducat qualitatem, nullatenus est dubitandum: cum nemo non sciat, id *qualitatem* dici, à quo res denominatur talis: Unde Claubergius in *Log. Contr.* §. 39. *habitus est modus, quo vestis, aut aliquid instar vestis corpori junctum est: ita vestitum, armatum, barbatum esse, dicuntur habitus, licet vestis, arma & barba sint substantiæ: nec impedit, quod ad substantiam requiratur ut nulli rei creatæ inhæreat, neque ab alia dependeat, barba enim non inest homini, sed adest homini, estque homo respectu barbæ non subjectum inhæsionis, uti quidem paries intuitu alboris, sed est subjectum, juxta Logicos, denominationis, quemadmodum arbor nequit dici terræ inesse, ita nec magis inest barba homini, adeo ut barba*
qua

qua barba non sit qualitas sed substantia, habeatque, quod alteram quaestionem concernit, quantitatem mathematice discretam, at physice continuam: per quantitatem intelligimus cum Aristotele accidens, quod per se partem habet extra partem: cujus partes si communi aliquo atque indivisibili termino in omnibus se immediate contingunt punctis, dicitur quantitas mathematice continua, qualis non est barba, si saltem in plerisque, dicitur physice continua, & hanc habet barba, respectu scilicet pilorum barbam constituentium *conf. l. 31. ff. de S. P. R.* unde tum & discreta quantitas recte appellatur, vid. Schweling. *Log. Vulg. §. 120. & seq.* quam alii discontinuam vocant, licet inter discretum & discontinuum nonnunquam sit differentia, uti patet inter alia ex divisione servitutis in continuam & discontinuam.

Th. 42.

Carfania fuitne barbata an imberbis? Carfaniam dico, improbissimam illam atque lingulacam feminam, cujus fit mentio in *l. 1. §. 5. ff. de postul.* quam alii Calpurniam, alii Calphurniam, alii Affraniam, alii Afraniam, alii Cajam Arfaniam nominant, unde praenomine hoc *Caja* persim-

simplicem literam C. prout sæpius fieri solet, expresso, hacque cum sequenti nomine *Arfania* conjuncta, à nonnullis appellata est *Carfania*, id est, *Caja Arfania*: quemadmodum *Ultrajectensis Provincia* nomen sortita est à designatione quadam exercitus Romani verbis abbreviatis hisce: *V. TRIC. LEG. STAT. h.e. QUINTÆ TRICESIMÆ LEGIONIS STATIO.* quod imperiti linguæ latinæ, conjunctim disjungenda legentes, pronuntiabant *UTRICSTAT*, mediæ enim exese erant & negligebantur: Eberh. Schultes. *Syn. Geog. lib. 2. c. 1 p. m. 203.* & quamvis in *Pandectis* etiam *Florentinis* legatur *Carfania*, jubet tamen fides historica, ut pro *Carfania* legendum sit *Arfania*, sive *Afrania*. *Val. Max. lib. 8. c. 3. §. 2.* at nostrum non est cum maxime, ut in id penitus inquiramus, cum sufficiat ostendisse, illam ne quidem fuit aliquod habuisse barbæ: ita profecto statuendum, si illud verum est, quod sermone quotidiano circumfertur, scēminas ob hanc causam omnes esse imberbes, quod propter innatam loquacitatem, dicacitatem, garrulitatem, & continuum menti motum, nulli queant in mente crescere capilli: verum sicuti hæc ratio joci duntaxat gratia à quibusdam objicitur, cum,

cum si vera esset, & nescio quot inter viros imberbes forent latratores, ita videtur si physice argumentari gestimus, potius statuendum, Carfaniam istam propter suam loquentiam non imberbem fuisse, sed barbam habuisse promissam ac magnificam, cum calor internus, qui continuo menti motu excitatur, & quo pori dilatantur, principalis causa sit generationis pilorum, non aliter atque viros ob id ac propter fluentiam humiditatis in pectore, mulieres vero circ. alvū barbescere videmus: at menti etsi continuo, haud sufficientem producente calorem motu, nec potuit Carfania ob id solum barbata esse, quare, rejecta priori ratione ad quaestionem, *cur mulieres non barbescant?* cum Aristotele in Problematibus respondendum: *quia in eis est defectus caliditatis, ut etiam in aliquibus viris effæminatis, qui sunt imberbes, propter eandem causam, quia habent complexionem muliebrem.*

Tb. 43.

Præcipit sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre: cui enim vult Deus miseretur, & quem vult indurat: c. de Judeis. dist. 45. quamvis enim majestati & jus circa sacra competat, tali tamen potestate non gaudet, ut civium conscientias

tias vi queat ad fidem Christianam compellere, fides suaderi quidem potest, sed non imperari, injunxit Servator noster Apostolis suis, ut doctrinam fidei propagarent in lenitate Spiritus, *non enim accepistis spiritum servitutis rursum ad metum, sed accepistis Spiritum adoptionis, per quem clamamus; Abba; id est, Pater.* Paul. ad Roman. cap. 8. v. 15. H. Grot. de Jur. B. & P. lib. 2. c. 47. Schweling, Polit. n. 46. Ames. de Cas. Consc. lib. 4. cap. 3. n. 14. secus tamen se res habet cum causis externis, fidem non concernentibus, politicis, civilibus, indifferentibus, ad civium vitam, mores, statum, & bona spectantibus: quilibet quidem rerum suarum liberrimus dicitur arbiter, l. 21. C. Mandat. estque justum sua cuique committere l. 8. C. de Judeis. quin tamen Princeps vigore potestatis territorialis ac eminentis domini subditorum bona & personas certis terminis cohibere, illisque certam vivendi rationem, victus ac amictus modum præscribere possit, nullus, qui nec bliteus nec luteus est, dubitat: unde & viri, quos jusserit esse barbato, barbam alere obligati sunt, si imberbes, abradere: quemadmodum Magdeburgenses ad Mandatum Archi-Episcopi Sigismundi fecisse jam supra th. 4. vidi-

vidimus: bene tamen agit Princeps, si ipsemet, licet civilibus legibus solutus, barbam, juxta legem populo præscriptam, vel submittat, vel deponat: nam Regis ad exemplum totus componitur orbis: adeo ut & multi id sponte sequantur, maxime apud Æthiopes, turpe existimantes, Regem esse imberbem, & domesticos barbatos: tantus enim horum in Regem est amor, ut non modo barbam sibi certatim evellant, Rege ea privato, verum etiam omnes eas corporis partes, quibus Rex caret, sibi præcidant: Albert. Bolognet. *de Leg. Jur. & æq. c. 1. n. 3.* idem faciunt ministri Regum in Japonia, & quidem cum pruritu adeo vehementi, ut, quo nulla in parte iis feliciores appareant, & morti sese subjiciant ultroneæ defuncto rege, seque id facturos ab initio spondeant, uti patet ex sequenti formula apud Caron. *Desc. Japon. p. 115.* *Gebiedende Heer, uwe getrouwve onderdanen zyn veel, en vvat hebbe ick doch verdient, dese eere te genieten, dit lichaem, dat doch mynes Heeren is, schenck ick u vvederom, en belove, dat het niet langer leven sal, als het uwe: vid. Becman. not. dign. lib. 6. c. 2. in fix.*

Th. 44.

Justinianum certas quasdam collegisse causas, propter quas liberi à parentibus suis exheredari possunt, neque ullam aliam præter illas admittendam esse, constat clare ex ipso, in quo causæ illæ commemoratæ sunt, textu, scilicet ex Nov. 115. C. 3. & licet non omnes casus legibus possint comprehendi, licet etiam idem ibi jus statui debeat, ubi adest eadem ratio, adeoque justum videatur, ut ob causas æque graves vel graviores exheredandi potestatem parentes habeant: Homberg. lib. 2. Prel. Acad. tit. 13. §. 4. perducunt tamen rationes istæ suum officium in casu quo de contraria Legislatoris voluntate expresse constat: arg. l. 137. §. 2. de V. O. talem autem extare in allegata Novella est adeo certū, quam quod certissimum, dicit enim expressis verbis: *ut præter ipsas nulli liceat ex alia lege ingratitudinis causas opponere, nisi quæ in hujus constitutionis serie continentur*: & tum: *causas autem justas ingratitudinis has esse decernimus*: hon. Dn. Parens de Jur. Fil. Membr. 5. & Lib. 2. aph. 106. Philipp. us. Pract. lib. 2. tit. 13. ecl. 57. quæro igitur, num filius, qui patri suo expilavit barbam, ob id etiam exheredari possit? altum quidem

est de intervulsa barba in allegata Novella silentium: haud feret tamen impune, quisquis patrem suum ita violaverit: si enim qui parentibus manus intulit, aut gravem & inhonestam injuriam ingessit, recte exheredari potest, ut statuitur in *all. Nov. c. 3. §. 1. & 2.* ergo potest multo magis ille ab hereditate excludi, qui patri suo barbam expilare ausus fuit, utpote cum per istam violationem committat duplicem exheredationis causam, tum quod manus inferat suo patri, tum quod injuriam ingerat gravem & inhonestam: unde nec dubitandum quin vassallus, si domini barbam invaserit, feloniam quoque committat, consequenter & feudo recte privari queat: si enim propter actionem famosam contra dominum institutam, si propter verba injuriosa in dominum evomita, imo si propter solam admenationem feloniam reus evadit, ergo multo magis, si domini barbæ violentas manus intulerit: ergo erit & idem statuendum de liberto patroni sui barbam lædente: in tantum, ut si à tali crimine se non temperaverit, patronus eum tanquam ingratum per ingrati actionem de qua in *l. 3. C. de lib. & eor. lib.* in servitutem habeat revocandi potest.

ita-

statem. v. quæ dixi de *Jur. Sanct. Cap. 1. th. 5. §. 2.*

Th. 45.

Eremitæ cuidam, *qualem cultum exigeret Deus*, interroganti, Oraculum respondisse fertur:

Da mediam lunam, solem, simul & canis iram.
per *mediam lunam* intelligens literam C.
per *solem* O. per *canis iram* R. quam canes incitati hirriendo videntur exprimere, juxta illud Persii: *sonat heic de nare canina litera*: quibus literis conjunctis oraculum indicare voluit, ad cultum divinum COR hominis, quo Deum veneretur toto, requiri: sequenti id notante schemate:

Da { *mediam lunam* } C
 { *Solem* } O
 { *Canis iram* } R

quod alii alio, at idem significante carmine, ostendunt, dicentes:

*Dimidium sphaera, sphaeram, cum Principe Romæ,
Exigit à nobis Deus Omnipotentis Olympi.*

& respicientes

per { *dimidium sphaeræ* } C
 { *sphaeram* } ad lit. O
 { *Principem Romæ* } R

solo corde vero ad solidam non sufficiente religionem, verisimilius apparet per *mediam*

to, sibi unquam persuasum habebit, qui possit fieri, illos, quibus natalium nulla commendatio, nec altis inclytum titulis genus, ad summa nihilominus honoris, quid? Majestatis inquam cacumina evehi & elatos? de Agathocle aut Mario nihil ut verborum faciam, nihil ut dicam de temporibus interfecti Pertinacis: ut taceam Galerium Armentarium, Probum, Diocletianum, ut omittam Imperatorem nostrum Justinianum, qui instar cuchinillæ vilis in America vermiculi, ast pulcherrimum & summi pretii colorem purpureum commerciis Hispanorum communicantis, in tantum vili quamvis prognatus tugurio, assurrexit dignitatis apicem, ut merito nunc audiat, Imperator, Cæsar, Flavius, Alemannicus, Gothicus, &c. nequeo tamen silentio involvere, vobis id minimum placebit, imo in comoda vestra peccarem domni Barbitonfores, si longo sermone morer, quod Ludovicus Galliæ Rex ad Aurelienses legatum miserit, non Comitem, neque Principem, non Baronem, non personam aliquam illustrem, avorum aut præclaræ sapientiæ fulgentem radiis, sed notate, notate inquam, Barbitonforem: ita sedet in semine nonnunquam musca: ô fortuna

na viris invida fortibus, quam non æqua bonis præmia dividis! at qualis videtur tibi hæc opera vocis meæ? leonem interrogabat asinus: insignis respondit, sic, ut nisi nossem tuum animum & genus, simili fuisset in metu: caveant igitur sibi ex Rhetore Consules facti, semperque revocent in memoriam quales fuerint, quibus parentibus orti,

Willichis, Willichis nicht vergiß

Daß dein Vater ein Wagener ist:

ne alias vitæ discrimen experiantur æque, ac Legatus Barbitonfor, ab Aurelientibus pene occisus: Otto *de Jur. Publ. cap. 14.* Verum hic posset merito quæri, numne Barbitonfor Principis lateri hærens, eo ipso efficiatur nobilis? videtur id affirmandum, propterea quod Doctores indistincte tradant, omnes eos qui ad latus Principis hærent, ob id nobilitari: Brun-
nem. *ad l. un. C. de Præpos. labor.* Reyger. *thesaur. voc. nobilis. n. 9.* Jason. *in. l. 19. C. de testam. n. 1.* quare hanc regulam ad Barbitonfores quoque extendit Salmuth. *ad Panciroll. p. 1. tit. 44. in fin.* eamque in Medicis, Cubiculariis, Secretariis, omnibusque aliis ad latus lectis admittendam esse statuit Besold. *oper. pol. de Jur. ordin. civ. Diss. 2. n. 25.* at dubito valde, num le-

N 5

ges,

ges, ex quibus Interpretes hunc canonem probare gestiunt, sensum habeant talem, tamque latum: sunt autem hæc *l. 1. C. de Præpos. labor. l. 1. C. de Domest. l. ult. C. de. Excus. tut.*

Th. 40.

Quoniam testamenti factio actus est ex principiis juris naturæ descendens civilis & sollemnis, hinc requiritur ab Imperatore in §. 3. *f. de testam. ord.* ut peragatur *uno contextu*, id est, ut nullus actus alienus iutermisceatur, ita explicante Ulpiano in *l. 21. §. ult. ff. qui test. fac. poss.* actus autem alienus est negotium quod cum testamento nullam habet communionem, quod præter necessitatem suscipitur, vel quod dependet à consensu duorum, & non à testatoris solius declaratione, hoc est, ut idem Ulpianus inquit, quod ad testamentum non pertinet: talis actus intervenire non debet, aut alioqui non valebit testamentum: tanta enim est testamtorum sinceritas: vid §. 4. *f. de test. ordin.* unde tum consequitur testamentum quoque vitiari, si testator inter testandum barbitonsorem ad se accersiverit, sibi que antequam testamentum absolvat, barbam suam abradere jusserit, posteaque, eo scilicet intermixto, facto-
que,

que, ad testamenti completionem se iterum contulerit: neque obstat, quod illa quæ tangunt corpus testatoris, suntque actus naturæ celebrari queant in tempore, quo testamentum conditur: *l. 28. C. de test.* id enim obtinet in illis tantum actibus sine quibus ipsa sanitas testatoris periclitetur, siue, qui summe sunt necessarii, nec juxta naturam omitti vel differri possunt, quales e. g. sunt victus necessarii vel potionis oblatio, vel medicaminis datio vel impositio, superflui ponderis ex necessario naturæ usu hausti depositio: de hisce agit saltem textus, ad hosce casus etiam ob id restringendus, quod necessitas, quam pro fundamento habet, non patiatur legem: cum vero abrasio barbæ non sit actus necessarius, neque ea relicta periclitetur sanitas testatoris, nec possit dici ad testamentum pertinere, consequens est, ut in testamento pro actu alieno haberi, nec in eo celebrari debeat, nec possit: nec moror, quod quidam contendunt, permissum tamen esse in testamento inire contractus: scio enim id quidem dici, at non video probari: ut potius statuendum sit contrarium: ita sane volunt leges & rationes: debet enim testamentum fieri *uno contextu all. §. 3.*
actus

actus ad testamentum non pertinens non debet intermisceri: *d. l. 21. §. ult*: verba *contraxerunt & gesserunt* non pertinent ad testamentum. *l. 20. de U. S. testamentum* debet esse voluntatis *nostræ* sententia. *l. 1. ff. qui test. fac. poss.* & ita porro: vid *Fachin. 5. controuv. 32. Vigl. ad. §. 3. 7. de testam. Wissenb. Diss. 17. n. 11.* parum prodest dissentientibus, quod assignatio liberti fieri possit in testamento *l. 1. §. 3. ff. de assign. lib.* utpote cum hæc similis sit donationi mortis causa, quæ in testamento recte peragitur: *l. 11. ff. de testam. inoff.* quoniam legatis est exæquata: v. hon. Dn. Parens in *Admon. part. 6. §. 42.* unde nec adversatur *l. 26. ff. de pign. act.* loquitur enim de pignoris constitutione, quæ diversa est à pignoris contractu.

Th. 41.

Ad Logicam me delapsus video: neque enim tantum in sacris Pandectis, in Jure Civili, Historiis, Antiquitatibus, Ethica, Politica, Physica sed & in Logica locum sibi vindicat hæc nostra materia: quæro enim (1) num Barba sit qualitas an substantia? (2) utrum quantitas sit concreta sive continua num discreta, sive discontinua? Primum quod attinet, distinguendum est, aut enim barba consideratur

tur in se, separatim, quatenus est barba, aut conjunctim in & cum homine, sive respectu hominis: priori sensu erit substantia: posteriori qualitas: si enim substantia est res per se (quibus verbis integra substantiæ formalitas effertur) subsistens, sive, ut Philosophi ajunt, quæ habet essentiam vel existentiam, sequitur & barbam hoc sensu dicendam esse substantiam, in se scilicet consideratam, nam si respectus fiat ad hominem, quatenus hic vel barbatus est, vel imberbis, quin tum inducat qualitatem, nullatenus est dubitandum: cum nemo non sciat, id *qualitatem* dici, à quo res denominatur talis: Unde Claubergius in *Log. Contr. §. 39. habitus est modus, quo vestis, aut aliquid instar vestis corpori junctum est: ita vestitum, armatum, barbatum esse, dicuntur habitus, licet vestis, arma & barba sint substantiæ*: nec impedit, quod ad substantiam requiratur ut nulli rei creatæ inhæreat, neque ab alia dependeat, barba enim non inest homini, sed adest homini, estque homo respectu barbæ non subjectum inhæSIONIS, uti quidem paries intuitu alboris, sed est subjectum, juxta Logicos, denominationis, quemadmodum arbor nequit dici terræ inesse, ita nec magis inest barba homini, adeo ut barba qua

simplicem literam C. prout sæpius fieri solet, expresso, hacque cum sequenti nomine *Arfania* conjuncta, à nonnullis appellata est *Carfania*, id est, *Caja Arfania*: quemadmodum *Ultrajectensis* Provincia nomen sortita est à designatione quadam exercitus Romani verbis abbreviatis hisce: *V. TRIC. LEG. STAT. h. e. QUINTÆ TRICESIMÆ LEGIONIS STATIO.* quod imperiti linguæ latine, conjunctim disjungenda legentes, pronuntiabant *UTRICSTAT*, mediæ enim exese erant & negligebantur: Eberh. Schultes. *Syn. Geog. lib. 2. c. 1 p. m. 203.* & quamvis in Pandectis etiam Florentinis legatur *Carfania*, jubet tamen fides historica, ut pro *Carfania* legendum sit *Arfania*, sive *Afrania*. Val. Max. *lib. 8. c. 3. §. 2.* at nostrum non est cum maxime, ut in id penitus inquiramus, cum sufficiat ostendisse, illam ne quidem fuit aliquod habuisse barbæ: ita profecto statuendum, si illud verum est, quod sermone quotidiano circumfertur, scæminas ob hanc causam omnes esse imberbes, quod propter innatam loquacitatem, dicacitatem, garrulitatem, & continuum menti motum, nulli queant in mente crescere capilli: verum sicuti hæc ratio joci duntaxat gratia à quibusdam objicitur, cum,

cum si vera esset, & nescio quot inter viros imberbes forent latratores, ita videtur si physice argumentari gestimus, potius statuendum, Carfaniam istam propter suam loquentiam non imberbem fuisse, sed barbam habuisse promissam ac magnificam, cum calor internus, qui continuo menti motu excitatur, & quo pori dilatantur, principalis causa sit generationis pilorum, non aliter atque viros ob id ac propter fluentiam humiditatis in pectore, mulieres vero circ. alvū barbescere videmus: at menti etsi continuo, haud sufficientem producente calorem motu, nec potuit Carfania ob id solum barbata esse, quare, rejecta priori ratione ad quaestionem, *cur mulieres non barbescant?* cum Aristotele in Problematibus respondendum: *quia in eis est defectus caliditatis, ut etiam in aliquibus viris effæminatis, qui sunt imberbes, propter eandem causam, quia habent complexionem muliebrem.*

Tb. 43.

Præcipit sancta Synodus nemini deinceps ad credendum vim inferre: cui enim vult Deus miseretur, & quem vult indurat: c. de Judæis. dist. 45. quamvis enim majestati & jus circa sacra competat, tali tamen potestate non gaudet, ut civium conscien-

tias

tias vi queat ad fidem Christianam compellere, fides suaderi quidem potest, sed non imperari, injunxit Servator noster Apostolis suis, ut doctrinam fidei propagarent in lenitate Spiritus, *non enim accepistis spiritum servitutis rursum ad metum, sed accepistis Spiritum adoptionis, per quem clamamus; Abba; id est, Pater.* Paul. ad Roman. cap. 8. v. 15. H. Grot. de Jur. B. & P. lib. 2. c. 47. Schweling, Polit. n. 46. Ames. de Cas. Consc. lib. 4. cap. 3. n. 14. secus tamen se res habet cum causis externis, fidem non concernentibus, politicis, civilibus, indifferentibus, ad civium vitam, mores, statum, & bona spectantibus: quilibet quidem rerum suarum liberrimus dicitur arbiter, l. 21. C. Mandat. estque justum sua cuique committere l. 8. C. de Judeis. quin tamen Princeps vigore potestatis territorialis ac eminentis domini subditorum bona & personas certis terminis cohibere, illisque certam vivendi rationem, victus ac amictus modum præscribere possit, nullus, qui nec bliteus nec luteus est, dubitat: unde & viri, quos jusserit esse barbato, barbam alere obligati sunt, si imberbes, abraderet: quemadmodum Magdeburgenses ad Mandatum Archi-Episcopi Sigismundi fecisse jam supra th. 4. vidi-

vidimus: bene tamen agit Princeps, si ipsemet, licet civilibus legibus solutus, barbam, juxta legem populo præscriptam, vel submittat, vel deponat: nam Regis ad exemplum totus componitur orbis: adeo ut & multi id sponte sequantur, maxime apud Æthiopes, turpe existimantes, Regem esse imberbem, & domesticos barbatos: tantus enim horum in Regem est amor, ut non modo barbam sibi certatim evellant, Rege ea privato, verum etiam omnes eas corporis partes, quibus Rex caret, sibi præcendant: Albert. Bolognet. *de Leg. Jur. & æq. c. 1. n. 3.* idem faciunt ministri Regum in Japonia, & quidem cum pruritu adeo vehementi, ut, quo nulla in parte iis feliciores appareant, & morti sese subjiciant ultroneæ defuncto rege, seque id facturos ab initio spondeant, uti patet ex sequenti formula apud Caron. *Desc. Japon. p. 115.* *Gebiedende Heer, wve getrouwe onderdanen zyn veel, en vvat hebbe ick doch verdient, dese eere te genieten, dit lichaem, dat doch mynes Heeren is, schenck ick u vvederom, en belove, dat het niet langer leven sal, als het wve: vid. Becman. not. dign. lib. 6. c. 2. in fin.*

Th. 44.

Justinianum certas quasdam collegisse causas, propter quas liberi à parentibus suis exheredari possunt, neque ullam aliam præter illas admittendam esse, constat clare ex ipso, in quo causæ illæ commemoratæ sunt, textu, scilicet ex *Nov. 115. C. 3.* & licet non omnes casus legibus possint comprehendi, licet etiam idem ibi jus statui debeat, ubi adest eadem ratio, adeoque justum videatur, ut ob causas æque graves vel graviores exheredandi potestatem parentes habeant: *Homborg. lib. 2. Præl. Acad. tit. 13. §. 4.* perdunt tamen rationes istæ suum officium in casu quo de contraria Legislatoris voluntate expresse constat: arg. *l. 137. §. 2. de V. O.* talem autem extare in allegata Novella est adeo certū, quam quod certissimum, dicit enim expressis verbis: *ut præter ipsas nulli liceat ex alia lege ingratitudinis causas opponere, nisi quæ in hujus constitutionis serie continentur*: & tum: *causas autem justas ingratitudinis has esse decernimus*: *hon. Dn. Parens de Jur. Fil. Membr. 5. & Lib. 2. aph. 106. Philipp. us. Pract. lib. 2. tit. 13. ecl. 57.* quæro igitur, num filius, qui patri suo expilavit barbam, ob id etiam exheredari possit? altum quidem

est de intervulsa barba in allegata Novella silentium: haud feret tamen impune, quisquis patrem suum ita violaverit: si enim qui parentibus manus intulit, aut gravem & inhonestam injuriam ingessit, recte exheredari potest, ut statuitur in *all. Nov. c. 3. §. 1. & 2.* ergo potest multo magis ille ab hereditate excludi, qui patri suo barbam expilare ausus fuit, utpote cum per istam violationem committat duplicem exheredationis causam, tum quod manus inferat suo patri, tum quod injuriam ingerat gravem & inhonestam: unde nec dubitandum quin vassallus, si domini barbam invaserit, feloniam quoque committat, consequenter & feudo recte privari queat: si enim propter actionem famosam contra dominum institutam, si propter verba injuriosa in dominum evomita, imo si propter solam admenationem feloniam reus evadit, ergo multo magis, si domini barbæ violentas manus intulerit: ergo erit & idem statuendum de liberto patroni sui barbam lædente: in tantum, ut si à tali crimine se non temperaverit, patronus eum tanquam ingratum per ingrati actionem de qua in *l. 3. C. de lib. & eor. lib.* in servitutem habeat revocandi potest.

ita-

statem. v. quæ dixi de *Jur. Sanct. Cap. 1. th. 5. §. 2.*

Th. 45.

Eremitæ cuidam, *qualem cultum exigeret Deus*, interroganti, Oraculum respondisse fertur:

Da mediam lunam, solem, simul & canis iram.
per *mediam lunam* intelligens literam C.
per *solem* O. per *canis iram* R. quam canes incitati hirriendo videntur exprimere, juxta illud Persii: *sonat heic de nare canina litera*: quibus literis conjunctis oraculum indicare voluit, ad cultum divinum COR hominis, quo Deum veneretur toto, requiri: sequenti id notante schemate:

Da { *mediam lunam* } C
 { *Solem* } O
 { *Canis iram* } R

quod alii alio, at idem significante carmine, ostendunt, dicentes:

*Dimidium sphaera, sphaeram, cum Principe Romæ,
Exigit à nobis Deus Omnipotentis Olympi.*

& respicientes

per { *dimidium sphaeræ* } C
 { *sphaeram* } ad lit. O
 { *Principem Romæ* } R

solo corde vero ad solidam non sufficiente religionem, verisimilius apparet per *me-*

diam lunam, solem, & canis iram non respici saltem ad verbum istud, *Cor*, sed eo ipso ostendi verum cultum divinum consistere in *media luna* i. e. in *corde*, in *sole*, i. e. *ore*, & *canis ira*, i. e. *re*: neque enim sufficit stupendam Dei majestatem solo corde venerari, nisi verbis simul & re ipsa animi nostri inclinationem, internumque pietatis calorem palam ostendamus, atque adeo omnes nostras cogitationes & omnes nostros actus in Dei Optimi Maximi honorem dirigamus, atque ejusmodi in operibus nostris, præcipue in precibus ad Deum fundendis & signa, & motus, & gestus edamus, ex quibus nihil aliud colligi potest, nisi contriti animi devotio sincera, submissa, vereq; religiosa: quisnam enim ille esset cultus, quænam reverentia, quæ religio, si quis inter adorandum sibilare, ridere, saltare, mox ad negotia profana, ad curas domesticas, mox iterum ad Deum reverti vellet? si quis in Ecclesiis & templis confabulari, funestis linguæ aculeis proximum suum infeste consulnere, aut chartis lusoriis tempus istud Deo dicatum conterere anhelaret? religio foret ad scholam Quasiticam ableganda, quemadmodum in sua Wurmatia jocosè (at ridendo dicere

cere verum quid vetat) ostendit Auctor anonymus: posses tales quasi devotos remittere ad inscriptionem, quæ Lubecæ in valvis der Rüsser Capelle (vulgo Plauder Capelle) facta est in tres ibi ap-pictas personas, & tres diabolos hisce verbis:

Lüg, Düvel, Lüg

Hieran sollen all de jenige marcken

De all tydt gahn pludern in de Karcken.

vid. Berckem. Cur. Antiq. p. 1. pag. 287. Sane si nos homines Regum Principumque anabathra salutaturi in eo toti sumus, quo debita cum reverentia nos geramus satis submisse & devote, quanto magis id decet nos facere, ubi res nobis est cum eo, qui, ut Apuleji verba mea faciam, est *magnorum potior, & majorum summus, & summorum maximus & maximorum regnator Deus*: optime igitur refert Amesijs in libro *de Casib. Consc. 4. c. 18.* ad conscientiaë quæstiones an in oratione sit aliqua ratio gestus corporis habenda? tutissimus ibit submissus Dei cultor, si cum Davide dicat: *venite, incurvamus nos & procumbamus, flectamus genua coram Jehova, qui fecit nos Ps. 95. v. 6.* pone rationem hominis sibi relictam ejus necessitatem demonstrare haud posse vid.

Dn. Thomas. *Instit. Jur. Div. lib. 2. c. 1.* officium tamen erit orantis, quem vel ipsa natura ad gestus, etiam inscium, quandoque movet, ut semper observet illud Pauli 1. Cor. 6. v. 20. *Glorificate Deum in corpore vestro, & in spiritu vestro.* Ipso humani generis Redemptore Domino nostro Jesu Christo Patrem suum cœlestem haud aliter adorante, tum elevatis oculis, tum flexo corpore, tum incurvato poplite, tum erectis manibus: hinc Hieronymus Vida Cremonensis Poëta *lib. 2. Christin.*

*Ergo iterum atq; iterum Genitorem affatus & ambas
Ad cœlum tendens palmas hac voce rogabat.*

imo ipsum verbum *adorare* nihil notat aliud, nisi certum aliquem gestum in invocationibus adhibendum: sicuti enim nos hodie per alternas digitorum vicissitudines Deum obtestari solemus, ita erat olim in usu ut in adorando dextram ad-moverent ori, priore digito in erectum pollicem flexo: vid. Job. 31. v. 27. *osculatum est os meum, & manus mea:* hinc dictum *adorare*, quasi ad ora movere: ita sane Lipsius *elect. 2. c. 26.* Joann. à Wower. *ad Minuc. pag. 3.* Comment. *ad 3. Aeneid. v. 437.* sed refutati à Desider. Herald. *ad Minuc. pag. 5.* Math. Brouër de
Nie-

Niedeck in *Diss. de adorat. popul. cap. 1. in pr.* hinc Græcum προσκυνεῖν dicitur compositum ex voce κύων, canis, quia adorantes se canum instar ad pedes prosternebant, vel ex verbo κύειν, osculari, quia terram sæpe mento, sæpe labris contingebant: Dn. Outhoff. in *Comment. ad libr. Ruth. p. 2. v. 8-16. p. 379.* at hisce obsoletis recepti sunt hodie inter Christianos illi solum gestus, qui cum profunda animi demissione, ac cum reverentia Divinæ Majestati debita convenire putantur, quales sunt e. g. capitis detectio, genuflexio, corporis incurvatio, aut erectio, sessio enim per se non est gestus orandi: Ames. *l. c. n. 6.* vid. Gothofred. *ad l. 15. §. 7. ff. de injur.* de Genuflexione merentur legi verba Basilii Magni *cap. 27. de Spir. sanct.* dicentis: Cum genua flectimus: & rursus corpore erigimus, ipsa re monstramus, nos peccatis lapsos esse, & Creatoris misericordia rursus in cælum evocari: hinc Paulus *ad. Ephes. 3. v. 14.* hujus rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi. Plin *lib. 11. c. 45.* hominis genibus & quædam religio inest: Possem hic variorum Gentium ritus in medium proferre, possem singulares diversosque ab iis in precibus adhibitos illustrare gestus, sed quia

id jam abunde præstiterunt Hadrianus Junius notante Dn. Outhoffio *all. Jac. Math. Brouerus à Niedeck*, alique, hinc erit consultius huic negotio supersedere, quam multa de charta in papyrum mittere: illud tamen à multis quidem prætermisum, at scopo nostro inserviens, silentio involvere nequeo, quod scilicet olim in usu fuerit, ut gestus ergo inter adorandum continue palparent barbam, eamque aliquando per alternos digitorum mæandros demissam haberent: constat id inter alia clare ex effigie Imperatoris Heraclii in magno nummo apud Oudaen *de Potent. Roman. pag. 508.* neque difficile est colligere, quare id fecerint, cogitando, barbam semper fuisse symbolum & constantiæ & reverentiæ æque Judæis ac Græcis & Romanis: vid. Bonifac. *Ludicr. Hist. lib. 12. cap. 21.* verisimile ut proinde sit eos in signum profundæ venerationis erga Deum & animi sinceritatis eam in adorationibus tetigisse: unde Medea ad Ægeum apud Eurip. *obsecrote per hanc barbam, genuaque, miserare infelicem, miserare ejectam ac desertam.* Turcas eundem adhuc morem servare testatur Cornelis de Bruyn *in Itiner. pag. 99.* hisce verbis *Wanneer de Tūrcken alle hun-*

ne rekiets , of aardkùssingen gedaan hebben , eindigen zy hun gebeden , die nooit veel langer als een half uur duuren , met zich by den baard te vatten.

Th. 46.

Sæpius ego in collegiis , quæ ad Antiquitates Romanas , & mundiales historicos nonnunquam apparui , filiis meis (ita Studiosos institutioni meæ concreditos apello , juxta l. i. C. de excus. artif.) ad unguem demonstravi , fabulas istas , quæ de Diis Deabusque Gentilium memoriæ proditæ sunt , sensum sæpe habere mysticum , sæpe politicum , sæpe physicum , neque Romanorum majores adeo stolidos fuisse , adeo plumbeos ac crassos , ut ea omnia quæ sub Deorum nomine passim tradiderunt , pro Diis habuissent : qui enim potuissent , cui vel parum aceti in pectore est , sibi quisquam tales tamque absurdas , tam irrationabiles , Deorum naturæ plane & prorsus contrarias formare ideas , Deos dari strabones , filos , flaccos frontones , capitones , zopyros , hipponaces , ipsumque Deorum Deum atque omnium primum nec Dei nec hominis ordinatam speciem habere , sed monstrum esse ingens , horrendum , informe : Janum puto : Janum , bifrontem illum atque quadri-

drifrontem Deum: cujus vel solius contemplatione mentis nostræ aciem abducere cogimur à consuetudine oculorum: præstiterunt id hætenus multi, optimis argumentis & rationibus demonstrantes, quidnam per Janum modo bifrontem, modo quadrifrontem intelligi debeat: restat tamen aliquod adhuc addendum: nimirum, ut inquiramus, quare Jani bifrontis altera facies barbata existat, altera vero imberbis, altera pilis horrida, altera plane glabra: ita enim referunt eum antiqui lapides, marmora, nummi, & quot quot supersunt monumenta: sunt nonnulli, qui in Jano bifronte Noachum credunt adumbratum, quia & ille instar Jani bifrons existit, eo quod aspexerit utrumque mundum, tam ante quam post diluvium: Jacob. Ouzel. *ad Minuc. Fel. Octav. pag. iiii.* unde Bapt. Mantuan. in Poen.

qua de gente vel unde

Venerit, hoc nostro nondum cognoscitur ævo,

Propterea super hic aliquid memorabile fandum,

Janus hic, ut perhibent, clara de stirpe Gigantum

Maximus ille fuit Noë, qui sæcula Pyrrha

Dencalioncos fluctus præcessit, & undas

Ogygias.

Verum non arridet hæc sententia Gurtlero in libr. 2. de Orig. Mund. cap. 18. §. ii. nec placet illa mihi: quamvis enim lubens

bens concedam, Romanos sacrae quoque historiae scientiam quandam habuisse, non video tamen, qui aliqua possit affinitas cum fundamento ostendi Noënum inter & Janum: estque nimis longe petatum ab utroque tempore argumentum, idem enim & conjugii ejus, filiis quoque & nuptibus contigit; imo si Noachum designat Janus, cur igitur pingitur partim barbatus, partim imberbis? cur aliquando quadrifrons? quomodo conveniunt hæc cum Noëmo? quænam similitudo? vicinitas? putaresne serio per faciem barbatam respici ad mundum priorem, per imberbem ad posteriorem eumque novum, quasi noviter creatum, & instar infantis recenter nati glabrum & purum: at nihil gerit hæc hirundo in ore: neque majoris est momenti illorum conjectura, qui Janum putant symbolum esse Japheti Nohæ filii, prout ita inter alios statuit Joannes Goropius Becanus in *lib. 4. Orig. Ant.* vid. Rosin. *antiqu. Rom. lib. 2. cap. 3.* nihil enim de Japheto constat memoriæ proditum, quod specialem aliquam cum Jano convenientiam habet: novi quidem Japheto in divisione orbis obvenisse Europam & magnam partem Asiæ, Sulpic. Sever. *lib. 1. Sacr. hist. cap. 6.* & *ibi Comment. Rupert. ad. Besold. synopsis. cap. 11.*

cap. 1. at quis Mathematicus depingeret in pulvere harum terrarum notas inesse in Jano barbato & imberbi? non video: illud potius speciem habet, si quis dixerit, per Janum bifrontem respici ad antiquissimum Italiæ Regem genere Græcum ex Perrhæbia in Italiam profectum, & Jonem i.e. Jovanem dictū. Horn. *ad Sulp.* pag. 20. eumque barbatum & imberbem, eo quod Italos ferarum instar barbatos, i. e. rudes, incultos, & agrestes, ad politum vitæ genus; cultus bonosque mores reduxerit: Pomey *Panth. Myth.* pag. 128. *Temple Staat. Tract. part. 2. pag. 417. & seqq.* vel quod Saturnum à Jove pulsum & folio exturbatum in societatem regni receperit: Virgil. 8. *Æneid.* 357. ita ut tum facies imberbis notet ipsum regem Janum, barbata vero Saturnum, utpote quem barbigerum omnia referunt simulacra. Oudaen. *de Potent. Rom.* pag. 243. Virgil. 7. *Æneid.* v. 180. Sed nec placeat hæc illis conjectura, qui Janum bifrontem ad Romulum referunt, atque Remum; aut ad Romulum & Titum Tatium; bellissime: modo in his aliquid posset ostendi, ob quod altera facies barbata apparet, altera imberbis: quare nec priori subscribere possum opinioni, est enim

enim & illa nimis conjectatoria, generalis, impropria, incerta & liberalis nec fundamentum habens nec rationem: omnibus hisce igitur semotis statuendum puto, Janum barbatus & imberbem simulacrum esse Solis atque Lunæ, totiusque, quem Deum credidere, Mundi: nam quemadmodum olim Saxones Solem coluerunt sub statua alicujus Crodonis, ita idem fecerunt Romani non solum in Jove, Apolline, utroque barbato & imberbi, Saturno, aliisque statuis, verum etiam speciatim in nostro Jano: qui ob id peculiari cognomento *Pater* dictus, & primus omnium Deorum habitus est: hinc Septimius antiquus Poëta:

Jane pater, Jane tuens, dive, biceps, biformis,

O cate rerum Sator, ô principium Deorum,

Stridula cui limina, cui cardinei tumultus,

Cui referata mugiunt aurea claustra mundi.

audit Jupiter quidem *Deorum Pater atque hominum Rex*: æqualis tamen ei non modo Janus, verum sæpe etiam prior eo, inque sacrificiis ante eum invocatus, ut dicendum, à *Jano principium*: Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 4. c. 17. de quo inter alios Martialis lib. 8. epigr. 8.*

Principium des Jane, licet velocibus annis

Et revoces vultu secula longa tibi

Te primum pia thura rogent, te vota saluent,

Purpura te felix, te colat omnis honos

Ci.

Cicero de Nat. Deor. lib. 2. c. 67. *Cumque in omnibus rebus vim haberent maximam prima & extrema, principem in sacrificando Janum esse voluerunt: debebatur id Naturæ seu Tempori, hoc enim referebat, & hinc biceps, cum tempus veteris anni sit finis, & novi principium, labitur id de uno in alterum annum cohæret tamen sibi, hinc duæ Jani frontes, at uni cervici impositæ: quorsum illud Ovidii:*

Janæ biceps, anni tacite labentis imago,

Solus de superis, qui tua terga vides.

habuitque apud Phænices ea de re speciem draconis in orbem redacti, at propriam deforantis caudam, quod tempus ex se alatur, & in se revolvatur. Macrobi. 1. Saturn. 9. Gûrtler. Orig. Mund. lib. 2. cap. 5. §. 5. tenet hinc manu clavem dicitur Claviger, tanquam anni Janitor singulorumque mensium, ac vocatur primus anni mensis de ipsius nomine Januarius aræ sunt illi duodecim, totidem menses, quibus annus absolvitur, notantes; digitos habet ita inflexos, ita figuratos, ut juxta rationem computandi per digitos, totius anni dimensionem contineant: Plin. lib. 34. nat. hist. 7. Præterea, inquit, Janus Geminus à Numa Rege dicatus, qui pacis bellicque argumento colitur, digitis ita figuratus

ratis, ut trecentorum quinquaginta quinque dierum nota, per significationem anni, temporis & ævi se Deum indicaret. Hinc dicitur etiam *Ganus*, quasi *Eanus*, ab *eundo*, vel *Cimbrico gaen*, quia tempus nunquam quiescit: Cruq. *ad. Horat. 2. ecl. 6. & Diespiter*, quasi *dierum pater*. Cruq. *all. l.* hinc conspicitur quandoque quadrifrons, ut ostendat quatuor anni ætates, & quatuor, quas Sol radiis suis illustrat, mundi partes: biceps vero, quia Sol utramque domum (ita loquitur Seneca in *Hercul. act. 1. v. 2.*) i. e. orientem & occidentem respicit. Macrobius, *lib. 1. cap. 9. quasi utriusque januæ cælestis potentem, qui exoriens aperiat diem, occidens claudat.* Facie barbata solem significante orientem, ejusque radios, imberba vero occidentem: nisi per partem barbatam malis intelligere Solem duntaxat ut Solem, per imberbem vero lunam, utpote cum & hæc appelletur Jana, Oudaen. *Roomsch. Mog. pag. 244.* & ob id in facie imberbi adumbrata, quia luna tanquam corpus opacum propria luce & radiis, adeoque omni barba caret, cum è contrario Sol propter radios suos barbatus appareat, nam eodem sensu & aër, nubes, & arbores dicuntur habere barbam, uti in illo

Ovidii: *barba gravis nimbis*: & quis non videt inter caput hominis, ejusque barbam, & solem ejusque radios quandam similitudinem? quemadmodum enim in macrocosmo sol omnia illustrat, & inter signa cœlestia capitis instar emicat, ita est in microcosmo caput hominis cæterorum membrorum sol, illustrans totum corpus: unde Paulus in *l. 44. ff. de relig.* *mibi autem videtur illum religiosum esse, ubi quod est principale, conditum est, id est, caput, cujus imago sit, inde cognoscimur.* Uti radii magnam soli conciliant majestatem, ita tribuit barba ingentem viro auctoritatem gravitatemque, imo & majestatem juxta Barbatium in *libr. de Majest. Barb.* sicuti solis radii sunt acuti, penetrantes, subtiles, innumerabiles, ita insunt eadem qualitates & barbæ, ejusque pilis: quapropter Jani nostri barba quadantenus in acutum desinit, & cuspidem quandam in extremo habere videtur, persubtiles enim sunt solis radii, estque Apollo hac de re ἐκκεῖλος, i. e. *sagittarius*, ab Homero dictus, quia Sol, quem repræsentat Apollo, radios suos ut sagittas instar sagittarii jaculatur in terras: & cui non suboritur hic suspicio, Philosophos eandem ob causam non modo gravem promissam

missamque, verum simul etiam cuspidatam cacuminatamque barbam habuisse, talem habet inter alios Callisthenes Aristotelis socius, comes Alexandri Magni, & præceptor Lyfimachi in marmore apud Urfinum XLI. vocatur ejusmodi barba *hircorum barba*, sive *barba hircina*: Cuper. *apoth. Homer. pag. 167. & seq.* propterea quod speciem habeat barbæ hircorum, vel quod barba hircina symbolum referat virtutum solis, ejusque radiorum: est enim hircus animal maxime libidinosum, flagranti salacitate exæstuans, de cujus natura Plinius Secundus: *hirci si casu aliquos coeuntes vident, adeo indignantur, ut in eos impetum faciant*: Horatius: *libidinosus immolabitur caper*. Soletq; certis temporibus ἀποβλέπειν πρὸς τὴν ἀνατολήν. Bochart. *Hieroz. p. 1. lib. 2. c. 54. n. 50.* unde & Mendesii hircum coluerunt pro sole, haud alia incitati ratione: Clemente Alexandrino teste *Admon. ad Gent.* Μενδήσιοι σέβουσι τὸν τράγον. Ouzel. *ad Minuc. pag. 167. & seq.* barba igitur, & speciatim hircina barba confirmat pulchre quam Janum inter & solem convenientia posuimus: quæris si biceps ille barbatus ac imberbis Janus solem repræsentat aut mundum, quid igitur causæ, quod Numa

Pompilius illius templum pacis tempore claudi, at belli, aperiri voluerit? putant nonnulli id factum esse in recordationem prodigiosi istius auxilii, quo, Romulo contra Sabinos pugnante, & jam fere defuncto, horum exercitus aqua calida ex eodem loco erumpente fugatus est: quasi templi aperitio esset tum assistentiæ divinæ imploratio, tum ad fortiter pugnandum exhortatio, & in extremo etiam anticulo non abjiciendum esse animum, admonitio: speciosè satis: accommodatius autem est nostro themati hocce Servii *ad Virgil. 7. Æn. 610. alii Janum mundum accipiunt, cujus caule ideo in pace clausus est, quod mundus undique clausus est, belli tempore aperiuntur ad auxilium petendum ut pateant*: Nec contemnenda, (quasi Janus apertus notetur facie barbata, i. e. tempus belli, & clausus, imberbi, i. e. pacis tempus) sequens expositio Al. ab Alexand. lib. 1. *gen. dier. 14. dicentis: apertus, ut omnia hostilia esse, & cuncta bello ardere, velut contra hostes profecto Deo: clausus vero, tranquilla pace vigere, & ab armorum strepitu procul esse designare. Janus igitur apertus & clausus (quem Peruanî Pachacamac Hispani Animador del mundo vocant: Temple. Staat. Tract. p. 2. pag.*

pag. 491.) isque barbatus & imberbis notat totius mundi statum & omne tempus, utrumque scilicet & Pacis & Belli, illo existente, dicebatur *Clausius* & *Clusius*, hoc *Patulcius*: Ovid. lib. 1. *Fast.*

Nomina ridebis: modo namque Patulcius idem

Et modo sacrificio Clausius ore vocor.

Patulcius potest comparari cum Marte Gradivo Clusius cum Marte Quirino, ille cum facie barbata, hic cum imberbi: quis enim ignorat Solem & in Marte adumbratum? Dn. Cuper. in *Harpocr.* pag. 14. Oudhoff. *comm. in libr. Ruth.* pag. 154. vocatur hinc Lucetius & Segomo in lapide prope Moguntium: vid. *Not. ad. Martin. Opit. Lob des Kriges Gottes.* v. 838.

Th. 47.

Divum Pater atque hominum Rex vocatur *Jupiter*: quasi *Juvans Pater*, ex verbo *juvare* & voce *pater*, juxta illud Virgilii 9. *Æn.* 127. *his Jupiter ipse, auxilium solitum eripuit.* Cicer. 2. *de nat. deor.* 64. *Sed ipse Jupiter, i. e. juvans pater, quem conversis casibus apellamus à juvando Jovem.* A. Gell. lib. 5. *noct. att.* 12. *Jovem Latini veteres à juvando appellavere, eundemque alio vocabulo juncto Patrem dixerunt.* Communis equidem eademque notissima expositio, at naturæ illius, qui variis mundum

dum temperat horis, re bene ponderata, haud admodum conveniens, vel solo Lactantio iudice de Fals. Rel. lib. i. cap. II. & Jupiter quasi juvans pater dicitur, quod nomen in Deum minime congruit, quia juvare hominis est, opis aliquid conferentis in eum qui sit alienus & exigui beneficii, nemo sic Deum precatur, ut se adjuvet, sed ut servet, ut vitam salutemque tribuat, quod multo plus ac majus est, quam juvare: & quoniam de Patre loquimur, nullus pater dicitur filios juvare, cum eos generat, aut educat: illud enim levis est, quam ut eo verbo magnitudo paterni beneficii exprimatur: quanto id magis inconvenientius est Deo, qui verus est Pater, per quem sumus, & cujus toti sumus, à quo fingimur, animamur, illuminamur: qui nobis vitam impertit, salutem tribuit, victum multiplicem subministrat: non intelligit beneficia divina, qui se juvari tantummodo à Deo putat. Interim videtur verisimile, illam inter rusticos operarios salutandi formulam God. help. u. inde suam habere originem: convenientius igitur erit, si dixeris, vocabulum istud Jupiter compositum ex particula *ju* & nomine *pater*, ut eo denotetur Jovem esse magnum patrem, auget enim particula *ju*, & notat magnum aliquod: ita juglans est magna

gna glans, κάρυον βασιλικόν, *nux basilica*, five regia: Macrobi. lib. 3. Saturn. 18. ita *jugula* est magna stella: Festus: *Jugula stella Orion*, quod amplior sit ceteris, quasi *nux juglandis*: ita *jugulum* quasi magna gula: Joan. Pincier. Ot. Marp. lib. 2. cap. 25. ita *judex*, quasi magna dicens: quidni & illud *Westphalicum Juvercken*? virgo: quasi *ju vercken*, i.e. magnus porcus: sed vose elegantissimi juvenes nostis:

Qui negat esse homines annuit esse deas.

nec mirum quod particula *ju* talem vim apud Romanos habuerit, cū τὸ εἶς eandem obtinuerit apud Græcos, uti constat ex nominibus *bulimia*, magna fames, *bubrosis* magna voracitas, *bunebros*, magnus hinnulus, *bupes*, magnus puer: *bucephalus*, magnum caput, *bulapathum*, Großes Lendenkraut. hinc hodierna, *buba*, busebelder, *budeman*, *buleback*, *budemeier*, Ein grosser Mener / five Ein Haus-Mener: Galli: *Maire du palais*: Gryph. de Weichb. Sax. cap. 8. n. 13. Bonifac. Ludicr. Hist. lib. 17. c. 7. Jupiter igitur est *magnus pater*, quia est Divum pater atque hominum rex Phædr. 1. fab. 3. *Pater Deorum risit*. Plaut. prob. in amph. *quis benefactis meus pater Deum regnator, architectus omnibus*: Ennius apud Ciceronem 2. de nat. deor. 4.

patrem divumque hominumque : quidni
 eum ob id etiam barbatum fuisse dixe-
 ris? in Pantheo habuit sane prolixam: uti
 constat ex ejus effigie: vid. Laurent. Be-
 ger. *Thes. Elect. Brand. p. 3. de Jov. Cap. p. 219.*
 talem refert eum quod Augustæ Vindeli-
 corum ad portam D. Jacobi extat monu-
 mentum, quod exhibet Marcus Velferus
 in *Rer. Aug. Vind. pag. 106.* consentit Ci-
 cero de *Nat. Deor. lib. 1. isto modo dicere li-
 cebit Jovem semper barbatum: & tum: Ju-
 piter barbatus*: Lucianus de *Sacrif.* οἱ δὲ ἐκ
 οἷδ' ὅπῃ ἰδόντες ἀναπλάσσοι γενειήτην μὲν τὸν δια. Ne-
 que ostat quod Pausanias in Eliacis eum
 prædicet imberbem: ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλος Ζεὺς ἐκ ἔχων
 πωγένηιον. nec quod in quodam Panfarum
 familiæ denario apud Fulvium Ursinum
 de *Famil. Roman.* appareat imberbis, cum
 inscriptione: JOVIS. AXUR. C. VIBIUS.
 C. F. C. ubi *Axur* idem notat quod *Ju-
 piter Anxurus*, i. e. *imberbis*, ἀνεσ ξηραὶς, *sine
 novacula*, Serv. ad *Virg. 7. Æn. 799.*

Queis Jupiter Anxurus arvis præsidet.

vel ab ἀναξηράω. seu ἀναξύω, quod abradere,
 levigare, expolire significat. Cruq. ad Ho-
 rat. 1. Sat. 5. vers.

atque subimus

Impositum saxis late candentibus Anxur.
 conf Martial. lib 5. epigr. 1.

Sive

Sive salutaris candidus Anxur aquis.

licet alii illud epitheton malint deducere à civitate *Anxur*, postea *Terracina* dicta, utpote cum Jupiter in hac templum habuerint. Oudaen. *Roomsch. Mogen. pag. 258.* hæc, inquam, non obstant: sciendum enim est, Jovem ut plurimum quidem barbatus fuisse, at non semper, neque ubique: *quid ipse Jupiter vester*, inquit Minucius Felix in Octavio, *modo imberbis statuitur, modo barbatus locatur*: at cur tam varie? merito quis quærit: ratio in promptu est: & quidem duplex: tum quod Jupiter imberbis modo prima hujus mundi initia, modo etiam ipsius urbis Romæ primæ tempora & incunabula notet: Juvenalis: & *Jove nondum Barbato*: ob hanc causam *Ζεύς* vocatus, ἀπὸ τῆς ζῆς, i. e. *vita*: Serv. 1. *Æn.* 392. verb. *aures vitales carpis*. tum quod Romani per Jovem Barbatum & imberbem respexerint ad Cæsarem Augustum, ejusque imperium: utpote cum Augustum non modo ut Jovem salutaverint, verum etiam divisum cum Jove imperium habere scripserint: unde Horat, 1. *od.* 12. *tu secundo Cæsare regnes*: & *od.* 10. *Te canam magni Jovis*, i. e. Augusti, *nuncium*: ubi per Mercurium, ad quem ode ista est data, credo intelligi

Mecœnatem : confirmat idem auctor
Consolationis ad Liviam :

Nata quod es alte, quod fatibus aucta duobus,

Quodque etiam magno consociata Jovi

ut facile sit colligere, quare Jupiter nonnunquam imberbis locatus sit: scilicet, cum sub initium Monarchiæ recenter stabilitæ, ipsius Reipublicæ ab Augusto occupatæ facies adhuc dum juvenilis, i. e. levis, fragilis, & periculosa videbatur, in tantum ut Augustus ad mores populi pristinæ libertatis adhuc bene memoris sese componere, in multis simulare, & lege licet Regia lata, qua omnem ei & in eum potestatem populus contulerat, causas nihilominus in Senatum per candidatos suos deferre debuerit, tum sane erat Jupiter nondum barbatus, tum sua in populum fulmina nondum mittebat Augustus, tum erat tollerabilis imperii machina, tum obtinebat illud Ovidii 3. Fast.

Jupiter est juvenis, juveniles aspice vultus,

Aspice, deinde manu fulmina nulla tenet.

Fulmina post ausos cælum affectare gigantes

Sumpta Jovi: primo tempore inermis erat.

& quamvis Augustus nonnunquam dicatur fulminare, ipsique à poëtis fulmina adscribantur, illud tamen vel ex singulari puta adulatione dictum, vel de certo supplicii genere uni alterive imposito in-

intellige, minime vero de ipso Populo Romano, aut universo imperio, hujus enim intuitu erat Augustus adhuc Jupiter imberbis, nec fulmina, vibrabat ulla: & ita cape Ovidium, dum inquit,

Parce precor; fulmenque tuum fera tela reconde

Heu nimium misero cognita tela mihi.

vid. Ill. Cuper. in explicat. Gemm. August. post. Apoth. Homer. pag. 205. interim nec ille errabit à vero, qui Romanos dixerit sub specie imberbis Jovis Imperatoribus suis bene precatos fuisse, iisque quamcunque felicitatem, ac omnium ex voto constitutarum rerum incrementa optasse, quo nimirum non ipse solum Imperator, verum universa etiam Respublica vegeti juvenis instar in dies accrescat, semper virescat, ac floreat: saltem non abhorret à tali conjectura ille in Valerianum nummus cum inscriptione: JOVI CRESCENTI. item in Domitianum: JOVI JUVENI. nam sunt & hi Joves dicti, aliique post Augustum Imperatores, vel solo Caligula teste apud Sueton. in Calig. cap. 22.

Th. 48.

A Jove ad Apollinem, à barbato ad imberbem intonsumque juvenem me delapsus video: communis enim Mythologorum

gorum est traditio, Apollinem juvenili facie apud plurimas gentes ac plane imberbem fuisse, idque probant multorum auctoritatibus: ita sane Callimachus in Hymno:

Αἰεὶ καλὸς, καὶ αἰεὶ νέος, ὅποτε φοῖβε
Θηλείαις ἔδ' ὅσσον ἐπὶ χνόῳ ἦλθε παρθαῖς.

vocatur ob hanc causam ab Homero ἀρσ-
κόμης, ab Horatio *intonsus* lib. 1. *od.* 21. hinc
Hieron. Vida. in *Scacc. lud.* p. 351. Tum *Phæ-
bum* vocat *intonsum*. Senec. in *Agamemni.*
v. 312 *Tibi virgineas laurum quatiens de mo-
re comas*. Lactant. lib. 2. *Apollo imberbis*:
Minuc. Fel. *octav.* p. 23. *Apollo tot ætatibus
levis Æsculapius bene barbatus, etsi semper
adolescentis Apollinis filius; & ubi Joan. à
Wower, Elmenhorst. Ouzel hinc Pomey
in Panth. Mijth. Quis vero imberis ille in-
tonsusque juvenis*: Arnob. *adv. gent.* lib. 6.
*Æsculapius Apolline procreatus patre levi &
glabro, simillimoque impuberi*: hinc etiam
πολιὸς à Thebanis dictus, ἀπὸ τῆς πολις, quod
pulchrum & album Hesychio auctore no-
tat Cruq. *ad. Horat.* 1. *od.* 23. non obstan-
te, quod Lucianus in libro, quem de Dea
Syria conscripsit, Syros eum barbatus
coluisse referat, hæc enim erat Assyrio-
rum consuetudo, ut omnes Solis effectus
atque virtutes ad simulacri barbati spe-
ciem

ciem referrent: & quis nescit Apollinem symbolum fuisse Solis? vidimusque jam supra, ubi de Jano nobis sermo erat, Solis radios inter & barbam hominis placidam esse convenientiam, ut nec mirum, quod Assyrii eum barbatum fecerint, alii contra imberbem, *quod ex eo natum*, inquit Ouzelius *ad pag. 22. Min. Fel. quia sol nullo vel tempore, vel labore, consenescit. vel, quod, juxta Isidorum, quotidie oriatur, & nova luce nascatur*: cur autem non nunquam puer appareat, modo iterum juvenis, modo vero senex, id poterit quilibet ex eo facile conjecturare, quod Apollinem cum Sole comparaverimus: audiamus hac de re Ampliis. Cuperum, cujus verba in Harpocr. sic habent: *Quo figmento ridentur tempus matutinum, meridiem, & vesperam designare, quibus Solis vis & potestas valde mutatur.*

Th. 49.

Juramentum litis decisorium quod pars parti directo litis decidendæ causa defert, dividitur in judiciale & extra judiciale: illud est quod à parte parti *in judicio*, unde & in specie *judiciale* vocatur l. 12. C. de Reb. Cred. hoc est quod per modum conventionis defertur extra judicium, Bachov. V. 1. D. 21. th. 6. lit. e.

un-

unde & *voluntarium*, & *conventionale* dicitur *Rubric. ff. de Jurej. siv. volunt.* ita distinguunt Doctores communiter, & recte: consultum tamen duxi de hujus divisionis usu & differentia paululum differere, tum quod Doctores, Procuratores, similesque Advocaturæ operam navantes sæpe gravissime peccent, nescientes quantum una differat ab altera species: tum quod præsentī nostræ materiæ, uti patebit, egregie inserviat. Primam differentiam adduxi modo, nimirū quod *judiciale* à parte parti deferatur in *judicio*, at *conventionale* extra *judicium* *l. 17. ff. de jurej. ibi: extra judicium. l. 28. §. fin. eod. ibi: extra judicium.* hoc uti apud Romanos olim frequens. *l. 1. ff. d. t. ibi: in usum:* ita hodie in foris Germaniæ rarissimum: *Nemo enim facilis in hoc erit, ut si extra judicium interpelletur de debito, interpellanti responsurus sit: si tu juraveris, me tibi debere, solvam: sed potius interpellantem ad Judicem remittet: Si tu existimaveris, me tibi debere, coram judice me compella, & ibi respondebo:* Stryck. *us. Mod. lib. 12. tit. 2. §. 3.* Secunda notabilis differentia consistit in eo, quod in *juramento litisdecisorio voluntario*

tario locum non habeat juramentum calumniæ, Borcholt. *de jurej. c. 2. n. 8.* ratio, quia hoc juramentum deferitur & suscipitur ex libera voluntate, ut consequenter juramentum exigere nequeat calumniæ a deferente, recuset enim, uti potest, si præstare nolit. *l. 17. de jurejur. junct. l. 15. C. de Oblig.* Lauterbach. *Coll. theor. pract. de jurej. th. 3.* cum sufficiat respondisse: *Sch mag nicht schwören*, ita ut præsumptionem factæ confessionis, pœnamque jurare nolentium non incurrat: Dn. Ludovic. *Us. Pract. dist. jur. lib. 12. tit. 2. dist. 8.* secus autem est in juramento judiciali, eo enim delato cogitur deferens de calumnia jurare adversario petente, *l. 34. §. 4. l. 37. ff. & l. 9. C. de jurej.* in tantum ut si illud recuset juramentum principali pro præstito habeatur: Carpzov. *p. 1. c. 12. d. 23.* solet hinc sententia hanc in rem ita concipi: *Erkennen wir / daß Beklagter den deferirten End / wo Kläger zuvor den gesunnenen End vor Geschehde thun wird / zu leisten schuldig.* Scheidew. *ad. §. 11. J. de act. n. 93.* dixi *notabilis differentia*: quoniam sæpe animadverti id in actis ab Advocatis pertinaciter negatum, propter verba a Lauterbachio pag. 180. allegata sequentia: *unde deferens non*

non

*non jurat de calumnia: sed notate vos Domini Advocati, Lauterbachium ibi agere de juramento litis decisorio extrajudiciali, quod à judiciali in eo differt: Ludovici Us. Pract. all. dist. haud firmiori fundamento innixi estis, quando illum, qui juramentum calumniæ præstitit, non posse in expensas condemnari contenditis: pessime: nam juramentum calumniæ non liberat à litigandi temeritate, sed tantum à calumnia & dolo malo, at condemnatio in expensas fit propter temeritatem: §. 1. *J. de pæn. tem. lit. in. fin. l. 79. ff. de judic. l. 4. C. de fruct. & lit. exp. Nov. 49. c. ult. Nov. 73. c. 7. Nov. 82. c. 10. & ita sentiunt Rivin. enunc. jur. ad. tit. 33. th. 11. Hunn. encyclop. p. 2. tit. 22. c. 4. in fin. Brunnem. ad l. 79. ff. de judic. A sin. in Prax. cap. 1. §. 32. ampl. 73. Wernher. comp. Jur. lib. 4. tit. 23. §. 3. Gilhaus. arb. jur. c. 15. n. 112. Lauterb. Coll. theor. pract. ad tit. de jurej. in fin. & ibi allep. Benekend. in addit. ad Seraph. priv. 13. n. 1. Obrecht. cap. 12. num. 13. & 14. Menoch. lib. 5. præf. 25. num. 4. Covar. in. pr. qu. c. 27. n. 1. Hill. in. Don. l. 24. c. 3. lit. F. qualem & ille mihi temeritatem videtur committere, qui tertiam eandemque notabilem à forma deductam differentiam non bene animad-*
*ver-**

vertit: quid enim: si juramentum in judicio deferatur, tum est illa præcise formula, quæ in judiciis consueta, recepta, & usitata, & sub qua communiter jurari solet, observanda, & juxta illam juramentum præstandum, adeo ut alia sanctæ contestationis formula nullatenus admitti, neque, quod exempli gratia sit dictum, Anabaptistæ ad formulam: *ben Mannen Wahrheit*/parte adversa non consentiente, admitti queant, sed possit illis à judice expresse injungi, *daß sie schweren sollen zu Gott auf sein heiliges Evangelium* / idque ex necessitate hypothetica, si nolint causa cadere, corporaliter præstare teneantur: Stryck. *de Caut. Jur.* p. 2. S. 1. n. 54. & *Us. Mod. lib. 12. tit. 2. §. 8.* Wernher. *Comp. Jur. lib. 4. tit. 20. §. 43.* Conring. *Obs. Dic. Ost. lib. 2. O. 90.* Secus habet se res in juramento voluntario siue conventionali, illud enim dependet ex mero deferentis arbitrio, unde non tantum per Deum, sed & per caput, per salutem tuam, perque simile aliquod membrum præstari potest, ita ut Prætor illud rueri teneatur, *l. 3. in fin l. 4. & 5. ff. de jurej.* quamvis enim illa per dispendium animæ peracta contestatio hodie, quod dolendum, non magni à multis æstimetur, uti cum

Q Ger-

Germani dicunt, bey meiner Seeligkeit / Belgæ *bij mijn ziel*, fuerunt tamen Ethnici longe aliter imbuti, utpote quibus per salutem suam jurans, per Deum jurare videtur, l. 33. ff. de jurej. *Quid ergo si per BARBAM tuam ut jures, tibi delatum sit juramentum, tu juraſti, an tibi quaſita ſit actio?* verba ſunt Dn. Stryckii in *Uſ. Mod. all. l. §. 5.* hoc modo respondentis: *aſſirmo de jure civili: cum enim juramentum vim transactionis habeat: l. 2. ff. b. t. Wilhelm Anton de Freudenberg tr. de Reſcr. Morat. concl. 30. n. 6. & ſeq. Setſer. de jurament. l. 1. c. 25. n. 132. hinc actio non naſcitur tam ex vinculo juramenti, quam ex modo tranſigendi, partibus placito: nam cum deferens po- teſtatem juri ſuo renunciandi habuerit, liberum quoque erit ipſi, qualicunque conteſtatione debitoris acquieſcere: unde tum conſequitur ex tali per barbam præſtito juramento & hodie competere actionem ad præſtandum id ſuper quo juratum eſt, cum, uti dictum, hic non tam juramenti ejusque formulæ, quam transactionis ratio habeatur: licet enim moribus noſtris nullum in judiciis admittatur juramentum, quod aliter quam per Deum proferitur, Matth. 5. v. 34. & ſeqq. Diftinguendum tamen eſt inter juramentum judi-
ciale*

cialē & extrajudicialē, item inter jus partium & judicis, five inter ipsam ex tali præstatione ortam actionem, & pœnam à judice nihilominus infligendam, i. e. datur quidem juranti actio ad petendum id quod juratum, potest tamen tam actor quam reus propterea à judice puniri: natura & virtus transactionis, quæ in delatione & acceptatione istiusmodi juramenti consistit, jubent voluntque id quod actum est, debere valere, at simul etiam exigit ratio publica, ut partes propter illegitimam, eamque plane illicitam formulam juramenti, debitis coerceantur pœnis: neque hoc novum in jure nostro, ut unus idemque actus pro parte valeat, & pro parte pœna afficiatur: nam ita e. g. inita super privatis delictis transactione extinguuntur actiones civiles, adeoque subsistit eatenus transactio, *l. 56. §. 4. ff. de furt. l. 17. §. 1. ff. de pact.* in delictis tamen famosis notatur reus infamia, tanquam confessus & condemnatus, *l. 4. §. f. & ll. seqq. ff. de his qui not. inf. v. l. 1. §. 3. in f. ff. de calumn.* idem de criminalibus persecutionibus in iisdem delictis iudicium esto, ut scil. ipsa quidem transactio valeat, possitque peti quod promissum, *l. 17. §. 1. ff. de pact. l. 56. §. 4. ff. l. 13. C. de furt.* nihilominus

minus tamen & pœna aliqua desuper irrogari, l. 7. §. 1. ff. ad SC. Turpil. l. f. ff. de prevaricat. hon. Dn. Parens Sicil. Man. 3. n. 16. Aliud exemplum habet Stryk. ad Lauterb. pag. 175. verb. ipso jure nullum.

Th. 50.

Jus Naturæ est, quod Natura omnia animalia docuit, nam jus istud non humani generis proprium est, sed omnium animalium quæ in cœlo, quæ in terra, quæ in mari nascuntur: hinc descendit maris atque feminæ conjunctio, quam nos matrimonium appellamus: hinc liberorum procreatio, hinc educatio: videmus enim & cætera quoque animalia istius juris peritia censer: *pr. J. de Jur. Nat. Gent. & Civ. l. 1. §. 3. ff. de J. & J.* Itane Sacratissime Princeps & in ipsum Naturæ jus legislatoriam tuam potestatem extendis? Itane non tantum homines, sed & cætera animalia, & ipsa in quâ irrationabilia bruta ejusdem juris peritia existimas? at qui posunt animalia cetera hujus juris peritiâ habere, in quæ nec jus aliquod nec ratio cadit? Jus naturæ est nihil aliud, quàm lex naturæ, lex supponit obligationem, obligatio vim intelligendi, vis intelligendi rationem, at ratio est solius hominis, ergo & jus Naturæ: Cicer. *de Nat. Deor. lib. 2. soli ratione utentes jure & lege vivunt*: qui potest

in

in bruta jus cadere, in quibus nulla est societas, communio, injuria, religio, ratiocinatio, quæ ignorant singularia, quæ ad thema quoddam ex singularibus conficiendum plane sunt inhabilia: dicigitur cum Apostolo Paulo altæ rationis acutissimo Præcone: Jus Naturæ esse *jus inscriptum cordibus nostris Rom. II. v. 15.* est enim *δικαιωμα τῆς Θεῆς, jus Dei: Rom. I. v. 32.* *jus connatum*: nascitur nobiscum, docens quæ natura sunt honesta, & quæ turpia prohibens: H. Grot. *de Jur. B. & P. lib. I. c. I. §. 10.* unde *lex civilis non scripta* ab Hobbesio vocatur *de Civ. c. 14. §. 14.* consequenter solis hominibus proprium: vid. *pr. J. si quadr. paup. fec. dic.* Novi, hisce opponi loca quædam ex Sacris Pandectis, in quibus Deus Optimus Maximus Legislator in brutis etiam vindicari jubet sanguinem hominis, *Genes. 9. v. 5.* uti, cum bos cornupera hominem occidens supplicio afficitur *Levit. 21. v. 28.* & jumentum, cum quo homo coit, interficitur, *Levit. 20. v. 15.* sicuti exemplum suspensi porci habet Guid. Pap. *Dec. 283.* & canum ob discerptum novitium Franciscanum, judice Mornacio, ad mortem condemnatorum Wissenb. *Disp. 3. §. 5* sed non fit talis executio ob id, quod jumentum il-

lud injuriam fecerit, verum in hunc duntaxat finem, ut per ejusmodi animadversionem delicti magnitudo ostendatur: *Cellar. polit. cap. 8. §. 14.* immo ut oculis hominum & conspectui subducatur animal, ne contaminatum nefario flagitio facti memoriã refricet mortalibus: *August. in c. mulier. q. 1. Ant. Matt. de Crimin. in prol. c. 2.* nec mirum videri debet, quod animalia tali pœna afficiantur, nam de Xerxe legitur quod & ipsum mare flagellari jusserit: *Herod. lib. 7.* sicuti Pharon Ægyptiorum Rex in medias fluminis voragines spiculum contorsit: *Liebenthal. Coll. eth. ex 11. q. 5.* quemadmodum Leges Persarum in tiaras & vestes eorum, qui puniebantur, & Atheniensium in gladium, quo quis occisus, animadvertebant: *Boityn de Mer. Imp. membr. 2. in fin.* idem & Moscos sequitur *Adolphus Lyseck in Relat. ableg. ad Czarum. c. 19.* cujus verba curiositatis gratia subjicio: Imo inquit, quod ridiculum, non in homines modo reos, sed in bestias etiam & inanimata sententia dicitur: *Hircus in Bojari domo familiares inter ludos educatus, Bojari filium è gradibus deturbarat, hic post fustigationem Battoki in Siberiam exul relegatur, sententia tamen, quod cha-*

rus

rus familie hircus fuerat, unius Kopeci in quotidianam annonam assignatione mitigata: graviolem Czarissæ disgratiâ æs campanum propter turbatos quiescentis Ducissæ somnos incurrerat, dejecta turri, per carnificem flagellata Knutta, & ipsa in Siberiam relegata squalore ibi consumenda, nisi alterius, quæ defuncta priori Czari thalamum premebat, conjugis precibus, ea lege gratiam obtinuisset, ut æneis mutilata auribus, ferreas gestaret, & humiliori deinceps campanili diverteret, æterno insuper silentio imperato. Sanguinis etiam reum cultrum egerat Czarissa, quam & ipsum Siberia exulem recepisset, nisi affabre elaboratum ex argento manubrium gratiam impetrasset, & Siberiam gazophylacio obtinuisset commutari, ubi adempta ulterius secandi facultate captivus detinetur. Sed quid responsi dabimus interim ad duos illos antea obmotos textus Juris Civilis, in quibus tamen claris & expressis verbis dicitur, quod cætera quoque animalia ejusdem Juris Naturæ peritia sint? non allucinatur, qui dixerit, in determinando jure naturæ non debere inspicere quid leges civiles statuant, sed quid sana ratio velit, cum Jus Naturæ Justinianum nec ullum mortalium agnoscat legislatorem: verum nec hoc

opus est, verbis textuum bene ponderatis : tribuunt enim animalibus juris quidem naturalis peritiā, at non indistincte, non nude & simpliciter, non sub forma juris seu legis, sed saltem quatenus nos videmus: *all. pr. §. de Jur. Nat. ibi: videmus enim: i. e. quatenus nos observamus talia quandoque ab animalibus peragi, quæ jus naturæ hominibus facienda injungit: sensus ut sit, jus naturale solis quidem hominibus esse proprium, atque in nulla alia cadere animalia, quam solos homines, brutorum tamen animalium naturam ita instructam & dispositam à Deo, ut cæco naturæ impetu, juxta quem nec aliter agere possunt, multa etiam peragant, & in talia sæpe trahantur, quæ homo sub forma juris ut justa & æqua, bona & honesta, adeoque ex jure naturæ vel facienda, vel, si adversentur, omittenda cognoscit: homo igitur sequitur vel fugit illa ex jure naturæ, at animalia ex natura tantum, i. e. ex instinctu naturæ, & ex motu divinitus indito, nach ihren angeborenen Art / vel aengeschapen Kracht, ut Belgæ loquuntur: Grot. 1. Intr. 2. n. 9. quos actus Aristoteles vocat μιμήματα τῆς ἀνθρώπινος ζωῆς, hist. anim. lib. 9. c. 7. simulacra virtutum, Cicer. 2. de fin. juris imaginem*

nem, Salmaf. *de Usur. c. 9.* unde Seneca *de Ira lib. 1. c. 3. muta animalia humanis as-*
sertibus carent, habent autem similes illis
quosdam impulsus: tales sunt, conjunctio
maris & feminae, procreatio, educatio, di-
cretio, generositas, gratitudo, apprehen-
sio, imaginatio, fuga, fidelitas, defensio,

Tauro ferire cornu,

Equo ungula nocere,

Natura dat.

Quis nescit elephantes insulae Ceylani
 tanta inter alios pollere auctoritate, ut
 flexo poplite ab obviis salutentur: vid.
 Hübn. *Georg 2. 6. 16. th. 7. n. 1.* en signum di-
 cretionis? ecce etiã alterũ generositatis, ele-
 phantes leonesque transeunt quæ impulerunt.
 Senec. *de Clem. lib. 1. c. 5. gratitudinis exhi-*
bent Ciconia, solent parentes senio confe-
ctos humeris portare, ad pastum exporta-
re ac cibũ ipsis indagare: Aristot. lib. 9. hist.
an. 13. Plin. lib. 10. nat. hist. 23. Neeunhan de
Fur. ac Priv. vid. Sect. 28. lit. c. honestatis ca-
meli & equi cum ascendentibus & descen-
dentibus non coeunt: Ariist. lib. 9. hist. an.
47. & mir. ausc. in pr. Borcholt. de grad.
pag. 109. Cellar. polit. c. 2. §. 23. in fin. Verũ
 hæc omnia & id genus alia sapiunt, uti di-
 xi, nil nisi simplicem naturæ motũ, à sum-
 mo Creatore cuicunque animali diverse

Q

infi-

insitum: nec mirum: potest enim vel
 fragilis homuncio talem corporibus dare
 motum, qui spectatorem in summam ad-
 mirationem abripiat: quemadmodum
 de Dædalo Atheniensi fabro Poetæ fin-
 gunt, eum tam eleganti artificio fabri-
 casse, ut non solum vivere viderentur,
 sed etiam stare loco nescirent, & nisi vin-
 culis cohiberentur, aufugerent, hinc
Dædala Circe apud Virgil. 7. *Æn.* v. 282. &
Dædala tecta, *Georg.* 4. v. 179. i. e. ingenio-
 sa tecta: similem in Galliis à Petro Gassen-
 do statuatam factam, quæ salutare gestu
 poterat, merum propinare, & Rege præ-
 sente hanc vocem edere, *Salve Rex Chri-
 stianissime*, refert Feltman in *Specil. pr. J.*
de Jur. nat. gent. memini me Groningæ
 caput quoddam vidisse ex ligno compo-
 situm, quod vocem edere, & spectatores
 distincte salutare poterat: summus igitur
 cœli terræque Creator, æternus ille *Re-
 gnator & Architectus omnibus* Plaut. in
Prol. Amph. cui nec viget quicquam simile
 aut secundum, Horat. 1. *od.* 12. ille inquam
 potuit multo magis tali animalia muta
 dotare qualitate, ut secundum motum
 ipsis impressum se habere semper de-
 beant, ita tamen ut nos, quæ agunt, non
 juri naturæ adscribere cogamur, sed na-
 tura-

turali tantum instinctui à Deo indito: Job. 38. v. 36. Esa. I. v. 3. Jerem. 8. v. 7. *Proverb.* 6. v. 6. Math. 10. v. 16. cui tum inservire potest illa Doctorum distinctio, quæ jus naturæ dicunt in animalia cadere *materialiter*, non *formaliter*, quæ eadem videtur esse cum illa, quæ jus naturæ vel *proprium* facit, vel *improprium*: ita ut animalia juris naturæ capacia sint *improprie* non vero *proprie*: At quid facit hæc distinctio ad barbam? quoniam Clar. Ludovici eam enervare & absurditatis accusare gestit exemplo quodam à barba petito: his verbis: *Est certe hæc distinctio ejus generis, ac si quis inter hominem proprium & improprium distinguere, & per hominem improprie dictum simiam, vel aliam bestiam bipedem intelligere vellet: imo non absimilis est alteri cuidā inter barbā rationalem, & irrationalem quam posteriore capro tribuerat non nemo vid. Us. Pract. Dist. lib. 1. dist. 8.* Verū quid vult sibi barbæ divisio in rationalem & irrationalem? quid evincit illa contra juris naturæ dictionem vel proprie vel improprie acceptam? nihil profecto: nemo enim adeo stolidus est, ut vellet Jus Naturæ in rationale & irrationale dividere: si igitur exemplum barbæ rationalis & irrationalis efficeret aliquid,

quid, oporteret sane jus etiam naturæ ita divisum fuisse, aut deberet barbæ negari in propriam & impropriam divisio: at quis negabit illam barbatus? vid. *supr. th. 4.* quid poterit magis improprium dici, quam *barbæ legem* habere: ita tamen Seneca 3. *Q. Nat. 29. legem barbæ & canorum nondum natus infans habet*: an dividitur propterea lex in rationalem & irrationalem? absit! sed vocabulum *legis* sumitur ibi improprie, uti in illo Maronis de apibus:

consortio testæ

Urbis habent, magnis agitant sub legibus ævum:
Senec. *Med. v. 319.*

*Ausus Typhis pondere vasto
Carbasa vento, legesque novas
Scribere ventis.*

quidni igitur & juris naturæ significatio tam late sumi poterit, ut propter quosdam animalibus cum homine communes actus, licet diverso respectu, id etiam in pecudes dicatur *improprie* cadere, cogitando, quod verba in jure nostro sæpe ponantur *καταχρησικῶς*, i. e. *abusive*, l. 58. de U. S. l. 6. §. 1. ff. ad L. *Ful. de Adult.* & *εν πλατει* l. 3. ff. de *condict. trit.*

Th. 51.

Ad titulum Pandectarum Nautæ, Caupones, Stabularii (quos tres nebulones

vo-

vocant Zaunschliß. *de off. jud. suppl.* Klock. *de Ærar. lib. 2. cap. 59. n. 7.* solet à quibusdam quæstio moveri, num hospes ad hospitandum possit cogi, i. e. an invitatus teneatur peregrinantes in ædes suas & sub tectum recipere? affirmant id multi propter *l. 1. §. 6. ff. furt. adv. naut.* & tum maxime, quando publicum aliquod signum ædibus affixum est, Wann ein offen Schild aushänget / juxta illud,

Villa negans requiem terra sorbetur hians,

Hospitium, facinus turpe, negare bonis.

nec Turcis id ignorantibus à quibus

Balnea, templa, vagis ac tecta patentia passim

Hospitibus poni splendidiora solent.

cessabit igitur in diversoriis illud Belgarum, *een jeder is Meester in syn Huys:*

Freudenberg. *de Rescr. Mor. tit. 7. c. 43.*

n. 27. quamvis alias verum sit, quod nobilis rustico in ædibus ejus surgere & cedere debeat,

Sprenger. *de jur. edific. c. 8.*

ac in aliena domo deceat esse surdum &

mutum, uti Omulus Anton. Pio respon-

dit, *Math. th. hist. in Anton. P. vid, quæ*

dixi de jur. sanct. cap. 2. th. 8. quod &

ille Hispanus bene novit, qui Fridericum II. Comitem Palatinum jussu Caroli

V. ad eum divertentem hisce verbis excipiebat:

Ædes ad me, non ad Imperatorem

pertinent: Arnold Reyger *thes. jur. voc.*

hospes: & ibi Daniel Venediger a Puncgau in addit. n. 6. Interim extendunt quod modo de invita receptione dixi, Doctores, in specie Decius, ad meretrices in lupanari stantes, in tantum, ut & illæ quemcunque vasatum admittere cogantur, at *turpissime, & contra omnem juris & equi artem*, inquit Gothofred. *ad l. 156. de R. J.* & recte: qui potest enim hæc ampliatio admitti, ubi ne ipsa quidem regula subsistit? nam quod caupo teneatur com-meantes recipere invitus, non credo esse verum, inhæreo potius paræmiæ isti Belgicæ, *een jeder is Meester in syn Huys*: Probo hanc sententiam per expressa verba *l. 1. §. 1. ff. naut. caup. stab. nam est in ipsorum arbitrio, ne quem recipiant*: ibique Gloss. conf. *l. 5. §. solam. C. de Metat.* Item per argumentum *l. 3. §. 1. ff. naut. caup.* ubi receptio refertur ad contractus consensuales: concordat hoc etiam cum regula juris, *quemlibet esse rerum suarum moderatorem & arbitrum*: *l. 21. C. Mand.* consentiunt hon. Dn. Parens *ad Inst. Lib. 4. aphor. 32.* Simon van Leeuwen *Cens. For. part. 1. 5. c. 30. n. 5.* neque adversatur *l. 1. §. 6. ff. furt. adv. naut.* nam hæc verba, *nec repellere potest iter agentes*, non significant, quod invitus teneatur iter agentes in di-

ver-

versorium admittere, sed quod illi sponte veniant, sine cauponis facto, id enim volunt verba *eligere: repellere:* ut sensus sit, cauponem illorum, qui in caupona ejus exercendæ, vel saltem ibi habitandi causa commorantur, debere factum præstare in duplum, quia personæ istæ in cauponam non venere sponte, sed ab ipso caupone vocatæ & electæ sunt, ut consequenter ipsemet alicujus culpæ reus sit, propterea quod non melius in illorum, opera quorum utitur, conditionem inquisiverit, at cum viatores sponte veniant, & sæpius ex improvviso, eum ob horum factum, deficiente omni culpa, in duplum conveniri non debere, *quis enim potest repellere iter agentes?* vid. l. 6. §. 3. ff. *naut. caup.* ibi: *hospitio repentino:* nisi quis malit legem restringere ad casum quo caupo viatores jam semel recepit, ut tum locus sit regulæ, *quod initio est voluntatis, id est postea necessitatis:* l. 17. §. 3. ff. *Commod. lib. 5. C. de Obl. l. 3. §. 1. ff. de Recept.* ita est de Jure Civili, à quo Praxis hodierna hætenus recedit, ut qui publicum artis cauponæ signum habent, deficientibus legitimis recusandi causis, à Magistratu ad recipiendum compelli possint: *arg. l. ult. §. pen. & ult. ff. de Mun. & hon.*

Lau-

Lauterb. *Coll. th. pract. lib. 4. tit. 9. th. 7.*
 Mev. *p. 3. Dec. 63. n. 1.* Stryck. *Uf. Mod.*
lib. 4. tit. 9. §. 2. Homborg. *præl. acad. lib.*
4. tit. 5. in. fin. Herm. Stamm. *de serv. pers.*
lib. 2. c. 16. n. 3. Besold. *thes. pract. voc.*
Schenckrecht. quod tamen singularem ite-
 rum exceptionem patitur in Sicilia quoad
 feminas, omnesque masculos adhuc im-
 berbes, quia omnibus investibus prohi-
 bitum est publica intrare diversoria, adeo
 ut illi non tantum cauponem non coge-
 re, verum etiam ne quidem consentiente
 eo admitti queant: in testem provo-
 cō Berckemejerum: en ipsissima verba: In
 Sicilien ist die lächerliche Gewohnheit daß
 kein Frauen-Zimmer / ja nicht einmahl die
 Mannes-Personen selbst / die noch keinen
 Bart haben / in einem öffentlichen Wirts-
 Hause logieren dürfen: Daher gewisse Leute
 bestellet seyn / die des Nachts die Bette
 visitiren müssen / ob drin ein Kinn ohne
 Bart vorhanden. Ubi tum posset quæ-
 stio moveri, num imberbis contra con-
 suetudinem vel statutum ingressus diver-
 sorium actione vel in duplum vel in sim-
 plum contra cauponem experiri queat,
 quando res quædam vel ab illis, opera
 quorum caupo utitur, vel ab aliis ei sunt
 ablatae? quod negandum puto: non quia
 exi-

existimem illud edictum ratione dupli
 non esse amplius in usu hodie, contrarium
 enim ostendunt Stryck, *Us. Mod. tit. ff. furt.
 adv. naut. §. 1. Carpzov. 2. C. 26. d. 10. Lau-*
terbach. Coll. theor. pract. naut. caup. stab.
§. 30. Mencken. Contr. Sel. D. 2. th. 12. Ta-
bor. Racem. Crim. 7. th. 32. Esbach. ad
Carpz. 2. 26. 9. vid. hon. Dn. Parens Lib. 4.
Aphor. 30. vers: ceterum. sed quod ratio,
 ob quam caupones vel in duplum vel in
 simplum tenentur in Sicilia nullatenus lo-
 cum habeat in personis imberbibus, ratio
 enim ob quam caupo obligatur est hæc,
 quia, dum cauponam exercet tacite cen-
 setur appromittere, & personas & res ibi
 salvas fore: Franc. Roccus *de Navib. &*
Naul. not. XL. Bockelm. ad ff. d. t. §. 3.
Coccej. Jus Contr. lib. 4. tit. 9. qu. 1. atqui ta-
 citum illud pactum neutrquam præsumi
 potest cum illis esse initum, cum quibus
 ne quidem expressum inire licitum est,
legibus enim patrie sue & provincie obedi-
re debent caupones, l. 3. §. 1. ff. de mun. &
hon. l. 17. §. 6. & l. 38. ff. de pact. unde tamen
 illis imberbibus, si probare non poterunt,
 furtum à quo sit patratum, obtinebit re-
 gula juris, *quod quis ex culpa sua damnum*
sentit, non intelligitur damnum sentire l.
203. de R. J.

Th. 52.

Adoptio dicitur *actus legitimus*, quo *extraneos in locum liberorum nostrorum adscissimus*, l. 1. l. 25. §. 1. l. 37. l. 43. l. 44. ff. de *adopt.* estque nomen compositum ex præpositione *ad* & verbo *opto*, notans singularem affectum, quo juxta legum præcepta in filii vel filiae locū nobis aliquē eligimus, optamus, adscissimus, appropriamus, quemadmodum ex sequenti monumento

- - - - VS. OPTIO - - - -

- - - - RAETERI - - - -

V. S. L. M.

quod exstat Augustæ Vindelicorum in horto è regione Collegii Societatis Jesu bene observavit Marcus Velserus *Rer. August. Vindel. pag. 214.* Verum non potest hæc optio fieri promiscue, sed est instituenda secundum certas à lege præscriptas formulas, quia est *actus legitimus* in solenni significato, de quo in l. 77. de R. J. sicuti demonstravi fusius in *Comment. theor. pract. ad Lauterb. pag. 63. & seqq.* & constat clare ex l. 4. & ult. C. de *adopt. l. 77. de R. J. junct. l. 24. ff. de adopt. l. 25. §. 1. ff. eod. l. 3. ff. de offic. proc. l. 5. C. de Suis & leg. her. Paul. 2. Inst. 25. 4. Treud. Vol. 1. Disp. 2, th. 8. lit. a, in exeg. ut nesciam qua*

qua moti ratione id negent Gothofr. *ad l. 4. C. de adopt.* Wissenbach. *embl. Tribon. in l. 77. de R. J.* neque enim abrogata sunt omnia adoptionis solennia *all. ll.* adeoque non obstat. *l. ult. C. de adopt.* Dividitur communiter in adoptionem in specie & arrogationem, quarum una ab altera differt subiecto, forma & effectu: hon. Dn. Parens *Inst. Lib. 1. Aphor. 55.* Nam (1) adoptio est filiorum familias sive juri patrio subiectorum, arrogatio vero hominum sui juris, *§. 1. J. de adopt.* atque hæc est prima differentia ratione subiecti. (2) Arrogatio debet fieri auctoritate Principis, ad adoptionem sufficit Magistratus auctoritas, *all. §. 1. A. Gellius noct. att. lib. 5. c. 19.* unde arrogatio dicitur expediri per *Sacrum Oraculum*, *§. 11 J. de adopt.* item, per *rescriptum Principis*, *l. 6. C. de adopt.* quamvis *causæ cognitio* in arrogatione necessaria apud Magistratum, Prætozem, Præsidemque peracta fuerit: Aliud enim est apud Principem sive coram Principe aliquid facere, aliud vero ex auctoritate Principis *l. 2. C. de adopt.* *Coll. Jur. Argent. lib. 1. tit. 7. th. 19. Bicc. Aur. Jur. Civ. tit. de adopt. n. 24. lit. ii.* neque adversatur huic distinctioni, quod arrogatio auctoritate *Pontificis* facta per-

hibeatur, Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 2. c. 8.* verb. *quod si quis sui juris arrogandus foret, quæ causa adoptionis, quæ ratio generis, quæ dignitas, quæve essent sacra apud Pontifices lege quærebatur, quæ lex Curriata dicta est.* Tacit. *lib. 1. hist.* verb. *igitur Galba apprehensa Pisonis manu, in hunc modum locutus fertur, si te privatus lege Curriata apud Pontifices, ut moris est, adoptarem.* Hoc inquam non adversatur: sciendum enim est, apud Collegium Pontificum, de quò in *l. 2. §. 6. de Orig. Jur.* tales similesque actus olim celebratos fuisse, cum tam literarum publicarum, quam rerum gestarum monumenta, custodiam annalium, sacrorum curam, leges 12 Tab. interpretandi potestatem, & actiones formandi auctoritatem una cum fastis habuerint. Cicer. *in exord. orat. pro Domo sua ad Pontific.* Georg. Eberlin. *de O. J. cap. 7. n. 12.* quæ jura cum postea ab Imperatoribus occupata sint, ipseque Pontificatus cum Principatu conjunctus, hinc accidit, ut unum idemque negotium modo Principi adscribatur, modo Pontifici, vid. Steinberg. *Diss. 6. §. 12.* quippe omnes post Augustum Romani Principes Pontificatum Maximum sibi vindicarunt, & Pontifices appellari volue-

luerunt: Onuph. Panvin. *Descr. Rom. lib.*
 2. Vitriar. *Jur. Publ. lib. 1. tit. 4. §. 1. & ibi*
Pfessing. unde Domitianus titulum sum-
 mi Pontificis habet apud Juvenal. *sat. 4.*
v. 46. conf. Plin. *lib. 10. epist. 73.* Fritsch.
Jus Eccles. tract. 5. cap. 15. §. Coronidis loco.
 Rosin. *de antiq. Rom. lib. 3. cap. 22.* at cui
 non cantatus hic Hylas? fatius erit di-
 xisse, quomodo porro ratione formæ ar-
 rogatio ab adoptione differat: scil. in ar-
 rogatione requiritur expressus puberis
 consensus, *l. 2. pr. & l. 5. ff. de adopt.* & si
 habet, curatorum *l. 8. ff. d. t. junct. l. 2. ult.*
C. de auct. prest. at in adoptione sufficit
 patris consensus, & filii taciturnitas *l. 5.*
ff. l. ult. C. de adopt. Differunt (3) ratione
 effectus: transit enim arrogatus in arro-
 gatoris potestatem indistincte & plene
 cum tota sua familia *§. 11. f. l. 2. §. ult. l.*
15. pr. l. 40. ff. d. t. non vero adoptatus in
 specie, jus succedendi ab intestato tan-
 tum consequens, *§. 2. f. l. pen. C. d. t. §. 8.*
f. quib. mod. jus patr. pot. solv. nisi adoptio
 sit facta in linea recta, e. g. ab avo mater-
 no, tum enim, propter duplex vinculum
 sanguinis & adoptionis, quod fortius li-
 gat, transfertur patria potestas. *§. 2. f.*
d. t. quæ exceptio tum firmat regulam
 modo allegatam in casibus non exceptis,

l. 12. §. 43. v. *denique ff. de instr. vel instrum leg. juvat §. 14. f. de hered. quæ ab int. def.* ubi expresse dicitur, quod nullo vinculo adoptanti sit copulatus: conf. Marc. Lycklama *membr. lib. 1. ecl. 25.* Dn. Coccej. *Jus contr. ad tit. de adopt. qu. 8.* Hænon. *disp. 2. qu. 22. opp. l. 1. ff. de adopt. ibi: filios familias.* R. alii legunt *filios*: Gothofr. *in not. pessimè! l. 9. C. de LL.* tu dic textum esse abrogatum per jus novum §. 2. *d. t. l. pen. C. de adopt. junct. l. ult. ff. de const. Princ.* quis nescit Modestinum ejus auctorem ævo Alexandri Severi vixisse, adeoque ante subsecutam à Justiniano emendationem? Feltman. *Specil. ad §. 2. d. t. n. 24.* & ita cape illud Terentii *adelph. act. 1. sc. 2. tuum filium dedisti adoptandum mihi: is meus est factus.* opp. quod adoptatus possit emancipari *l. pen. C. de adopt.* atqui emancipatio supponit patriam potestatem. R. verba legis quæ de *emancipatione* agunt, continentur adhuc in enarratione juris ibi facta antiqui, quæ tamen statim corriguntur & emendantur per verba sequentia *omnia igitur*: nisi malis textum capere de emancipatione minus plena, respectu successionis ab intestato: hon. Dn. Parens *Sicil. man. 4. ad p. 18.* Homborg. *Præf. Acad. lib. 1. tit. 11. §. 2. certum*

tum enim est verba hæc *emancipare, manumittere*, non semper habitum ostendere. §. 10. *J. de adopt. §. ult. J. de ingen.* Donell, 2. *Comm. Jur. Civ. cap. 11.* Cœtera quæ opponi possunt tacita relinquo, utpote notoria, levia, & passim obvia: Video vos singulari expectatione suspensos horum omnium anhelare applicationem: en brevibus: consistit ea in notabili barbatos inter & imberbes differentia, quam primo pertinentem ad subjectum loco potuisssem allegare: stante nimirum Republica receptum erat, ut imberbis quidem adoptari, neutiquam vero arrogati posset; per imberbem autem intelligebant impubem, qui speciali nomine vocabatur *investiceps*, sicuti è contrario pubes sive barbatus *vesticeps*, ostendit id paucis A. Gellius *noct. att. lib. 5. c. 19.* his verbis: *Sed arrogari non potest nisi jam vesticeps*: item Vinnius in *Comm. ad §. 1. J. de adopt. n. 1.* ubi inquit: *Et haud dubie inde est, quod adrogari non potuit, nisi jam vesticeps*: nam *impubes*, quem *investem* dicebant, auctor in eam rem propter ætatem fieri non potest, neque tutoribus tanta erat potestas, ut caput Liberum, fidei suæ commissum, alienæ ditioni subjicerent. Nihil moror auctoritatem Isidori, quando *lib. 10.*

Etym. cap. 9. investis, inquit, id est, sine veste: nondum enim habet stolam, quod est signum maritalis virginitatis. Vesticipem enim veteres eum dixere, cujus genae prima barba vestirentur, ut contra investem, cui nulla vestis, id est nulla lanugo, five barba obumbrat malas: Virgil. 8. Aeneid. v. 659.

Aurea caesaries ollis, atque aurea vestis.

Servius ibid.

Tunc mihi prima genas vestibat flore juventas.

Lucret. lib. 5.

Nec minus incerto denteis cadere imperat atas.

Tempora & impubem molli pubescere veste,

Et pariter mollem malis demittere barbam.

Non. Marcell. virgines non solum feminae, verum etiam pueri investes. Apulej. in Apol. investem à nobis accepisti, vesticipem illico reddidisti. vid. Gul. Forner. Sel. lib. 1. cap. 29. quamvis autem imberbis apud Romanos potuerit adoptari, eaque differentia fuerit inter adoptionem & arrogationem, legibus tamen Longobardorum hæc iterum confusa, cum nequidem adoptari apud eos imberbis potuerit: Sigon. de Regn. Ital. l. 2. ann. 616. anno sexcentesimo sextodecimo Gregorius Patricius adversus Duces Gisulphi filios Hunnorum perfidiam adæquavit. Hic Opitergium, cete-

teraque Fori Julii Civitates nomine Imperatoris administrabat, adolescentes autem Tatonem & Caconem improvidos nactus, facile se in insidias trahere posse est arbitratus: itaque simulata amicitia, Tatonem se filium adoptare velle, cadenda Longobardorum more barba: idem de Gothis, Suecis, Norvegiis, cæterisque Gentibus Aquilonaribus narrat Balth. Bonifac. *Ludicr. Histor. lib. 12. cap. 16.* Legibus tamen Romanorum posterioribus hæc iterum immutata, omnisque quæ puberes inter & impuberes hac in parte differentia obtinebat sublata, ita ut impubes nunc non tantum adoptari possit, sed & arrogari: §. 3. *f. de adopt.* quod cum hodie abrogatum non sit, æque adhuc locum habere debet l. 27. *C. de testam.* quamvis enim adoptionis & arrogationis usus hodie sit rarus, non inducit tamen statim raritudo abrogationem, præsertim tot in contrariū existantibus exemplis: quis enim nescit Carolum Gustavum à Christina Sueciæ Regina, Alphonsum Arragoniæ Regem à Johanna Neapolitana, Ferdinandum Augustum à Mathia Augusto, Ericum Pomeranorum Ducem à Margaretha Daniæ, Sueciæ, & Norvegiæ Regina adoptatos: hon. Dn. Parens *Lib. 1. Aph. 59.* Sith-

R 5

man.

man *Inst. tit. de adopt.* Bockelm. *ff. tit. de adopt.* §. 17. n. 4. Beier. *ad Schnobel. Diss. feud. 6. th. 9.* Krantz. *in Dan. lib. 8.* aliud exemplum à Facultate Juridica Francofurtensi mense Aprilis 1676. approbatum habet Dn. Mencken. *Diss. 5. c. 2. §. 4.* in Electoratu Bavariæ adoptiones adhuc in usu esse testatur Francisc. Balthasar. *Resol. Jur. Civ. & Bavar. tit. 3. Res. 1. n. 1.* & in Hungaria nonnunquam celebrari Simon van Leeuwen *Cens. forens. p. 1. lib. 1. cap. 4.* nec in Frisia obsolevisse ostendit exemplum illustris viri Alardi Petri à Jongestall à Patruo suo arrogati apud Huber. *ad Instit. tit. de adopt. in fin.* de Philippo Reinhardo à Friderico Casimiro Comite Hanovici adoptato est videre in der *Durchl. Welt. part. 2. pag. 24.* ut hinc Brunnem. *ad Rubr. ff. de adopt. recte discendum faciat à Groenweg. de LL. abrog. ad all. tit. Inst. Gudelin. de jur. nov. lib. 1. c. 13.* scribentibus adscitos nobis hodie non liberos adoptatos sed alumnos esse; frequentior est unio prolium; refert tamen imaginem adoptionis: hon. Dn. Parens *Lib. 1 Aph. 57.* Stryk. *us. mod. tit. ff. de adopt. Philipp. us. Pract. lib. 1. ecl. 74.* Wehner. *obs. pract. voc. Einfindschaft.*

Thes. 53.

Non bene conveiunt, nec in una sede morantur Feudistæ in quæstione, unde feuda suam habeant originem: aliis ab illis qui primi imperium usurparunt in alios, in specie à Nimrodo eam petentibus: Wissenbach. *comp. feud. c. 1.* aliis ab illis qui primi Kederlaomori Regi Elami 12. ann. servientibus Regibus, *Genes. 14. v. 4.* aliis à Zedekia, qui jurejurando fidem appromiserat Nebucadnezar 2. *Par. 36. v. 14.* Feltman. *de feud. cap. 2. §. 1.* quod negat Struvius *de feud. cap. 1. Aph. 3.* aliis ab Hero-de, Stryk. *exam. jur. feud. cap. 1. qu. 3.* aliis à Gallorum Solduriis, *quorum hæc erat conditio, ut omnibus in vita commodis una cum his fruerentur, quorum se amicitia dedidissent, si quid iis per vim accideret, aut eundem casum una ferrent, aut sibi mortem conscisserent.* Jul. Cæsar *de bell. Gall. lib. 3.* aliis à Romanorum clientelis, de quibus Dionys. Halicarn. *lib. 2.* A. Gell. *lib. 5. c. 13.* quamvis illa clientelæ officia magis personalia fuerint, Guil. Forner. *de feud. c. 2.* aliis à prædiis stipendiariis, tributariis & agris militibus assignatis, Lucas à Penna *in l. 2. C. de omn. agr. des. Ant. Cont. feud. c. 1. §. 6.* Herm. Hermes *ad Wesenbec. perioch. feud. c. 1. §. 6.* Bart. Keckerman.

Disp.

Disp. Pract. 31. *qu.* 1. aliis aliunde: nos distinguimus cum communi Doctorum schola inter feudorum affinia, five quæ feudis jam constitutis occasionem forsan dederunt, quo referri possunt exempla modo allegata, & ipsa feuda, & quoad hæc iterum inter feuda & ipsum jus feudale: five inter feudorum formam genericam & specificam, vel, ut alii loquuntur, inter materiam & formam, ita ut isto sensu non præcise uni aut alteri genti, sed variis gentibus, at hoc sensu, quatenus scilicet jam feuda in scripturam redacta, & juxta quosdam ab Hugolino Corpori Juris Civilis adjecta sunt, Germanis, speciatim vero Longobardis adscribi debeant: vid. Dn. Thyll. *ad Strijk. exam. cap.* 1. *qu.* 5. constat id non tantum ex textu 2. *F. 1. §. 1.* ubi expresse dicitur, ad decisionem causarum feudalium jura Longobardorum specialiter inspicienda esse, verum etiam ex vocabulorum in jure feudali occurrentium significatione, quorum multa Longobardica sunt: Stryk. *exam. cap.* 1. *qu.* 6. tale est e. g. ipsum vocabulum FEUDUM, dictum vel 1. à fōden / fūden / alere, eo quod vassallus domino suo egeno alimenta subministrare debeat. Schneidew. *epit. feud. p.* 8. *n.* 112. conf.

conf. quæ dixi de *jur. sanct. cap. 1. th. 10. §. 5.* vel ut vasallus se & familiam suam inde alat: Stryck. *exam. c. 2. qu. 1.* unde *fodrum, foderum*, pabulum, alimentum, *Tutter. Struv. de feud. c. 2. aph. 1. n. 6. Ritterhus. 1. feud. 1. qu. 12.*

Id quoque quod fodrum vulgari nomine dicunt.

Günther. *lib. 8. v. 573.* ut sit quasi *fætum* (*tum* notante idem quod *zum* vel *tum*, uti in *Wittum*, *Reichthum*) i. e. datum ad alimenta: hon. Dn. Parens in *Not. ad Feltman. de feud. 21.* vel 2. à *feida*, quod hostilitatem & bellum significat hinc *Fehde / Urpsede / Fehde / Briefe / befehden*: hinc in Cantico: *All Fehd hat nun ein Ende*; hinc *diffida, facidosus*, hinc in LL. Municip. Calcar. *tit. 27. Ein Bürger die Behde marckt.* Vel 3. à *fee & od*, quorum illud stipendium militare, hoc bona notat: uti in *allodio*, quasi *All Ode / Klein Ode / Ein Ode*: huc spectat *Vasallus*, à *wassen / fassen* / alligare, ut sit quasi *vassus, angefesselt / unde & fassel.* Struv. *c. 5. aph. 12.* vel à *Vasahlen / Vaseln / itare, commeare*, quia vasallus dominum suum comitare & cum eo comeare debet: Wehner. *Obs. Pract. voc. Vasalen*: vel à *Gesellen*, vel à *Wäsel* / quod obnoxium significat: *Felonia*, à *fehlen*, errare

re, hinc Lehnsefeler, vel quasi ohne fee, id est, absque stipendio, vel à fallen / Feltman, c. 18. §. 10. n. 5. hon. Dn. Parens Not. Feud. 289. *Morgengaba*: quasi eine Gabe am Morgen: vid. Henr. Linck. *disc. Acad. de matr. leg. Sal. contr. c. 1. n. 23.* Berlich. p. 1. c. 65. n. 88. Wehner. *Obs. Pract. voc. Morgengabe* dicitur etiam *Morgicax: Morkaur* / à *Kaba*, donum. Nic. Myler ab Ehrenbach *Etolog. cap. 6. §. 4. Investitura*, à vesten / firmare, stabilire: *Cavena* à *Raven*, *Guardia* à *warden*, *Gastaldia* à *Gast* / & halten, sive à *Gast* & *Alt*, hinc *Gastaldus*, *Haltgasten*, *Radegast*, *Ridegast*, *Gasterland*. *Hostenditia*, quasi *Dienst contra hostes*, vel potius à *Dienst* & *Ooste*, quod ultimum expeditionem notat: *Halsperga*, de qua voce mentio fit in *Constit. Car. III. de feud.* est composita ex *Hals* & *Bergen*, notans thoracem vel lorricam, uti *Hauptach* galeam, ex *Haupt* & *Tach*: de utroque vocabulo habemus aliquid in libro veterum *Cantionum* (auctore Woltaramo Eschilbachio, qui vixit sub Friderico Ænobarbo: vid. *Christ. Besold. oper. pol. Diss. 1. de Educat. Stud. Lit. Peregr. c. 3. th. 5.*) *Helden-Buch* inscripto:

Da

Da sprach der Lampartere
 Ich bin noch ungewehrt/
 Geh und bring mir doch here/
 Mein Halsperg und mein Schwerdt
 idem Ich gib dir Fürstewerde
 Ein gutes Haubetach.

Halspergæ fit quoque mentio in libro Manuscripto de Ann. 1326. in quo agitur de Merlino (à quo nonnulli Malborugum nomen habere putant: vid. M. C. S. *Leben und Thaten des Marlboroughs* pag. 84.) ejusque prophætia, de qua vid: Polydor. Vergil. *Angl. hist. lib. 1. pag. 26.* clausula concernens est hæc:

*Und de twee stacken ene in de syde
 De andern twee op den schilt ten tyde,
 De dereentwee door de manicke med
 Van den halsberge.*

Sed quid te longum moror lector? credo & ipsorum Consulium Mediolanensium, qui alibi *Sapientes Civitatis* dicuntur, 2. F. 25 & Juris Feudalis compilatores communiter habentur, Gerhardi Capagisti & Oberti de Orto nomina ejusdem originis esse & naturæ, ac si dixeris, Gerhart Koppwisch / aut potius Kap-Gist / & Ohnbart von Ort: ita sane Gryphiand. *de Weichbild. Saxon. cap. 50. n. 12.* sed quam ob rem hic ultimus vocetur Ohnbart / nondum

dum est penitus in confesso: putares prima fronte illum fortasse imberbem fuisse & hinc *Ohnbart* dictum, quasi *sine barba* virū, uti Philibertus sive Fulbertus Episcopus Cornotensis (qui à D. Maria Virgine tempore ægritudinis visitatus, ejusque lacte creatus dicitur. Vincent. *in Specul. libr. 25. c. 15.*) ita nominatus, quod plurima mento canities inculta jacuerit, quasi *Viele, Bart / oder Bul, Bart / mit einem guten Bart versehen / consequenter & Ohnbart / der ohne Bart ist*: nam quod apud Latinos particula *in* verbo aut nomini præposita operatur, idem apud Germanos efficit *ohn*: Besold. *thes. pract. voc.* *ohn* mihi tamen non arridet ista conjectura: tum quod naturalia in dubio debeant præsumi, naturale autem est viros esse barbatos, tum quod credibile sit Mediolanenses barbas non abrasisse, sed ad institutum pristinorum Longobardorum promissas habuisse, vid. *supr. th. 8.* tum quod & plura sint in *bert*, & *bart* desinentia, in quibus talis enodatio locum obtinere non potest, ut *Lambert*, *Gysebert*, *Hübert*, *Robert*, *Wigbert*, *Walpert*, *Dagobert*, *Heribert*, *Sigibert*, *Hasebert*, *Wackerbert*, *Engelbert*: ut verisimilius sit, syllabam istam *bert*, sive *bart*, notare illud quod

quod nobis carum est: quasi *werth/wert/* quale nostrum, *lieb und werth/* hinc *Dagobert* quasi *Degenwerth/* *Heribert* quasi *Heerewerth/* *Sigebert*, quasi *Sigewerth/* hinc *Bardi* Gallici, de quibus *Amm. Marcellinus lib. 15.* *Ergone Ohnbert/* sive *Ohnbert/* erit idem quod *Ohnwerth/* i. e. nulla veneratione dignum, vel quod est sine pretio? ab *ohn* sine, & *werth/* pretio: sane ita dicendum foret, si ista ablusio veram originationem contineret: at quomodo concordabit hoc cum textu *Juris Feudalis* modo allegato, in quo illi *Consules Mediolanenses Sapientes Civitatis* appellantur? nisi regeras, dari multas in orbe familias, quarum nomina ad personarum statum, naturam, aut conditionem applicari nequeunt, e. g. *Duivel, Bytenduiwel, Hase. &c.* Missis igitur hisce omnibus videtur statuendum syllabam istam *bert/* & *bart/* neque *barba* neque *venerationis* notam continere, sed potius derivandam esse à vocabulo *börde/* sive *bart/* ut notet alicui affirmative juncta hominem, qui certam terræ plagam, tractum, aut planitiem possidet, vel qui in hac vel illa regione natus est, vel qui in hoc vel illo territorio jurisdictionem aliquam exercere potest: sumitur enim vo-

S

ca-

cabulum bôrde & bard / sæpe pro certo
 terræ districtu, hinc die Sôtische Bôrde
 apud Potgieffer. *de Cond. & Stat. serv. lib.*
1. cap. 3. §. 13. hinc apud Magdeburgenses
 die hohe Bôrde / die Holtz Bôrde: Gryphi-
 and. *de Weichbild. Sax. cap. 61. n. 6.* Befold.
thes. pract. voc. Bôrde hinc territorium
Bardicum, & urbs Bard in confinio Du-
 catus Megalopolitani Neoburg. *Cur. Hoso*
Meister. p. 2. p. 1141, oppidum Bardevvick:
 Alb. Krantz. *Rer. Germ. Wand. l. 3. c. 6.*
 hinc juxta quosdam dicti sunt Longo-
 bardi, quasi von der langen Bôrde: vid. ta-
 men *th. 8.* erit igitur Ohnbart, quasi *sine*
 Bart / i. e. sine territorio, quemadmo-
 dum in Thuringia occurrit Sondershaus-
 sen / & prope Brundusium in Episcopatu
 Basileensi Sonderssî: nisi malis pro Ohn-
 bart legere Wohnbart / ut eo denotetur
 terra, quæ ad recipiendas ædes admodum
 est ingeniosa vereque colona à verbo
 wohnen / inhabitare, & Bard / terra: hinc
 Ogbertus quasi Wohnbertus, abjecta littera
 W. utpote Latino idiomati incognita:
 verbis enim Germanicis sæpe quid addi-
 tum est à Longobardis, sæpe detractum,
 quam linguam Scriptores Theodiscam,
 five Teudiscam vocant: e. g. *plonum*, Ein
 Plog / five Plug / aratrum: *gantza* Eine
 Gans /

Gans / anser: *gelba*. **Ein Kalb** / vitulus: *plumratum*, **Ein Plugrad** / *phifeter* apud Gallos, Saxonice *Fisch*. **Eter** / balæna: nec mirum: reperiuntur enim & multa verba Germanica, quæ originem sapiunt Latinam: e. g. **Wind** / **Wal** / **Fenster** / **Räse** / **Salz** / **Butter** / **Maus** / **Kaiser** / **Garten** / **Callen** / **Rappen**: vid. Reinch. Rolbig. *Cod. Crit. lib. 10. c. 18.* Johan. Heidfeld. *Sphinx. Theol. Philos. cap. 6. p. 155.* Feltman. *de tit. bon. lib. 1. c. 29.* Horn. *ad Sulp. Sep. lib. 1. c. 3. n. 5. voc. in. Paradiso*: Gryphiand. *de Weichbild. cap. 38.* & quis non animadvertit hinc vocabulum istud **bard** / five **bert** / diversas pati originationes, ac pro subjecta materia esse explicandum, ita ut modo barbam notet, modo quod carum nobis est, modo certum terræ districtum: quemadmodum è contrario haud absolum videtur illud in nomine **Obert**, non seperandum esse à littera O, sed conjungendum, ac conjunctim legendum **obert**, quasi **oberst**, i. e. præfectus: ita ut tum per **Obertum** de **Orto**, intelligatur **Præfectus Loci**, ab **obert**, & **ort**; quorum alterum, ut dixi, **præfectum** significat, alterum vero locum.

Th. 54.

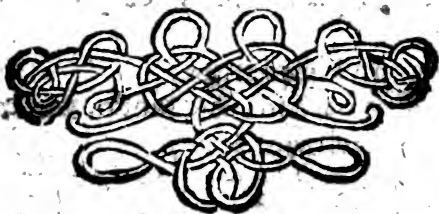
Sele & Sale nihil totis corporibus utilius,

S

in-

inquit Plinius *hyst. nat. lib. 31. c. 9.* quid enim sale præstantius? quid utilius? quid verum conservationi conducibilius? vid. Voss. *de Idol. lib. 6. c. 1.* Sane Romani men-
 fas suas, non nisi sale appposito, sacras credebant: Arnob. *lib. 2.* nec Græci libum placentasque Diis placere existimabant, nisi hordeum sale inspersum esset: Alex. ab Alexandr. *gen. dier. lib. 3. c. 12.* vocatur ob id *ἄλας ἱερὸν*. Bonifac. *Ludicr. Hist. lib. 6. cap. 3.* Conf. *Levit. 2. v. 13.* apud Homerum *divinus*, à Platone, Græco juxta Clementem Alexandrinum Mose, *Sacro-sanctus*: transiit eapropter appellatio ad voluptates ac dotes animi: Horat. *1. eclog. 10.* *quod multo sale urbem defricuit.* Plaut. *Cas. 3. 2. 8.* suntque pueri, qui præcoci ingenio pollebant, *Salipusii* ab antiquis nominati: nescio numne eo respiciat præmia ista Belgica, *een Kusjen sonder Baerd, smaekt als een eij sonder zout*: norunt id virgines, quibus magis volupe est barbati, quam immaturi alicujus Pusionis bafiane genas: uti enim Sal est condimentum ovi, ita est barba condimentum osculi: scribit quidem Theodorus Episcopus Cyrensis de Antiochenis, quod barbam nullius æstimaverint assis, imo & fastidiverint, at oportet Titanem nostris

stris virginibus de meliori luto præcordia
 finxisse, tale in barbam odium, græce
 μισοπαῦγον, quam maxime odio habentibus:
 neque tamen ad hoc solum respicit alle-
 gata parcæmia, verum ad multa etiam
 alia: consequitur enim ex eadem: (1) mi-
 norem sine curatoris sui consensu nec na-
 turaliter nec civiliter obligari: hon. Dn.
 Parens *de Jur. Ventr. p. 9. §. 4. Gædd. ad*
l. 21. n. 7. de V. S. sed esse ejusmodi obli-
 gationem instar ovi absque sale, & oscu-
 li absque barba. (2) nuptias sine paren-
 tum consensu contractas omni sale ac bar-
 ba carere, adeoque omni effectû, sed per
 ratihabitionem subsequentem sale asper-
 gi, barbam accipere, & confirmari: di-
 xi de hac quæstione in *tr. de Jur. Sanct.*
cap. 1. th. 4. §. 9. (3) nuptias Italicas, de
 quibus *supr. th. 6.* ubi feminaὶ ἐφάδονται, καὶ
 παρὰ φύσιν ἀνδρίζονται, ipsi naturæ & sanæ
 rationi adversari.

INDEX RERUM.

A.

- A**aronis barba. pagina 181
 Abrahamus qualem barbam habuerit. 42
 Actio an recte dividatur in nativam & dativam. 40
 Adamus homo dativus. 45
 Adoptio est actus legitimus. 258. & seq. Non
 confert patriam potestatem. 261. & seq. Est
 hodie adhuc in usu. 265. & seq.
 Adorare quid proprie significet. 216.
 Adulterium quibus non turpe habitum. 57
 Æsculapius. 161
 Æthiopum in Reges amor qualis. 210
 Amasis Persarum dux notatus. 51
 Antoninus Pius non est auctor juris civitatis, o-
 mnibus, qui sub Imperio sunt Romano, con-
 cessi. 82
 Anxur quid & unde. 232
 Apollo quare dictus ἐκηβόλος. 226. item αἰρεσιόμους
 & πολὺς 236. quare barbatus & imberbis. 237
 Arbores adoratae. 107
 Argilius à Pausania amatus. 56
 Arrogatio quomodo differat ab adoptione. 259
 Asportus ab urso laceratus, & quam ob cau-
 sam. 105
 Athenodorus philosophus. 21
 Augustus posuit barbam & quando. 10. compa-
 ratur cum Jove. 233. & seq.
 Aulus Gellius num Agellius appellandus. 58
 Auris stupratoribus abscissa. 166. de tribus au-
 ribus disputare quid. 167

B. Bac-

B.

Bacchus cur liber Pater dictus. 115. Cur imber-
bis & quandoque barbatus. 118

Bagoas ab Alexandro amatus. 56

Barba est signum auctoritatis. 8. decoris. 9. & 11.
ornamenti. 9. pubertatis. 83. infortunii. 114.

Philosophis æstimata. 11. ejus violatio gravis
injuria. 12. abrasio inter calamitates apud

Isaiam. 12. aliquando poenæ loco dictata. 94.

an sit membrum corporis. 95. nigra in æneam
mutata. 13. barbæ definitio. 34. etymologia.

ibid. & seq. ejus divisio in propriam & impro-
priam. 36. & 252. barbulam & barbam. 38. da-

tivam & nativam. 39. nigram, rubram, albam,
canam. 41. differt à barbis in plurali, & quomo-

do. 38. attribuitur Soli. 37 & 225. animalibus &
plantis. ibid. Rubra quid notet. 44 & 51. ob

eam suspensus aliquis. 89. quare nonnulli alue-
rint promissam. 66. quare militibus interdicta

ab Alexandro. 77. quando à Romanis adole-
scentibus posita. 84. an prolixa barba Romanis

dedecori. 95. per eam juratum. 111 & seq. erat
pro pignore. 173. quando abradi cœpta. 182.

an sit qualitas an substantia. 204. num sit quan-
titas concreta num discreta. 206. quare non-

nulli eam inter adorandum manibus palpave-
rint. 218. barba hircina. 227. an inter testan-

dum abradi possit salvo testamento. 202
Barbatus per excellentiam quis. 184

Barbati nomen cur quidem habuerint & qui-
nam. 13. & seq.

Barbitonfores an laborent levis notæ macula.
158. an diebus sacris barbam abradere pos-

sint. 170. an ad vulnere inspectionem adhibendi. 191. num barbitonfor lateri Principis hærens eo ipso nobilitetur. 201. barbitonfor legatus. 200

Baro quid significet. 35 & seq. 200

Bart: Reformation. 37

Bart: Teufel / an injuria. 89

Belzazar comparatur barbæ, & cur. 146

Borde quid significet. 73 & 274

Brocardicæ regulæ unde ita dictæ. 34

C.

Cæsar sollicitus de barba. 10

Calor causa barbæ. 208

Campana Barcelonensis. 114

Canina littera. 213

Captiositas an permissa in sponsonibus. 78

Caracalla extendit jus civium Romanorum. 82

Carfania fueritne barbata, an imberbis. 206

Carnifices an laborent levis notæ macula. 157

Carolus M. fueritne barbatus an imberbis. 75

Catharina S. superat 50 Philosophos. 7

Cicatricum æstimatio num habenda. 183

Clericus quo animo censeatur amplecti virginem. 92

Color rufus multis gratus. 47 & seq.

Consiliarii juvenes. 67

Constantinus Magnus num artes magicas permiserit. 28 & seq.

Constantinus Pogonatus cur ita appellatus. 14

Contractus an in testamento celebrari possit. 203

Corcoton dæmon. 25

Crodo simulacrum solis. 223

Cuchinilla. 200

Cul-

Culter punitus,	247
Cultus divinus,	213 & seq.
Curetes unde dicti,	78

D.

D ædalus elegantissimus faber.	250
Daniel quare ab Hebræis non referatur in numerum Prophetarum, 13. fingitur imberbis. ibid. an castratus,	ibid.
Davidis legati ad Henonem,	12
De ponitur pro propter.	139
Debora,	63
Diabolus barbatus. 21. an cum feminis coire possit.	25
Diabolorum insula.	22
Diogenes quare barbatus,	35
Domina uxor. 18. quare. 19. Dominus maritus. 20. Domini titulus.	ibid.
Duplum ex edicto Naut. Caup. Stab. an hodie adhuc obtineat,	257

E.

E berhardus Dux Württembergensis dictus barbatus,	13
Ecclesia quare virgo.	186
Errores historici in corpore juris civilis. 81. & seq.	
Eunuchi cur regulariter imberbes. 52. eunuchus notat quemcunque aulicum.	53
Exheredationis causæ an admittendæ præter enarratas in Nov. 115.	211

F.

F elonia cujus originationis.	269. & seq.
Feminæ, tertia species inter homines & animalia. 6 & 7. pugnantes equestri prælio. 8. habent sanctum aliquid. 18. jus braccæ apud nonnullos.	

S s

- los. 19. & 125. an absque maribus concipere possint. 26. num sint regiminis capaces. 60. exempla. 63. excluduntur a pontificatu. 64. cur citius pubescant quam mares. 86. & seq. comparantur cum igne. 87. earum membrum pro numine cultum. 107. in viros aliquando mutata. 128. num constrictam exercere possint. 193. & seq. quare mercatores eas tabernis præponant. 194
- Feudorum origo. 267. feudi etymologia. 268
- Fideles cur dicantur eunuchi. 54
- Flavius unde. 48
- Fohius Thienfu mirabiliter conceptus. 27
- Fortuna Dea cur vestitum habeat muliebrem. 6
cur barbata. 164
- Fridericus Barbarossa. 13. Fridericus II. Comes Palatinus ab Hispano male exceptus. 253
- Friforum fides. 50
- Fulbertus Episcopus ægrotans mirabiliter recreatus dicitur. 272
- Furtum ubi & quare permissum. 58 & 177.

G

- G**allorum in uxores potestas. 15
- Ganymedes a Jove amatus. 56
- Gaufape quid. 38 & seq.
- Georgius Rex Angliæ. 63
- Germanorum fides. 48 & seq. cur latrocinia permiserint. 59
- Gestus an in precibus adhibendi. 215 & seq.
- Gilbertæ parentes. 64
- Glossa ad verba, und he schal ower dy herrschopen. 17 & 18
Go.

Gothofredus Comes Barbatus. 13. Gothofredus

D. notatus.

Gow quid significet.

Grobiani.

Græci puerorum amatores.

Guarentigionatum instrumentum.

H

Halsperga.

Hardenbergensium ridiculus mos eligendi
consules.

Hassia Principes unde descendant.

Haubetach.

Heres.

Helden-Buch / ejus auctor.

Hircus simulacrum solis, & quare.

Homerus quare ita appellatus.

Hospes an ad hospitandum teneatur invitus.

Hostenditiæ.

Huma avis.

Husogastus.

I

Iana quid.

Ianus quare bifrons, quadrifrons, barbatus &

imberbis. 220. cur in specie *Pater* dictus. 223.

cur claviger. 224. Diespiter. 225. quare bar-

bam habeat acutam. 226. cur pacis tempore

templum ejus clausum, belli vero apertum. 228.

Januarius mensis unde sic dictus.

Japonensium in Reges amor.

Imberbes viri ubinam. 125. ubi nequeant in di-

versoriis hospitari. 256. quando non potue-

rint arrogari.

95

74

68

55

102

270

120

13

270

19

270

227

85

253

270

199

61

225

224

210

263

Im-

Imperium Romano-Germanicum excludit feminas a sceptro.	62
Imperatores eligendi quot annos habere debent.	65
Infamia facti an detur.	185
Injuria quotuplex.	88
Johanna Papissa.	64
Josephus a Potiphare emtus, quare.	14
Jovis arbor.	108
Irmensula.	108 & seq.
Ju quid notet.	229
Judas qualem barbam habuerit.	44
Judici quid faciendum.	187
Juno ex quo Heben conceperit.	26
Jupiter quare ita dictus. 229. cur barbatus & imberbis.	233
Juramentorū formulæ variæ. 110. & seq. non temere præstanda. 103. cur græce <i>ὅρκος</i> dicatur. 104. divisionis in judiciale & extrajudiciale variæ differentiæ. 238 & seq. calumniæ an liberet jurantem a condemnatione in expensas. 240. voluntarium an per barbam præstari possit. 242	
Jus Harcomannum.	90
Jus naturæ an & quatenus cadat in bruta. 244 & seqq.	
Justinianus an a diabolo.	26
Juvenes an ad matrimonium admittendi. 8. apud quos admissi. 86. an consiliarii eligendi. 67. in turpem amorem habiti.	52

K.

Kahlbaunen.

90

L.

Lapis in præstatione juramentorum adhibitus. 104
Legati inviolabiles. 123. iis expilata barba.

12

Lepros

Lepa in barba quid.	180
Lepus infausti ominis animal.	113
Levis notæ macula quid.	157
Lex an feratur de casibus raris. 99. & seq. posterior an deroget priori. 133. an etiam detur narrativa.	138
Lex Salica. 60. ejus auctor.	61
Ligdus.	56
Lingua Theudisca.	274
Lombardia unde dicta.	69
Longobardi unde sic nominati. 70. ubinam habitaverint.	74
Lofogastus.	61
Luctus causa qui barbam demiserint.	79
Lycurgus permisit furta.	58
Lygastarum mulieres robustæ.	8

M.

Mannus Deus.	107
Marlborugi nomen unde.	271
Maritus an sit uxoris suæ dominus.	14
Martinus vidit diabolum barbatum.	21
Matrimonium an Monarchiæ assimilandum an Aristocratiz. 15	115
quare tot diversis exprimatur nominibus.	115
Melchisedecus homo dativus.	41
Mentiri ubi licitum.	57
Meretrix comparatur locusta. 46. an cogatur aliquem admittere invita.	254
Merlinus.	25
Monarchia quarta an hodie adhuc duret. 142. cur prima Monarchia aureo capiti assimilatur.	143
Morgengaba.	270
Muhammedes.	42
Mulieres quare barbescant circa alvum.	208
Muscovitarum erga uxores amor.	15

N.

Narfes quomodo vindicaverit injuriam a Sophia sibi illatam.	69
Natura turpia.	57
Navigantes ubi non sint testes omni exceptione majores.	129
Nero consecrat barbam suam Capitolio. 2. ejus pater cur nomen habeat Angarbi.	13
Nicolaus.	19

Nim.

Nimrod æquiparatur cerebro humano, & cur.	144
Ninus num ex Nimrodi successoribus.	145
Nobilis puer.	68
Numa Pompilius quomodo diviserit annum.	168
Nummus in Hispanos. 47. in Mariam Hungariæ. 63. in Beckerū.	
O.	21
Obstetrices an & quatenus indicare possint de virginitate.	192
Ohnbart quid significet.	272 & seqq.
Oldensala.	61
Oleum descendens in barbam Aaronis.	178
Osculum laudatur. 57. Hispanis invisum. 58. habetur ali-	
quando pro injuria.	92
Otto Magnus imberbis.	72
P.	
Pactum quid.	79
Pæderastia quale crimen.	54
Pandectarum leges in secunda & tertia parte exstantes neque-	
unt per Institutiones abrogari.	134. & seqq.
Paragauda quid.	91
Pardi quare frondibus arborum se occultant.	46
Pater, nomen auctoritatis.	117
Paus Jutte.	64
Pausanias stupratus ab Attalo.	55
Pediculus quare ab Hebræis chinam appellatur.	120
Perficus apparatus.	55
Psasse/ an injuria.	89
Phago insatiabilis.	81
Philander von Sittewald quisnam.	12
Philosophi custodes barbæ.	44. & seqq.
Physiognomia.	42
Pictura laudata. 131. an cedat tabulæ.	132
Pignus quibus in rebus constituatur.	172
Plato a diabolo progeneratus.	25
Plauder. Capelle.	235
Pœna qualis imponatur ei qui alteri barbam expilavit.	94.
Suspendi an recte dicatur furibus.	175
Pontificatus excludit feminas. 64. cum Principatu conjunctus.	260
Potiphar cur eunuchus dictus. 53. amisit virilia.	54
Princeps furum. 58. quomodo Princeps erga subditos suos esse	
debeat.	121. 209

Processus executivus an locum habeat in evulsa barba ad recog-
noscendum.

99. & seq.

Προσυνέω unde compositum.

217

Protestatio actui contraria an valeat.

89

Pubertas quo anno incipiat.

85

Püster idolum.

107

Q uæstio Domitiana.

115

Quintilianus laudatus.

16

R.

R estitutio in integrum quando possit peti.

148

Rhampsinitus quo præmio affecerit fures.

58

Romani an nudum corpus inspexerint in judicanda pubertate.

81

Rohrbart / an injuria.

91

Rubellio piscis.

26

Rubezahl / spectrum.

22

Ruffi quinam dicti.

48. & 51

Rulandus imberbis.

77

S ala quid.

109

Salica lex.

61

Salici.

62

Salipusii.

275

Salis præstantia.

ibid.

Saracenus quid significet.

77

Saxones an fuerint imberbes.

71

Scoti laudati.

51

Selimus Turcarum Imperator quare barbam posuerit.

122

Semiramis cum Venere comparata.

164. & seq.

Senectus venerabilis. 196. quo anno incipiat.

197

Serpentes in Mesopotamia infestant omnes advenas.

50

Servi natura an dentur.

16

Siuensium opinio de sterili matrimonio.

57

Socrates à Platone laudatus.

56

Sologastus.

61

Soldurii.

267

Spartani senes. 57. Spartatarum mulierum in viros potestas.

19

Spectra an dentur.

31. & seq.

Sponsiones an liceant.

78

Spon

Sporus.	56
Spurii an laborent levis notæ macula,	157
Statua vocem humanam edens.	250
Steinigeri barba.	80
Strohwiſch/ diabolus.	24
Studioſus an die Dominico ſtudiis ſuis recte incumbat.	169
Stupri poena.	167
Stugbårtlein.	36
Suppholz diabolus.	24

T.

Testamenta uno contextu celebranda.	202
Testis barbatus omni exceptione major,	130
Thais quare fundi calamitas appellata.	46
Thraſybuli lex oblivionis.	54
Tibben-Streek quid & unde.	78
Trinitatis-myſterium.	106
Turcarum erga fures animus.	59

U.

Ulpianus Severi parens.	95
Ultrajectum unde ſic dictum.	207
Vaſallus. 269. an feloniam committat domini ſui, barbam expilando.	212
Venus cur barbata.	163
Vespertilio cujus naturæ.	46
Vesticeps quisnam.	363. & ſeq.
Videri pro eſſe.	174
Vitzliputzli.	106
Vulneratus an ex vulnere præſumatur mortuus.	189
Vultum minacem oſtendere.	8

W.

Weisse Frau / ſpectrum.	23
Welsche Hochzeiten.	52
Wenceslaus qualem compatrem filio ſuo dederit.	158
Winifridi nomen cur habeat Bonifacius.	104
Wiſogaſtus.	61

X.

Xenophon de osculo Perſarum.	57
------------------------------	----

Z.

Zaal.	39
Zlotababa.	39

F I N I S.

AG 2012868

